คู่มือประกอบการปฏิบัติงาน

(คำถาม - คำตอบ)

ไขข้อข้องใจ
งานทะเบียนและบัตรประจำตัวประชาชน

เรามี

"หัวใจดวงเดียวกัน"

เป็นคนใน

"ครอบครัวเดียวกัน"

ที่จะร่วมกันขับเคลื่อน

"เพื่อประโยชน์สุขของพี่น้องประชาชน"

นายไชยวัฒน์ จุนถิระพงศ์
อธิบดีกรมการปกครอง

โครงการพัฒนาบุคลากรเพื่อเพิ่มศักยภาพ
การให้บริการด้านการทะเบียนฯ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘
ระหว่างวันที่ ๒๓ - ๒๕ ธันวาคม ๒๕๖๗
ณ โรงแรมอัลวาเรซ อ.เมืองบุรีรัมย์ จ.บุรีรัมย์

ส่วนส่งเสริมการทะเบียนและบัตร
สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง
The Bureau of Registration Administration (BORA)

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
งานทะเบียนราษฎร	
๑. การเกิด	๑-๒
๒. การแจ้งเกิดเกินกำหนด	๓-๔
๓. การตาย	๕-๗
๔. บ้านและทะเบียนบ้าน	๘-๑๑
๕. เจ้าบ้านและการมอบหมาย	๑๒-๑๓
๖. การจำหน่ายชื่อและรายการบุคคลออกจากทะเบียนบ้าน	๑๔-๑๕
๗. การแจ้งย้ายเข้า และการแจ้งย้ายออก	๑๖-๑๘
๘. การเพิ่มชื่อและรายการบุคคลเข้าในทะเบียนบ้าน	๑๙-๒๒
๙. การแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในเอกสารการทะเบียนราษฎร	๒๓-๒๔
๑๐. กรณี เอกสารทางทะเบียนราษฎรสูญหายและการตรวจคัดหรือคัดและรับรองสำเนารายการทะเบียนราษฎร	๒๕-๒๖
๑๑. กรณี ออกหนังสือรับรองการตาย	๒๗
งานทะเบียนทั่วไป	
๑. การบันทึกฐานะแห่งครอบครัว	๒๘-๒๙
๒. การบันทึกฐานะภริยา	๓๐
๓. การจดทะเบียนสมรส	๓๑-๓๓
๔. การจดทะเบียนหย่า	๓๔-๓๖
๕. การจดทะเบียนรับรองบุตร	๓๗-๓๘
๖. การจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรม	๓๙-๔๐
๗. การจดทะเบียนเลิกรับบุตรบุญธรรม	๔๑
๘. ทะเบียนชื่อบุคคล	๔๒-๔๗
๙. พินัยกรรม	๔๘-๕๒
๑๐. ทะเบียนศาลเจ้า	๕๓-๕๔
๑๑. ทะเบียนสุสานและฌาปนสถาน	๕๔
๑๒. ทะเบียนสัตว์พาหนะ (ช้าง)	๕๕
งานบัตรประจำตัวประชาชน	
๑. คุณสมบัติของบุคคลที่ต้องทำบัตร	๕๖
๒. การขอมีบัตรประจำตัวประชาชนครั้งแรก	๕๗-๕๙
๓. กรณีบัตรเดิมหมดอายุ	๖๐-๖๑
๔. กรณีบัตรหายหรือบัตรถูกทำลาย	๖๒
๕. กรณีบัตรชำรุดในสาระสำคัญ	๖๓
๖. กรณีเปลี่ยนบัตรเนื่องจากเปลี่ยนชื่อตัว ชื่อสกุล หรือเปลี่ยนชื่อตัวและชื่อสกุล	๖๔

เรื่อง	หน้า

งานบัตรประจำตัวประชาชน (ต่อ)

๗. กรณีผู้ถือบัตรย้ายที่อยู่ ๖๔

๘. การขอตรวจหลักฐานรายการหรือข้อมูลเกี่ยวกับบัตร ๖๔-๖๕

๙. ค่าธรรมเนียมบัตรประจำตัวประชาชน ๖๖

ภาคผนวก หนังสือสั่งการที่น่าสนใจ ๖๗

- **บ้านและทะเบียนบ้าน** ๖๘
  - หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๐๙.๑๐/ว ๓๘ ลงวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๗ เรื่อง การขอเลขที่บ้าน ๖๙-๗๑
- **การจัดทำทะเบียนประวัติบุคคลไม่มีสถานะทางทะเบียน** ๗๒
  - หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๔๓ ลงวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๖๗ เรื่อง การจัดทำทะเบียนประวัติบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน หรือบุคคลประเภท ๐ ตามมาตรา ๑๙/๒ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ ๗๓-๗๔
- **การแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในเอกสารการทะเบียนราษฎร** ๗๕
  - หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๓๗๘ ลงวันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ เรื่อง การแก้ไขเอกสารการทะเบียนราษฎรที่มีรายการไม่ถูกต้อง ๗๖-๗๘
  - หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๒๘๐ ลงวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๖๔ เรื่อง การแก้ไขระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ๗๙-๘๐
  - Info การขอหนังสือรับรองการเกิด ตามมาตรา ๒๐/๑ ๘๑
  - หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๓๒๙๑ ลงวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๖๒ เรื่อง หารือการแก้ไขแบบสำรวจจัดทำทะเบียนประวัติสำหรับบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน (แบบ ๘๙) ๘๒-๘๓
- **เอกสารทางทะเบียนราษฎรสูญหายและการตรวจคัดหรือคัดและรับรองสำเนารายการทะเบียนราษฎร** ๘๔
  - หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๑๔๑๔ ลงวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๔๕ เรื่อง การออกหนังสือรับรองเกี่ยวกับบุคคล ๘๕-๘๖
  - หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๐๙.๑๐/ว ๔๕ ลงวันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๖๕ เรื่อง การเชื่อมโยงคอมพิวเตอร์เพื่อใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลทะเบียนกลาง กรมการปกครอง ๘๗-๘๘
- **การจดทะเบียนสมรส** ๘๙
  - บันทึกคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง เรื่องการเพิกถอนทะเบียนสมรสที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ๙๐-๙๓
  - เรื่องเล่าชาวทะเบียน สมรสซ้อน กรณีสมรสตามกฎหมายต่างประเทศต่อมาสมรสกับบุคคลอื่นอีกตามกฎหมายไทย ๙๔

เรื่อง **หน้า**

- **งานสัญชาติและการทะเบียนและบัตรประจำตัวบุคคลผู้ไม่มีสัญชาติไทย** ๙๕
  - Info มติ ครม. วันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๖๗ ๙๖
    หลักเกณฑ์เพื่อเร่งรัดการแก้ไขปัญหาสัญชาติและสถานะบุคคล
  - Info หลักเกณฑ์การขอมีสถานะคนต่างด้าวเข้าเมืองโดยชอบด้วยกฎหมาย ๙๗
  - หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๐๙.๘/ว ๔๑ ลงวันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๗ ๙๘-๑๐๑
    เรื่อง ซักซ้อมการปฏิบัติในการลงรายการสัญชาติไทยตามระเบียบสำนักทะเบียนกลาง
    ว่าด้วยการพิจารณาลงรายการสถานะบุคคลในทะเบียนราษฎรให้แก่บุคคลบนพื้นที่สูง พ.ศ. ๒๕๔๓
  - Info การแก้ไขปัญหาเด็กนักเรียนที่มีเลขประจำตัวขึ้นต้นด้วยอักษร G ๑๐๒
  - หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๕๗๘๔ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๒ ๑๐๓-๑๐๘
    เรื่อง ซักซ้อมแนวทางปฏิบัติการแก้ไขปัญหาสถานะบุคคลของนักเรียน
    ที่มีเลขประจำตัวขึ้นต้นด้วยอักษร G
  - หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๐๘.๔/ว ๑๕๗๖๕ ลงวันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๓ ๑๐๙-๑๑๐
    เรื่อง ซักซ้อมการดำเนินการอนุญาตให้คนต่างด้าวบางจำพวกที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักร
    เป็นการชั่วคราวออกนอกพื้นที่ควบคุม
  - หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๐๘.๔/ว ๓๓๒๓๙ ลงวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๖๒ ๑๑๑-๑๑๓
    เรื่อง ซักซ้อมแนวทางการปฏิบัติงานในการอนุญาตให้คนต่างด้าวบางจำพวก
    ที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวออกนอกเขตพื้นที่ควบคุม
- **การป้องกันและปราบปรามการทุจริตการทะเบียนและบัตรประจำตัวประชาชน** ๑๑๔
  - หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๖๑ ลงวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๕๒ ๑๑๕-๑๑๙
    เรื่อง การสั่งระงับการเคลื่อนไหวรายการทะเบียนราษฎร

QR Code

คู่มือประกอบการปฏิบัติงาน (คำถาม - คำตอบ)
ไขข้อข้องใจ งานทะเบียนและบัตรประจำตัวประชาชน

งานทะเบียนราษฎร

๑. คู่มือการให้บริการรับแจ้งการเกิด

หลักเกณฑ์

เมื่อมีคนเกิดต้องแจ้งชื่อคนเกิดให้ถูกต้องตามหลักการตั้งชื่อบุคคล พร้อมกับการแจ้งการเกิด

คนเกิดในบ้าน ให้เจ้าบ้านหรือบิดาหรือมารดาแจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งแห่งท้องที่ที่มีคนเกิดในบ้าน ภายในสิบห้าวันนับแต่วันเกิด

คนเกิดนอกบ้าน ให้บิดาหรือมารดาแจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งแห่งท้องที่ที่มีคนเกิดนอกบ้านหรือแห่งท้องที่ ที่จะพึงแจ้งได้ ภายในสิบห้าวันนับแต่วันเกิด ในกรณีจำเป็นไม่อาจแจ้งได้ตามกำหนด ให้แจ้งภายหลังได้แต่ต้อง ไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันเกิด

เอกสารที่ใช้ในการติดต่อ

๑. สำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน

๒. บัตรประจำตัวประชาชนผู้แจ้ง

๓) หนังสือรับรองการเกิดตามแบบ ท.ร.๑/๑ ที่ออกให้โดยโรงพยาบาลหรือสถานพยาบาลที่เด็กเกิด

๔) ใบรับแจ้งการเกิดตามแบบ ท.ร. ๑ ตอนหน้า (กรณีแจ้งเกิดกับกำนันหรือผู้ใหญ่บ้าน)

๕) หนังสือมอบหมาย พร้อมสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนที่ลงลายมือชื่อผู้มอบหมาย (ถ้ามี) (กรณีมอบหมายให้บุคคลอื่นเป็นผู้แจ้งแทน)

ขั้นตอนในการติดต่อ

๑. ผู้แจ้งยื่นเอกสารและหลักฐานต่อนายทะเบียนแห่งท้องที่ที่เด็กเกิด

๒. นายทะเบียนตรวจสอบหลักฐานกับทะเบียนบ้าน และลงรายการในสูติบัตรแล้วเพิ่มชื่อเด็กในทะเบียนบ้าน และ สำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน แล้วมอบสูติบัตรตอนที่ ๑ และสำเนาทะเบียนบ้านคืนให้กับ ผู้แจ้ง

แนวทางการแจ้งเกิด ตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตร ๑๘ วรรคท้าย ระบุว่า

ในกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน การแจ้งตามวรรคหนึ่ง จะต้องแจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งแห่งท้องที่อื่นก็ได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในการกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการแจ้งการเกิดหรือการตายต่อนายทะเบียนแห่งท้องที่อื่น พ.ศ. ๒๕๕๑ ลงวันที่ ๒๓ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๑

ข้อ ๑ ในกรณีผู้มีหน้าที่แจ้งการเกิดตามมาตรา ๑๘ (๑) หรือ (๒) ยังมิได้แจ้งการเกิดและคนซึ่งเกิดนั้น มีภูมิลำเนาปัจจุบันอยู่ต่างท้องที่สำนักทะเบียนอำเภอหรือสำนักทะเบียนท้องถิ่นที่เกิดบิดา มารดา ผู้ปกครอง โดยชอบด้วยกฎหมาย หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากบุคคลดังกล่าว แล้วแต่กรณี จะแจ้งการเกิดต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้ง ณ สำนักทะเบียนอำเภอหรือสำนักทะเบียนท้องถิ่นที่บิดา มารดาหรือผู้ปกครองของคนซึ่งเกิดนั้นมีชื่อ อยู่ในทะเบียนบ้านก็ได้

การแจ้งเกิดตามวรรคหนึ่ง ผู้แจ้งการเกิดต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือรับรองการเกิดของคนซึ่งจะแจ้งการเกิดที่ออกให้โดยโรงพยาบาลหรือสถานพยาบาลที่คนนั้นเกิด และพยานบุคคลไม่น้อยกว่าสองคนซึ่งสามารถยืนยันความเป็นบิดาหรือมารดาของคนดังกล่าวได้

ในกรณีไม่มีหนังสือรับรองการเกิด ผู้แจ้งการเกิดอาจใช้ผลการตรวจทางวิทยาศาสตร์ เช่น การตรวจสารพันธุกรรมที่ตรวจพิสูจน์จากหน่วยงานของรัฐหรือสถาบันที่มีความน่าเชื่อถือเพื่อเป็นหลักฐานพิสูจน์ความเป็นบิดาหรือมารดาและบุตรได้

คำถาม – คำตอบ (เรื่อง การเกิด) ที่ประชาชนให้ความสนใจ

****

๑. คำถาม รพ. ก ได้ส่งต่อคนไข้เพื่อให้ไปคลอดที่ รพ. ข แต่คนไข้คลอดระหว่างทางในเขตพื้นที่ อ. ง โดยพยาบาลโรงพยาบาล ก เป็นคนตัดสายสะดือแล้วมาที่ รพ.ง เพื่อดูแลรักษาเบื้องต้น จากนั้นส่งเด็กไปที่ รพ. ข ถามว่า รพ.แห่งใดต้องเป็นผู้ออกหนังสือรับรองการเกิด ทั้งนี้ ขอความอนุเคราะห์อ้างอิงกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

คำตอบ รพ. ก เป็นผู้ออกหนังสือรับรองการเกิด (ท.ร.๑/๑) เนื่องจากเป็นบุคลากรสาธารณสุขของโรงพยาบาล ที่มีส่วนร่วมรักษาพยาบาล จึงสามารถออกหนังสือรับรองการเกิดในนามของโรงพยาบาลหรือสถานพยาบาลนั้นได้

ข้อกฎหมาย/หนังสือสั่งการ

หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๒๔ ลว. ๑๖ ก.ค. ๒๕๕๘

๒. คำถาม กรณีผู้ใหญ่บ้านหมดวาระและอยู่ในระหว่างการเลือกผู้ใหญ่บ้าน ไม่ทราบว่าใครเป็นนายทะเบียนผู้รับแจ้งการเกิด และรับแจ้งการตาย ทั้งนี้ ขอความอนุเคราะห์อ้างอิงกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

คำตอบ กรณีผู้ใหญ่บ้านหมดวาระหรือไม่อยู่ในพื้นที่ นายทะเบียนผู้รับแจ้ง ได้แก่ ผู้ช่วยนายทะเบียนอำเภอและผู้ช่วยนายทะเบียนท้องถิ่น

ข้อกฎหมาย/หนังสือสั่งการ

ประกาศสำนักทะเบียนกลาง เรื่อง แต่งตั้งนายทะเบียนผู้รับแจ้ง ลว. ๒๒ มี.ค. ๒๕๑๔

๓. คำถาม กรณีเด็กเกิด วันที่ ๒๐ เม.ย. ๒๕๖๗ เสียชีวิต วันที่ ๒๓ เม.ย. ๒๕๖๗ ที่โรงพยาบาลเดียวกัน บิดามารดายังไม่ได้แจ้งเกิด อยากทราบว่าจะต้องไปแจ้งเกิดก่อนจึงจะแจ้งการตาย หรือแจ้งการตายได้เลย ทั้งนี้ ขอความอนุเคราะห์อ้างอิงกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

คำตอบ แนวทางพิจารณา กรณีเด็กเสียชีวิตก่อนแจ้งการเกิด เมื่อพิจารณาถึง " **สภาพบุคคล** " ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕ วางหลักว่า **<u>สภาพบุคคลย่อมเริ่มแต่เมื่อคลอดแล้วอยู่รอดเป็นทารกและสิ้นสุดลงเมื่อตาย ฉะนั้น การรับแจ้งการเกิดและออกสูติบัตรจะกระทำได้เฉพาะกรณีบุคคลที่ขอแจ้งการเกิดเป็นผู้ที่มีชีวิตอยู่ในขณะแจ้งการเกิดเท่านั้น ดั้งนั้น นายทะเบียนสามารถรับแจ้งการตายเพื่อออกใบมรณบัตรได้ แต่ไม่สามารถรับแจ้งการเกิดและออกสูติบัตรได้</u>** เพราะจะกลายเป็นการรับแจ้งการเกิดให้กับคนตายซึ่งไม่มีสภาพบุคคลตามกฎหมายจึงไม่อาจทำได้ จะกระทำได้เฉพาะกรณีบุคคลที่ขอแจ้งการเกิดเป็นผู้ที่มีชีวิตอยู่ในขณะแจ้งการเกิดเท่านั้น

ข้อกฎหมาย/หนังสือสั่งการ

๑) พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๑๘ วรรค ๑

มาตรา ๑๘ วรรคหนึ่งใช้คำว่าเมื่อมีคนเกิด...ให้แจ้งการเกิด...ซึ่งคำว่า " คน "น่าจะต้องหมายถึงผู้มีสภาพบุคคลย่อมเริ่มแต่เมื่อคลอดแล้วอยู่รอดเป็นทารกและสิ้นสุดลงเมื่อตาย ฉะนั้น การรับแจ้งเกิดและออกสูติบัตรจะกระทำได้เฉพาะกรณีบุคคลที่ขอแจ้งการเกิดเป็นผู้ที่มีชีวิตอยู่ในขณะแจ้งการเกิดเท่านั้น

๒) ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕

มาตรา ๑๕ สภาพบุคคลย่อมเริ่มแต่เมื่อคลอดแล้วอยู่รอดเป็นทารกและสิ้นสุดลงเมื่อตาย

๓) หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๐๙.๑/๔๒๓ ลว. ๒๒ เมษายน ๒๕๕๒

เรื่อง ตอบข้อหารือแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการแจ้งเกิดเด็กที่เสียชีวิตแล้ว

๒. คู่มือการให้บริการรับแจ้ง “การเกิดเกินกำหนด”

หลักเกณฑ์

เป็นการแจ้งเกิดต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งเมื่อพ้นเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้ (๑๕ วัน) ตามกฎหมาย มีบทกำหนดโทษ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท

เอกสารที่ใช้ในการติดต่อ

๑. สำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน

๒. บัตรประจำตัวประชาชนของผู้แจ้ง บัตรประจำตัวประชาชนของบิดา มารดา (ถ้ามี)

๓. พยานบุคคลอย่างน้อย ๒ คน ที่ทราบประวัติความเป็นมาของเด็กที่เกิด และบัตรประจำตัวประชาชน

๔. รูปถ่ายของบุคคลที่ขอแจ้งเกิดเกินกำหนด ขนาด ๒ นิ้ว จำนวน ๓ รูป (กรณีอายุเกิน ๗ ปีบริบูรณ์)

๕. หนังสือรับรองการเกิดจากโรงพยาบาล (ถ้ามี)

๖) ใบรับแจ้งการเกิดตามแบบ ท.ร. ๑ ตอนหน้า (กรณีแจ้งเกิดกับกำนันหรือผู้ใหญ่บ้าน)

๗) กรณีไม่มีหนังสือรับรองการเกิด ผู้แจ้งอาจใช้ผลการตรวจทางวิทยาศาสตร์ (DNA) จากหน่วยงานของรัฐหรือสถาบันที่น่าเชื่อถือเพื่อเป็นหลักฐานพิสูจน์ความเป็นบิดา มารดา และบุตรแทนได้

๘) หนังสือมอบหมาย พร้อมสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนที่ลงลายมือชื่อผู้มอบหมาย (ถ้ามี) (กรณีมอบหมายให้บุคคลอื่นเป็นผู้แจ้งแทน)

ขั้นตอนในการติดต่อ

๑. ผู้แจ้งยื่นเอกสารหลักฐานต่อนายทะเบียนท้องที่ที่เด็กเกิด

๒. นายทะเบียนตรวจสอบหลักฐานแล้วเปรียบเทียบคดีความผิดและสอบสวนผู้แจ้ง บิดามารดาให้ทราบสาเหตุที่ไม่แจ้งการเกิดภายในกำหนด ในกรณีบิดาหรือมารดาไม่อาจมาให้ถ้อยคำในการสอบสวนได้ ไม่ว่าจะด้วยกรณีใด นายทะเบียนจะบันทึกถึงสาเหตุดังกล่าวไว้

๓. นายทะเบียนนำเสนอนายอำเภอแห่งท้องที่พิจารณาอนุมัติออกสูติบัตร และเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน

(๑) การแจ้งเกิดต่อนายทะเบียนแห่งท้องที่อื่นหากยังมิได้แจ้งการเกิดและคนซึ่งเกิดนั้นมีภูมิลำเนาปัจจุบันอยู่ต่างท้องที่ที่สำนักทะเบียนอำเภอหรือสำนักทะเบียนท้องถิ่นที่เกิด บิดา,มารดา ผู้ปกครองโดยชอบด้วยกฎหมายหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากบุคคลดังกล่าวแล้วแต่กรณี จะแจ้งการเกิดต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้ง ณ สำนักทะเบียนอำเภอหรือสำนักทะเบียนท้องถิ่นที่บิดา มารดา หรือผู้ปกครองของคนซึ่งเกิดนั้นมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านก็ได้ โดยผู้แจ้งการเกิดต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือรับรองการเกิดของคนซึ่งจะแจ้งการเกิดที่ออกให้โดยโรงพยาบาลหรือสถานพยาบาลที่คนนั้นเกิดและพยานบุคคลไม่น้อยกว่าสองคน ซึ่งสามารถยืนยันความเป็นบิดาหรือมารดาและบุตรของคนดังกล่าวได้

(๒) ในกรณีไม่มีหนังสือรับรองการเกิด ผู้แจ้งการเกิดอาจใช้ผลการตรวจทางวิทยาศาสตร์ เช่น การตรวจสายพันธุกรรม มีการตรวจพิสูจน์จากหน่วยงานของรัฐหรือสถานสถาบันที่มีความน่าเชื่อถือ เป็นหลักฐานพิสูจน์ความน่าเชื่อถือเพื่อเป็นหลักฐานพิสูจน์ความเป็นบิดาหรือมารดาและบุตรแทนได้

คำถาม – คำตอบ (เรื่อง การแจ้งเกิดเกินกำหนด) ที่ประชาชนให้ความสนใจ

****

๑. คำถาม กรณีต้องการแจ้งการเกิดเกินกำหนด กรณีบิดา มารดา มิใช่คนไทยให้บุตรจำนวน ๒ คน ดังนี้ บุตรคนที่ ๑. บุตรมีหนังสือรับรองการเกิดจากโรงพยาบาล โดยขณะแจ้งเพื่อออกหนังสือรับรองการเกิดบิดาใช้ใบรับรองต่างด้าว มีชื่อตัวชื่อสกุล (นายประเสริฐ *) บุตรคนที่ ๒. ไม่มีหลักฐานหนังสือรับรองการเกิดจากโรงพยาบาล บิดา มีบัตรต่างด้าว มีชื่อตัวแต่ไม่มีชื่อสกุลโรงพยาบาลจึงไม่ออกหนังสือรับรองการเกิดให้ ขอทราบแนวทางปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง**

คำตอบ เมื่อมีการแจ้งการเกิดเกินกำหนดของเด็กที่ไม่มีสัญชาติไทย ให้นายทะเบียน ผู้รับแจ้งรับแจ้งการเกิดและออกสูติบัตรให้ตามแบบพิมพ์ที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนดให้เป็นหลักฐานแก่ผู้แจ้ง และเมื่อมีเด็กเกิดที่โรงพยาบาลผู้ทำคลอดต้องออกหนังสือรับรองการเกิด ท.ร. ๑/๑ ให้แก่ผู้มีหน้าที่ต้องแจ้งเกิด กรณีการลงรายการสถานภาพของครอบครัว ชื่อและชื่อสกุลของบิดา ให้ลงรายการตามหลักฐานบัตรประจำตัวประชาชนหรือบัตรประจำตัวที่ออกให้ตามกฎหมายอื่น เว้นแต่กรณีมารดาเด็กไม่ต้องการเปิดเผยหรือไม่สามารถระบุบิดาของเด็กได้ให้เว้นว่างไว้ ตามมาตรา ๑๘ มาตรา ๑๙/๓ มาตรา ๒๓ แห่ง พ.ร.บ. การทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) ประกอบหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๐.๑/๑๘๗๗ ลงวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔

๒. คำถาม การแจ้งเกิดเกินกำหนด ณ สำนักทะเบียนอื่นที่ไม่ใช่สำนักทะเบียนที่เด็กเกิดให้กับเด็กที่อ้างโดยมีหนังสือรับรองจากโรงพยาบาลแต่ไม่ใช่หนังสือรับรองการเกิด ท.ร.๑/๑ สามารถดำเนินการรับแจ้งการเกิดเกินกำหนดได้หรือไม่

คำตอบ การแจ้งการเกิดเกินกำหนดต่อนายทะเบียนแห่งท้องที่อื่น ที่ไม่ใช่ท้องที่ที่เกิด นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นจะต้องเรียกตรวจหลักฐานของผู้แจ้งการเกิด ได้แก่ หนังสือรับรองการเกิด (ท.ร.๑/๑) หรือผลการตรวจทางวิทยาศาสตร์ เช่น ผลการตรวจสารพันธุกรรมหรือดีเอ็นเอที่ตรวจพิสูจน์จากหน่วยงานของรัฐหรือสถาบันที่มีความน่าเชื่อถือซึ่งแสดงความสัมพันธ์การเป็นบิดาหรือมารดาของคนที่เกิด ดังนั้น หากผู้แจ้งการเกิดไม่มีหนังสือรับรองการเกิด (ท.ร.๑/๑) ที่ออกให้โดยโรงพยาบาลที่ทำคลอดเด็ก อาจใช้ผลการตรวจทางวิทยาศาสตร์แทนได้ แต่จะใช้หนังสือรับรองอื่นจากโรงพยาบาลที่ทำคลอดเด็ก โดยไม่ใช่หนังสือรับรองการเกิด (ท.ร.๑/๑) ไม่ได้ ตามกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการแจ้งการเกิดหรือการตายต่อนายทะเบียนแห่งท้องที่อื่น พ.ศ. ๒๕๕๑

๓. คำถาม ข้าพเจ้ามีเรื่องอยากสอบถามเกี่ยวกับการแจ้งเกิด กรณีแม่เป็นต่างด้าว (ที่ไม่มีบัตรหรือหลักฐานอะไรเลย) พ่อเป็นคนไทยคือลูกคลอดมาแล้ว ๖ – ๗ เดือน ที่โรงพยาบาลใน กทม. ตอนนี้ยังไม่สามารถแจ้งเกิดลูกได้ ด้วยเหตุผลฝ่ายแม่ไม่มีบัตรฯ จึงไม่สามารถแจ้งเกิดได้ ช่วงที่เด็กคลอดใหม่พ่อกับแม่เขาเคยพยายามจะยื่นเรื่อง เพื่อแจ้งเกิดลูกแต่ก็ยังทำไม่ได้ ปัจจุบันนี้ฝ่ายชายได้แยกทางกัน แต่ลูกอยู่กับพ่อที่ไทยแต่ไม่สามารถติดต่อฝ่ายแม่ได้ พ่อสามารถทำอะไรได้บ้างไหมคะ ที่จะแจ้งเกิดลูกเพื่อที่เด็กจะได้มีสัญชาติ เพราะตอนนี้เอกสารที่พ่อมีคือเอกสารการเกิดจากโรงพยาบาล

คำตอบ เมื่อมีคนเกิดในบ้าน (โรงพยาบาล) เป็นหน้าที่ของเจ้าบ้าน บิดา หรือมารดาในการแจ้งเกิดต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันเกิด และกรณีที่เกิดในโรงพยาบาลหรือสถานพยาบาล ผู้ทำคลอดจะต้องออกหนังสือรับรองการเกิด (ท.ร.๑/๑) ให้แก่ผู้มีหน้าที่แจ้งการเกิด กรณียังไม่ได้แจ้งการเกิด สามารถแจ้งการเกิดเกินกำหนดได้ กรณีที่ผู้แจ้งไม่มีหลักฐานหรือไม่สามารถแสดงหลักฐานประกอบการแจ้งได้ให้นายทะเบียนบันทึกสาเหตุหรือความจำเป็นไว้ และอาจสอบสวนข้อเท็จจริงเพิ่มเติมเพื่อให้ได้รายละเอียดหรือข้อเท็จจริงประกอบการออกสูติบัตรให้มากที่สุด ตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ (แก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ ๗ พ.ศ. ๒๕๖๒)

๓. คู่มือการให้บริการรับแจ้งการตาย

หลักเกณฑ์

๑) กรณีคนตายในบ้าน เช่น ตายที่บ้านอยู่อาศัย หรือตายที่โรงพยาบาล เป็นหน้าที่ของเจ้าบ้านหรือผู้พบศพต้องแจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้ง คือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือแจ้งต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่มีการตายภายใน ๒๔ ชั่วโมง นับแต่เวลาที่ตายหรือเวลาพบศพ

๒) กรณีการตายนอกบ้าน เช่น ตายในรถระหว่างเดินทางไปโรงพยาบาล ตายในป่าขณะเดินทางท่องเที่ยว ให้คนที่ไปกับผู้ตายหรือพบศพต้องแจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้ง คือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือแจ้งต่อนายทะเบียนอำเภอ หรือนายทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่มีการตายหรือพบศพหรือแห่งท้องที่ที่พึงจะแจ้งได้ภายใน ๒๔ ชั่วโมง นับแต่เวลาที่ตายหรือเวลาพบศพหรือจะแจ้งต่อพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจก็ได้

ถ้าในท้องที่ใดการคมนาคมไม่สะดวก ผู้อำนวยการทะเบียนกลางอาจขยายเวลาการแจ้งการตายออกไปตามที่เห็นสมควร แต่ต้องไม่เกิน ๗ วัน นับแต่เวลาตายหรือเวลาที่พบศพ

๓) กรณีการแจ้งการตายต่างท้องที่ กรณีผู้มีหน้าที่แจ้งการตายยังไม่ได้แจ้งการตายแห่งท้องที่ที่มีการตาย แต่มีการย้ายศพไปอยู่ต่างท้องที่ที่มีการตายหรือพบศพ เจ้าบ้านของบ้านที่มีการตาย คนที่ไปกับผู้ตาย ผู้พบศพ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายแล้วแต่กรณี แจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้ง ณ สำนักทะเบียนอำเภอหรือสำนักทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่ศพอยู่หรือท้องที่ที่จัดการศพโดยการเผา ฝัง หรือทำลาย ก็ได้ โดยผู้แจ้งต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือรับรองการตายที่ทางโรงพยาบาลออกให้ พยานบุคคลที่น่าเชื่อถืออย่างน้อย ๒ คน ซึ่งสามารถยืนยันตัวบุคคลของผู้ตายได้ และในกรณีไม่มีหนังสือรับรองการตาย ผู้แจ้งอาจใช้ผลการตรวจทางวิทยาศาสตร์ (DNA) จากหน่วยงานของรัฐหรือสถาบันที่น่าเชื่อถือเพื่อเป็นหลักฐานประกอบการแจ้งแทนได้

๒. เอกสารที่ใช้ในการดำเนินการ คือ

๑) บัตรประจำตัวประชาชนของผู้แจ้ง

๒) สำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน ที่คนตายมีชื่ออยู่ (ถ้ามี)

๓) หนังสือรับรองการตายตามแบบ ท.ร. ๔/๑ (ถ้ามี)

๔) ใบรับแจ้งการตายตามแบบ ท.ร. ๔ ตอนหน้า (กรณีแจ้งต่อกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน)

๕) รายงานการชันสูตรของเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือหน่วยงานนิติเวช (กรณีตายผิดธรรมชาติหรือตายโดยไม่ทราบสาเหตุ)

๖) หนังสือมอบหมายหรือหนังสือมอบอำนาจ (ถ้ามี)

๗) พยานบุคคลอย่างน้อย ๒ คน (กรณีแจ้งตายต่างท้องที่และแจ้งตายเกินกำหนด)

๘) กรณีไม่มีหนังสือรับรองการตาย ผู้แจ้งอาจใช้ผลการตรวจทางวิทยาศาสตร์ (DNA) จากหน่วยงานของรัฐหรือสถาบันที่น่าเชื่อถือเพื่อเป็นหลักฐานประกอบการแจ้งแทนได้

ขั้นตอนการติดต่อ

๑. ผู้แจ้งยื่นเอกสารและหลักฐานต่อนายทะเบียน เพื่อตรวจสอบและลงรายการในมรณบัตร

๒. จำหน่ายชื่อผู้ตายออกจากทะเบียนบ้าน โดยจะประทับคำว่า “ตาย” สีแดง ไว้หน้ารายการคนตาย

๓. มอบมรณบัตร ตอนที่ ๑ สำเนาทะเบียนบ้านและบัตรประจำตัวประชาชนคืนผู้แจ้ง

คำถาม – คำตอบ (เรื่อง การตาย) ที่ประชาชนให้ความสนใจ

****

๑. คำถาม กรณีกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน มีหน้าที่ออกใบรับแจ้งการตาย ท.ร.๔ ตอนหน้า (แจ้งต่อกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน) ใช่หรือไม่กรณีโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล มีหน้าที่ต้องรับรองสาเหตุการตาย ใน ท.ร.๔ หน้า ๒ หรือไม่ และถ้าโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลไม่รับรองสาเหตุการตาย สำนักทะเบียนสามารถ รับแจ้งการตายได้และมีผลสมบูรณ์ตามกฎหมายหรือไม่ ทั้งนี้ ขอความอนุเคราะห์อ้างอิงกฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้อง

คำตอบ กำนันทุกตำบล (ในฐานะผู้ใหญ่บ้านของหมู่บ้านนั้น ๆ ตามประกาศแต่งตั้งนายทะเบียนผู้รับแจ้ง) ผู้ใหญ่บ้าน ทุกหมู่บ้าน เป็นนายทะเบียนผู้รับแจ้ง ตั้งแต่วันที่ ๒๒ มี.ค.๒๕๓๕ เป็นต้นไป มีหน้าที่เกี่ยวกับการรับแจ้งการเกิด การตาย การย้ายที่อยู่ การสร้างบ้านใหม่ การรื้อบ้าน และการกำหนดเลขประจำบ้าน โดยมีหน้าที่ออกหลักฐานภายในเขตท้องที่หมู่บ้านของตน (ยกเว้นในเขต กทม.) ได้แก่ ใบรับแจ้งการเกิด ท.ร. ๑ ตอนหน้า ใบรับแจ้งการเกิด ใบแจ้งการตาย ท.ร.๑๔ ตอนหน้า ใบรับแจ้งการย้ายที่อยู่ ท.ร.๖ ตอนหน้า และใบรับแจ้งเกี่ยวกับบ้าน สำหรับกรณีดังกล่าว หากข้อเท็จจริงเป็นการตายนอกสถานพยาบาลและเป็นการตายตามธรรมชาติ เจ้าบ้าน กรณีไม่มีเจ้าบ้าน ผู้พบศพต้องแจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้ง (กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยนายทะเบียนอำเภอ หรือผู้ช่วยนายทะเบียนท้องถิ่น) เพื่อออกใบรับแจ้งการตาย ท.ร.๑๔ ตอนหน้า จากนั้นให้ผู้แจ้งไปติดต่อ นายทะเบียนอำเภอ หรือนายทะเบียนท้องถิ่น เพื่อออกหลักฐานเอกสารมรณบัตรต่อไป โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ไม่ต้องรับรองสาเหตุการตาย แต่อย่างใด

ข้อกฎหมาย/หนังสือสั่งการ

๑. พ.ร.บ. การทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ และฉบับแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๑ (๑)

๒. ระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๖๑ และข้อ ๖๒

๓. ประกาศสำนักทะเบียนกลาง เรื่องการแต่งตั้ง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นนายทะเบียนผู้รับแจ้ง ลว. ๒๓ มี.ค. ๒๕๓๕

๔. หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๑๐ ลว. ๑๐ ส.ค. ๒๕๕๕

๕. หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๕๒ ลว. ๕ พ.ย. ๒๕๕๖

๖. หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๔๕ ลว. ๗ ต.ค. ๒๕๕๗

๗. หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๑๕ ลว. ๓๐ เม.ย ๒๕๕๘

๘. หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๒๒ ลว. ๒๕ เม.ย. ๒๕๖๐

๒. คำถาม การแจ้งตายบุคคลที่มีชื่อในทะเบียนกลางหรือถูกจำหน่ายด้วย ทร.๙๗ สามารถแจ้งตายได้ตามปกติหรือไม่ และถ้าแจ้งการตาย ณ ท้องที่แห่งการตายแล้ว ต้องนำใบมรณะบัตรของผู้ตายไปจำหน่ายชื่อออกจากทะเบียนกลางที่มีชื่ออยู่ในสำนักทะเบียนฯ แห่งอื่นได้ไหม ใช้หลักฐานอะไรแทนสำเนาทะเบียนของผู้ตาย ในเมื่อไม่ได้มีชื่อในทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน (เล่มสีน้ำเงิน) ตามปกติ ขอทราบแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

คำตอบ การแจ้งตายบุคคลที่มีชื่อในทะเบียนบ้านกลางหรือถูกจำหน่ายด้วย ทร.๙๗ ตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๖๔ วรรคสอง กรณีคนตายมีชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้านกลาง ให้จำหน่ายในทะเบียนบ้านกลางของสำนักทะเบียน ประกอบ ข้อ ๖๔/๑ กรณีคนตายมีชื่อในทะเบียนบ้านกลาง ของสำนักทะเบียนที่แจ้งการตาย ให้นายทะเบียนจำหน่ายชื่อคนตายในทะเบียนบ้านกลางและมอบมรณบัตร ตอนที่ ๑ ให้ หากคนตายมีชื่อในทะเบียนบ้านกลางของสำนักทะเบียนอื่น เมื่อนายทะเบียนมอบมรณบัตร ตอนที่ ๑ ให้แล้ว ให้ส่งใบมรณบัตร ตอนที่ ๒ ไปยังสำนักทะเบียนที่เกี่ยวข้อง เพื่อจำหน่ายชื่อคนตายในทะเบียนบ้านกลางต่อไป

๓. คำถาม การแจ้งตาย กรณีผู้ป่วยติดเตียงเสียชีวิต ขณะอายุ ๖๖ ปี ประวัติเป็นโรคหอบหืด วินิจฉัยโรคว่าการเสียชีวิตและการตายตามธรรมชาติ (ชราภาพ) ต้องมีอายุกี่ปี ทั้งนี้ขอความอนุเคราะห์อ้างอิงกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

คำตอบ สาเหตุการตาย หมายถึง โรคแรกที่เกิดขึ้น อันทำให้เกิดโรคแทรกซ้อนอื่น ๆ ตามต่อเนื่องกันมา จนนำไปสู่การเสียชีวิต ในกรณีการบาดเจ็บสาเหตุการตาย คือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอันทำให้เกิดการบาดเจ็บ เช่น อุบัติเหตุตกจากที่สูง ฆาตกรรมโดยอาวุธปืน หรือขับจักรยานยนต์ชนรถยนต์ กรณีดังกล่าว การลงรายการสาเหตุการตายว่าชราภาพ จึงไม่ใช่สาเหตุการตาย แต่จะต้องสอบถามข้อมูลให้ได้ข้อเท็จจริงว่าโรคใดเป็นโรคแรกที่เป็นเหตุให้เกิดโรคต่าง ๆ ตามมาจนเสียชีวิต ทั้งนี้ ตามคู่มือการสอบสวนสาเหตุการตายนอกสถานพยาบาล (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๐) ของกระทรวงสาธารณสุข

๔. คำถาม กรณีผู้ตาย ตายในคลองน้ำ แพทย์ลงสาเหตุการตายในใบรับรองการตายระบุว่าลิ้นหัวใจรั่ว แต่ทางญาติเชื่อว่าเป็นอุบัติเหตุ กรณีเจ้าหน้าที่สามารถรับแจ้งการตายตามบันทึกที่เกิดเหตุของตำรวจได้หรือไม่ ขอทราบแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องตามกฎหมายและระเบียบกำหนด

คำตอบ กรณีปรากฏเหตุผู้เสียชีวิตในคลองน้ำ หากเป็นการตายโดยอุบัติเหตุ ซึ่งเป็นการตายโดยผิดธรรมชาติ (ฆ่าตัวตาย ถูกผู้อื่นทำให้ตาย ถูกสัตว์ทำร้าย ตายโดยอุบัติเหตุ ตายโดยมิปรากฏเหตุ) ให้นายทะเบียนผู้รับแจ้ง รีบแจ้งต่อเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ตามกฎหมาย อาทิ พนักงานฝ่ายปกครอง ตำรวจ และให้รอการออกมรณบัตรไว้ก่อน จนกว่าจะได้รับความเห็นชอบจากเจ้าพนักงานดังกล่าว เมื่อเจ้าพนักงาน มีความเห็นหรือมีผลการชันสูตรพลิกศพแล้ว จึงสามารถนำข้อเท็จจริงดังกล่าวมาประกอบการออกมรณบัตร ตามมาตรา ๒๕ แห่ง พ.ร.บ. การทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ประกอบระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ.๒๕๓๔ ข้อ ๖๘ เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น ได้รับแจ้งว่ามีคนตายโดยมีเหตุอันควรสงสัยว่าตายด้วยโรคติดต่ออันตราย หรือตายโดยผิดธรรมชาติ ให้ออกใบรับแจ้งการตายเป็นหลักฐานให้แก่ผู้แจ้ง และรีบแจ้งไปยังพนักงานผู้มีหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยโรคติดต่ออันตราย หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือเจ้าที่ตำรวจ จนกว่าจะได้รับความเห็นชอบจากเจ้าพนักงานดังกล่าวจึงจะออกมรณบัตรให้

๕. คำถาม ตายที่อื่นแล้วมาขอใบมรณบัตรที่เราอยู่ได้หรือไม่ ขอทราบแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

คำตอบ กรณีการตายแล้วไม่ได้แจ้งเพื่อขอออกใบมรณบัตร ณ สำนักทะเบียนท้องที่ที่มีการตาย สามารถขอใบมรณบัตรได้ที่สำนักทะเบียนสำนักทะเบียนอำเภอ หรือสำนักทะเบียนท้องถิ่นที่ศพตั้งอยู่ หรือที่สำนักทะเบียนที่มีการจัดงานศพ โดยการเผา ฝัง หรือทำลายก็ได้

ข้อกฎหมาย/หนังสือสั่งการ

- กฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการแจ้งการเกิดหรือการตายต่อนายทะเบียนแห่งท้องที่อื่น พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๒

๔. คู่มือการให้บริการเกี่ยวกับบ้านและทะเบียนบ้าน

หลักเกณฑ์

บ้าน หมายความว่า โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างสำหรับใช้เป็นที่อยู่อาศัย ซึ่งมีเจ้าบ้านครอบครอง และให้หมายความรวมถึงแพ หรือเรือซึ่งจอดเป็นประจำและใช้เป็นที่อยู่ประจำ หรือสถานที่หรือยานพาหนะอื่นซึ่งใช้เป็นที่อยู่อาศัยประจำได้ด้วย

ทะเบียนบ้าน หมายความว่า ทะเบียนประจำบ้านแต่ละบ้าน ซึ่งแสดงเลขประจำบ้านและ รายการของคน ทั้งหมดผู้อยู่ในบ้าน แยกเป็นหลายลักษณะ คือ

๔.๑ ทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๔) ใช้สำหรับลงรายการของคนที่มีสัญชาติไทยและคนต่างด้าว ที่มีใบสำคัญ ประจำตัวคนต่างด้าว

๔.๒ ทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๓) ใช้ลงรายการของคนต่างด้าวที่เข้าเมืองโดยชอบด้วยกฎหมายแต่อยู่ในลักษณะชั่วคราว หรือเข้าเมืองโดยมิชอบด้วยกฎหมายตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง

๔.๓ ทะเบียนบ้านกลาง มิใช่ทะเบียนบ้าน แต่เป็นทะเบียน ซึ่งผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนดให้จัดทำขึ้นสำหรับลงรายการบุคคลที่ไม่อาจมีชื่อในทะเบียนบ้าน

๔.๔ ทะเบียนบ้านชั่วคราว เป็นทะเบียนประจำบ้านที่ออกให้กับบ้านที่ปลูกสร้างในที่สาธารณะ หรือโดยบุกรุก ป่าสงวน หรือโดยมิได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการก่อสร้างอาคาร หรือตามกฎหมายอื่น ทั้งทะเบียนบ้านชั่วคราวเป็นเอกสารราชการใช้ได้เหมือนทะเบียนบ้าน และผู้มีชื่อในทะเบียนบ้านชั่วคราวคงมีสิทธิและ หน้าที่เช่นเดียวกับบุคคลที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน

๔.๕ ทะเบียนบ้านชั่วคราวของสำนักทะเบียน เป็นทะเบียนบ้านที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง กำหนดให้ทุกสำนักทะเบียนจัดทำขึ้น เพื่อใช้ลงรายการของบุคคลซึ่งขอแจ้งย้ายออกจากทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๔) เพื่อเดินทางไปต่างประเทศ ให้ทุกบ้านมีเลขประจำบ้าน บ้านใดยังไม่มีเลขประจำบ้าน ๆ ให้เจ้าบ้านแจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งเพื่อขอเลขประจำบ้านภายในสิบห้าวันนับแต่วันสร้างบ้านเสร็จ

๔.๖ การกำหนดเลขบ้าน การตรวจสภาพบ้านโดยบ้านแต่ละหลังที่จะกำหนดเลขประจำบ้านใช้ได้อย่างน้อยจะต้องมีการก่อสร้างในส่วนที่เป็นรากฐานของบ้านและมุงหลังคาเรียบร้อยแล้วหรือถ้าเป็นตึกหรืออาคารลักษณะอื่นในทำนองเดียวกัน จะต้องมีการก่อสร้างเป็นปริมาณไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ โดยมีหนังสือรับรองจากวิศวกรหรือนายช่างโยธาที่ควบคุมก่อสร้าง นายทะเบียนจัดทำทะเบียนชั่วคราว และสำเนาทะเบียนบ้านชั่วคราว และสำเนาทะเบียนบ้านชั่วคราวฉบับเจ้าบ้านโดยระบุข้อความว่า **"<u>บ้านอยู่ระหว่างก่อสร้าง</u>"**

เอกสารที่ใช้ในการติดต่อ

๑. หนังสือขออนุญาตปลูกสร้างบ้าน หรือหนังสือสัญญาซื้อขายบ้าน (ถ้ามี)

๒. บัตรประจำตัวประชาชนของเจ้าบ้าน

๓. บัตรประจำตัวผู้แจ้งหรือผู้ได้รับมอบหมาย

๔. หนังสือมอบหมาย (ถ้ามี)

ขั้นตอนการติดต่อ

๑. เมื่อสร้างบ้านเสร็จแล้วไปติดต่อ ณ สำนักทะเบียน ที่ได้ปลูกสร้างบ้าน

๒. นายทะเบียนตรวจสอบหลักฐานเมื่อถูกต้องแล้ว จะจัดทำหลักฐานทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้าน

๓. มอบสำเนาทะเบียนบ้านให้แก่ผู้แจ้ง

คำถาม – คำตอบ (เรื่อง บ้านและทะเบียนบ้าน) ที่ประชาชนให้ความสนใจ

****

๑. คำถาม ซื้อบ้านจากกรมบังคับคดี เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ มีสัญญาซื้อขายบ้านและที่ดิน แต่บ้านเลขที่ดังกล่าวมีเจ้าบ้านและผู้อาศัยอยู่ในทะเบียนบ้านซึ่งทางกายภาพเจ้าบ้านและผู้อาศัยย้ายออกไปแล้วและติดต่อไม่ได้ จนท.ทะเบียนอำเภอ ไม่รับคำขอให้ผู้ถือกรรมสิทธิ์เปลี่ยนสถานะเป็น "เจ้าบ้าน" แต่อนุญาตให้เข้าย้ายทะเบียนบ้านในฐานะ "ผู้อาศัย" เนื่องจากอ้างว่าเจ้าบ้านเดิมยังไม่ย้ายออกจากทะเบียนบ้าน ต้องรอครบ ๑๘๐ วัน ขอทราบแนวทางปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนด

คำตอบ กรณีเมื่อมีผู้ประสงค์จะย้ายเข้าบ้านหลังดังกล่าว การเปลี่ยนแปลงผู้เป็นเจ้าบ้าน นายทะเบียนจะต้องตรวจหลักฐานที่แสดงกรรมสิทธิ์ครอบครองบ้านของผู้ที่จะย้ายเข้าบ้านหลังนั้น และการลงรายการสถานะเจ้าบ้านให้นายทะเบียนตรวจหลักฐานของผู้ขอลงรายการว่า มีสิทธิครอบครองบ้านในฐานะใด เช่น เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ และกรณีบ้านดังกล่าวที่เจ้าบ้านและผู้อาศัยอยู่ในทะเบียนบ้านซึ่งได้ย้ายออกไปแล้วเกินหนึ่งร้อยแปดสิบวัน ให้นายทะเบียนสอบสวนพยานบุคคล และพยานแวดล้อม ให้ปรากฏข้อเท็จจริงว่าผู้อยู่ในบ้านดังกล่าวได้ย้ายออกจากบ้านที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านไปอยู่ที่อื่นเกินหนึ่งร้อยแปดสิบวันและไม่ทราบว่าผู้นั้นไปอยู่ที่ใด มิใช่นับระยะเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่เจ้าบ้านยื่นคำร้อง ตามมาตรา ๓๓ แห่ง พ.ร.บ. การทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) ประกอบหนังสือสำนักทะเบียนกลางที่ มท ๐๓๐๙.๑ /ว ๗ ลงวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๕๐

๒. คำถาม การขอเลขบ้าน หากบ้านปลูกสร้าง ใบโฉนดติดจำนอง ต้องให้ผู้รับจำนองยินยอม ในการขอเลขบ้านด้วยหรือไม่ ทั้งนี้ ขอความอนุเคราะห์อ้างอิงกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

คำตอบ บ้านใดที่ยังไม่มีเลขประจำบ้าน ให้เจ้าบ้านแจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้ง เพื่อขอเลขประจำบ้านภายในสิบห้าวันนับแต่วันสร้างบ้านเสร็จ พร้อมหลักฐานสิทธิครอบครองที่ดินที่ปลูกสร้างบ้าน หลักฐานการอนุญาตปลูกสร้าง กรณีไม่ใช่เจ้าของกรรมสิทธิ์ ผู้เช่าที่ดิน ต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าของที่ดินก่อน กรณีใช้หลักฐานใบโฉนดติดจำนอง หากยังไม่มีการโอนทางทะเบียนให้แก่ผู้รับจำนอง ผู้จำนองไม่จำเป็นต้องได้รับความยินยอมจากผู้รับจำนองแต่อย่างใด ตามมาตรา ๓๔ แห่ง พ.ร.บ. การทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓)

๓. คำถาม กรณีบ้านเดิมเป็นบ้าน ๒ ชั้น จะดำเนินรื้อถอนแล้วจะปลูกสร้างใหม่เป็นโรงแรม มีความต้องการใช้เลขที่บ้านเดิม จำเป็นจะต้องไปดำเนินการจำหน่ายบ้านหลังเดิมก่อนหรือไม่ หรือสามารถใช้เลขที่บ้านเดิมโดยแก้ไขรายการในทะเบียนบ้านได้ ขอทราบแนวทางตามที่กฎหมายกำหนดและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

คำตอบ เมื่อมีการปลูกสร้างบ้านเสร็จ ให้เจ้าบ้านแจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งเพื่อขอเลขประจำบ้าน เมื่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งพิจารณาแล้วว่าเป็นบ้านที่ใช้เป็นที่อยู่อาศัย จึงกำหนดเลขประจำบ้านและออกทะเบียนบ้านให้ หากต่อมามีการรื้อถอนและปลูกสร้างใหม่เป็นอาคารโรงแรมบนที่ดินเดิม กรณีดังกล่าวสามารถใช้เลขประจำบ้านเดิมได้ มาตรา ๓๔ แห่ง พ.ร.บ. การทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) ประกอบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๘) พ.ศ. ๒๕๖๔ ข้อ ๓๒ และ ข้อ ๑๙

๔. คำถาม การจำหน่ายบ้านเลขที่ เนื่องจากมีแต่บ้านเลขที่ ตอนนี้ไม่มีบ้าน ไม่มีรายการคนในบ้าน (ย้ายไปที่อื่น) ต้องให้ผู้ใหญ่บ้านทำอย่างไร

คำตอบ แบ่งออกเป็น ๒ **<u>กรณี ๑) กรณีมีการแจ้งการรื้อบ้าน</u>** ให้นายทะเบียนรับแจ้งการรื้อบ้าน รวมทั้งตรวจสอบหลักฐานของผู้แจ้ง และตรวจสอบว่าได้มีการรื้อบ้าน แล้วให้นายทะเบียนจำหน่ายทะเบียนบ้าน สำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านพร้อมหมายเหตุการณ์จำหน่ายไว้ และดำเนินการแจ้งย้ายรายการบุคคลในทะเบียนบ้าน ตามระเบียบว่าด้วยการแจ้งการย้ายที่อยู่ กรณีแจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งผู้ซึ่งผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนด (ผู้ใหญ่บ้าน) ผู้ใหญ่บ้านจะต้องรับแจ้งการรื้อบ้าน รวมทั้งตรวจสอบหลักฐานของผู้แจ้ง และตรวจสอบว่าได้มีการรื้อบ้าน จากนั้นให้รวบรวมหลักฐานส่งไปยังนายทะเบียนอำเภอ/สำนักทะเบียนท้องถิ่น เพื่อดำเนินการจำหน่ายเลขประจำบ้านต่อไป และ **<u>๒) กรณีสำนักทะเบียนตรวจพบหรือได้รับแจ้งจากบุคคลใด</u>** (ไม่ใช่เจ้าบ้านหรือบุคคลที่อยู่ในบ้าน) นายทะเบียนจะต้องตรวจสอบว่าได้มีการรื้อบ้านหรือไม่มีสภาพความเป็นบ้านแล้ว และสอบสวนพยานบุคคลที่น่าเชื่อถือซึ่งมีภูมิลำเนาหรืออาศัยอยู่ในบริเวณพื้นที่ดังกล่าว หากผลการตรวจสอบและสอบสวนข้อเท็จจริงปรากฏว่าบ้านถูกรื้อหรือไม่มีสภาพความเป็นบ้านมาแล้วเป็นเวลาไม่ถึง ๑๘๐ วัน ให้นายทะเบียนจัดทำประกาศสำนักทะเบียนแจ้งข้อความให้เจ้าบ้านหรือผู้มีชื่อในทะเบียนบ้านของบ้านดังกล่าวมาติดต่อเพื่อแจ้งย้ายออกและจำหน่ายทะเบียนบ้านภายใน ๓๐ วันนับแต่วันปิดประกาศ โดยให้ระบุวันเดือนปีที่ครบกำหนดไว้ด้วยสำหรับการปิดประกาศ ให้ปิด ณ สำนักทะเบียน ๑ ฉบับ บริเวณพื้นที่ชุมชน ๑ ฉบับ และบริเวณที่บ้านหลังดังกล่าวเคยตั้งอยู่หรือตั้งอยู่อีก ๑ ฉบับ เมื่อครบกำหนดเวลา ๓๐ วัน ตามที่กำหนดไว้ในประกาศของสำนักทะเบียนแล้วไม่มีเจ้าบ้านหรือผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านมาติดต่อ ให้นายทะเบียนอำเภอ/ นายทะเบียนท้องถิ่นจำหน่ายเลขประจำบ้านและทะเบียนบ้าน และย้ายรายการบุคคลในทะเบียนบ้านไปไว้ในทะเบียนบ้านกลางของสำนักทะเบียน กรณีผลการตรวจสอบและสอบสวนข้อเท็จจริงปรากฏว่าบ้านถูกรื้อหรือไม่มีสภาพความเป็นบ้านมาแล้วเป็นเวลาเกินกว่า ๑๘๐ วัน ให้นายทะเบียนอำเภอ/นายทะเบียนท้องถิ่นจำหน่ายเลขประจำบ้านและทะเบียนบ้าน และย้ายรายการบุคคลในทะเบียนบ้านไปไว้ในทะเบียนบ้านกลางของสำนักทะเบียน โดยไม่ต้องจัดทำประกาศสำนักทะเบียน

๕. คำถาม กรณีที่มีการออกบ้านเลขที่ทับต่อจากเจ้าบ้านเลขที่เดิม สมมติเจ้าของบ้านเดิมเลขที่ ๑๐ ภายหลังจากนั้นมีเจ้าของบ้านคนใหม่มาขอบ้านเลขที่โดยสำนักทะเบียนฯ มีการออกบ้านเลขที่เป็น ๑๐/๑ คำถาม คือ ๑. เจ้าของบ้านเลขที่ ๑๐ มีสิทธิที่จะไม่ให้ออกบ้านเลขที่ทับต่อจากเลขบ้านตัวเองไหมครับ หรือไม่กระทบสิทธิโดยออกบ้านเลขที่ ๑๐/๑ ให้กับเจ้าของบ้านคนอื่นได้ ๒. การออกบ้านเลขที่ทับจะต้องอยู่บริเวณเดียวกันหรือใกล้เคียงกันเท่านั้นใช่ไหมครับ

คำตอบ เมื่อมีการสร้างบ้านเสร็จ กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่ของเจ้าบ้านที่จะต้องแจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งเพื่อขอเลขประจำบ้านภายใน ๑๕ วัน เมื่อนายทะเบียนได้รับแจ้งแล้วจะต้องกำหนดเลขประจำบ้านให้แก่ผู้แจ้ง ภายใน ๗ วัน กรณีบ้านอยู่ในเขตสำนักทะเบียนท้องถิ่น หรือภายใน ๓๐ วัน กรณีบ้านอยู่นอกเขตสำนักทะเบียนท้องถิ่น โดย ๑. การกำหนดเลขประจำบ้าน นายทะเบียนจะต้องกำหนดเลขประจำบ้านเรียงตามลำดับบ้านเลขที่ เมื่อได้กำหนดให้บ้านเลขที่แล้ว ต่อมามีบ้านปลูกสร้างขึ้นใหม่ระหว่างบ้านหลังใดก็ให้ใช้บ้านเลขที่ที่อยู่ใกล้ชิดนั้นแล้วเพิ่มตัวเลขไว้ท้าย เช่น ๕/๒ ๕/๓ ดังนั้น เจ้าของบ้านเลขที่เดิม ที่บ้านหลังใหม่ปลูกสร้างขึ้นบริเวณใกล้ชิดกันนั้น ไม่มีสิทธิที่จะห้ามมิให้นายทะเบียนออกเลขประจำบ้านให้แก่ผู้ใดได้ เว้นแต่เป็นบ้านเลขที่ซ้ำกับบ้านที่ได้กำหนดเลขประจำบ้านไว้แล้ว ๒. การออกบ้านเลขที่ที่มีการเพิ่มตัวเลขไว้ท้าย (บ้านเลขที่มีทับ) จะต้องอยู่บริเวณใกล้ชิดกับบ้านที่ที่จะมีการเพิ่มตัวเลขไว้ท้าย

๖. คำถาม สอบถามเจ้าหน้าที่ครับ สามารถขอทะเบียนบ้านใหม่ได้หรือไม่ เนื่องจากในระบบของนายทะเบียนที่ตรวจสอบในที่ว่าการอำเภอพบว่าทะเบียนบ้านเดิมถูกจำหน่ายออกไปหลายปีแล้ว โดยไม่ทราบสาเหตุ จึงต้องการออกทะเบียนบ้านใหม่ หรือมีแนวทางที่จะนำทะเบียนบ้านเดิมกลับมาใช้ได้หรือไม่ครับ

คำตอบ กฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรกำหนดให้บ้านทุกบ้านต้องมีเลขประจำบ้าน บ้านใดยังไม่มีเลขประจำบ้านให้แจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งภายใน ๑๕ วันนับแต่สร้างบ้านเสร็จและต้องแสดงหลักฐานการมีสิทธิครอบครองในที่ดินที่บ้านสร้างอยู่ และหลักฐานการได้รับอนุญาตปลูกสร้างบ้าน หากไม่สามารถแสดงเอกสารดังกล่าวได้ หรือเป็นกรณีที่ปลูกสร้างบ้านในที่สาธารณหรือบุกรุกป่าสงวน นายทะเบียนจะกำหนดเป็นบ้านชั่วคราวให้ เมื่อได้แก้ไขให้ถูกต้องแล้วจึงจะแก้ไขทะเบียนบ้านเป็นบ้านปกติให้ ส่วน ภบท ๕ ไม่ใช่เอกสารสิทธิในที่ดิน หากเจ้าบ้านไม่ได้ยื่นหลักฐานการมีสิทธิครอบครองในที่ดินที่บ้านสร้างอยู่ และไม่ใช่กรณีบุกรุกที่ดินของเอกชน นายทะเบียนก็สามารถออกเลขประจำบ้านชั่วคราวให้ได้

๗. คำถาม นาย ก. ขายฝากบ้านและที่ดินให้นาย ข. มีระยะเวลา ๑ ปี โดยทำสัญญาที่กรมที่ดินถูกต้อง (๒๘/๙/๖๕ ครบสัญญา ๒๘/๙/๖๖) ในวันที่ ๒๘/๙/๖๕ นาย ค. มีความประสงค์จะย้ายเข้ามาเป็นเจ้าบ้านในรายการทะเบียนบ้านหลังที่นาย ก. ขายฝาก นาย ข. (บ้านยังเป็นบ้านว่างไม่มีรายการบุคคลในรายการทะเบียนบ้าน) ผู้ที่จะยินยอมและมอบหมายฯ ให้ นาย ค. ย้ายเข้ามาเป็น “เจ้าบ้าน” ในรายการทะเบียนบ้านคือใคร

คำตอบ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๙๑ บัญญัติว่า อันว่าขายฝากนั้นคือสัญญาซื้อขายซึ่งกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินตกไปยังผู้ซื้อโดยมีข้อตกลงกันว่าผู้ขายอาจไถ่ทรัพย์นั้นคืนได้ ดังนั้นบ้านหลังดังกล่าวจึงเป็นกรรมสิทธิ์ของ นาย ข. ผู้ซื้อฝาก เมื่อ นาย ข. เป็นเจ้าของและได้ครอบครองบ้าน นาย ข. จึงเป็นเจ้าบ้าน กรณี นาย ค. ประสงค์จะย้ายเข้ามาอยู่ในบ้านและทำหน้าที่เป็นเจ้าบ้านจึงต้องขอความยินยอม จาก นาย ข.

๕. คู่มือการให้บริการเกี่ยวกับผู้มีหน้าที่เจ้าบ้านหรือการมอบหมายให้บุคคลอื่นไปทำหน้าที่แทนเจ้าบ้าน

หลักเกณฑ์

เจ้าบ้าน หมายความว่า ผู้ซึ่งเป็นหัวหน้าครอบครองบ้านในฐานะเป็นเจ้าของ ผู้เช่า หรือในฐานะ อื่นใดก็ตาม ในกรณีที่ไม่ปรากฏเจ้าบ้าน หรือเจ้าบ้านไม่อยู่ ตาย สูญหาย สาบสูญ หรือไม่สามารถปฏิบัติ กิจการได้ ให้ถือว่าผู้มีหน้าที่ดูแลบ้านในขณะนั้นเป็นเป็นเจ้าบ้าน

หน้าที่ของเจ้าบ้าน

เจ้าบ้าน เป็นผู้มีหน้าที่ต้องแจ้งเกี่ยวกับการต่าง ๆ ที่ได้บัญญัติไว้ตาม พ.ร.บ.การทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ เช่น การแจ้งเกิด แจ้งตาย แจ้งย้ายที่อยู่ หรือเรื่องอื่น ๆ เกี่ยวกับบ้าน โดยอาจมอบหมายให้ผู้อื่นไปดำเนินการแทนได้ หากเจ้าบ้านไม่อยู่ เช่น ไปต่างประเทศ หรืออยู่แต่ไม่สามารถปฏิบัติภารกิจได้ ผู้มีชื่อในทะเบียนบ้านผู้หนึ่งผู้ใดสามารถ ดำเนินการแจ้งโดยทำหน้าที่เจ้าบ้านได้ โดยนายทะเบียนบ้านจะบันทึกถ้อยคำให้ได้ข้อเท็จจริงว่า บุคคลดังกล่าวเป็น ผู้มีหน้าที่ดูแลบ้านแทนเจ้าบ้านในขณะนั้น

เอกสารที่ใช้ในการติดต่อ

๑. หนังสือมอบหมายจากเจ้าบ้านระบุรายละเอียดชัดเจนว่ามอบให้ใครทำอะไร และลงชื่อผู้มอบ

๒. สำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน

๓. บัตรประจำตัวประชาชนของเจ้าบ้าน

๔. บัตรประจำตัวประชาชนของผู้รับมอบหมาย หรือผู้ทำหน้าที่เป็นเจ้าบ้าน

ขั้นตอนการติดต่อ

๑. ไปติดต่อ ณ สำนักทะเบียนที่ปรากฏหลักฐานตามทะเบียนบ้าน

๒. นายทะเบียนตรวจสอบหลักฐาน และดำเนินการตามความประสงค์ของผู้แจ้ง

๓. คืนหลักฐานแก่ผู้แจ้ง

หลักการพิจารณา

การพิจารณาบุคคลที่จะทำหน้าที่เป็นเจ้าบ้าน ให้พิจารณาตามระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ (แก้ไขปี ๒๕๖๒) ตอนที่ ๒ เจ้าบ้านและการมอบหมาย ข้อ ๕

คำถาม – คำตอบ (เรื่อง เจ้าบ้านและการมอบหมาย) ที่ประชาชนให้ความสนใจ

****

๑. คำถาม ข้าพเจ้ากับมารดากู้เงินซื้อบ้านร่วมกัน และปัจจุบันติดจำนองกับธนาคาร แต่มารดาเสียชีวิตลงและข้าพเจ้ามีความประสงค์จะย้ายชื่อเข้าบ้านในฐานะเจ้าบ้าน แต่เมื่อไปสำนักงานเขต แจ้งว่าต้องไปเปลี่ยนโฉนดที่ดินให้เหลือชื่อแค่คนเดียว แล้วได้ไปติดต่อ กรมที่ดิน ขอโฉนดตัวจริง แต่กรมที่ดินไม่มีเนื่องจากอยู่กับธนาคาร (ติดจำนอง) คำถามคือข้าพเจ้าต้องทำอย่างไรคะ ขอทราบแนวทางปฏิบัติตามที่กฎหมายและระเบียบกำหนด

คำตอบ กรณีผู้ร้องมีความประสงค์จะย้ายชื่อเข้าบ้านในฐานะเจ้าบ้าน ตามมาตรา ๔ แห่ง พ.ร.บ. การทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ เจ้าบ้าน หมายถึง ผู้มีสิทธิครอบครองบ้านในฐานะเป็นเจ้าของบ้าน (ผู้มีกรรมสิทธิ์ในบ้าน) หรือ ผู้เช่า (ผู้รับมอบสิทธิครอบครองบ้านจากเจ้าของบ้านในฐานะผู้เช่า) หรือฐานะอื่นใด และการที่ผู้ร้องมีความประสงค์จะให้นายทะเบียนแก้ไขรายการสถานะในทะเบียนบ้านให้เป็นเจ้าบ้านผู้ร้องจะต้องแสดงหลักฐานการมีสิทธิครอบครองบ้าน เช่น สัญญาซื้อขายบ้าน สัญญาเช่าบ้าน เป็นต้น โดยให้ปฏิบัติตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๘) พ.ศ. ๒๕๖๔ ข้อ ๑๑๕ ผู้ที่ประสงค์จะขอแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในทะเบียนบ้าน ทะเบียนบ้านกลาง สูติบัตร มรณบัตร ทะเบียนคนตาย ทะเบียนประวัติคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยและเอกสารการทะเบียนราษฎรอื่น ให้ยื่นคำร้องตามแบบที่กำหนดต่อนายทะเบียน ณ สำนักทะเบียนอำเภอ หรือสำนักทะเบียนท้องถิ่น

๒. คำถาม อายุเท่าไหร่ถึงจะเป็นเจ้าบ้านในรายการทะเบียนบ้าน (ทร.๑๔) ได้ หากอายุ ๑๕ ปีบริบูรณ์ สามารถเป็นเจ้าบ้านในรายการทะเบียนบ้านได้หรือไม่ เจ้าหน้าที่สำนักทะเบียนไม่สามารถดำเนินการให้ได้ อันเนื่องมาจากบุตรยังไม่บรรลุนิติภาวะ

คำตอบ เจ้าบ้านตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรหมายความว่า ผู้ซึ่งเป็นหัวหน้าครอบครองบ้านในฐานะเจ้าของ ผู้เช่า หรือในฐานะอื่นใดก็ตาม ดังนั้น หากปรากฏว่าบุคคลผู้มีอายุ ๑๕ ปีบริบูรณ์ เป็นเจ้าของบ้าน ผู้เช่าบ้าน หรือในฐานะอื่นใดในบ้าน และครอบครองบ้านหลังนั้นอยู่ ย่อมสามารถเป็นเจ้าบ้านได้ แต่ในการปฏิบัติหน้าที่เจ้าบ้านให้ผู้ปกครองตามกฎหมายเป็นผู้ทำหน้าที่เจ้าบ้านแทน

อ้างอิง ๑. พ.ร.บ. การทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๓๐ และระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๖๒

๖. คู่มือการจำหน่ายชื่อและรายการบุคคลออกจากทะเบียนบ้าน

หลักเกณฑ์

การจำหน่ายชื่อและรายการบุคคลออกจากทะเบียนบ้านมีหลายกรณี ได้แก่

๑. ผู้มีชื่อในทะเบียนบ้านถึงแก่ความตาย

๒. กรณีบุคคลมีชื่อซ้ำในทะเบียนบ้านเกินกว่า ๑ แห่ง

๓. กรณีบุคคลมีชื่อในทะเบียนบ้านโดยมิชอบด้วยกฎหมายและระเบียบ

เอกสารที่ใช้ในการติดต่อ

๑. สำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านที่มีรายการบุคคลชื่อซ้ำเกินกว่า ๑ แห่ง หรือบุคคลที่มีชื่อในทะเบียนบ้านโดยมิชอบ หรือบุคคลที่ตายไปนานแล้ว หรือบุคคลที่ตายในต่างประเทศ

๒. บัตรประจำตัวประชาชนของเจ้าบ้านหรือผู้แจ้ง

๓. ใบมรณบัตร (ถ้ามี)

๔. หลักฐานการตายซึ่งออกโดยสถานทูตไทยหรือสถานกงสุลไทยในต่างประเทศ หรือหลักฐานการตายที่ออกโดยรัฐบาลของประเทศนั้นซึ่งได้แปลและรับรองว่าถูกต้องโดยกระทรวงการต่างประเทศ

ขั้นตอนในการติดต่อ

๑. ยื่นเอกสารหลักฐานต่อนายทะเบียนท้องที่ที่ปรากฏรายการบุคคลที่ต้องการจำหน่ายชื่อออกจากทะเบียนบ้าน

๒. นายทะเบียนตรวจสอบหลักฐานสอบสวนเจ้าบ้านและพยานบุคคลที่น่าเชื่อถือให้ปรากฏข้อเท็จจริง

๓. รวบรวมหลักฐานเสนอผู้มีอำนาจในการอนุมัติแล้วจำหน่ายชื่อออกจากทะเบียนบ้าน

๔. คืนหลักฐานแก่ผู้แจ้ง

คำถาม – คำตอบ (เรื่อง การจำหน่ายชื่อและรายการบุคคลออกจากทะเบียนบ้าน) ที่ประชาชนให้ความสนใจ

****

๑. คำถาม จะมาแจ้งจำหน่ายชื่อมารดาออกจากทะเบียนบ้าน แต่ยังไม่ได้แจ้งการตายที่ประเทศสวีเดน สามีของมารดาเป็นคนต่างชาติไม่ได้ไปแจ้งการตายของมารดา จะต้องดำเนินการอย่างไรในการจำหน่ายชื่อมารดาออกจากทะเบียนบ้าน ขอทราบแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

คำตอบ เมื่อปรากฏแน่ชัดว่าบุคคลในทะเบียนบ้านได้เสียชีวิตไปแล้ว แต่ยังไม่ได้จำหน่ายรายชื่อออกจากทะเบียนบ้าน ให้เจ้าบ้านยื่นคำร้องตามแบบพิมพ์ที่กำหนดต่อนายทะเบียน หรือนายทะเบียนท้องถิ่น เมื่อนายทะเบียนได้รับคำร้องแล้วจะดำเนินการ สอบสวนพยานบุคคลที่น่าเชื่อถือ และหลักฐานอื่นๆเพิ่มเติม แล้วจึงจะดำเนินการจำหน่ายชื่อรายการบุคคลออกจากทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน ทั้งนี้จะไม่ได้รับมรณบัตร

ข้อกฎหมาย / หนังสือสั่งการ

ระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕

ข้อ ๑๑๑ เมื่อปรากฏแน่ชัดว่าบุคคลในทะเบียนบ้านนั้นได้ตายไปแล้ว แต่ยังไม่ได้จำหน่ายรายชื่อออกจากทะเบียนบ้าน ให้เจ้าบ้านยื่นคำร้องตามแบบพิมพ์ที่กำหนดต่อนายทะเบียนหรือนายทะเบียนท้องถิ่น เมื่อนายทะเบียนได้รับคำร้องแล้วจะดำเนินการ ดังนี้

(๑) สอบสวนพยานผู้ร้อง บุคคลที่น่าเชื่อถือและหลักฐานอื่น ๆเพิ่มเติม (ถ้ามี)

(๒) จำหน่ายชื่อและรายการบุคคลออกจากทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านโดยให้หมายเหตุในช่องย้ายออกไปที่ว่า “จำหน่ายตามคำร้อง... ลงวันที่... แล้วให้นายทะเบียนลงลายมือชื่อและวันเดือนปีกำกับไว้

(๓) รายงานตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๒ (๔)

ข้อ ๓๒ (๔) แบบรายงานการแก้ไขรายการเปลี่ยนแปลงรายการต่าง ในทะเบียนบ้าน ตามแบบ ท.ร. ๙๗ ก. ตอนที่ ๑

๒. คำถาม กรณีนายมี ถูกจำหน่ายชื่อด้วย ท.ร. ๙๗ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๗ ที่ สนท.อ.เมืองนครสวรรค์ แต่เจ้าตัวมาอาศัยอยู่กับภรรยาที่ อ.เมืองชัยภูมิเป็นเวลาเกือบ ๓๐ ปี แล้วจะยื่นคำขอได้หรือไม่ตามระเบียบข้อใด

คำตอบ บุคคลที่มีการลงรายการ “ตาย” หรือ “จำหน่าย” ขอเพิ่มชื่อ (ขอคืนรายการบุคคล) ในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) ให้ยื่นคำร้องต่อนายทะเบียนอำเภอ/นายทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่บุคคลนั้นเคยมีชื่อในทะเบียนบ้านก่อนถูกจำหน่ายรายการ ตามระเบียนสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๘) พ.ศ. ๒๕๖๔ ข้อ ๙๙ หรือยื่นคำร้องต่อนายทะเบียนอำเภอ/ท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่มีภูมิลำเนาปัจจุบัน ตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๘) พ.ศ. ๒๕๖๔ ข้อ ๙๙ ประกอบกับหนังสือสำนักทะเบียนกลาง ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๘ ลงวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๕๔ และหนังสือสำนักทะเบียนกลาง

๗. คู่มือการแจ้งย้ายเข้าและการแจ้งย้ายออก

๗.๑ การแจ้งย้ายเข้า

หลักเกณฑ์

เมื่อมีผู้ย้ายที่อยู่เข้าอยู่ในบ้าน ให้เจ้าบ้านแจ้งการย้ายเข้าภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ย้ายเข้า อยู่ในบ้าน หากไม่ปฏิบัติตามการแจ้งย้ายเข้า ๑๕ วันนับแต่วันที่ย้ายเข้าอยู่ในบ้าน

เอกสารที่ใช้ในการติดต่อ

๑. สำเนาทะเบียนบ้าน (ฉบับเจ้าบ้าน)

๒. บัตรประจำตัวประชาชนของเจ้าบ้าน

๓. หนังสือมอบหมายจากเจ้าบ้าน (กรณีผู้แจ้งย้ายไม่ใช่เจ้าบ้าน)

๔. บัตรประจำตัวประชาชนของผู้ที่ได้รับมอบหมายจากเจ้าบ้าน

๕. ใบแจ้งการย้ายที่อยู่ (ท.ร. ๖) ตอนที่ ๑ และ ๒ ซึ่งเจ้าบ้านลงนามยินยอมให้ย้ายเข้าแล้ว

ขั้นตอนในการติดต่อ

๑. ยื่นเอกสาร และหลักฐานต่อนายทะเบียนแห่งท้องที่ที่จะย้ายเข้า

๒. นายทะเบียนตรวจสอบหลักฐาน และรายการใบแจ้งการย้ายที่อยู่และเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน และสำเนาทะเบียนบ้าน (ฉบับเจ้าบ้าน) โดยตรวจสอบรายการให้ถูกต้องตรงกัน แล้วมอบสำเนาทะเบียนบ้านและ หลักฐานคืนให้ผู้แจ้ง

๗.๒ การแจ้งย้ายออก

เอกสารที่ใช้ในการติดต่อ

เมื่อผู้อยู่ในบ้านย้ายที่อยู่จากบ้าน ให้เจ้าบ้านแจ้งการย้ายออกภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ผู้อยู่ในบ้านย้ายออก หากไม่ปฏิบัติตามการแจ้งย้ายออก ๑๕ วันนับแต่วันที่ย้ายเข้าอยู่ในบ้าน

หลักฐาน

๑. สำเนาทะเบียนบ้าน (ฉบับเจ้าบ้าน)

๒. บัตรประจำตัวประชาชนของเจ้าบ้าน

๓. หนังสือมอบหมายจากเจ้าบ้าน (กรณีผู้แจ้งย้ายไม่ใช่เจ้าบ้าน)

๔. บัตรประจำตัวประชาชนของผู้ที่ได้รับมอบหมายจากเจ้าบ้าน (กรณีมอบหมาย)

๕. บัตรประจำตัวประชาชนของผู้ย้ายที่อยู่กรณีแจ้งย้ายที่อยู่ของตนเอง

ขั้นตอนการติดต่อ

๑. ยื่นเอกสารและหลักฐานต่อนายทะเบียนท้องที่ที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน (ถึงแม้ว่าเจ้าบ้านไม่สามารถไปแจ้งย้ายออกให้ได้ผู้ที่ย้ายอยู่สามารถขอทำหน้าที่เจ้าบ้านเพื่อย้ายชื่อตนเองออกได้

๒. นายทะเบียนตรวจสอบหลักฐาน และรายการบุคคลที่จะย้ายออกลงรายการในใบแจ้งการย้ายที่อยู่และจำหน่าย รายการบุคคลที่ย้ายออกในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้าน (ฉบับเจ้าบ้าน) โดยจะประทับคำว่า **“ย้าย” สีน้ำเงินไว้หน้ารายการฯ** และระบุว่าย้ายไปที่ใด

๓. นายทะเบียนมอบหลักฐานการแจ้งคืนผู้แจ้ง พร้อมทั้งใบแจ้งย้ายที่อยู่ตอนที่ ๑ และ ๒ เพื่อนำไปแจ้งย้ายเข้าต่อไป

คำถาม – คำตอบ (เรื่อง การแจ้งย้ายที่อยู่) ที่ประชาชนให้ความสนใจ

****

๑. คำถาม เจ้าบ้านต้องการย้ายผู้อาศัยในรายการทะเบียนบ้านไปเข้าทะเบียนบ้านหลังใหม่ แต่ผู้อาศัยอยู่ต่างประเทศไม่สามารถมาดำเนินการด้วยตัวเองได้ ต้องใช้เอกสารหลักฐานอะไรในการแจ้งย้ายบุคคลดังกล่าว ออกจากรายการทะเบียนบ้าน ทั้งนี้ ขอความอนุเคราะห์อ้างอิงกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

คำตอบ เมื่อเจ้าบ้านใดมีผู้ย้ายเข้ามาอยู่ในบ้านโดยมีเจตนาจะถือเป็นภูมิลำเนา ให้เจ้าบ้านแจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้ง เพื่อเพิ่มชื่อบุคคลนั้นเข้าในทะเบียนบ้านภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่ผู้ย้ายได้เข้าอยู่ในบ้าน กรณีข้อเท็จจริงดังกล่าว ผู้อาศัยที่เจ้าบ้านประสงค์จะย้ายชื่อเข้าในทะเบียนบ้านหลังใหม่ ยังมิได้อาศัยอยู่จริงในบ้านหลังดังกล่าว กรณีนี้ เจ้าบ้าน**<u>สามารถย้ายชื่อบุคคลผู้อาศัยเข้าทะเบียนบ้านชั่วคราวสำหรับบุคคลที่เดินทางไปต่างประเทศ</u>** ของสำนักทะเบียน และเมื่อบุคคลดังกล่าวเดินทางกลับเข้ามาในประเทศไทยและได้อาศัยอยู่ในบ้านหลังดังกล่าวแล้ว เจ้าบ้านจึงสามารถย้ายชื่อเข้าในทะเบียนบ้านที่อาศัยอยู่จริง มาตรา ๓๐/๑ แห่ง พ.ร.บ. การทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓)

๒. คำถาม ข้าพเจ้าต้องการแจ้งย้ายบุตรซึ่งมีชื่ออยู่ทะเบียนบ้านกลาง โดยบิดาเป็นคนไทย มารดาไม่มีหลักฐานอะไร ต่อมาได้เลิกร้างกัน บุตรอาศัยอยู่กับมารดา โดยไม่สามารถติดต่อบิดาได้ ต้องการให้บิดามาทำเรื่องแจ้งย้ายออกจากทะเบียนบ้านกลางสามารถสอบ ปค. ๑๔ โดยทำการสอบมารดา เจ้าบ้านและผู้ใหญ่บ้านที่มารดาอาศัยอยู่ได้หรือไม่ เพื่อยืนยันตัวตนหรือต้องดำเนินการอย่างไร ขอทราบแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องตามที่กฎหมายกำหนด

คำตอบ การแจ้งการย้ายออกจากทะเบียนบ้านกลาง ให้ปฏิบัติตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ (แก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ ๗) ข้อ ๘๙ ให้สอบสวนพยานบุคคลที่น่าเชื่อถือที่รู้จักบุคคลตามทะเบียนบ้านกลางอย่างน้อย ๒ คน

กรณีบุคคลที่มีชื่อในทะเบียนบ้านกลางมีอายุไม่ต่ำกว่า ๑๕ ปีบริบูรณ์ จะแจ้งย้ายด้วยตนเองหรือมอบหมายให้บุคคลอื่นที่บรรลุนิติภาวะแล้วเป็นผู้แจ้งแทนก็ได้ ส่วนบุคคลที่อายุต่ำกว่า ๑๕ ปี ให้บิดาหรือมารดาหรือผู้ปกครองเป็นผู้แจ้งย้าย

ผู้ปกครองตามกฎหมายทะเบียนราษฎร ให้ถือตามคำนิยาม “ผู้ปกครอง” แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖

๓. คำถาม บุคคลผู้ไม่มีสถานะทางทะเบียน รหัส ๐ กลุ่ม ๘๙ ต้องการย้ายชื่อออกจากทะเบียนประวัติ (ทร.๓๘ก) ของสำนักทะเบียนที่มีชื่ออยู่ (เชียงใหม่) เข้าทะเบียนประวัติ (ทร.๓๘ ก) ที่กรุงเทพ ต้องดำเนินการอย่างไร ขอทราบแนวทางและระเบียบตามที่กฎหมายกำหนด

คำตอบ กลุ่มบุคคลประเภท ๐ กลุ่ม ๘๙ ที่ได้รับการสำรวจจัดทำทะเบียนประวัติตามยุทธศาสตร์การจัดการปัญหาสถานะและสิทธิของบุคคล ซึ่งได้รับการผ่อนผันให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นกรณีพิเศษเพื่อรอการส่งกลับและกำหนดเขตพื้นที่ควบคุมให้กับบุคคล ๔ กลุ่ม

๑. ชนกลุ่มน้อยหรือกลุ่มชาติพันธุ์ที่เข้ามาอาศัยในประเทศไทยเป็นเวลานาน (เข้ามาก่อนวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๒)

๒. เด็กนักเรียนและบุคคลที่กำลังศึกษาเล่าเรียน (เข้ามาก่อนวันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๔๘)

๓. บุคคลไร้รากเหง้า (เข้ามาก่อนวันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๔๘)

๔. บุคคลที่ทำคุณประโยชน์ให้แก่ประเทศ (เข้ามาก่อนวันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๔๘)

๕. บุตรของบุคคลตามข้อ ๑-๔ กรณีการแจ้งย้ายที่อยู่ตามทะเบียนประวัติ ไปยังบ้านหลังอื่นที่อยู่ต่างอำเภอหรือต่างจังหวัด ซึ่งเป็นการย้ายที่อยู่ออกนอกเขตพื้นที่ควบคุมหรือเป็นการเปลี่ยนแปลงเขตพื้นที่ควบคุม สามารถแจ้งการย้ายที่อยู่ได้ ตาม พ.ร.บ. การทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยถือว่า

เป็นการเปลี่ยนแปลงหรือย้ายภูมิลำเนาเขตพื้นที่ควบคุม คนต่างด้าว และกำหนดให้ผู้ย้ายที่อยู่ต้องไปรายงานตัวต่อนายอำเภอท้องที่ที่ย้ายไปอยู่ใหม่ภายในระยะเวลาไม่เกิน ๗ วัน นับแต่วันที่ย้ายเข้าที่อยู่ใหม่ เว้นแต่กรณีย้ายเข้าที่อยู่ใหม่ในเขตกรุงเทพมหานคร ให้ไปรายงานตัวต่อ ผู้อำนวยการสำนักกิจการความมั่นคงภายใน กรมการปกครอง ตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๐๙.๑๐/ว ๓๖๕๖ ลงวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๖๓

๔. คำถาม กรณีคนถูกหมายจับ ชื่อเข้าทะเบียนบ้านกลางของสำนักทะเบียน ซึ่งหมายจับขาดอายุความ ประสงค์ที่จะดำเนินการปลดล็อกและย้ายออกจากทะเบียนบ้านกลาง บุคคลนั้นต้องนำหลักฐานอะไรมาแสดงเพื่อขอปลดล็อกรายการของตนเอง ทั้งนี้ ขอความอนุเคราะห์อ้างอิงกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

คำตอบ แนวทางพิจารณา กรณีรับแจ้งการย้ายบุคคลตามหมายจับออกจากทะเบียนบ้านกลาง ให้นายทะเบียนตรวจสอบรายการ บุคคลที่ประสงค์จะแจ้งย้ายออกจากทะเบียนบ้านกลางในฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎรว่า มีรายการอยู่จริง หรือไม่ เป็นบุคคลที่อยู่ระหว่างติดตามตัวตามหมายจับหรือไม่ และเรียกตรวจหลักฐานของผู้แจ้งเพื่อพิสูจน์ว่า เป็นบุคคลตามรายการในทะเบียนบ้านกลาง เช่น บัตรประจำตัวประชาชน หรือหลักฐานที่ทางราชการออกให้ซึ่งมี รูปถ่าย เป็นต้น และหากผู้แจ้งไม่มีหลักฐานเอกสารดังกล่าว ให้สอบสวนพยานบุคคลที่น่าเชื่อถือที่รู้จักบุคคลตามทะเบียนบ้านกลางอย่างน้อย ๒ คน และเรียกตรวจหลักฐานที่แสดงว่าหมายจับนั้นได้ขาดอายุความ เช่น หลักฐานการสั่งไม่ฟ้องของอัยการ หลักฐานการรับรองจากพนักงานสอบสวนหรือศาล เป็นต้น

ข้อกฎหมาย/หนังสือสั่งการ

๑) ระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๘๙

๒) หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๐๙.๑/๑๖๒ ลว. ๑๑ มิถุนายน ๒๕๖๓

แนวทางปฏิบัติของนายทะเบียนเกี่ยวกับย้ายบุคคลที่ศาลออกหมายจับและยังไม่ได้ตัวมาดำเนินการภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ออกหมายจับเข้าทะเบียนบ้านกลาง ตามมาตรา ๓๓ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒

(ประกอบหนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๑๖๒ ลงวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๖๓)

กรณีนายทะเบียนได้รับแจ้งจากเจ้าบ้านหรือผู้มีส่วนได้เสียหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องว่าบุคคลตามหมายจับของศาลนั้นได้เข้ามามอบตัวต่อเจ้าพนักงานหรือถูกจับตัวได้แล้ว หรือถูกเพิกถอนหมายจับก่อนการย้ายชื่อและรายการบุคคลดังกล่าวเข้าทะเบียนบ้านกลาง เมื่อนายทะเบียนตรวจสอบพยานหลักฐานแล้วปรากฏข้อเท็จจริงว่ามีการมอบตัวต่อเจ้าพนักงานหรือถูกจับได้แล้ว ให้นายทะเบียนดำเนินการแก้ไขสถานะบุคคลจาก “สถานะบุคคลอยู่ระหว่างการติดตามตัวตามหมาย” เป็น “ สถานะปกติ ” โดยรับคำร้องด้วยโปรแกรมการบริการออกคำร้องทะเบียนราษฎร ท.ร. ๓๑ หลังจากนั้นให้เข้าใช้งานโปรแกรม “ทะเบียนการแก้ไข หรือ จำหน่ายรายการบุคคลและบ้าน” และเลือกปฏิบัติงานตามเลขคำร้องกรณีนายทะเบียนได้รับแจ้งจากเจ้าบ้านหรือผู้มีส่วนได้เสียหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องว่าบุคคลตามหมายจับของศาลนั้นได้ปฏิบัติตามหมายจับแล้วหรือถูกเพิกถอนหมายจับภายหลังการย้ายชื่อและรายการบุคคลดังกล่าวเข้าทะเบียนบ้านกลาง เมื่อนายทะเบียนตรวจสอบพยานหลักฐานแล้วปรากฏข้อเท็จจริงว่ามีการปฏิบัติตามหมายจับหรือถูกเพิกถอนหมายจับแล้ว ให้นายทะเบียนดำเนินการแก้ไขสถานะบุคคลจาก “ สถานะบุคคลอยู่ระหว่างการติดตามตัวตามหมาย ” เป็น “ สถานะปกติ ” โดยถือปฏิบัติตามข้อ ๖ หลังจากนั้นจึงดำเนินการรับคำร้องขอแจ้งการย้ายออกจากทะเบียนบ้านกลางต่อไป

๘. คู่มือการเพิ่มชื่อและรายการบุคคลเข้าในทะเบียนบ้าน

หลักเกณฑ์ การเพิ่มชื่อและรายการบุคคลเข้าในทะเบียนบ้านมีหลายกรณี ได้แก่

๙.๑ กรณีตกสำรวจตรวจสอบทะเบียนราษฎรเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๙๙ (จะต้องเป็นผู้เกิดก่อนวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๔๙๙)

๙.๒ กรณีเพิ่มชื่อตามเอกสารทะเบียนราษฎรแบบเดิมที่ยังไม่มีเลขประจำตัวประชาชน ได้แก่ สูติบัตร ใบแจ้งการย้าย ที่อยู่ และทะเบียนบ้าน

๙.๓ กรณีคนสัญชาติไทยที่เดินทางกลับจากต่างประเทศ หรือเกิดในต่างประเทศแล้วเดินทางกลับเข้ามาในประเทศไทย ทั้งที่มีหลักฐานแสดงว่าเป็นคนไทยและไม่มีหลักฐาน

๙.๔ กรณีอ้างว่าเป็นคนไทยแต่ไม่มีหลักฐานเอกสารมาแสดง

๙.๕ กรณีเด็กอนาถาซึ่งอยู่ในความอุปการะของบุคคล หน่วยงานเอกชน หรือหน่วยงานของรัฐ

๙.๖ กรณีบุคคลที่ลงรายการในทะเบียนบ้านว่า **"ตาย" หรือ "จำหน่าย"** มาขอเพิ่มชื่อ

๙.๗ กรณีคนต่างด้าวที่มีใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว

๙.๘ กรณีคนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตให้มีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทย

๙.๙ กรณีที่ไม่มีสัญชาติไทยแต่ต่อมาได้รับสัญชาติไทย

๙.๑๐ กรณีคนต่างด้าวที่เข้ามาในราชอาณาจักรไทย โดยได้รับการผ่อนผันเป็นกรณีพิเศษหรือไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง รวมทั้งผู้เกิดในราชอาณาจักรไทย ซึ่งไม่ได้สัญชาติไทย

ผู้มีหน้าที่แจ้ง

ได้แก่ เจ้าบ้าน หรือผู้ขอเพิ่มชื่อ บิดา หรือมารดา กรณีผู้ขอเพิ่มชื่อเป็นผู้เยาว์ หรือผู้อุปการะ เลี้ยงดู กรณีเด็กอนาถา

สถานที่ยื่นคำร้อง ได้แก่ สำนักทะเบียนอำเภอ หรือสำนักทะเบียนท้องถิ่นที่ผู้ขอเพิ่มชื่อมีภูมิลำเนาอยู่ใน ปัจจุบัน

เว้นแต่

๑. กรณีเพิ่มชื่อตามสูติบัตรแบบเดิม ให้ยื่นคำร้องที่สำนักทะเบียนที่ออกสูติบัตรฉบับนั้น

๒. กรณีเพิ่มชื่อตามแบบใบแจ้งการย้ายที่อยู่ให้ยื่นคำร้องที่สำนักทะเบียนที่ประสงค์จะขอเพิ่มชื่อ

๓. กรณีเพิ่มชื่อตามทะเบียนบ้านแบบเดิม ให้ยื่นคำร้องที่สำนักทะเบียนที่เคยมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน ครั้งสุดท้าย

๔. กรณีเพิ่มชื่อของผู้ที่ลงรายการจำหน่ายหรือตายไว้แล้ว ให้ยื่นคำร้องที่สำนักทะเบียนที่ผู้นั้นเคยมีชื่อในทะเบียนบ้าน ก่อนถูกจำหน่ายรายการ

เอกสารที่ใช้ในการติดต่อ แบ่งเป็น ๒ กรณี

กรณีมีหลักฐานมาแสดง

๑. บัตรประจำตัวเจ้าบ้านหรือผู้แจ้ง

๒. สำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน

๓. รูปถ่ายผู้ขอเพิ่มชื่อ ๑ รูป (กรณีผู้ขอเพิ่มชื่ออายุเกิน ๗ ปี)

๔. ทะเบียนบ้านหรือสำเนาทะเบียนบ้านฉบับปีพ.ศ. ๒๔๙๙ , พ.ศ. ๒๕๑๕ หรือ พ.ศ. ๒๕๒๖

๕. ใบสูติบัตร (แบบเดิมซึ่งไม่มีเลขประจำตัวประชาชน)

๖. ใบแจ้งการย้ายที่อยู่ (แบบเดิมจึงไม่มีเลขประจำตัวประชาชน)

กรณีไม่มีหลักฐานมาแสดง

๑. บัตรประจำตัวเจ้าบ้านหรือผู้แจ้ง

๒. สำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน

๓. รูปถ่ายของผู้ขอเพิ่มชื่อ ๑ รูป (กรณีผู้ขอเพิ่มชื่ออายุเกิน ๗ ปี)

๔. บัตรประจำตัวบิดา มารดา (ถ้ามี)

๕. บัตรประจำตัวพยานบุคคลที่ให้การรับรอง

๖. เอกสารประกอบ เช่น หลักฐานการศึกษา (ถ้ามี) ส.ด.๙ (ถ้ามี)

ขั้นตอนในการติดต่อ

๑. การยื่นเอกสารและหลักฐาน

– กรณีมีหลักฐานมาแสดงให้ยื่นต่อนายทะเบียนท้องที่ที่ผู้ร้องขอเพิ่มชื่อปรากฏรายการในเอกสารนั้น ๆ

– กรณีไม่มีหลักฐานมาแสดงให้ยื่นต่อนายทะเบียนท้องที่ที่ผู้ร้องอาศัยอยู่ในปัจจุบัน

๒. นายทะเบียนตรวจสอบหลักฐาน

๓. ตรวจสอบรายการในฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎร

๔. สอบสวนพยานบุคคลที่ให้การรับรอง

๕. บันทึกข้อมูลเกี่ยวกับตัวบุคคลที่ขอเพิ่มชื่อ ผู้แจ้ง และพยานบุคคลที่ให้การรับรองและให้บุคคลดังกล่าวลงลายมือชื่อ หรือพิมพ์ลายนิ้วมือ ตามแบบ ท.ร.๒๕

๖. รวบรวมหลักฐานเสนอผู้มีอำนาจอนุมัติในการเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน

๗. คืนหลักฐานให้ผู้แจ้ง

คำถาม – คำตอบ (เรื่อง การเพิ่มชื่อและรายการบุคคลเข้าในทะเบียนบ้าน) ที่ประชาชนให้ความสนใจ

****

๑. คำถาม กรณีเพิ่มชื่อคนเกิดต่างประเทศ มีหนังสือรับรองการเกิด แต่ชื่อมารดาที่ปรากฏในหลักฐานการเกิดเป็นชื่อเรียกอีกชื่อหนึ่งซึ่งขณะคลอดมารดาไม่มีเอกสารติดตัว ผู้แจ้งเกิดจึงลงรายการมารดาเป็นชื่อทั่วไปไม่ใช่ชื่อ-สกุลจริง ต่อมามารดากลับมาอยู่ประเทศไทยแต่ไม่ได้นำบุตรมาด้วย จนบุตรอายุได้ ๒๔ ปี ประสงค์มาอาศัยอยู่กับมารดาที่ประเทศไทยและประสงค์เพิ่มชื่อ โดยมีหนังสือรับรองการเกิดที่ปรากฏชื่อมารดาอีกชื่อที่ไม่ใช่ชื่อในไทย และมีผลตรวจ DNA มีความสัมพันธ์เป็นบุตรและมารดา กรณีเช่นนี้สามารถเพิ่มชื่อตามระเบียบ ข้อ ๙๖ หรือไม่ ทั้งนี้ ขอความอนุเคราะห์อ้างอิงกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

คำตอบ กรณีคนไทยที่เกิดในต่างประเทศมีความประสงค์ขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน หากมีหลักฐานสูติบัตรที่ออกโดยสถานเอกอัครราชทูตหรือสถานกงสุลใหญ่ไทย หรือมีเอกสารรับรองการเกิดที่ออกโดยหน่วยงานของรัฐบาลต่างประเทศที่เด็กเกิด ซึ่งแปลเป็นไทยและผ่านการรับรองคำแปลถูกต้องโดยกระทรวงการต่างประเทศแล้ว ให้ยื่นคำร้องต่อนายทะเบียนแห่งท้องที่ที่ผู้ขอเพิ่มชื่อมีภูมิลำเนาอยู่ในทะเบียนบ้าน ตามประเด็นปัญหา หลักฐานการเกิดในช่องการลงรายการมารดาเป็นชื่อทั่วไปไม่ใช่ชื่อสกุลจริงของมารดา กรณีนี้ ให้นายทะเบียนตรวจสอบข้อเท็จจริงรายการชื่อและสัญชาติของมารดา รวมถึงชื่อและสัญชาติของบิดาด้วย ว่าเด็กมีสัญชาติไทยหรือไม่ ตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ข้อ ๙๖ แต่ถ้าบุคคลที่จะขอเพิ่มชื่อประสงค์จะใช้หลักฐานการตรวจ DNA ที่มีผลไม่ปฏิเสธความสัมพันธ์ความเป็นบุตรกับมารดา กรณีนี้หลักฐานการตรวจ DNA จึงใช้เป็นหลักฐานประกอบการพิจารณาเพิ่มชื่อตามระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ข้อ ๙๖ ได้

๒. คำถาม ข้าพเจ้าและภรรยาเป็นคนไทยไปทำงานที่อเมริกา ลูกเกิดที่อเมริกาเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๕ แจ้งเกิดที่สถานกงสุลไทยแล้ว แต่ยังไม่มีเลขประจำตัวประชาชนมีความประสงค์จะมอบอำนาจให้บิดา ที่อยู่ประเทศไทยขอเพิ่มชื่อเข้าทะเบียนบ้าน (ทร.๑๔) การทำหนังสือมอบอำนาจต้องไปทำที่สถานกงสุลไทยเพื่อให้เจ้าหน้าที่รับรองลายมือชื่อหรือไม่ และใบสูติบัตรของลูกต้องรับรองการแปลที่ กรมการกงสุล แจ้งวัฒนะ หลักสี่ กรุงเทพฯ ด้วยหรือไม่

คำตอบ คนสัญชาติไทยที่เกิดในต่างประเทศโดยมีหนังสือรับรองการเกิดมีความประสงค์จะขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) กรณีมีหลักฐานสูติบัตรที่ออกให้โดยสถานกงสุลใหญ่ไทย หลักฐานสูติบัตรย่อมเป็นภาษาไทยอยู่แล้ว ผู้ยื่นคำร้องจึงมิต้องแปลเป็นเป็นภาษาไทยอีกแต่อย่างใด และหากผู้ยื่นคำร้องมีภูมิลำเนาในต่างประเทศสามารถมอบอำนาจให้ผู้ที่บรรลุนิติภาวะดำเนินการแทนตนได้ ถ้าได้ทำหนังสือมอบอำนาจในต่างประเทศที่มีกงสุลสยาม ต้องให้กงสุลเป็นพยานด้วย **<u>ซึ่งกรณีดังกล่าวนายทะเบียนจะต้องเพิ่มชื่อผู้ยื่นคำร้องไว้ในทะเบียนบ้านชั่วคราว (ท.ร. ๑๔) สำหรับบุคคลที่เดินทางไปต่างประเทศของสำนักทะเบียน</u>**

๓. คำถาม พ่อไม่มีบัตรประจำตัวประชาชน แต่ต้องการให้พ่อมีบัตรประจำตัวประชาชน ปู่ กับ ย่า เป็นคนไทย แต่เสียชีวิตไปแล้ว พ่อบอกว่าเกิดโดยหมอตำแยทำคลอด ย่าไม่ได้แจ้งเกิด ไม่มีใบอะไรเลย เราสามารถจะทำอย่างไรได้บ้างคะ เพราะเวลาเจ็บป่วยก็เข้าโรงพยาบาลรัฐไม่ได้ ได้แต่เข้าคลินิก ค่ารักษาบางแห่งแพง เลยอยากให้พ่อมีสิทธิการรักษา และมีบัตรประจำตัวประชาชนค่ะ สามารถทำอย่างไรได้บ้าง

คำตอบ ๑) บุคคลที่จะขอมีบัตรประจำตัวประชาชนต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้ ๑. เป็นผู้ที่มีสัญชาติไทย ๒. อายุ ๗ ปีบริบูรณ์ แต่ไม่เกิน ๗๐ ปีบริบูรณ์ และ ๓. มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน

๒) บุคคลที่อ้างว่าเป็นคนมีสัญชาติไทยขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) โดยไม่มีเอกสารมาแสดง ให้เจ้าบ้านหรือผู้ขอเพิ่มชื่อยื่นคำร้องต่อนายทะเบียนแห่งท้องที่ที่ผู้ขอเพิ่มชื่อมีภูมิลำเนาในปัจจุบัน โดยนายทะเบียนจะสอบสวนผู้ยื่นคำร้อง เจ้าบ้าน บุคคลที่น่าเชื่อถือ และหลักฐานอื่น ๆ เพิ่มเติม เพื่อรวบรวม

เอกสารที่เกี่ยวข้องเสนอให้นายอำเภอพิจารณาอนุมัติ ตามระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๙๗

๓) ผู้ซึ่งเจ้าบ้านหรือบิดามารดาไม่ได้แจ้งการเกิดให้ เมื่อมีอายุครบ ๑๕ ปีแล้วอาจยื่นคำร้องต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งแห่งท้องที่ที่เกิดเพื่อแจ้งการเกิดให้ ตามระเบียบที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนด เอกสารหลักฐานประกอบการแจ้งการเกิดเกินกำหนด ได้แก่ บัตรประจำตัวประชาชนของบิดา มารดา หรือเจ้าบ้านที่มีการเกิด (ถ้ามี) หรือบัตรประจำตัวประชาชนของผู้แจ้งซึ่งได้รับมอบหมายจากบิดา มารดา หรือเจ้าบ้าน พร้อมหนังสือมอบหมาย (ถ้ามี) สำเนาทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) หนังสือรับรองการเกิด (ถ้ามี) ตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ.๒๕๓๔ (แก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๖๒) มาตรา ๑๙/๓ ประกอบระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ (แก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ ๗ พ.ศ. ๒๕๖๒) ข้อ ๕๗ และ ๕๘

๔. คำถาม ผู้ร้องขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน กรณีคนไทยตกหล่นทะเบียนบ้าน พ.ศ. ๒๕๑๕ ปัจจุบันอยู่ต่างจังหวัดห่างไกลภูมิลำเนาเดิมมากและอายุมากแล้วมีปัญหาสภาพร่างกายไม่สามารถไปติดต่อสำนักทะเบียนอำเภอ ที่มีชื่อครั้งสุดท้ายได้ สำนักทะเบียนอำเภอ อำเภอภูมิลำเนาปัจจุบันสามารถสอบสวนการขอเพิ่มชื่อและส่งเรื่องไปให้สำนักทะเบียนอำเภอ/ท้องถิ่น ที่ผู้ร้องมีชื่อครั้งสุดท้ายอนุญาตให้เพิ่มชื่อ โดยให้ผู้ร้องมอบหมายนายทะเบียนยื่นคำร้องตามระเบียบ ข้อ ๙๔ และเพิ่มชื่อลงในทะเบียนบ้านกลางได้หรือไม่ แล้วจึงย้ายปลายทางหรือสำนักทะเบียนอำเภอ/ท้องถิ่น ภูมิลำเนาปัจจุบันเชื่อว่าถูกต้อง จะเพิ่มชื่อตามระเบียบข้อ ๑๐๓ ได้หรือไม่

คำตอบ กรณีผู้ขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) ขอเพิ่มชื่อโดยใช้หลักฐานทะเบียนบ้าน ให้ยื่นคำร้องแห่งท้องที่ที่เคยมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านครั้งสุดท้าย กรณีที่ผู้ยื่นคำร้องไม่สามารถเดินทางไปยังสำนักทะเบียนที่เคยมีชื่ออยู่ ให้ยื่นคำร้องต่อนายทะเบียนแห่งท้องที่ที่ภูมิลำเนาในปัจจุบันได้โดยให้สำนักทะเบียนที่รับคำร้องสอบสวนผู้ร้องและพยานบุคคลที่น่าเชื่อถือเท่าที่ผู้ร้องจะสามารถนำมาเป็นพยานได้แล้วรวบรวมหลักฐานทั้งหมดพร้อมสำเนาคำร้อง ท.ร.๓๑ และหนังสือมอบหมายให้นายทะเบียนดำเนินการแทน แจ้งให้สำนักทะเบียนท้องที่ที่มีอำนาจอนุมัติการเพิ่มชื่อดำเนินการตามระเบียบฯ ต่อไป

๕. คำถาม ข้าพเจ้ามีแฟนเป็นคนต่างชาติ ประเทศออสเตรเลีย สร้างบ้านอยู่กับสามีต่างชาติ สามีเดินทางมาอยู่ที่บ้านนี้เป็นประจำทุกปี ๆ ละ ๒ – ๓ เดือน ได้ไปแจ้งที่อำเภอขอเพิ่มชื่อเข้าทะเบียนบ้าน โดยมีหนังสือเดินทางไปแสดง (ดิฉันจดทะเบียนสมรสกับสามีแล้วตามกฎหมายไทย) แต่เจ้าหน้าที่แจ้งว่าต้องมีเจตนาจะมาอาศัยอยู่จริงและอยู่อย่างต่อเนื่องมาแล้วไม่น้อยกว่า ๖ เดือน แต่เพื่อนข้าพเจ้าสามารถแจ้งย้ายชื่อสามีเข้าในทะเบียนบ้านเล่มสีเหลืองได้โดยไม่ได้อาศัยอยู่ต่อเนื่องไม่ถึง ๖ เดือน ทำไมถึงเพิ่มชื่อได้

คำตอบ คนต่างด้าวซึ่งได้รับอนุญาตให้เข้าอยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง (มี Passport/VISA) และบุตรที่เกิดในราชอาณาจักรและไม่ได้สัญชาติไทยโดยการเกิดตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติ หากได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นเวลาน้อยกว่า ๖ เดือน หากมีความประสงค์จะเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๓) ให้ร้องขอต่อนายทะเบียนแห่งท้องที่ที่ผู้ร้องมีภูมิลำเนาในปัจจุบัน ตามกฎกระทรวงกำหนดให้คนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยปฏิบัติเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๘

๙. คู่มือการแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในเอกสารการทะเบียนราษฎร

เอกสารทะเบียนราษฎร ได้แก่ ทะเบียนบ้าน ทะเบียนบ้านกลาง สูติบัตร มรณบัตร ทะเบียนคนเกิด ทะเบียนคนตาย ทะเบียนประวัติคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยและเอกสารการทะเบียนราษฎรอื่น

ผู้ยื่นคำร้อง

๑. เจ้าบ้าน

๒. เจ้าของรายการ

๓. ผู้ปกครอง (กรณียังไม่บรรลุนิติภาวะ)

๔. ผู้ที่ได้รับมอบหมายจากเจ้าบ้าน หรือเจ้าของประวัติ

สถานที่ยื่นคำร้อง สำนักทะเบียนอำเภอ หรือสำนักทะเบียนท้องถิ่น แห่งใดก็ได้

หลักฐานประกอบการพิจารณา

๑. บัตรประจำตัวประชาชน หรือบัตรประจำตัวอื่นที่ราชการออกให้ซึ่งมีรูปถ่ายและเลขประจำตัวประชาชนของผู้ยื่นคำร้อง

๒. เอกสารการทะเบียนราษฎรที่ประสงค์จะให้แก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการ

๓. เอกสารราชการที่มีสาระสำคัญเกี่ยวกับรายการที่ขอแก้ไขเปลี่ยนแปลง ไม่ว่าเอกสารดังกล่าว จะจัดทำก่อนหรือหลังเอกสารการทะเบียนราษฎรที่ขอแก้ไซเปลี่ยนแปลงก็ได้ เช่น ใบสำคัญการเปลี่ยนชื่อ ใบสำคัญการจดทะเบียนชื่อสกุล ทะเบียนบ้านฉบับก่อนการให้เลขประจำตัวประชาชน หนังสือสำคัญการแปลงสัญชาติ ผลการตรวจพิสูจน์สารพันธุกรรมหรือดีเอ็นเอ เป็นต้น

๔. หนังสือมอบอำนาจ และสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนหรือบัตรประจำตัวอื่นที่ราชการออกให้ ซึ่งมีรูปถ่ายและเลขประจำตัวประชาชนที่ลงชื่อรับรองสำเนาถูกต้องของผู้มอบอำนาจ ในกรณีเจ้าของรายการมอบอำนาจให้ผู้อื่นดำเนินการแทน

๕. หลักฐานการเป็นผู้ปกครองตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็ก ในกรณีเจ้าของรายการ ที่ขอแก้ไขเปลี่ยนแปลงเป็นผู้เยาว์และผู้ยื่นคำร้องไม่ใช่บิดาหรือมารดาของผู้นั้น หรือ

๖. คำสั่งศาลแต่งตั้งผู้พิทักษ์หรือผู้อนุบาล ในกรณีเจ้าของรายการที่ขอแก้ไขเปลี่ยนแปลงเป็น คนเสมือนไร้ความสามารถหรือคนไร้ความสามารถ แล้วแต่กรณี กรณีผู้ขอแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการไม่มีเอกสารราชการ ให้นายทะเบียนเรียกสอบพยานบุคคลที่น่าเชื่อถือให้ได้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องที่ขอให้นายทะเบียนดำเนินการตามความเหมาะสม

การดำเนินงานของสำนักทะเบียน

๑. เมื่อนายทะเบียนได้รับคำร้องพร้อมพยานหลักฐานครบถ้วนแล้ว ให้ตรวจสอบความถูกต้องของคำร้องและพยานหลักฐานของผู้ร้อง แล้วรวบรวมเสนอนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นแล้วแต่กรณีเพื่อพิจารณาและมีคำสั่งต่อไป ทั้งนี้ หากการแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในเอกสาร การทะเบียนราษฎรไม่อาจดำเนินการได้แล้วเสร็จในวันที่ผู้ร้องยื่นคำร้อง ให้นายทะเบียนออกใบรับคำร้องมอบให้ผู้ยื่นคำร้องไว้เป็นหลักฐาน

๒. กรณีนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น แล้วแต่กรณี มีคำสั่งให้แก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการตามคำร้อง ให้นายทะเบียนดำเนินการให้แล้วเสร็จโดยเร็วและแจ้งผู้ร้องให้ติดต่อขอรับเอกสารการทะเบียนราษฎรที่ได้แก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการแล้ว หากเอกสารการทะเบียนราษฎรที่ขอแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการเป็นเอกสารที่จัดทำหรือมีสำเนาคู่ฉบับจัดเก็บไว้ที่สำนักทะเบียนอื่น ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น แล้วแต่กรณี สำเนาเอกสารการทะเบียนราษฎรที่มี การแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการแจ้งไปยังสำนักทะเบียน ที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการแก้ไขรายการให้ถูกต้องตรงกัน

คำถาม – คำตอบ (เรื่อง การแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในเอกสารการทะเบียนราษฎร) ที่ประชาชนให้ความสนใจ

****

๑. คำถาม ข้าพเจ้าเกิด พ.ศ. ๒๕๓๐ ในสูติบัตรระบุชื่อบิดา ดำรง ไม่มีเลขบัตรประชาชน ส่วนมารดา มีชื่อและเลขบัตรประชาชนครบ ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๐ บิดาเปลี่ยนชื่อเป็น คมกฤษ บิดา มารดา ได้จดทะเบียนสมรสเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๓ จึงขอสอบถามดังนี้

๒.๑ จะขอแก้ไขชื่อบิดาในสูติบัตรจาก ดำรง เป็น คมกฤษ และเพิ่มเลขบัตรประจำตัวประชาชนของบิดา ได้หรือไม่

๒.๒ จะขอแก้ไขรายการบิดาในทะเบียนบ้านจาก ดำรง เป็น คมกฤษ และเพิ่มเลขบัตรประจำตัวประชาชนของบิดา ได้หรือไม่

คำตอบ การแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในเอกสารการทะเบียนราษฎร การขอแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในสูติบัตร มรณบัตร ทะเบียนคนเกิด และทะเบียนคนตาย เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงรายการของบุคคลที่เกี่ยวข้องในเอกสารดังกล่าวซึ่งเกิดขึ้นภายหลังจากนายทะเบียนผู้รับแจ้งได้จัดทำเอกสารดังกล่าวแล้ว ไม่สามารถดำเนินการแก้ไขเปลี่ยนแปลงได้ เนื่องจากรายการในสูติบัตร มรณบัตร ทะเบียนคนเกิด และทะเบียนคนตาย เป็นข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงในขณะที่เด็กเกิด หรือขณะที่บุคคลเสียชีวิต ซึ่งเป็นรายการที่ถูกต้องแล้ว ดังนั้น กรณีนายดำรง เปลี่ยนชื่อเป็นนายคมกฤษ ภายหลังบุตรเกิด จึงไม่สามารถดำเนินการแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในสูติบัตรได้ หากมีความประสงค์จะแก้ไขรายการ สามารถดำเนินการแก้ไขรายการในทะเบียนบ้านหรือทะเบียนบ้านกลางได้ **(หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๓๗๘ ลงวันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๑)**

กรณีการขอแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในสูติบัตร เนื่องจากการลงรายการไม่ครบถ้วนนายทะเบียนสามารถแก้ไขรายการให้ถูกต้องตามข้อเท็จจริงได้โดยปฏิบัติตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร (ฉบับที่ ๘) พ.ศ. ๒๕๖๔ ข้อ ๑๑๕

๒. คำถาม บัตรประจำตัวประชาชนและรายการในเอกสารการทะเบียนบ้าน วันเดือนปีเกิดไม่ตรงกับความเป็นจริงโดยหลักฐานที่ถูกต้องเป็นปี พ.ศ. ๒๕๐๙ แต่หลักฐานที่มีทั้งหมดเป็นปี พ.ศ. ๒๕๐๗ โดยพยานบุคคลที่รู้เห็นการเกิด จึงอยากสอบถามว่าต้องใช้พยานหลักฐานอะไรบ้าง เพื่อไปยืนยันในการแก้ไข วันเดือนปีเกิด

คำตอบ ผู้ที่ประสงค์จะขอแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในทะเบียนบ้าน ให้เจ้าของรายการหรือผู้ได้รับมอบอำนาจยื่นคำร้องขอแก้ไขรายการต่อนายทะเบียนอำเภอ/นายทะเบียนท้องถิ่น พร้อมด้วย บัตรประจำตัวประชาชนหรือบัตรประจำตัวอื่นที่ทางราชการออกให้ซึ่งมีรูปถ่ายและเลขประจำตัวประชาชน หนังสือมอบอำนาจและสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนของผู้มอบอำนาจ (ถ้ามี) เอกสารที่ขอแก้รายการและเอกสารราชการที่มีสาระสำคัญเกี่ยวกับกับรายการที่ขอแก้ไขเปลี่ยนแปลง เช่น ใบสำคัญการเปลี่ยนชื่อ ใบสำคัญการจดทะเบียนชื่อสกุล ทะเบียนบ้านฉบับก่อนการให้เลขประจำตัวประชาชน หนังสือสำคัญการแปลงสัญชาติ ผลการตรวจพิสูจน์สารพันธุกรรมหรือดีเอ็นเอ เป็นต้น หากไม่มีเอกสารราชการดังกล่าว สามารถให้พยานบุคคลที่น่าเชื่อถือที่สามารถให้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องที่ขอให้นายทะเบียนแก้ไขรับรองแทน

๑๐. คู่มือการขอรับบริการ กรณี เอกสารทางทะเบียนราษฎรสูญหาย และการตรวจคัดหรือคัดและรับรองสำเนารายการทะเบียนราษฎร

เอกสารทางทะเบียนราษฎร เช่น สูติบัตร มรณบัตร เป็นเอกสารสำคัญที่ต้องเก็บรักษาไว้ให้ดี หากเกิดสูญหายขึ้นนายทะเบียนจะไม่ออกให้ใหม่อีก

ดังนั้น ในกรณี สูญหาย หรือชำรุดในสาระสำคัญใช้ไม่ได้ ผู้มีส่วนได้เสียต้องยื่นคำร้องเพื่อให้นายทะเบียนแห่งท้องที่ที่ออกหลักฐาน ดำเนินการคัดและรับรองสำเนา ตามที่ปรากฏในเอกสารจากต้นฉบับ หรือหลักฐานเอกสารของสำนักทะเบียนซึ่งเก็บรักษาไว้ที่สำนักทะเบียนนั้น ซึ่งสามารถนำไปใช้แทนได้

กฎหมายการทะเบียนราษฎร กำหนดให้ผู้มีส่วนได้เสียสามารถขอให้นายทะเบียนตรวจคัดหรือคัดและรับรองสำเนารายการทะเบียนบ้าน ทะเบียนคนเกิด หรือทะเบียนคนตาย

สถานที่ยื่นคำร้อง

๑) สำนักทะเบียนที่เก็บรักษาเอกสารทะเบียนราษฎรซึ่งเป็นต้นฉบับ

๒) สำนักทะเบียนจังหวัดทุกจังหวัด

๓) หรือสำนักทะเบียนอำเภอ สำนักทะเบียนท้องถิ่นทุกแห่งทั่วประเทศ แห่งใดก็ได้ ในวันและเวลาราชการ

ผู้มีส่วนได้เสีย ซึ่งสามารถขอตรวจ คัด หรือคัดและรับรองรายการทะเบียนราษฎร หมายถึง

๑) เจ้าบ้าน

๒) ผู้มีชื่อเป็นเจ้าของรายการตามที่ปรากฏในเอกสารที่ขอตรวจ หรือคัดและรับรองสำเนา

๓) บุคคลหรือนิติบุคคลที่มีส่วนได้เสียกับเอกสารทะเบียนราษฎรไม่ว่าโดยตรง คือเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเอกสารนั้น หรือโดยอ้อม คือเป็นผู้ที่อาจเกี่ยวข้องโดยผลของกฎหมาย หรือผู้รับมอบอำนาจ หรือผู้แสดงตนพร้อมกล่าวอ้างสิทธิความเป็นผู้มีส่วนได้เสีย

เอกสารที่ใช้ในการติดต่อ คือ

๑) บัตรประจำตัวประชาชน

๒) หนังสือมอบอำนาจ และสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนที่ลงชื่อรับรองสำเนาถูกต้องของผู้มอบอำนาจ

๓) หนังสือมอบอำนาจจากคู่ความ หรือใบแต่งตั้งทนาย

๔) หลักฐานการมีส่วนได้เสีย เช่น สัญญากู้ยืมเงิน สัญญาจะซื้อจะขายที่ดิน เป็นต้น

คำถาม – คำตอบ
(เรื่อง เอกสารทางทะเบียนราษฎรสูญหาย และการตรวจ คัด หรือคัดรับรองสำเนารายการทะเบียนราษฎร) ที่ประชาชนให้ความสนใจ

****

๑. คำถาม ข้าพเจ้าได้รับการจดทะเบียนรับเป็นบุตรบุญธรรม เมื่อประมาณ ๔๐ ปีที่แล้ว ตอนนี้เอกสารฉบับจริงสูญหาย อยากจะขอคัดสำเนาต้องติดต่อที่ไหน และต้องใช้เอกสารอะไรบ้างขอทราบ แนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

คำตอบ ประชาชนที่ได้จดทะเบียนรับบุตรบุญธรรมแล้วหรือผู้มีส่วนได้เสีย สามารถยื่นคำร้องขอคัดรับรองสำเนาทะเบียนรับบุตรบุญธรรมได้ทุกสำนักทะเบียน (อำเภอ และสำนักงานเขต) แต่หากทะเบียนรับบุตรบุญธรรมไม่ปรากฏอยู่ในฐานข้อมูลทะเบียนครอบครัวของกรมการปกครอง ผู้นั้นต้องยื่นคำร้องขอคัดรับรองทะเบียนรับบุตรบุญธรรม ณ สำนักทะเบียนที่ได้จดทะเบียนรับบุตรบุญธรรมนั้นไว้

๒. คำถาม กรณีบัตรประจำตัวประชาชนไม่มีวันเดือนเกิด แล้วต้องการให้ทางสำนักทะเบียนอำเภอลงรายการในทะเบียนบ้านเป็น วันที่ ๑ มกราคม จะสามารถขอออกหนังสือรับรองการเกิด (ท.ร. ๒๐/๑) ได้ด้วยหรือไม่ ขอทราบแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้อง ตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

คำตอบ การขอหนังสือรับรองการเกิดตามมาตรา ๒๐/๑ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ สำนักทะเบียนกลางได้จัดทำประกาศสำนักทะเบียนกลาง เรื่อง หลักเกณฑ์ เงื่อนไขและวิธีการในการขอหนังสือรับรองการเกิดตามมาตรา ๒๐/๑ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งกำหนดหลักเกณฑ์ เงื่อนไขและวิธีการในการขอหนังสือรับรองการเกิดไว้เกี่ยวกับบุคคลที่สามารถยื่นคำขอได้ จะต้องเป็นผู้ที่เกิดในราชอาณาจักรไทยแต่ไม่ได้แจ้งการเกิด หรือแจ้งการเกิดแล้ว แต่ไม่มีสูติบัตรหรือสูติบัตรชำรุดสูญหายและสำนักทะเบียนที่เกี่ยวข้องไม่สามารถคัดสำเนาสูติบัตรหรือทะเบียนคนเกิดได้ หากผู้ยื่นคำขอเป็นบุคคลตามเงื่อนไขก็สามารถขอหนังสือรับรองการเกิดตามมาตรา ๒๐/๑ ได้ ถึงแม้ว่าผู้ยื่นคำขอจะเป็นบุคคลผู้มี วัน เดือน ปี เกิดตามบทบัญญัติมาตรา ๑๖ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ก็ตาม

๓. คำถาม ถือบัตรบุคคลไม่มีสถานะทางทะเบียนหัว ๐ หลักที่ ๖,๗ เป็นเลข ๘,๙ อยากรบกวนสอบถามว่า ถ้าจะยื่นขอหนังสือรับรองการเกิด ท.ร. ๒๐/๑ ณ สำนักทะเบียนอำเภอที่มีภูมิลำเนาอยู่ปัจจุบัน โดยที่แบบ ๘๙ ระบุสถานที่เกิดผิดจากสถานที่เกิดจริง (มีพยานรู้เห็นการเกิด) ในกรณีนี้ยังสามารถดำเนินการยื่นขอหนังสือรับรองการเกิด ท.ร. ๒๐/๑ มาเป็นหลักฐานประกอบได้หรือไม่ เพื่อที่จะดำเนินการขอสัญชาติต่อไป

คำตอบ ๑) บุคคลที่เกิดในราชอาณาจักรไทยแต่ไม่ได้แจ้งการเกิด หรือแจ้งการเกิดแล้ว แต่ไม่มีสูติบัตร หรือ สูติบัตรชำรุดสูญหายและสำนักทะเบียนที่เกี่ยวข้องไม่สามารถคัดสำเนาสูติบัตรหรือทะเบียนคนเกิดได้ หากมีความจำเป็นต้องมีหนังสือรับรองการเกิด ให้ยื่นคำร้องต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น ณ สำนักทะเบียนแห่งท้องที่ผู้นั้นเกิด หรือมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน หรือมีภูมิลำเนาปัจจุบัน เอกสารหลักฐานที่นำไปยื่นต่อนายทะเบียน ได้แก่ รูปถ่ายหน้าตรงขนาด ๒ นิ้ว จำนวน ๒ รูป สำเนาทะเบียนบ้านหรือสำเนาทะเบียนประวัติ เช่น ท.ร. ๓๘ ท.ร. ๓๘/๑ ท.ร. ๓๘ ก หรือ ท.ร. ๓๘ ข เป็นต้น และหลักฐานที่แสดงว่าเป็นผู้เกิดในราชอาณาจักรไทย (ถ้ามี) พร้อมด้วยพยานอย่างน้อย ๒ คน ทั้งนี้ ถ้าผู้ขอหนังสือรับรองการเกิดอายุไม่เกิน ๑๕ ปีบริบูรณ์ ให้บิดามารดาหรือผู้ปกครองที่อุปการะเลี้ยงดูเป็นผู้ยื่นคำขอแทน กรณีแบบ ๘๙ ระบุสถานที่เกิดผิดจากข้อเท็จจริงนั้น การขอแก้ไขเปลี่ยนแปลงในแบบสำรวจเพื่อจัดทำทะเบียนสำหรับบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน (แบบ ๘๙) เกิดจากการจดแจ้งข้อความในขณะจัดทำทะเบียนประวัติ ซึ่งอาจไม่ตรงกับข้อเท็จจริง เนื่องจากความเข้าใจคลาดเคลื่อนของเจ้าหน้าที่หรือผู้แจ้ง นายทะเบียนสามารถสอบสวนพยานบุคคลให้ได้ข้อเท็จจริง ในประเด็นสถานที่เกิดเพื่อประกอบการพิจารณาในการออกหนังสือรับรองการเกิด (ท.ร. ๒๐/๑) ได้

๒) การขอแก้ไขรายการในแบบสำรวจเพื่อจัดทำทะเบียนสำหรับบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน (แบบ ๘๙) ให้ยื่นคำร้องต่อนายทะเบียน ณ สำนักทะเบียนอำเภอหรือสำนักทะเบียนท้องถิ่น (แห่งใดก็ได้) พร้อมหลักฐานดังนี้ ๑. บัตรประจำตัวประชาชน หรือบัตรประจำตัวอื่นที่ราชการออกให้ซึ่งมีรูปถ่ายและเลขประจำตัวประชาชนของผู้ยื่นคำร้อง

๒. แบบสำรวจเพื่อจัดทำทะเบียนสำหรับบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน (แบบ ๘๙) ที่ประสงค์จะให้แก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการ

๓. หนังสือรับรองการเกิด (ท.ร. ๒๐/๑)

๑๑. คู่มือการให้บริการเกี่ยวกับกรณีออกหนังสือรับรองการตาย

เอกสารที่ใช้ดำเนินการ

๑. สำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน
๒. บัตรประจำตัวประชาชน
๓. เอกสารแสดงว่าเป็นผู้มีส่วนได้เสีย
๔. พยานบุคคล ๒ คน

ข้อกฎหมาย / หนังสือสั่งการ

พ.ร.บ. การทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม

มาตรา ๖ ผู้มีส่วนได้เสียจะขอตรวจ หรือคัดสำเนารายการ หรือให้นายทะเบียนคัดและรับรอซึ่งสำเนาทะเบียนบ้าน ทะเบียนคนเกิด หรือทะเบียนคนตาย ได้ที่สำนักทะเบียนในวันเวลาราชการ

ระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕

ข้อ ๑๒๕ ผู้มีส่วนได้เสียตามระเบียบนี้หมายถึง

๑. เจ้าบ้าน

๒. ผู้มีรายชื่อและรายการปรากฏในเอกสารที่ขอตรวจ หรือคัดและรับรองสำเนา

๓. บุคคลหรือนิติบุคคลใดมีส่วนได้เสียเกี่ยวกับเอกสารทะเบียนราษฎรไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม

หนังสือ ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๑๔๑๔ ลว. ๑๐ มิถุนายน ๒๕๔๖ เรื่องการออกหนังสือรับรองเกี่ยวบุคคล

๑. การออกหนังสือรับรองเกี่ยวกับบุคคล เป็นการรับรองเพื่อแก้ไขปัญหาความทุกข์ร้อนของประชาชนและจะดำเนินการในกรณีที่ไม่มีกฎหมายหรือระเบียบกำหนดการปฏิบัติ เกี่ยวกับการออกหนังสือรับรองในเรื่องนั้น ๆ ไว้เป็นการเฉพาะ เช่น การรับรองความเป็นโสด การรับรองสถานที่เกิด เป็นต้น ฉะนั้นการปฏิบัติในเรื่องนี้จึงเป็นการดำเนินการตามมาตรา ๘๗ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. ๒๔๕๗ ซึ่งเป็นอำนาจหน้าที่ของ นายอำเภอ ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ และผู้อำนวยการเขต แล้วแต่กรณี

๒. การยื่นคำร้องเพื่อขอหนังสือรับรองเกี่ยวกับบุคคลให้ผู้ยื่นคำร้อง ณ ที่ว่าการอำเภอที่ว่ากิ่งอำเภอ หรือสำนักงานเขตแห่งที่ผู้มีภูมิลำเนาอยู่ตามทะเบียนบ้าน ฯลฯ

คำถาม – คำตอบ (เรื่อง กรณีออกหนังสือรับรองการตาย) ที่ประชาชนให้ความสนใจ

****

คำถาม ปู่เสียชีวิตที่อำเภออื่นนานแล้ว หาเอกสารมรณบัตรไม่พบ ต้องการหนังสือรับรองการตาย ไม่ได้อยู่อำเภอเดียวกันกับหลาน สามารถขอหนังสือรับรองการตายได้ที่อำเภอที่ปู่เสีย หรือที่อำเภอที่หลานมีชื่ออยู่ ขอทราบแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

คำตอบ ผู้มีส่วนได้เสีย ได้แก่ เจ้าบ้าน ผู้มีรายชื่อและรายการปรากฏในเอกสารที่ขอตรวจหรือคัดรับรองสำเนา และบุคคลหรือนิติบุคคลใดมีส่วนได้เสียเกี่ยวกับเอกสารทะเบียนราษฎร ไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม สามารถดำเนินการขอคัดใบมรณบัตรหรือหนังสือรับรองการตาย ได้ดังนี้

๑. ดำเนินการตรวจสอบที่สำนักทะเบียนอำเภอ/เขต ที่มีการแจ้งการตายหากพบข้อมูลการแจ้งการตายของปู่ ท่านสามารถยื่นคำร้องขอคัดมรณบัตรได้

๒.หากไปดำเนินการตรวจสอบที่สำนักทะเบียนอำเภอ/เขต ที่มีการแจ้งการตายแล้วไม่พบข้อมูลเอกสารต้นฉบับของปู่ ท่านสามารถยื่นคำร้องขอให้สำนักทะเบียนออกหนังสือรับรองการตาย โดยต้องมีพยานบุคคล ๒ คน ที่ทราบถึงการตายของบุคคลที่จะให้ออกหนังสือรับรองการตาย ณ สำนักทะเบียนอำเภอ/เขตที่มีการตาย หรือที่สำนักทะเบียนอำเภอ/เขต ที่ผู้ร้องมีชื่ออยู่ในรายการทะเบียนบ้าน

งานทะเบียนทั่วไป

๑. คู่มือการให้บริการการบันทึกฐานะแห่งครอบครัว

การบันทึกฐานะแห่งครอบครัว หมายถึง การใด ๆ อันเกี่ยวกับฐานะแห่งครอบครัว (ทะเบียนสมรส หย่า รับรองบุตร รับบุตรบุญธรรมและเลิกรับบุตรบุญธรรม (กรณีบุตรบุญธรรมบรรลุนิติภาวะ) ที่ได้ทำขึ้นในต่างประเทศตามแบบกฎหมายแห่งประเทศที่ทำขึ้นนั้นบัญญัติไว้ ทั้งนี้ เพื่อคุ้มครองคนไทยที่อยู่ในต่างประเทศซึ่งได้กระทำการใด ๆ อันเกี่ยวกับฐานะแห่งครอบครัวให้ปรากฏหลักฐานเป็นภาษาไทยในการพิสูจน์หรือให้ได้มาซึ่งสิทธิตามกฎหมาย

เงื่อนไขการบันทึกฐานะแห่งครอบครัว

การใด ๆ อันเกี่ยวกับฐานะแห่งครอบครัวที่ได้กระทำไว้ ณ ต่างประเทศตามแบบกฎหมายแห่งประเทศที่ทำขึ้นบัญญัติไว้ ผู้มีส่วนได้เสียจะขอให้นายทะเบียนบันทึกฐานะแห่งครอบครัวนั้นไว้เป็นหลักฐานก็ได้ แต่ในขณะร้องขอคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายจะต้องเป็นบุคคลสัญชาติไทย

สถานที่รับบันทึกฐานะแห่งครอบครัว

สำนักทะเบียนอำเภอ และสำนักทะเบียนเขต ทุกแห่ง โดยไม่คำนึงถึงภูมิลำเนาของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

เอกสารที่ใช้ในการบันทึกฐานะแห่งครอบครัว (กรณีเป็นเอกสารภาษาต่างประเทศต้องผ่านการรับรองการแปล)

๑. บัตรประจำตัวประชาชน

๒. หนังสือเดินทาง/ใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว กรณีชาวต่างชาติเป็นผู้ยื่นคำร้อง

๓. หลักฐานอันเกี่ยวกับฐานะแห่งครอบครัวที่ประสงค์จะให้บันทึก (กรณีเป็นเอกสารภาษาต่างประเทศต้องผ่านการรับรองนิติกรณ์โดยกรมการกงสุล กระทรวงการต่างประเทศ)

๔. หนังสือรับมอบอำนาจ (กรณีมอบให้บุคคลอื่นมายื่นคำร้องขอบันทึกฐานะแห่งครอบครัว)

๕. พยานบุคคล จำนวน ๒ คน

ขั้นตอนการบันทึกฐานะแห่งครอบครัว

๑. นายทะเบียนตรวจสอบคำร้อง หลักฐานแสดงตัวบุคคลของผู้ร้องหรือผู้รับมอบอำนาจ และหลักฐานอันเกี่ยวกับฐานะแห่งครอบครัวที่ประสงค์จะให้บันทึก

๒. นายทะเบียนลงรายการในทะเบียนฐานะแห่งครอบครัว (คร.๒๒) ให้ครบถ้วน

๓. ให้ผู้ร้องและพยานลงลายมือชื่อในฐานะแห่งครอบครัว (คร.๒๒)

๔. เมื่อเห็นว่าถูกต้องให้นายทะเบียนลงลายมือชื่อในทะเบียนฐานะแห่งครอบครัว (คร.๒๒)

ค่าธรรมเนียม

๑. การบันทึกฐานะแห่งครอบครัว ไม่เสียค่าธรรมเนียม

๒. การคัดสำเนา ฉบับละ ๑๐ บาท

คำถาม – คำตอบ (เรื่อง การบันทึกฐานะแห่งครอบครัว) ที่ประชาชนให้ความสนใจ

****

คำถาม หญิงชาวไทยจดทะเบียนสมรสกับชายชาวเกาหลีใต้ ณ สถานทูตไทย สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงโซล ต่อมาได้หย่ากันตามคำสั่งศาลเกาหลี เมื่อกลับมาถึงประเทศไทย หญิงชาวไทยจึงได้มายัง สำนักทะเบียนอำเภอ และใช้เอกสารการหย่าดังกล่าว มายื่นคำร้องขอให้สำนักทะเบียนอำเภอ ออกเอกสารการหย่า ขอทราบแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

คำตอบ การสมรสของบุคคลทั้งสองฝ่ายได้สิ้นสุดลงแล้วตามคำสั่งศาลให้หย่าของประเทศเกาหลี จึงไม่จำเป็นต้องจดทะเบียนการหย่าอีก ดังนั้น ผู้ร้องหรือผู้มีส่วนได้เสียสามารถนำคำสั่งศาลเกาหลี พร้อมคำแปลเอกสารดังกล่าวเป็นภาษาไทยซึ่งกระทรวงการต่างประเทศหรือสถานทูต หรือสถานกงสุลของไทย สถานทูตหรือ สถานกงสุลของประเทศนั้นหรือองค์กรที่รัฐบาลประเทศนั้นมอบหมาย รับรองคำแปลถูกต้องแล้ว ให้นายทะเบียน**<u>บันทึกฐานะแห่งครอบครัว</u>** นั้นไว้เป็นหลักฐานก็ได้ แต่ในขณะร้องขอ คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายจะต้องเป็นบุคคลสัญชาติไทย เมื่อทำเนินการเรียบร้อยเอกสารที่จะได้รับคือ **<u>สำเนาทะเบียน (คร.๒๒) บันทึกฐานะแห่งครอบครัว</u>**

เอกสาร/หลักฐานที่ใช้

๑) บัตรประจำตัวประชาชน/บัตรประจำตัวบุคคลไม่มีสัญชาติไทย/หนังสือเดินทาง (รับรองคำแปล)/ใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว/ThaiD ของผู้ร้องและพยาน

๒) เอกสารเกี่ยวกับฐานะแห่งครอบครัวที่ได้กระทำไว้ ณ ต่างประเทศตามแบบกฎหมายแห่งประเทศที่ทำขึ้นบัญญัติไว้ (ผ่านการรับรองนิติกรณ์โดยกรมการกงสุล กระทรวงการต่างประเทศ)

๓) หนังสือมอบอำนาจ (กรณีมอบให้บุคคลอื่นมายื่นคำร้องแทน)

๔) พยาน ๒ คน

ข้อกฎหมาย / หนังสือสั่งการ

- หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๐.๒/ว ๘๔๐ ลว. ๑๘ เมษายน ๒๕๔๔ เรื่อง หารือการจดทะเบียนสมรสตามกฎหมายไทย และการหย่าตามกฎหมายต่างประเทศ

๑. ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๑๕๑๕ กำหนดว่า เมื่อได้จดทะเบียนสมรสตามประมวลกฎหมายนี้ การหย่าโดยความยินยอมจะสมบูรณ์ต่อเมื่อสามีและภรรยา ได้จดทะเบียนหย่าแล้วนั้น และพระราชบัญญัติว่าด้วยการขัดกันแห่งกฎหมาย พ.ศ. ๒๔๘๑

มาตรา ๒๖ กำหนดว่าการหย่าโดยความยินยอมย่อมสมบูรณ์ถ้ากฎหมายสัญชาติแห่งสามีและภริยาทั้งสองฝ่ายยอมให้กระทำได้ ฯลฯ

๒. นายทะเบียนมีอำนาจบันทึกฐานะแห่งครอบครัวให้แก่ผู้ร้องได้ตามหลักฐานเอกสารแสดงการอนุญาตให้หย่าร้างที่ผู้ร้องนำมาแสดงตามพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๗๘ มาตรา ๓ และมาตรา ๑๗

(๒) คำถาม ผมเป็นคนไทย แต่งงานกับคนจีน สัญชาติจีน แต่จดทะเบียนสมรสที่สหรัฐอเมริกา จะโอนทะเบียนสมรสมาไทย หรือโอนสถานะ การแต่งงานมาไทยอย่างไร โดยไม่ต้องไปจดทะเบียนสมรสใหม่ หรือต้องทำอย่างไร

คำตอบ ท่านสามารถนำทะเบียนสมรสที่ได้จดตามกฎหมายอเมริกาให้หน่วยงานของรัฐของประเทศนั้นรับรองและมีคำรับรองถูกต้องพร้อมกับคำแปลภาษาไทยจากกรมการกงสุล กระทรวงการต่างประเทศ แล้วนำไป**<u>ยื่นขอบันทึกฐานะแห่งครอบครัว</u>** กรณี สมรสได้ทุกสำนักทะเบียนอำเภอหรือ สำนักทะเบียนเขต เพื่อเป็นหลักฐานในการพิสูจน์เมื่อเกิดกรณีพิพาทขึ้นหรือให้ได้มาซึ่งสิทธิ์ตามกฎหมาย

๒. คู่มือการให้บริการการบันทึกฐานะภริยา

เงื่อนไขการจดทะเบียนบันทึกฐานะของภริยา

๑. บุคคลที่จะร้องขอให้บันทึกได้ต้องเป็นสามีภรรยาที่อยู่กินกันก่อนการใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ คือก่อนวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๔๗๘

๒. การบันทึกนั้น จะบันทึกได้ ๒ ฐานะ คือ เอกภริยาหรือภริยาหลวง (บันทึกได้คนเดียว) และอนุภริยา

สถานที่รับบันทึกฐานะแห่งครอบครัว

สามารถยื่นคำร้องขอจดทะเบียนบันทึกฐานะของภริยาต่อนายทะเบียน ณ สำนักทะเบียนอำเภอหรือสำนักทะเบียนเขต ได้ทุกแห่ง โดยไม่ต้องคำนึงถึงภูมิลำเนาของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

เอกสารที่ใช้ในการจดทะเบียนบันทึกฐานะของภริยา (กรณีเป็นเอกสารภาษาต่างประเทศต้องผ่านการรับรองการแปล)

๑. บัตรประจำตัวประชาชน /ยืนยันตัวตนผ่านแอปพลิเคชัน ThaiD

๒. หนังสือเดินทาง/ใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว กรณีชาวต่างชาติเป็นพยาน

๓. พยานบุคคล จำนวน ๒ คน

ขั้นตอนการจดทะเบียนบันทึกฐานะของภริยา

๑. นายทะเบียนตรวจสอบคำร้อง หลักฐานแสดงตัวบุคคลของผู้ร้องทั้งสองฝ่าย

๒. นายทะเบียนสามารถรับบันทึกฐานะของภริยาได้เฉพาะสามีภริยาที่มายื่นคำร้องเท่านั้น และสามารถบันทึกได้สองชั้น คือ ๑) ภริยาหลวงหรือเอกภริยา ได้แก่ ภริยาที่ทำการสมรสก่อนภริยาอื่น หรือภริยาที่สามียกย่องว่าเป็นภริยาหลวง โดยบันทึกได้เพียงคนเดียว และ ๒) ภริยาน้อย อนุภริยา หรือภริยาอื่นนอกจากภริยาหลวงโดยอาจบันทึกได้หลายคน

๓. นายทะเบียนลงรายการในทะเบียนฐานะของภริยา (คร.๒๐) ให้ครบถ้วน

๔. ให้ผู้ร้องและพยานลงลายมือชื่อในทะเบียนฐานะของภริยา (คร.๒๐)

๕. เมื่อเห็นว่าถูกต้องให้นายทะเบียนลงลายมือชื่อในทะเบียนฐานะของภริยา (คร.๒๐)

ค่าธรรมเนียม

๑. การจดทะเบียนบันทึกฐานะของภริยา ไม่เสียค่าธรรมเนียม

๒. การคัดสำเนา ฉบับละ ๑๐ บาท

๓. คู่มือการให้บริการการจดทะเบียนสมรส

คุณสมบัติของผู้ที่จะจดทะเบียนสมรส

๑) บุคคลสองคน มีอายุครบ ๑๘ ปีบริบูรณ์ กรณีมีเหตุอันสมควร ศาลอาจอนุญาตให้ทำการสมรสก่อนนั้นได้

๒) ไม่เป็นบุคคลวิกลจริตหรือเป็นบุคคลซึ่งศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ

๓) ไม่เป็นญาติสืบสายโลหิตโดยตรงขึ้นไปหรือลงมาหรือเป็นพี่น้องร่วมบิดามารดาหรือร่วมแต่บิดาหรือมารดาจะทำการสมรสกันไม่ได้

๔) ผู้รับบุตรบุญธรรมจะทำการสมรสกับบุตรบุญธรรมไม่ได้

๕) คู่สมรส จะทำการสมรสในขณะที่ตนมีคู่สมรสอยู่ไม่ได้

๖) หญิงที่สามีตายหรือการสมรสสิ้นสุดลงด้วยประการอื่นจะทำการสมรสใหม่ ได้ต่อเมื่อสิ้นสุดการสมรสได้ผ่านพ้นไปแล้วไม่น้อยกว่า ๓๑๐ วัน เว้นแต่

* คลอดบุตรแล้วในระหว่างนั้น
* สมรสกับคู่สมรสเดิม
* มีใบรับรองแพทย์ ประกาศนียบัตรหรือปริญญาซึ่งเป็นผู้ประกอบการ รักษาโรคในสาขาเวชกรรมได้ตามกฎหมายว่ามิได้มีครรภ์
* มีคำสั่งของศาลให้สมรสได้

๗) การสมรสจะทำได้ต่อเมื่อคู่สมรสยินยอม

๘) กรณีผู้เยาว์จะต้องได้รับความยินยอมจากผู้มีอำนาจให้ความยินยอมตามกฎหมาย (มาตรา ๑๔๕๔)

สถานที่รับจดทะเบียนสมรส

สำนักทะเบียนอำเภอ สำนักทะเบียนเขต และสถานทูต/กงสุลไทยในต่างประเทศ ทุกแห่ง โดยไม่คำนึงถึงภูมิลำเนาของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

เอกสารที่ใช้ในการจดทะเบียนสมรส

๑. บัตรประจำตัวประชาชน /ยืนยันตัวตนผ่านแอปพลิเคชัน ThaiD

๒. หนังสือเดินทาง/ใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว กรณีเป็นชาวต่างชาติ

๓. หนังสือรับรองสถานภาพการสมรสของชาวต่างชาติ

๔. หนังสือยินยอม (กรณีผู้มีอำนาจปกครองไม่สามารถมาให้ความยินยอมต่อหน้าเจ้าหน้าที่ได้)

๕. สำเนาทะเบียนบ้าน (กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งประสงค์จะใช้ชื่อสกุลของอีกฝ่าย หรือฝ่ายหญิงเปลี่ยนคำหน้านาม)

๖. พยานบุคคล จำนวน ๒ คน

*** กรณีเป็นเอกสารภาษาต่างประเทศต้องผ่านการรับรองการแปลเป็นภาษาไทยที่ถูกต้อง โดยกรมการกงสุล กระทรวงการต่างประเทศ

ขั้นตอนการจดทะเบียนสมรส

๑. นายทะเบียนตรวจสอบคำร้องและหลักฐานแสดงตัวบุคคลของผู้ร้องทั้งสองฝ่าย ผู้ให้ความยินยอม (ถ้ามี) และพยาน

๒. นายทะเบียนตรวจสอบว่าผู้ร้องทั้งสองฝ่ายมีคุณสมบัติครบถ้วนตามเงื่อนไขแห่งกฎหมายหรือไม่

๓. นายทะเบียนลงรายการในทะเบียนสมรส (คร.๒) และใบสำคัญการสมรส (คร.๓) ให้ครบถ้วนในกรณีที่ผู้ร้องทั้งสองฝ่ายประสงค์จะให้บันทึกข้อตกลงเกี่ยวกับทรัพย์สิน หรือเรื่องอื่น ให้นายทะเบียนบันทึกไว้ในช่องบันทึก

๔. ให้ผู้ร้อง ผู้ให้ความยินยอมหรือทำหนังสือให้ความยินยอม (ถ้ามี) และพยานลงลายมือชื่อในทะเบียนสมรส (คร.๒)

๕. เมื่อเห็นว่าถูกต้องให้นายทะเบียนลงลายมือชื่อในทะเบียนสมรส (คร.๒) และในใบสำคัญการสมรส (คร.๓)

๖. นายทะเบียนมอบใบสำคัญการสมรส (คร.๓) ให้แก่คู่สมรสฝ่ายละหนึ่งฉบับ รวมทั้งกล่าวอำนวยพรและแนะนำวิธีปฏิบัติในหน้าที่ระหว่างสามีภริยาตามสมควร

ค่าธรรมเนียม

๑. การจดทะเบียนสมรสในสำนักทะเบียน ไม่เสียค่าธรรมเนียม

๒. การจดทะเบียนสมรสนอกสำนักทะเบียน ฉบับละ ๒๐๐ บาท โดยให้ผู้ขอจัดพาหนะให้ ถ้าผู้ขอไม่จัดพาหนะให้ ผู้ขอต้องชดใช้ค่าพาหนะให้แก่นายทะเบียนตามสมควร

๓. การคัดสำเนา ฉบับละ ๑๐ บาท

คำถาม – คำตอบ (เรื่อง การจดทะเบียนสมรส) ที่ประชาชนให้ความสนใจ

****

๑. คำถาม บุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียนสามารถจดทะเบียนสมรส ที่สำนักทะเบียนอำเภอกับชาวต่างชาติที่อาศัยในประเทศไทย สามารถทำได้หรือไม่ เนื่องจากได้ไปติดต่อที่สำนักทะเบียนอำเภอ แต่ทางสำนักทะเบียนอำเภอปฏิเสธการจดทะเบียนสมรส เนื่องจากไม่มีสัญชาติไทย ถ้าหากสามารถจดทะเบียนสมรสทำได้ ฝ่ายบุคคลที่ไม่มีสัญชาติต้องเตรียมเอกสารอะไรบ้าง ในการจดทะเบียนสมรส ขอทราบแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

คำตอบ การจดทะเบียนสมรสตามกฎหมายไทย **<u>ระหว่างบุคคลสัญชาติไทยกับบุคคลต่างด้าวสัญชาติใด ๆ หรือบุคคลไม่มีสถานะทางทะเบียน หรือระหว่างบุคคลไม่มีสัญชาติไทยด้วยกัน</u>** นั้น สามารถจดทะเบียนสมรส ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้ โดยยื่นคำร้องขอจดทะเบียนสมรสพร้อมหลักฐานแสดงตัวบุคคล เช่น บัตรประจำตัวประชาชน หรือยืนยันตัวตนผ่านแอปพลิเคชัน ThaiD (กรณีบุคคลสัญชาติไทย) บัตรประจำตัวคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทย บัตรประจำตัวบุคคลไม่มีสถานะทางทะเบียน หรือหนังสือเดินทาง (กรณีบุคคลซึ่งไม่มีสัญชาติไทย) เป็นต้น ได้ทุกสำนักทะเบียน (อำเภอ สำนักงานเขต และสถานทูต/กงสุลไทยในต่างประเทศ) ตามนัยมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๔๗๘ และสำหรับการจดทะเบียนสมรสที่ไม่ใช่บุคคลสัญชาติไทยด้วยกันจะต้องให้นายอำเภอหรือปลัดอำเภอที่รักษาราชการแทนนายอำเภอในลำดับแรกเป็นผู้พิจารณา

ข้อกฎหมาย / หนังสือสั่งการ

- หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๐๙.๓/๒๒๑๖๙ ลว. ๑ ตุลาคม ๒๕๖๑ เรื่อง แนวทางปฏิบัติในการจดทะเบียนสมรสระหว่างบุคคลมีสัญชาติไทยกับบุคคต่างด้าว ที่เข้าเมืองโดยชอบด้วยกฎหมายและระหว่างบุคคลสัญชาติไทยกับบุคคลผู้ไม่มีสถานะทางทะเบียน ข้อ ๒ กรณีคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยที่เป็นชนกลุ่มน้อยหรือบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียนร้องขอจดทะเบียนสมรสกับบุคคลสัญชาติไทย ฯลฯ

***** กรณีเป็นเอกสารภาษาต่างประเทศต้องผ่านการรับรองการแปลเป็นภาษาไทยที่ถูกต้อง โดยกรมการกงสุล กระทรวงการต่างประเทศ**

๒. คำถาม การขอหนังสือรับรองโสด โดยผู้ขอไม่สามารถมายื่นด้วยตนเองได้ สามารถมอบอำนาจให้บุคคลในครอบครัว ขอหนังสือรับรองโสดแทนได้หรือไม่ ขอทราบแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

คำตอบ สามารถมอบอำนาจโดยทำเป็นหนังสือให้บุคคลอื่นมาดำเนินการแทนในฐานะตัวแทนรับมอบอำนาจเฉพาะการ

ข้อกฎหมาย / หนังสือสั่งการ

- หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๐.๒/ว ๔๕ ลว. ๗ ธันวาคม ๒๕๓๗ เรื่อง ซักซ้อมแนวทางการออกหนังสือรับรองความเป็นโสด

"การขอหนังสือรับรองสถานภาพการสมรส (หนังสือรับรองความเป็นโสด) มิใช่กิจเฉพาะตัว เป็นเพียงเรื่องตรวจสอบเอกสารว่ามีอยู่หรือไม่เท่านั้น ในกรณีเจ้าของข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎร

ไม่สามารถยื่นคำร้องขอตรวจสอบทะเบียนและขอหนังสือรับรองสถานภาพการสมรส(หนังสือรับรองความเป็นโสด) ด้วยตนเองได้ อาจมอบอำนาจโดยทำเป็นหนังสือให้บุคคลอื่น มาดำเนินการแทนในฐานะตัวแทนรับมอบอำนาจเฉพาะการ ตามมาตรา ๘๐๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ก็ได้”

๓. คำถาม กรณีหญิงไทยจะจดทะเบียนสมรสกับหนุ่มลูกครึ่งไทย – เยอรมัน (ถือสองสัญชาติมีบัตร ฯ คนไทยแล้ว) อยากทราบว่า หนุ่มลูกครึ่งไทย – เยอรมันต้องมีหนังสือรับรองสถานภาพโสดจากสถานทูตเยอรมันมาแสดงเหมือนต่างด้าวทั่วไปหรือไม่ ขอทราบแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

คำตอบ บุคคลที่มีสัญชาติอื่นต้องนำหนังสือรับรองสถานภาพการสมรสของสัญชาตินั้น ๆ มาแสดงต่อนายทะเบียนเพื่อใช้พิสูจน์ว่าอย่างน้อยตนมิได้มีคู่สมรสอยู่ขณะนั้น ในประเทศที่ตนถือสัญชาตินั้นอยู่ เนื่องจากนายทะเบียนไม่สามารถตรวจสอบสถานภาพการสมรสจากฐานข้อมูลทะเบียนสมรสได้

๔. คำถาม ข้าพเจ้าต้องการคัดทะเบียนสมรสของทวด แต่เนื่องจากทวดจดทะเบียนสมรสนานแล้ว ไม่สามารถดึงข้อมูลในระบบได้ โทรสอบถามไปที่สำนักทะเบียนอำเภอที่จดทะเบียนสมรสเพื่อให้เจ้าหน้าที่ค้นในแฟ้มประวัติ ทางเจ้าหน้าที่แจ้งว่าต้องจำวัน เดือน ปี พ.ศ. ที่จดทะเบียนสมรสได้ จึงจะค้นให้ได้ข้าพเจ้าได้สอบถามทวดแล้วซึ่งจำไม่ได้ว่าจดไว้เมื่อไร กรณีดังกล่าวสามารถทำอย่างไรได้บ้าง สามารถขอหนังสือรับรองการสมรสได้หรือไม่ ขอทราบแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

คำตอบ กรณีเอกสารทะเบียนสมรส หรือทะเบียนครอบครัวประเภทใด ๆ เกิดการสูญหายและไม่สามารถตรวจสอบหรือขอคัดจากที่ใดได้ นายทะเบียนอำเภอ กิ่งอำเภอ หรือเขต แล้วแต่กรณี ควรแจ้งความต่อเจ้าพนักงานฝ่ายตำรวจกรณีเอกสารสูญหายเสียก่อนแล้วจึงสอบสวนข้อเท็จจริง พยานบุคคลและเอกสารที่เกี่ยวข้องด้วยความรอบคอบ พร้อมกับบันทึกหลักฐานประกอบการพิจารณาดังกล่าวไว้ให้ชัดเจน เมื่อฟังได้ข้อยุติโดยปราศจากข้อสงสัยว่าผู้ร้องเคยจดทะเบียนสมรสไว้จริง ก็สามารถออกหนังสือรับรองให้แก่ผู้ร้องได้โดยถือปฏิบัติตามนัยหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๙๘๕๑ ลงวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๔๑ เรื่อง หารือการขอคัดสำเนาทะเบียนรับบุตรบุตรธรรม

๕. คำถาม กรณีจะขอค้นทะเบียนสมรสของผมกับภรรยาย้อนหลัง ในระหว่างวันที่ ๙ เมษายน ๒๔๗๙ ถึงวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๔๗๙ ได้หรือไม่ ต้องทำอย่างไร

คำตอบ ท่านสามารถยื่นคำร้องขอคัดรับรองทะเบียนสมรสได้ ณ ทุกสำนักทะเบียนทั่วประเทศ หากไม่พบทะเบียนสมรสในฐานข้อมูล ต้องประสานสำนักทะเบียนที่ได้จดทะเบียนสมรสนั้นตรวจค้นทะเบียนสมรส (ต้นขั้ว) เพื่อดำเนินการบันทึกรายการทะเบียนสมรสลงในฐานข้อมูล (เก็บตก) ต่อไป

๖. คำถาม กรณีสามีเป็นชาวต่างชาติ ขณะจดทะเบียนสมรสใช้พาสปอร์ตประเทศต้นทางในการยืนยันตัว แต่ต่อมาภรรยาต้องใช้ข้อมูล สามีในการลงทะเบียนบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ แต่ข้อมูลของสามีไม่ตรงกับข้อมูลที่ให้ไว้กับกรมการปกครอง เพราะว่าใช้บัตรต่างด้าวสีชมพูและข้อมูลในสมุดทะเบียนบ้านเล่มเหลืองในการลงทะเบียน ทางธนาคารแจ้งว่าต้องไปแก้ไขข้อมูลในใบ คร.๒ แล้วนำมาให้ธนาคารอีกครั้ง จึงอยากทราบว่าสามารถแก้ไขข้อมูลทะเบียนสมรส คร.๒ โดยภรรยาแต่เพียงผู้เดียวได้หรือไม่ เนื่องจากสามีออกนอกประเทศไปทำงานแล้ว

คำตอบ ภรรยาสามารถยื่นคำร้องขอแก้ไขแต่เพียงผู้เดียวได้ ณ สำนักทะเบียนที่ได้จดทะเบียนสมรสนั้นไว้ เพื่อดำเนินการบันทึกเพิ่มเติมท้ายทะเบียนสมรสและส่งรายละเอียดให้สำนักทะเบียนกลางปรับปรุงแก้ไขข้อมูล หากได้ติดต่อ ณ สำนักทะเบียนอื่น ก็สามารถยื่นคำร้องให้สำนักทะเบียนอื่นนั้น แจ้งไปยังสำนักทะเบียนที่จดทะเบียนสมรสดำเนินการตามรายละเอียดข้างต้นต่อไป

๔. คู่มือการให้บริการการจดทะเบียนหย่า

ชายหญิงที่ได้จดทะเบียนสมรสแล้วจะขาดจากการสมรสหรือการสมรสสิ้นสุดลงด้วยเหตุ ๓ ประการ คือ ๑) ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งถึงแก่ความตาย ๒) ได้จดทะเบียนการหย่าแล้ว และ ๓) ศาลพิพากษาให้เพิกถอนการสมรส การจดทะเบียนการหย่า กระทำได้ ๒ วิธี

๑) การจดทะเบียนการหย่าโดยความยินยอมของทั้งสองฝ่าย สามารถดำเนินการได้ ๒ วิธี คือ การจดทะเบียนหย่าในสำนักทะเบียนเดียวกัน และการจดทะเบียนหย่าต่างสำนักทะเบียน

๒) การจดทะเบียนการหย่าโดยคำพิพากษาของศาล

เอกสารที่ใช้ในการจดทะเบียนการหย่า

๑. บัตรประจำตัวประชาชน /ยืนยันตัวตนผ่านแอปพลิเคชัน ThaiD

๒. หนังสือเดินทาง/ใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว กรณีเป็นชาวต่างชาติ

๓. หนังสือสัญญาการหย่า (กรณีหย่าโดยความยินยอม)

๔. คำสั่งศาลและหนังสือรับรองคดีถึงที่สุด (กรณีหย่าตามคำสั่งศาล)

๕. พยานบุคคล จำนวน ๒ คน

*** กรณีเป็นเอกสารภาษาต่างประเทศต้องผ่านการรับรองการแปลเป็นภาษาไทยที่ถูกต้อง โดยกรมการกงสุล กระทรวงการต่างประเทศ

ขั้นตอนการจดทะเบียนการหย่า

๑. การจดทะเบียนหย่าโดยความยินยอม ในสำนักทะเบียนเดียวกัน สามารถยื่นคำร้องขอจดทะเบียนสมรสต่อนายทะเบียน ณ สำนักทะเบียนอำเภอ สำนักทะเบียนเขต สถานทูต/กงสุลไทย ได้ทุกแห่ง โดยไม่ต้องคำนึงถึงภูมิลำเนาของคู่หย่า

๑) นายทะเบียนตรวจสอบคำร้อง หลักฐานแสดงตัวบุคคลของผู้ร้องทั้งสองฝ่าย หลักฐานการจดทะเบียนสมรสและหนังสือสัญญาหย่า

๒) นายทะเบียนลงรายการในทะเบียนการหย่า (คร.๖) และใบสำคัญการหย่า (คร.๗) ให้ครบถ้วน สำหรับในกรณีที่ผู้ร้องทั้งสองฝ่ายประสงค์จะให้บันทึกข้อตกลงเกี่ยวกับทรัพย์สิน อำนาจการปกครองบุตร หรือเรื่องอื่นให้นายทะเบียนบันทึกไว้ในช่องบันทึก

๓) ให้ผู้ร้องและพยานลงมือชื่อในทะเบียนการหย่า (คร.๖)

๔) เมื่อเห็นว่าถูกต้องให้นายทะเบียนลงลายมือชื่อในทะเบียนการหย่า (คร.๖) และในใบสำคัญการหย่า (คร.๗)

๕) นายทะเบียนมอบใบสำคัญการหย่า (คร.๗) ให้แก่ผู้ร้องฝ่ายละหนึ่งฉบับ

๒. การจดทะเบียนหย่าโดยความยินยอม ต่างสำนักทะเบียน

<u>สำนักทะเบียนแห่งแรก</u>

๑. สามารถยื่นคำร้องขอจดทะเบียนการหย่าต่อนายทะเบียน ณ สำนักทะเบียนอำเภอ สำนักทะเบียนเขต สถานทูต/กงสุลไทย ได้ทุกแห่ง

๒. นายทะเบียนตรวจสอบคำร้อง หลักฐานแสดงตัวบุคลลของผู้ร้องทั้งสองฝ่าย หลักฐานการจดทะเบียนสมรสและหนังสือสัญญาหย่า

๓. นายทะเบียนสอบปากคำผู้ร้องให้ปรากฏว่าเป็นผู้ยื่นคำร้องก่อนและอีกฝ่ายหนึ่งจะไปยื่นคำร้องภายหลัง ณ สำนักทะเบียนแห่งใด

๔. นายทะเบียนลงรายการของผู้ร้องในทะเบียนการหย่า (คร.๖) ซึ่งแยกใช้ต่างหาก ส่วนรายการของฝ่ายที่มิได้มา ให้ลงเฉพาะรายการที่ทราบ

๕. ให้ผู้ร้องและพยานลงลายมือชื่อไว้ในทะเบียนกาหย่า (คร.๖) สำหรับช่องลายมือชื่อของผู้ร้องฝ่ายที่มิได้มา ให้ระบุว่าจะลงลายมือชื่อ ณ สำนักทะเบียนแห่งใด

๖. เมื่อเห็นว่าถูกต้องให้นายทะเบียนลงลายมือชื่อในทะเบียนการหย่า (คร.๖)

๗. ระบุข้อความไว้ที่ตอนบนด้านขวาของหน้าทะเบียนว่า “ต่างสำนักทะเบียน”

๘. แจ้งให้ผู้ร้องทราบว่าการหย่าดังกล่าวจะมีผลเมื่อคู่หย่าอีกฝ่ายหนึ่งได้ลงลายมือชื่อ ณ <u>สำนักทะเบียนแห่งที่สอง และนายทะเบียนแห่งที่สองได้รับจดทะเบียนการหย่าแล้ว</u>

๙. นายทะเบียนส่งเอกสารสำเนาคำร้อง สำเนาทะเบียนการหย่า สำเนาหลักฐานแสดงตัวบุคคลของผู้ร้อง สำเนาหลักฐานการจดทะเบียนสมรส และสำเนาหนังสือสัญญาหย่า ไปยังสำนักทะเบียนตามที่ผู้ร้องได้แจ้งว่าอีกฝ่ายหนึ่งจะไปยื่นคำร้องภายหลัง ในกรณีที่อีกฝ่ายหนึ่งจะไปยื่นคำร้องภายหลัง ณ สำนักทะเบียนในต่างประเทศ ให้ส่งเอกสารดังกล่าวไปยังสำนักทะเบียนกลางเพื่อดำเนินการต่อไป

๑๐. เมื่อได้รับแจ้งผลการจดทะเบียนจากสำนักทะเบียนแห่งที่สองแล้วให้แจ้งผู้ร้องมารับใบสำคัญการหย่า (คร.๗) สำหรับในกรณีที่ได้รับแจ้งจากสำนักทะเบียนแห่งที่สองว่าคู่หย่าอีกฝ่ายหนึ่งไม่ประสงค์จะจดทะเบียนการหย่าหรือนายทะเบียนมิได้รับคำร้องของบุคคลดังกล่าว ให้แจ้งผู้ร้องทราบ

<u>สำนักทะเบียนแห่งที่สอง</u>

๑. เมื่อนายทะเบียนได้รับเอกสารจากสำนักทะเบียนแห่งแรกแล้ว ให้แจ้งฝ่ายที่ยังมิได้ลงลายมือชื่อทราบเพื่อยื่นคำร้องขอจดทะเบียนการหย่า

๒. นายทะเบียนชี้แจงผลของการจดทะเบียนการหย่าให้ผู้ร้องทราบ หากผู้ร้องยังยืนยันที่จะขอจดทะเบียนการหย่า ให้นายทะเบียนตรวจสอบคำร้อง หลักฐานแสดงตัวบุคคลของผู้ร้อง และให้ผู้ร้องตรวจสอบความถูกต้องของสำเนาหลักฐานการจดทะเบียนสมรสรวมทั้งหนังสือสัญญาหย่าที่ได้รับจากสำนักทะเบียนแห่งแรก

๓. นายทะเบียนลงรายการของผู้ร้องทั้งสองฝ่ายในทะเบียนการหย่า (คร.๖) และใบสำคัญการหย่า (คร.๗) ซึ่งแยกใช้ต่างหาก

๔. นายทะเบียนดำเนินการจัดทำเอกสารเหมือนกับสำนักทะเบียนแห่งแรกรวมทั้งกำหนดเลขทะเบียนการหย่า

๕. นายทะเบียนมอบใบสำคัญการหย่า (คร.๗) ให้ผู้ร้องหนึ่งฉบับ และส่งเอสารใบสำคัญรหย่า (คร.๗) อีกหนึ่งฉบับ และสำเนาทะเบียนการหย่าไปยังสำนักทะเบียนแห่งแรก หากสำนักทะเบียนดังกล่าวเป็นสำนักทะเบียนในต่างประเทศให้ส่งเอกสารนั้นไปยังสำนักทะเบียนกลางเพื่อดำเนินการต่อไป

๖. ในกรณีที่คู่หย่าฝ่ายที่ยังมิได้ลงลายมือชื่อไม่ประสงค์จะจดทะเบียนการหย่า หรือนายทะเบียนมิได้รับคำร้องภายในหกสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนได้แจ้งให้บุคคลดังกล่าวทราบ ให้แจ้งสำนักทะเบียนแห่งแรกและผู้ร้องทราบเพื่อดำเนินการต่อไป

๓. การจดทะเบียนหย่าตามคำสั่งศาล

๑. ผู้ร้องขอจดทะเบียนการหย่าโดยนำสำเนาคำพิพากษาอันถึงที่สุดให้สามีภริยาหย่าขาดจากกัน และมีคำรับรองถูกต้องมาแสดงต่อนายทะเบียน ณ สำนักทะเบียนอำเภอ สำนักทะเบียนเขต สถานทูต/กงสุลไทย ได้ทุกแห่ง

๒. นายทะเบียนตรวจสอบคำร้อง หลักฐานแสดงตัวบุคคลของผู้ร้อง สำเนาคำพิพากษาและคำรับรองถูกต้อง

๓. นายทะเบียนลงรายการของคู่หย่าในทะเบียนการหย่า (คร.๖) และใบสำคัญการหย่า (คร.๗)ให้ครบถ้วนและบันทึกข้อความลงในช่องบันทึกของทะเบียนการหย่า (คร.๖) ให้ปรากฏรายละเอียดเกี่ยวกับศาล เลขที่คดี วันเดือนปีที่พิพากษา และสาระสำคัญของคำพิพากษานั้น

๔. นายทะเบียนดำเนินการดำเนินการจัดทำเอกสารเหมือนกับการหย่าโดยวิธีข้างต้น สำหรับในกรณีที่ผู้ร้องมายื่นคำร้องเพียงฝ่ายเดียว ให้เก็บรักษาใบสำคัญการหย่า (คร.๗) ฉบับที่เหลือไว้ แล้วแจ้งให้อีกฝ่ายหนึ่งมารับไป

ค่าธรรมเนียม

๑. การจดทะเบียนการหย่าทุกกรณี ไม่เสียค่าธรรมเนียม

๒. การคัดสำเนา ฉบับละ ๑๐ บาท

คำถาม – คำตอบ (เรื่อง การจดทะเบียนหย่า) ที่ประชาชนให้ความสนใจ

****

๑. คำถาม กรณี การหย่าต่างสำนักทะเบียน โดยที่ฝ่ายหญิง เป็นผู้ยื่นคำร้องขอจดทะเบียนหย่า ณ สำนักทะเบียนในประเทศไทย และ ฝ่ายชายชาวต่างชาติดำเนินการหย่า ณ สถานทูตไทยในต่างประเทศ ฝ่ายหญิงต้องแปลเอกสารของฝ่ายชายก่อนหรือไม่ ขอทราบแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

คำตอบ ฝ่ายหญิงยื่นคำร้องที่สำนักทะเบียนอำเภอ/เขต แห่งใดก็ได้ โดยเตรียมเอกสารดังนี้

๑. บัตรประจำตัวประชาชน หรือ ThaID ของฝ่ายหญิง และพยาน ๒ คน

๒. หนังสือสัญญาหย่า พยาน ๒ คน ลงนามแล้ว (พยานเป็นคนละคนกับพยานหย่าก็ได้)

๓. เอกสารฝ่ายชายไม่ต้องแปล (เพราะสามารถดึงรายการจากทะเบียนสมรสครั้งก่อนได้)

เมื่อดำเนินการเสร็จแล้ว ให้นายทะเบียนส่งสำเนาเอกสารพร้อมรับรองสำเนาถูกต้อง มายังสำนักทะเบียนกลาง โดยสำนักทะเบียนกลาง จะส่งต่อเอกสารไปยังกรมการกงสุล กระทรวงการต่างประเทศ เพื่อดำเนินการส่งไปยังสถานทูตที่ฝ่ายชายประสงค์จะจดทะเบียนหย่า ต่อไป

ข้อกฎหมาย / หนังสือสั่งการ

- ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๔๑

ข้อ ๒๑. เมื่อมีผู้ร้องขอจดทะเบียนการหย่าโดยความยินยอมแต่อ้างว่าอีกฝ่ายหนึ่งไม่สามารถมายื่นคำร้อง ณ สำนักทะเบียนอำเภอแห่งเดียวกันได้ ให้นายทะเบียนชี้แจงผลของการจดทะเบียนการหย่าให้ผู้ร้องทราบ หากผู้ร้องยืนยันที่จะขอจดทะเบียนหย่า ให้นายทะเบียนดำเนินการดังนี้ ฯลฯ

๒. คำถาม ข้าพเจ้ามีแฟนเป็นชาวอเมริกันได้แต่งงานและจดทะเบียนสมรสที่ประเทศไทย และได้ย้ายไปอยู่อเมริกาได้ ๑๐ กว่าปี แต่เมื่อ ๑๐ ปีก่อนได้เลิกกัน แล้วเดินทางกลับมาที่ไทย ต้องการหย่าหรือกลับมาใช้สกุลเดิมได้ไหม (หลังเลิกกันก็ไม่มีการติดต่อกันอีกเลย) ขอทราบแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

คำตอบ ประชาชนสามารถขอจดทะเบียนการหย่าโดยความยินยอมหรือโดยคำพิพากษาของศาลก็ได้ตามมาตรา ๑๕๑๔ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ได้ทุกสำนักทะเบียน (อำเภอ สำนักงานเขต และสถานทูต/กงสุลไทยในต่างประเทศ) ตามนัยมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๔๗๘ สำหรับกรณีดังกล่าว หากฝ่ายหญิงติดต่อฝ่ายชายได้ก็สามารถจดทะเบียนการหย่าโดยความยินยอมได้ ๒ วิธี คือ จดทะเบียนหย่าในสำนักทะเบียน (เดินทางไปพร้อมกัน) และจดทะเบียนหย่าต่างสำนักทะเบียน (เดินทางไปที่สำนักทะเบียนคนละแห่ง) ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๔๑ ซึ่งทั้งสองวิธีผู้ร้องทั้งสองฝ่ายจะต้องทำหนังสือสัญญาหย่าไปยื่นคำร้องด้วยตามมาตรา ๑๕๑๔ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แต่ถ้าหากทั้งสองฝ่ายไม่สามารถติดต่อกันได้ ก็ต้องหย่า โดยคำพิพากษาของศาล ทั้งนี้ เมื่อผู้ร้องจดทะเบียนหย่าเสร็จสิ้นเมื่อใด ก็สามารถกลับมาใช้นามสกุลของตนเองได้ ตามมาตรา ๑๓ แห่งพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕

๕. คู่มือการให้บริการการจดทะเบียนรับรองบุตร

บิดามารดาของเด็ก เป็นสามีภรรยากันโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย บุตรที่เกิดมาจึงเป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายของมารดาแต่เพียงฝ่ายเดียว หากบิดาประสงค์จะให้บุตรของตนเป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมาย สามารถดำเนินการได้ ๓ วิธี คือ ๑) บิดามารดาได้สมรสกันโดยถูกต้องตามกฎหมาย ๒) บิดาได้จดทะเบียนรับรองบุตร และ ๓) ศาลได้พิพากษาว่าเด็กเป็นบุตรโดยชอบด้วยกฎหมายของบิดา

เอกสารที่ใช้ในการจดทะเบียนรับรองบุตร)

๑. บัตรประจำตัวประชาชน /ยืนยันตัวตนผ่านแอปพลิเคชัน ThaiD

๒. หนังสือเดินทาง/ใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว กรณีเป็นชาวต่างชาติ

๓. หนังสือยินยอม (กรณีฝ่ายมารดาหรือเด็กไม่สามารถมาให้ความยินยอมด้วยตนเองต่อหน้าเจ้าหน้าที่)

๔. คำสั่งศาลและหนังสือรับรองคดีถึงที่สุด (ใช้แทนกรณีที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่สามารถให้ความยินยอมได้)

๕. พยานบุคคล จำนวน ๒ คน

*** กรณีเป็นเอกสารภาษาต่างประเทศต้องผ่านการรับรองการแปลเป็นภาษาไทยที่ถูกต้อง โดยกรมการกงสุล กระทรวงการต่างประเทศ

ขั้นตอนการจดทะเบียนรับรองบุตร

๑. บิดายื่นคำร้องขอจดทะเบียนรับรองบุตรต่อนายทะเบียน ณ สำนักทะเบียนอำเภอ สำนักทะเบียนเขต สถานทูต/กงสุลไทย ได้ทุกแห่ง โดยไม่ต้องคำนึงถึงภูมิลำเนา

๒. เด็กและมารดาเด็กต้องมาให้ความยินยอมในการจดทะเบียนรับรองบุตรด้วยตนเองหรือมีหนังสือให้ความยินยอมแทนได้

๓. หากเด็กและมารดาเด็กหรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ให้ความยินยอมหรือไม่อาจให้ความยินยอมได้ การจดทะเบียนเด็กเป็นบุตรต้องมีคำพิพากษาของศาล

๔. นายทะเบียนตรวจสอบคำร้อง หลักฐานแสดงตัวบุคลลของบิดา มารดา และเด็ก และเอกสารหลักฐานข้างต้น

๕. นายทะเบียนลงรายการในทะเบียนรับรองบุตร (คร.๑๑) ให้ครบถ้วน

๖. ให้ผู้ร้อง ผู้ให้ความยินยอม และพยานลงลายมือชื่อในทะเบียนรับรองบุตร (คร.๑๑) หากมีหนังสือให้ความยินยอมจากมารดาหรือเด็ก หรือทั้งสองฝ่าย ให้ลงรายละเอียดหนังสือยินยอมนั้นแทนการลงลายมือชื่อ

๗. เมื่อเห็นว่าถูกต้องให้นายทะเบียนลงลายมือชื่อในทะเบียนรับรองบุตร (คร.๑๑)

ค่าธรรมเนียม

๑. จดทะเบียนรับรองบุตรในสำนักทะเบียน ไม่เสียค่าธรรมเนียม

๒. จดทะเบียนรับรองบุตรนอกสำนักทะเบียน ฉบับละ ๒๐๐ บาท โดยให้ผู้ขอจัดพาหนะให้ ถ้าผู้ขอไม่จัดพาหนะให้ ผู้ขอต้องชดใช้ค่าพาหนะให้แก่นายทะเบียนตามสมควร

๓. การคัดสำเนา ฉบับละ ๑๐ บาท

คำถาม – คำตอบ (เรื่อง การจดทะเบียนรับรองบุตร) ที่ประชาชนให้ความสนใจ

****

๑. คำถาม ข้าพเจ้าจะไปจดทะเบียนรับรองบุตร เนื่องจากไม่ได้จดทะเบียนสมรสและไม่ได้ติดต่อกันแล้วภรรยาได้เขียนหนังสือยินยอม และส่งหลักฐานสำเนาบัตรประจำตัวประชาชน สำเนาทะเบียนบ้าน และใบยินยอมให้บิดาจดทะเบียนรับรองบุตร ข้าพเจ้าสามารถพาบุตรไปจดทะเบียนที่ ที่ว่าการอำเภอได้เลยหรือไม่ เนื่องจากในข้อกำหนดมีไว้ว่า ถ้ามารดาไม่มา ให้ใช้ใบยินยอมจดทะเบียนรับรองบุตรแทนได้ ข้าพเจ้าสอบถามที่ว่าการอำเภอ และที่ว่าการอำเภอแจ้งว่า มารดากับบุตรต้องมาด้วยตัวเองเท่านั้น ขอทราบแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

คำตอบ การจดทะเบียนรับรองบุตร สามารถดำเนินการโดยให้บิดายื่นคำขอจดทะเบียน ณ สำนักทะเบียนอำเภอ/เขต และให้มารดาและเด็กมาให้ความยินยอม ถ้ามารดาและเด็กไม่ได้มาให้ความยินยอมต่อหน้านายทะเบียน ให้นายทะเบียนมีหนังสือไปยังมารดาและเด็ก ถ้ามารดาและเด็กได้แจ้งความยินยอมเป็นหนังสือมายังนายทะเบียน ก็ให้นายทะเบียนรับจดทะเบียนให้ ตามมาตรา ๑๙ พ.ร.บ. จดทะเบียนครอบครัว ๒๔๗๘

๓. คำถาม กรณีบุตรไร้เดียงสา บิดามารดาไม่ได้จดทะเบียนสมรส และทางบิดาได้ไปยื่นคำร้องต่อศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง เรียบร้อยแล้ว โดยไปดำเนินการพร้อมทั้งมารดาและบุตร เมื่อศาลมีคำพิพากษาให้สามารถรับรองบุตรได้แล้ว ในวันที่บิดามายื่นขอจดทะเบียนที่สำนักงานเขต บุตรและมารดาต้องมาแสดงตนต่อหน้านายทะเบียน ด้วยหรือไม่ หรือบิดาสามารถนำคำสั่งศาลอันเป็นคำสั่งถึงที่สุดแล้วมาดำเนินการ ที่สำนักงานเขตได้เลยขอทราบแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

คำตอบ บิดาสามารถนำคำพิพากษาหรือคำสั่งศาล และหนังสือรับรองคดีถึงที่สุดไปยื่นจดทะเบียนรับรองบุตร ที่สำนักทะเบียนอำเภอ สำนักงานเขต หรือสถานทูต/กงสุลไทยในต่างประเทศ ได้ทุกแห่ง โดยไม่จำเป็นต้องให้บุตรและมารดามาแสดงตนให้ความยินยอมต่อหน้านายทะเบียนตาม ป.พ.พ. ม. ๑๕๔๘ วรรคท้าย ทั้งนี้ ไม่เป็นการจำกัดสิทธิบุตรและมารดาที่ประสงค์จะมาแสดงตนและลงลายมือชื่อให้ความยินยอมด้วยตนเองต่อหน้านายทะเบียน

๔. คำถาม การจดทะเบียนรับรองบุตร กรณีมารดาเสียชีวิต บิดายื่นต่อศาล ศาลมีคำสั่งให้จดทะเบียนรับรองบุตรได้ ลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๖ ต่อมาวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๖๖ บิดาผู้ยื่นคำร้องเสียชีวิตและบุตรได้ไปขอรับหนังสือรับรองคดีถึงที่สุด ศาลออกให้ลงวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๖๖ ต่อมาวันที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๕๖๖ บุตรได้นำเอกสารมาขอจดทะเบียนรับรองบุตร เรียนสอบถามว่าสำนักทะเบียนอำเภอควรดำเนินการอย่างไร รับจดทะเบียนรับรองบุตรได้หรือไม่ ขอทราบแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

คำตอบ กรณีที่ศาลมีคำสั่งให้ผู้ร้อง (บิดา) จดทะเบียนรับรองบุตร แต่ผู้ร้องมิได้ไปดำเนินการจดทะเบียนรับรองบุตร จนกระทั่งผู้ร้องถึงแต่ความตาย **<u>หลังจากนั้นบุตรได้นำคำสั่งศาลดังกล่าวไปยื่นขอจดทะเบียนรับรองบุตร ก็หาทำให้บุตรนั้น เป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายโดยการจดทะเบียนว่าเป็นบุตรของบิดาไม่ ซึ่งตามบทบัญญัติของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ระบุชัดว่า การจดทะเบียนเด็กเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายจะต้องกระทำโดยบิดาของเด็กเท่านั้น (มาตรา ๑๕๔๗ และมาตรา ๑๕๔๘)</u>** ประกอบรายงานบันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง การจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (เรื่องเสร็จ ที่ ๘๑๔/๒๕๕๒)

๖. คู่มือการให้บริการการจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรม

ทะเบียนรับบุตรบุญธรรม เป็นเอกสารที่ใช้เป็นหลักฐานรับรองสิทธิทางกฎหมายระหว่างบุตรบุญธรรมกับผู้รับบุตรบุญธรรม ทำให้บุตรบุญธรรมย่อมมีฐานะอย่างเดียวกับบุตรชอบด้วยกฎหมายของผู้รับบุตรบุญธรรมนั้น เช่น มีสิทธิได้รับมรดก มีสิทธิใช้นามสกุลของบิดาหรือมารดาบุญธรรม เป็นต้น แต่ผู้รับบุตรบุญธรรมไม่มีสิทธิรับมรดกของบุตรบุญธรรม ทั้งนี้ การจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรมไม่ทำให้บุตรบุญธรรมสูญสิทธิและหน้าที่ในครอบครัวที่ได้กำเนิดมา และบิดามารดาโดยกำเนิดหมดอำนาจปกครองนับแต่วันที่เด็ก (ผู้เยาว์) เป็นบุตรบุญธรรม

คุณสมบัติของผู้ที่จะจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรม

๑. ผู้รับบุตรบุญธรรมต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า ๒๕ ปี และต้องมีอายุแก่กว่าผู้จะเป็นบุตรบุญธรรมอย่างน้อย ๑๕ ปี

๒. ผู้เป็นบุตรบุญธรรมที่มีอายุไม่ต่ำกว่า ๑๕ ปี ต้องให้ความยินยอมด้วยตนเอง

๓. ผู้เป็นบุตรบุญธรรมที่เป็นผู้เยาว์ต้องได้รับความยินยอมจาก บิดา และมารดา หรือผู้ปกครอง

๔. ผู้จะรับบุตรบุญธรรม หรือผู้จะเป็นบุตรบุญธรรม ถ้ามีคู่สมรสอยู่ต้องได้รับความยินยอมจากคู่สมรสก่อน

๕. ผู้เยาว์ที่เป็นบุตรบุญธรรมของบุคคลใดอยู่จะเป็นบุตรบุญธรรมของบุคคลอื่นอีก ในขณะเดียวกันไม่ได้เว้นแต่เป็นบุตรบุญธรรมของคู่สมรสของผู้รับบุตรบุญธรรม

เอกสารที่ใช้ในการจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรม

๑. บัตรประจำตัวประชาชน /ยืนยันตัวตนผ่านแอปพลิเคชัน ThaiD

๒. หนังสือเดินทาง/ใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว กรณีเป็นชาวต่างชาติ

๓. หนังสือให้ความยินยอมของคู่สมรสของผู้รับบุตรบุญธรรมหรือบุตรบุญธรรม (กรณีไม่มาให้ความยินยอมต่อหน้าเจ้าหน้าที่)

๔. หนังสือแจ้งการอนุมัติของคณะกรรมการการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม มีอายุ ๖ เดือน (กรณีบุตรบุญธรรมเป็นผู้เยาว์)

๕. พยานบุคคล จำนวน ๒ คน

*** กรณีเป็นเอกสารภาษาต่างประเทศต้องผ่านการรับรองการแปลเป็นภาษาไทยที่ถูกต้อง โดยกรมการกงสุล กระทรวงการต่างประเทศ

ขั้นตอนการจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรม

๑. การจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรม สามารถยื่นคำร้องขอจดทะเบียนสมรสต่อนายทะเบียน ณ สำนักทะเบียนอำเภอ สำนักทะเบียนเขต สถานทูต/กงสุลไทย ได้ทุกแห่ง โดยไม่ต้องคำนึงถึงภูมิลำเนาของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

๒. กรณีบุตรบุญธรรมเป็นผู้เยาว์ ต้องมีหนังสือแจ้งการอนุมัติของคณะกรรมการการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมตามกฎหมายว่าด้วยการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมก่อนยื่นคำร้องขอจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรมต่อนายทะเบียน

๓. นายทะเบียนตรวจสอบคำร้อง หลักฐานแสดงตัวบุคลของผู้ร้องทั้งสองฝ่าย หนังสือแจ้งการอนุมัติฯ (ถ้ามี) และตรวจสอบว่าผู้ร้องทั้งสองฝ่ายมีคุณสมบัติครบถ้วนตามเงื่อนไขแห่งกฎหมายหรือไม่ ในกรณีที่ผู้รับบุตรบุญธรรมหรือบุตรบุญธรรม (บรรลุนิติภาวะ) มีคู่สมรสซึ่งต้องให้ความยินยอม ให้ตรวจสอบหลักฐานของบุคคลดังกล่าวด้วย

๔. นายทะเบียนลงรายการในทะเบียนรับบุตรบุญธรรม (คร.๑๔) ให้ครบถ้วน

๕. ให้ผู้ร้อง ผู้ให้ความยินยอม (ถ้ามี) และพยานลงลายมือชื่อในทะเบียน (คร.๑๔)

๖. เมื่อเห็นว่าถูกต้องให้นายทะเบียนลงลายมือชื่อในทะเบียนรับบุตรบุญธรรม (คร.๑๔)

ค่าธรรมเนียม

๑. การจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรม ไม่เสียค่าธรรมเนียม

๒. การคัดสำเนา ฉบับละ ๑๐ บาท

คำถาม – คำตอบ (เรื่อง การจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรม) ที่ประชาชนให้ความสนใจ

****

๑. คำถาม ข้าพเจ้ามีความประสงค์จะรับหลานของตัวเองมาเป็นบุตรบุญธรรม แต่ข้าพเจ้าอาศัย อยู่ในต่างประเทศ สามารถดำเนินการได้หรือไม่ ขอทราบแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องตามกฎหมายและระเบียบกำหนด

คำตอบ ท่านสามารถยื่นคำร้องขอจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรมได้ทุกสำนักทะเบียน (อำเภอ/เขต/สถานทูตไทย) ตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๔๗๘ และนำหลักฐานไปดังนี้ คือ บัตรประจำตัวประชาชน และพยาน ๒ คน ทั้งนี้ กรณีถ้าบุตรบุญธรรมยังเป็นผู้เยาว์ให้ผู้รับบุตรบุญธรรมดำเนินการยื่นคำร้องขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมกับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยผ่านสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด หรือหากผู้ยื่นคำขอมีภูมิลำเนาในกรุงเทพมหานครหรือต่างประเทศให้ยื่นผ่านศูนย์อำนวยการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม เพื่อให้คณะกรรมการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมพิจารณาและมีมติอนุมัติก่อนนำยื่นคำร้องขอจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรมกับสำนักทะเบียนต่อไปตามมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๕๒๒

๒. คำถาม เมื่อจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรมตามกฎหมายแล้ว แม่ตัวจริงจะยังมีสิทธิ์ในตัวบุตรหรือไม่ หรือ แม่บุญธรรมมีสิทธิ์มากกว่า

คำตอบ กรณีบุตรที่มีบุคคลอื่นรับจดทะเบียนป็นบุตรบุญธรรมแล้ว บิดามารดาโดยกำเนิดจะหมดอำนาจปกครองนับแต่วันเวลาที่เด็กได้จดทะเบียนรับบุตรบุญธรรมตามกฎหมายแล้ว แต่บุตรบุญธรรมนั้นไม่สูญสิทธิและหน้าที่ในครอบครัวที่ได้กำเนิดมา เช่น สิทธิได้รับการอุปการะเลี้ยงดูจากบิดามารดา สิทธิรับมรดกจากบิดามารดาในฐานะทายาทโดยธรรม เป็นต้น ตามมาตรา ๑๕๙๘/๒๘ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

๓. คำถาม ขอสอบถามว่า กรณีที่ข้าพเจ้าได้ยกบุตรของข้าพเจ้าให้เป็นบุตรบุญธรรมของผู้อื่นแล้วได้รับการบรรจุเป็นข้าราชการหลังยื่นเรื่องบุตรบุญธรรมผ่าน บุตรมีสิทธิที่จะได้รับสิทธิของบุตรข้าราชการหรือไม่

คำตอบ ตามพระราชกฤษฎีกาเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาล พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๔ บุตรที่บิดามารดายกให้เป็นบุตรบุญธรรมของบุคคลอื่น ไม่มีสิทธิจะรับการช่วยเหลือ รักษาพยาบาลในฐานะบุคคลในครอบครัวได้

๗. คู่มือการให้บริการการจดทะเบียนเลิกรับบุตรบุญธรรม

การรับบุตรบุญธรรมเป็นความสัมพันธ์ในฐานะผู้รับบุตรบุญธรรมและบุตรบุญธรรมตามผลของกฎหมาย มิใช่ความสัมพันธ์ทางสายโลหิตแต่อย่างใด จึงสามารถจดทะเบียนเลิกรับบุตรบุญธรรมได้

การจดทะเบียนเลิกรับบุตรบุญธรรมกระทำได้ ๒ วิธี คือ

๑. การจดทะเบียนเลิกรับบุตรบุญธรรมโดยความยินยอม

๒. การจดทะเบียนเลิกรับบุตรบุญธรรมตามคำสั่งศาล

เอกสารที่ใช้ในการจดทะเบียนเลิกรับบุตรบุญธรรม (กรณีเป็นเอกสารภาษาต่างประเทศต้องผ่านการรับรองการแปล)

๑. บัตรประจำตัวประชาชน /ยืนยันตัวตนผ่านแอปพลิเคชัน ThaiD

๒. หนังสือเดินทาง/ใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว กรณีเป็นชาวต่างชาติ

๓. หนังสือแจ้งการอนุมัติของคณะกรรมการการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม มีอายุ ๖ เดือน (กรณีบุตรบุญธรรมเป็นผู้เยาว์)

๔. คำสั่งศาลและหนังสือรับรองคดีถึงที่สุด (กรณีเลิกรับบุตรบุญธรรมตามคำสั่งศาลที่บุตรบุญธรรมมิใช่ผู้เยาว์)

๕. พยานบุคคล จำนวน ๒ คน

*** กรณีเป็นเอกสารภาษาต่างประเทศต้องผ่านการรับรองการแปลเป็นภาษาไทยที่ถูกต้อง โดยกรมการกงสุล กระทรวงการต่างประเทศ

ขั้นตอนการจดทะเบียนเลิกรับบุตรบุญธรรม

๑. การจดทะเบียนเลิกรับบุตรบุญธรรม สามารถยื่นคำร้องขอจดทะเบียนสมรสต่อนายทะเบียน ณ สำนักทะเบียนอำเภอ สำนักทะเบียนเขต สถานทูต/กงสุลไทย ได้ทุกแห่ง โดยไม่ต้องคำนึงถึงภูมิลำเนาของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

๒. กรณีบุตรบุญธรรมเป็นผู้เยาว์ ต้องมีหนังสือแจ้งการอนุมัติของคณะกรรมการการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมให้ยกเลิกการรับบุตรบุญธรรมตามกฎหมายว่าด้วยการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมก่อนยื่นคำร้องต่อนายทะเบียน

๓. นายทะเบียนตรวจสอบคำร้อง หลักฐานแสดงตัวบุคลของ คำสั่งศาล (ถ้ามี) หนังสือแจ้งการอนุมัติฯ (กรณีเลิกรับผู้เยาว์) หลักฐานการจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรม

๔. นายทะเบียนลงรายการในทะเบียนเลิกรับบุตรบุญธรรม (คร.๑๗) ให้ครบถ้วน

๕. ให้ผู้ร้อง ผู้ให้ความยินยอม (ถ้ามี) และพยานลงลายมือชื่อในทะเบียนเลิกรับบุตรบุญธรรม (คร.๑๗)

๖. เมื่อเห็นว่าถูกต้องให้นายทะเบียนลาลายมือชื่อในทะเบียนเลิกรับบุตรบุญธรรม (คร.๑๗)

ค่าธรรมเนียม

๑. การจดทะเบียนเลิกรับบุตรบุญธรรม ไม่เสียค่าธรรมเนียม

๒. การคัดสำเนา ฉบับละ ๑๐ บาท

๘. คู่มือการให้บริการทะเบียนชื่อบุคคล

๑) การขอเปลี่ยนชื่อตัว (ช.๓)

หลักเกณฑ์การเปลี่ยนชื่อตัว

๑. ต้องไม่พ้องหรือมุ่งหมายให้คล้ายกับพระปรมาภิไธย พระนามของพระราชินี หรือราชทินนาม

๒. ไม่มีคำหรือความหมายหยาบคาย

๓. ต้องเป็นคำหรือพยางค์เดียวกัน จะเว้นวรรคไม่ได้

๔. ห้ามมิให้ระบุชื่อตัว ร่วมกับหรือประกอบกับคำเชื่อมอักษร สัญลักษณ์ หรือเครื่องหมายใด ๆ ที่มิได้กำหนดไว้ในกฎหมาย ระเบียบ และหนังสือสั่งการเกี่ยวกับทะเบียนชื่อบุคคล

๕. ต้องมีความหมายหรือคำแปลที่กำหนดในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน หรือพจนานุกรมฉบับอื่น

๖. ใช้ตัวสะกดตัวการันต์ถูกต้องตามหลักภาษาไทย

๗. ไม่ขัดต่อขนบธรรมเนียมประเพณี และความสงบเรียบร้อยของสังคม

๘. ไม่มีเจตนาทุจริต

ขั้นตอน/วิธีการ

ผู้มีสัญชาติไทย ที่ประสงค์จะขอเปลี่ยนชื่อตัว ให้ยื่นคำขอตามแบบ ช.๑ ต่อนายทะเบียนท้องที่ ณ สำนักงานเขต หรือที่ว่าการอำเภอ ที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน

ให้นายทะเบียนท้องที่ดำเนินการ ดังนี้

๑. เรียกตรวจบัตรประจำตัวประชาชนของผู้ยื่นคำขอ

๒. ตรวจสอบคำขอกับรายการทะเบียนบ้านในฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎร

๓. ตรวจสอบชื่อตัวที่ขอเปลี่ยน ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด

<u>เมื่อนายทะเบียนท้องที่เห็นว่าถูกต้องให้ดำเนินการ ดังนี้</u>

๔. สั่งอนุญาตในคำขอ

๕. บันทึกในทะเบียนชื่อตัว (ช.๓/๑)

๖. ออกหนังสือสำคัญแสดงการเปลี่ยนชื่อตัว (ช.๓)

เอกสารประกอบการยื่นคำขอ

๑. บัตรประจำตัวประชาชน

๒. ทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน เพื่อใช้สำหรับการปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน

ค่าธรรมเนียม ๕๐ บาท

๒) การขอตั้งหรือเปลี่ยนชื่อรอง (ช.๓)

หลักเกณฑ์การตั้งหรือเปลี่ยนชื่อรอง

๑. ต้องไม่พ้องหรือมุ่งหมายให้คล้ายกับพระปรมาภิไธย พระนามของพระราชินี หรือราชทินนาม

๒. ไม่มีคำหรือความหมายหยาบคาย

๓. ต้องไม่พ้องกับชื่อสกุลของบุคคลอื่น เว้นแต่กรณี

๓.๑ คู่สมรสใช้ชื่อสกุลของอีกฝ่ายหนึ่งเป็นชื่อรอง เมื่อได้รับความยินยอมจากฝ่ายนั้นแล้ว

๓.๒ บุตรใช้ชื่อสกุลเดิมของมารดาหรือบิดาเป็นชื่อรองของตน

๔. ต้องเป็นคำหรือพยางค์เดียวกัน จะเว้นวรรคไม่ได้

๕. ห้ามมิให้ระบุชื่อรอง ร่วมกับหรือประกอบกับคำเชื่อมอักษร สัญลักษณ์ หรือเครื่องหมายใด ๆ ที่มิได้กำหนดไว้ในกฎหมาย ระเบียบ และหนังสือสั่งการเกี่ยวกับทะเบียนชื่อบุคคล

๖. ต้องมีความหมายหรือคำแปลที่กำหนดในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน หรือพจนานุกรมฉบับอื่น

๗. ใช้ตัวสะกดตัวการันต์ถูกต้องตามหลักภาษาไทย

๘. ไม่ขัดต่อขนบธรรมเนียมประเพณี และความสงบเรียบร้อยของสังคม

๙. ไม่มีเจตนาทุจริต

ขั้นตอน/วิธีการ

ผู้มีสัญชาติไทย ที่ประสงค์จะตั้งหรือเปลี่ยนชื่อรอง ให้ยื่นคำขอตามแบบ ช.๑ ต่อนายทะเบียนท้องที่ ณ สำนักงานเขตหรือที่ว่าการอำเภอ **ที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน**

ให้นายทะเบียนท้องที่ดำเนินการ ดังนี้

๑. เรียกตรวจบัตรประจำตัวประชาชนของผู้ยื่นคำขอ

๒. ตรวจสอบคำขอกับรายการทะเบียนบ้านในฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎร

๓. ตรวจสอบชื่อรองที่ขอเปลี่ยน ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด

<u>เมื่อนายทะเบียนท้องที่เห็นว่าถูกต้องให้ดำเนินการ ดังนี้</u>

๔. สั่งอนุญาตในคำขอ

๕. บันทึกในทะเบียนชื่อรอง (ช.๓/๑)

๖. ออกหนังสือสำคัญแสดงการตั้งหรือเปลี่ยนชื่อรอง (ช.๓)

เอกสารประกอบการยื่นคำขอ บัตรประจำตัวประชาชน

ค่าธรรมเนียม ๕๐ บาท สำหรับการเปลี่ยนชื่อรอง ส่วนการตั้งชื่อรองไม่เสียค่าธรรมเนียม

๓) การขอจดทะเบียนตั้งชื่อสกุลหรือขอตั้งชื่อสกุลใหม่ (ช.๒)

หลักเกณฑ์การขอจดทะเบียนตั้งชื่อสกุลหรือขอตั้งชื่อสกุลใหม่

๑. ต้องไม่พ้องหรือมุ่งหมายให้คล้ายกับพระปรมาภิไธย หรือพระนามของพระราชินี

๒. ต้องไม่พ้องหรือมุ่งหมายให้คล้ายกับราชทินนาม เว้นแต่ ราชทินนามของตน ของผู้บุพการี หรือ ของผู้สืบสันดาน

๓. ไม่ซ้ำกับชื่อสกุลที่ได้รับพระราชทานจากพระมหากษัตริย์ หรือชื่อสกุลที่ได้จดทะเบียนไว้แล้ว

๔. ไม่ซ้ำกับชื่อสกุลในฐานข้อมูลทะเบียนชื่อบุคคล และฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎร

๕. ไม่มีคำหรือความหมายหยาบคาย

๖. มีพยัญชนะไม่เกินสิบพยัญชนะ เว้นแต่ กรณีใช้ราชทินนามเป็นชื่อสกุล

๗. ไม่ต้องห้ามตามประกาศ ดังนี้

- ประกาศห้ามมิให้ผู้ที่ไม่ได้รับพระราชทานนามสกุลใช้ “ณ” นำหน้านามสกุล ลงวันที่ ๑๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๕๘
- ประกาศเพิ่มเครื่องหมายนามสกุลสำหรับราชตระกูล ลงวันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๔๕๘
- ประกาศแก้เครื่องหมายนามสกุลสำหรับราชสกุล ลงวันที่ ๒๔ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๖๗
- ประกาศห้ามมิให้เอานามพระมหานคร และไม่ให้เอาศัพท์ที่ใช้เป็นพระบรมนามาภิไธย มาใช้เป็นนามสกุล ลงวันที่ ๒ มีนาคม พ.ศ.๒๔๕๘
- ประกาศห้ามไม่ให้เอานามพระมหานคร มาประกอบกับศัพท์อื่นใช้เป็นนามสกุล ลงวันที่ ๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๕๙

๘. ต้องเป็นคำหรือพยางค์เดียวกัน จะเว้นวรรคไม่ได้

๙. ห้ามมิให้ระบุชื่อสกุล ร่วมกับหรือประกอบกับคำเชื่อมอักษร สัญลักษณ์ หรือเครื่องหมายใด ๆ ที่มิได้กำหนดไว้ในกฎหมาย ระเบียบ และหนังสือสั่งการเกี่ยวกับทะเบียนชื่อบุคคล

๑๐. ต้องมีความหมายหรือคำแปลที่กำหนดในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน หรือพจนานุกรมฉบับอื่น

๑๑. ใช้ตัวสะกดตัวการันต์ถูกต้องตามหลักภาษาไทย

๑๒. ไม่ขัดต่อขนบธรรมเนียมประเพณี และความสงบเรียบร้อยของสังคม

๑๓. ไม่มีเจตนาทุจริต

ขั้นตอน/วิธีการ

๑. ผู้มีสัญชาติไทย ที่ประสงค์จะขอจดทะเบียนตั้งชื่อสกุลหรือขอตั้งชื่อสกุลใหม่ ให้ยื่นคำขอตามแบบ ช.๑ ต่อนายทะเบียนท้องที่ ณ สำนักงานเขตหรือที่ว่าการอำเภอ ที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน

๒. ให้นายทะเบียนท้องที่ดำเนินการ ดังนี้

๑) เรียกตรวจบัตรประจำตัวประชาชนของผู้ยื่นคำขอ

๒) ตรวจสอบคำขอกับรายการทะเบียนบ้านในฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎร

๓) ตรวจสอบชื่อสกุล ที่ขอจดทะเบียนตั้งชื่อสกุลหรือขอตั้งชื่อสกุลใหม่ ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด

๓. เมื่อนายทะเบียนท้องที่เห็นว่าถูกต้องให้ดำเนินการ ดังนี้

๑) สั่งอนุญาตในคำขอ

๒) บันทึกในทะเบียนชื่อสกุล (ช.๒/๑)

๓) ออกหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนชื่อสกุล (ช.๒)

๔) เรียกเก็บค่าธรรมเนียม ๑๐๐ บาท

๔. กรณีผู้ขอจดทะเบียนตั้งชื่อสกุลใหม่ เคยมีการจดทะเบียนตั้งชื่อสกุลไว้ ให้ดำเนินการดังนี้

๑) ให้นายทะเบียนท้องที่ แจ้งผู้ยื่นคำขอให้แจ้งผู้ที่ใช้ชื่อสกุลหรือร่วมใช้ชื่อสกุลทั้งหมดให้เปลี่ยนกลับไปใช้ชื่อสกุลเดิม ตามหลักฐานการเปลี่ยนชื่อสกุลที่มีการแก้ไขไว้ หรือร่วมใช้ชื่อสกุลที่เคยมีการจดทะเบียนไว้ จากนั้นจึงให้ยื่นคำขอจำหน่ายชื่อสกุลดังกล่าว

๒) แต่หากมีผู้ใช้ชื่อสกุลหรือร่วมใช้ชื่อสกุลประสงค์จะใช้ชื่อสกุลนั้นต่อไป ก็ให้ยื่นคำขอ จำหน่ายสิทธิการเป็นเจ้าของชื่อสกุล

๓) เมื่อนายทะเบียนท้องที่เห็นว่าถูกต้อง ให้ดำเนินการตามข้อ ๓ และเรียกหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนชื่อสกุล (ช.๒) ฉบับเดิมคืน หากสูญหายให้เรียกหลักฐานการแจ้งความเอกสารสูญหายแทน

๕. สำหรับกรณีผู้ขอจดทะเบียนตั้งชื่อสกุลใหม่ เคยมีการร่วมชื่อสกุลไว้ ให้ดำเนินการดังนี้

๑) ให้นายทะเบียนท้องที่ แจ้งผู้ยื่นคำขอให้แจ้งผู้ที่ใช้ชื่อสกุลตามทั้งหมดให้เปลี่ยนกลับไปใช้ชื่อสกุลเดิมตามหลักฐานการเปลี่ยนชื่อสกุลที่มีการแก้ไขไว้ จากนั้นจึงให้ยื่นคำขอจำหน่ายการร่วมใช้ชื่อสกุล

๒) เมื่อนายทะเบียนท้องที่เห็นว่าถูกต้อง ให้ดำเนินการตามข้อ ๓ และเรียกหนังสือสำคัญแสดงการร่วมใช้ชื่อสกุล (ช.๔) คืน หากสูญหายให้เรียกหลักฐานการแจ้งความเอกสารสูญหายแทน

เอกสารประกอบการยื่นคำขอ

๑. บัตรประจำตัวประชาชน

๒. หนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนชื่อสกุล (ช.๒) ฉบับเดิม หรือหลักฐานการแจ้งความเอกสารสูญหาย กรณีผู้ยื่นคำขอเคยจดทะเบียนตั้งชื่อสกุลไว้

๓. หนังสือสำคัญแสดงการร่วมใช้ชื่อสกุล (ช.๔) หากสูญหายให้เรียกหลักฐานการแจ้งความ เอกสารสูญหายแทน กรณีผู้ยื่นคำขอเคยร่วมใช้ชื่อสกุลไว้

คำถาม – คำตอบ (เรื่อง ทะเบียนชื่อบุคคล) ที่ประชาชนให้ความสนใจ

****

๑. คำถาม ข้าพเจ้าต้องการจะเปลี่ยนมาใช้นามสกุลก่อนแต่งงานของแม่ แต่แม่เสียชีวิตไปแล้ว ต้องใช้เอกสารอะไรในการดำเนินการบ้าง แล้วถ้าเจ้าหน้าที่ให้หาเอกสารยืนยันนามสกุลก่อนแต่งงานของแม่ก่อนที่จะสมรส ก่อนที่จะสมรส สามารถใช้เอกสารอะไรยืนยันได้บ้าง ขอทราบแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

คำตอบ กรณีบุคคลสัญชาติไทยประสงค์จะเปลี่ยนชื่อสกุลตามมารดา ให้ยื่นคำขอตามแบบ ช.๑ ต่อนายทะเบียนท้องที่ ณ สำนักงานเขตหรือที่ว่าการอำเภอที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน ซึ่งหากมารดาเป็นผู้ที่มีชื่อและรายการบุคคล อยู่ในเอกสารการทะเบียนราษฎร เจ้าหน้าที่ผู้รับคำขอ ย่อมสามารถตรวจสอบหลักฐานการจดทะเบียนสมรสของมารดา หรือทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๔) ฉบับเดิมที่ระบุชื่อสกุลก่อนสมรสของมารดา ได้จากฐานข้อมูลทะเบียนกลางในระบบคอมพิวเตอร์ หรือหากผู้ยื่นคำขอมีเอกสารดังกล่าวก็สามารถนำไปเป็นหลักฐานได้ เพื่อความสะดวกในการตรวจสอบ ข้อมูลของเจ้าหน้าที่ผู้รับคำขอ และเมื่อนายทะเบียนท้องที่ได้ออกหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียน เปลี่ยนชื่อสกุล กรณีการเปลี่ยนชื่อสกุลตามมารดา ตามแบบ ช.๕ ให้แล้ว จึงนำไปเป็นหลักฐาน ประกอบการยื่นคำร้อง ท.ร.๓๑ ต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น ณ สำนักทะเบียนอำเภอหรือสำนักทะเบียนท้องถิ่นที่ผู้ร้องสะดวก เพื่อขอแก้ไขรายการชื่อสกุลในทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๔) โดยปฏิบัติตามข้อ ๒๒ ของระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการทะเบียนชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๕๑ ประกอบกับข้อ ๔/๒ ของระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการทะเบียนชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๕๑ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๑ และข้อ ๑๑๕ ของระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ (แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ ๘) พ.ศ. ๒๕๖๔

๒. คำถาม กรณีคำนำหน้านาม พระ ที่ได้รับการสถาปนาโปรดเกล้าฯ ตั้งเป็น พระครูสัญญาบัตร สามารถแก้ไข คำนำหน้านามในทะเบียนบ้านวัด จาก "พระ" เป็น "พระครู" ได้หรือไม่ ขอทราบแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้อง ตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

คำตอบ กรณีพระภิกษุที่**<u>ได้รับพระราชทาน</u>**สมณศักดิ์ ซึ่งจะมีราชทินนามกำกับไว้ด้วยเช่น **พระครูศรีสุทธิวงศ์ ("พระครู" เป็นสมณศักดิ์ "ศรีสุทธิวงศ์" เป็นราชทินนาม)** หากประสงค์จะใช้สมณศักดิ์นั้นในทะเบียนบ้านของวัด ย่อมสามารถยื่นคำขอตามแบบ ช.๑ พร้อมหลักฐานการได้รับ พระราชทานสมณศักดิ์ เช่น ประกาศพระราชทานสมณศักดิ์ที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ต่อนายทะเบียนท้องที่ ณ สำนักงานเขตหรือที่ว่าการอำเภอที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน ตามข้อ ๗ ของระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการทะเบียนชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งเมื่อนายทะเบียนท้องที่ได้ออกหนังสือสำคัญแสดงการเปลี่ยนชื่อตัวตามแบบ ช.๓ ให้แล้ว จึงนำไปเป็นหลักฐานประกอบการยื่นคำร้อง ท.ร.๓๑ ต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น ณ สำนักทะเบียนอำเภอหรือสำนักทะเบียนท้องถิ่น ที่ผู้ร้องสะดวก เพื่อขอแก้ไขรายการชื่อตัวในทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๔) ตามข้อ ๑๑๕ ของระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๘) พ.ศ. ๒๕๖๔ ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานทะเบียนราษฎร นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น ดังกล่าว จึงต้องระบุชื่อตัวและชื่อสกุลของพระภิกษุด้วยการวงเล็บต่อท้ายสมณศักดิ์ ที่ได้รับพระราชทาน ไว้ในทะเบียนบ้านของวัดด้วย เช่น **พระครูศรีสุทธิวงศ์ (สมศักดิ์ สักสีชาด)** ตามมติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๒๐/๒๕๔๖ มติที่ ๓๖๕/๒๕๔๖ ประกอบกับหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๐๙.๓/ว ๑๕๐๐ ลงวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๖ เรื่อง การใช้คำนำหน้านามของพระภิกษุสามเณร (อยู่ในคู่มือทะเบียนชื่อบุคคลฯ เล่มสีน้ำเงิน หน้า ๙๒-๙๓, ๔๐๘-๔๐๙

๓. คำถาม กรณีที่บิดามารดาจดทะเบียนหย่า บุตรใช้ชื่อสกุลตามมารดา สามารถเปลี่ยนมาใช้ชื่อสกุลบิดา ได้หรือไม่ ขอทราบแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

คำตอบ หลักการเปลี่ยนชื่อสกุลของบุตรจากชื่อสกุลของมารดาไปใช้ชื่อสกุลของบิดามีแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

๑. กรณีบุตรเป็นผู้เยาว์และปรากฏบิดาที่ชอบด้วยกฎหมาย หากเดิมบุตรใช้ชื่อสกุลของมารดา ต่อมาขอกลับใช้ชื่อสกุลของบิดา เมื่อบิดาหรือมารดาหรือผู้ปกครองยื่นคำขอต่อนายทะเบียนท้องที่ นายทะเบียนท้องที่สามารถอนุญาตได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมของบิดา เพราะบุตรมีสิทธิใช้ชื่อสกุลของบิดาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพานิชย์ บรรพ ๕ มาตรา ๑๕๖๑ วรรค ๑

กรณีบุตรบรรลุนิติภาวะแล้วปรากฏบิดาที่ชอบด้วยกฎหมายเป็นสิทธิของบุตรที่จะดำเนินการได้ด้วยตนเอง นายทะเบียนท้องที่สามารถอนุญาตได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมของบิดา

๒. กรณีบุตรเป็นผู้เยาว์มีบิดาที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เมื่อมารดาหรือผู้ปกครองฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ยื่นคำขอต่อนายทะเบียนท้องที่ ให้นายทะเบียนท้องที่เรียกบิดามาบันทึกปากคำ แสดงความยินยอมให้ปรากฏเป็นหลักฐานไว้ประกอบการพิจารณาอนุญาต

กรณีบุตรบรรลุนิติภาวะแล้ว เป็นสิทธิของบุตรที่จะดำเนินการได้ด้วยตนเอง โดยยื่นคำขอต่อนายทะเบียนท้องที่ขอใช้ชื่อสกุลบิดา ให้นายทะเบียนท้องที่เรียกบิดามาบันทึกปากคำ แสดงความยินยอมให้ปรากฏเป็นหลักฐานไว้ประกอบพิจารณาอนุญาต

ตามนัยหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๔๐๒/ว ๑๓๐๓ ลงวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๒๗ *(อยู่ในคู่มือทะเบียนชื่อบุคคลฯ เล่มสีน้ำเงิน หน้า ๒๓๔)*

๔. คำถาม กรณีมอบอำนาจให้ญาติไปเปลี่ยนชื่อแทนตนเอง มอบอำนาจเพื่อเปลี่ยนชื่อให้เสร็จเรียบร้อยแล้วสามารถแก้ไขชื่อตัวในรายการในสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านได้ไหมครับ หรือว่าต้องเตรียมใบมอบอำนาจไว้ ๒ ฉบับ เพื่อเปลี่ยนชื่อในสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน

คำตอบ ๑. พ.ร.บ.ชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ มาตรา ๑๖ และระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการทะเบียนชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๕ บัญญัติไว้ว่า ผู้มีสัญชาติไทยที่ประสงค์จะเปลี่ยนชื่อตัวให้ยื่นคำขอต่อนายทะเบียนท้องที่ ณ สำนักงานเขตหรือที่ว่าการอำเภอที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน ตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร **<u>โดยมิได้บัญญัติให้ผู้มีสัญชาติไทยที่ประสงค์เปลี่ยนชื่อตัวสามารถมอบอำนาจให้ผู้อื่นดำเนินการแทนได้แต่อย่างใด</u>**

๒. กระทรวงมหาดไทยและกรมการปกครองได้ผ่อนผันให้คนไทยในต่างประเทศสามารถขอเปลี่ยนชื่อตัวหรือขอจดทะเบียนตั้งชื่อสกุลใหม่ได้ โดยให้ผู้นั้นกรอกรายการและลงชื่อในคำขอตามแบบ ช.๑ พร้อมทำหนังสือมอบอำนาจตามแบบที่กำหนดไว้ แล้วให้สถานทูตหรือสถานกงสุลเป็นผู้รับรองลายมือชื่อของผู้มอบอำนาจ แต่ถ้าหนังสือมอบอำนาจนั้นได้ทำขึ้นในต่างประเทศที่ไม่มีกงสุลสยาม ต้องให้บุคคลเหล่านี้เป็นพยาน คือ เจ้าพนักงานโนตารีปับลิก หรือแมยิสเตร็ด หรือบุคคลอื่นซึ่งกฎหมายแห่งท้องถิ่นตั้งให้เป็นผู้มีอำนาจเป็นพยานในเอกสารเช่นว่านี้ และต้องมีใบสำคัญของรัฐบาลต่างประเทศที่เกี่ยวข้องแสดงว่าบุคคลที่เป็นพยานนั้น เป็นผู้มีอำนาจกระทำได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๔๗ ประกอบกับหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๙๘๐๕ ลงวันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๐๘ และหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๐๙.๓/ว ๑๘๒๘ ลงวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๔๗ *(อยู่ในคู่มือการปฏิบัติงานทะเบียนชื่อบุคคลและการใช้คำนำหน้านาม หน้า ๓๓๓ - ๓๓๗)*

๓. **<u>สำหรับกรณีผู้ต้องขังที่ประสงค์จะเปลี่ยนชื่อตัว</u>** ก็สามารถมอบอำนาจให้**<u>เจ้าบ้านของเรือนจำหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากเจ้าบ้านไปดำเนินการแทนได้</u>** ตามนัยหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๐๙.๓/๘๕๕๔ ลงวันที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๕๐ หรือกรณีผู้ป่วยประสงค์จะเปลี่ยนชื่อตัวก็อาจมอบอำนาจให้ผู้อื่นไปดำเนินการแทนได้โดยมีหนังสือรับรองแพทย์จากสถานพยาบาลที่กำลังรักษาตัวอยู่ ว่าผู้ป่วยรายดังกล่าวยังมีสติสัมปชัญญะดีและเจ็บป่วยสาหัสจนไม่สามารถไปยื่นคำขอต่อนายทะเบียนท้องที่ได้ด้วยตนเอง *(หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๐๙.๓/๘๕๕๔ ลงวันที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๕๐ อยู่ในคู่มือการปฏิบัติงานทะเบียนชื่อบุคคลและการใช้คำนำหน้านาม หน้า ๓๓๘)*

๔. ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๗๙๗ และมาตรา ๘๒๐ การมอบอำนาจ คือ การที่บุคคลหนึ่งเรียกว่า “ตัวการ” มอบให้บุคคลคนหนึ่งเรียกว่า “ตัวแทน” ให้มีอำนาจทำการแทนในเรื่องที่มอบ โดยการกระทำนั้นมีผลทางกฎหมายเสมือนว่าตัวการได้กระทำด้วยตนเอง **<u>ซึ่งในการทำหนังสือมอบอำนาจควรระบุข้อความให้ละเอียดและชัดเจนมากที่สุด ในกรณีที่ตัวการต้องการมอบอำนาจให้ตัวแทนไปทำการแทนในหลายกิจการ ก็สามารถระบุข้อความเป็นข้อ ๆ ให้ครอบคลุมทุกกิจการได้ในหนังสือมอบอำนาจฉบับเดียวกัน</u>** เช่น กรณีคู่สมรสอยู่ต่างประเทศไม่สามารถมาดำเนินการเปลี่ยนชื่อสกุลได้ด้วยตนเอง ก็สามารถมอบอำนาจให้ญาติซึ่งอยู่ในประเทศไทยดำเนินการแทน ได้แก่ (๑) ยื่นคำร้องขอจดทะเบียนบันทึกฐานะแห่งครอบครัว (๒) ยื่นคำขอเปลี่ยนชื่อสกุล “กรณีการสมรส” และ (๓) ยื่นคำร้องขอแก้ไขรายการชื่อสกุลในทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๔) เป็นต้น

๙. คู่มือการให้บริการพินัยกรรม

พินัยกรรม คือ คำสั่งครั้งสุดท้าย ซึ่งแสดงเจตนากำหนดการเผื่อตายในเรื่องทรัพย์สินหรือ กิจการต่าง ๆ ของผู้ทำพินัยกรรม เพื่อที่จะเกิดผลบังคับตามกฎหมายในเมื่อผู้ทำพินัยกรรมถึงแก่ความตาย โดยทำแบบใดแบบหนึ่งที่กฎหมายกำหนดไว้ (ป.พ.พ. มาตรา ๑๖๔๖ – ๑๖๔๘)

แบบของพินัยกรรม มี ๕ แบบ คือ

๑.พินัยกรรมแบบธรรมดา (ป.พ.พ. มาตรา ๑๖๕๖)

๒.พินัยกรรมเขียนเองทั้งฉบับ (ป.พ.พ. มาตรา ๑๖๕๗)

๓.พินัยกรรมทำเป็นเอกสารฝ่ายเมือง (ป.พ.พ. มาตรา ๑๖๕๘)

๔.พินัยกรรมทำเป็นเอกสารลับ (ป.พ.พ. มาตรา ๑๖๖๐)

๕.พินัยกรรมทำด้วยวาจา (ป.พ.พ. มาตรา ๑๖๖๓)

พินัยกรรมทั้ง ๕ แบบนี้ ทางอำเภอมีหน้าที่เกี่ยวข้องเพียง ๓ แบบ คือ แบบที่ ๓ , ๔ และ ๕ ส่วนแบบที่ ๑ และแบบที่ ๒ ทางอำเภอไม่ต้องเกี่ยวข้อง

๑) พินัยกรรมแบบธรรมดา

หลักเกณฑ์การทำ

๑. ต้องทำเป็นหนังสือ โดยจะเขียนหรือพิมพ์ก็ได้ (จะเขียนหรือพิมพ์เป็นภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศก็ได้)

๒. ต้องลงวัน เดือน ปี ในขณะที่ทำ เพื่อพิสูจน์ความสามารถของผู้ทำ

๓. ผู้ทำพินัยกรรมต้องลงลายมือชื่อไว้ต่อหน้าพยานอย่างน้อยสองคนพร้อมกัน จะลงลายมือชื่อหรือพิมพ์นิ้วมือก็ได้ แต่จะใช้ตราประทับแทนการลงชื่อหรือเครื่องหมายแกงไดไม่ได้ และพยานที่จะลงลายมือชื่อ ในพินัยกรรมจะพิมพ์ลายนิ้วมือหรือใช้ตราประทับ หรือลงแกงได หรือลงเครื่องหมายอย่างอื่นแทนการ ลงชื่อไม่ได้ จะต้องลงลายมือชื่ออย่างเดียว

๔. การขูด ลบ ตกเติม หรือการแก้ไขเปลี่ยนแปลงอย่างอื่น ซึ่งพินัยกรรมนั้นย่อมไม่สมบูรณ์ เว้นแต่ในขณะ ที่ขูด ลบ ตกเติม หรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงนั้น ได้ลงวัน เดือน ปี และผู้ทำพินัยกรรมต้องลงลายมือชื่อ หรือพิมพ์นิ้วมือต่อหน้าพยานอย่างน้อยสองคนพร้อมกัน และพยานอย่างน้อยสองคนนั้นต้องลง ลายมือชื่อรับรองลายมือชื่อของผู้ทำพินัยกรรมในขณะนั้น (ต้องเป็นพินัยกรรมแล้ว)ลายพิมพ์นิ้วมือของผู้เป็นโรคเรื้อน (ไม่มีลายนิ้วมือ) หากมีพยานลงลายมือชื่อรับรองถูกต้องย่อมใช้ไม่ได้

๒) พินัยกรรมแบบเขียนเองทั้งฉบับ

หลักเกณฑ์การทำ

๑. ต้องทำเป็นเอกสาร คือ ทำเป็นหนังสือ โดยจะใช้ภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศก็ได้

๒. ผู้ทำพินัยกรรมต้องเขียนด้วยลายมือของตนเองทั้งฉบับจะพิมพ์ไม่ได้ เพราะฉะนั้นผู้เขียนหนังสือไม่ได้ ไม่สามารถจะทำพินัยกรรมแบบนี้ได้ พินัยกรรมแบบนี้จะมีพยานหรือไม่มีก็ได้ เพราะกฎหมายไม่ได้ ห้ามไว้

๓. ต้องลงวัน เดือน ปี ในขณะที่ทำลงเพื่อพิสูจน์ความสามารถ และการทำก่อนหลังฉบับอื่น

๔. ต้องลงลายมือชื่อผู้ทำพินัยกรรม จะใช้ลายพิมพ์นิ้วมือ หรือแกงได หรือเครื่องหมายอย่างอื่นไม่ได้

๕. การขูด ลบ ตก เติม หรือการแก้ไขเปลี่ยนแปลงอื่น ๆ ซึ่งพินัยกรรมนั้นย่อมไม่สมบูรณ์ เว้นแต่ผู้ทำพินัยกรรมจะได้ทำด้วยมือตนเอง และลงลายมือชื่อกำกับไว้

– การขูด ลบ ตก เติม หรือการแก้ไขเปลี่ยนแปลงอื่น ๆ ที่มิได้ทำด้วยตนเอง หรือลงลายมือชื่อกำกับไว้เท่านั้นที่ไม่สมบูรณ์ ส่วนข้อความเดิมหรือพินัยกรรมยังคงใช้บังคับได้ตามเดิม ไม่ทำให้โมฆะทั้งฉบับ

๓) พินัยกรรมทำเป็นเอกสารฝ่ายเมือง

การขอทำพินัยกรรมเป็นเอกสารฝ่ายเมือง ผู้ร้องสามารถยื่นคำร้องขอให้กรมการอำเภอ (นายอำเภอ) อำเภอใดก็ได้ ดำเนินการให้ตามความประสงค์ ดังนี้

คำอธิบายขั้นตอนการทำพินัยกรรมเป็นเอกสารฝ่ายเมือง

๑. ผู้ทำพินัยกรรม แจ้งข้อความที่ตนประสงค์จะให้ใส่ไว้ในพินัยกรรมของตนแก่นายอำเภอต่อหน้าพยานอีกอย่างน้อยสองคนพร้อมกัน

๒. นายอำเภอจดข้อความที่ผู้ทำพินัยกรรมแจ้งให้ทราบแล้วนั้นลงไว้ และอ่านข้อความนั้น ให้ผู้ทำพินัยกรรมและพยานฟัง

๓. เมื่อผู้ทำพินัยกรรมและพยานทราบแน่ชัดว่า ข้อความที่นายอำเภอจดนั้นเป็นการถูกต้องตรงกันกับที่ผู้ทำพินัยกรรมแจ้งไว้แล้ว ให้ผู้ทำพินัยกรรมและพยานลงลายมือชื่อไว้เป็นสำคัญ

๔. ข้อความที่นายอำเภอจดไว้นั้น ให้นายอำเภอลงลายมือชื่อ และลงวัน เดือน ปี จดลงไว้ด้วยตนเองเป็นสำคัญว่า พินัยกรรมนั้นได้ทำถูกต้องตามหลักเกณฑ์ที่ระบุไว้ข้างต้น แล้วประทับตราตำแหน่ง ไว้เป็นสำคัญ

– การทำพินัยกรรมแบบเอกสารฝ่ายเมือง ไม่จำเป็นต้องทำในที่ว่าการอำเภอหรือกิ่งอำเภอเสมอไป ถ้าผู้ทำร้องขอจะทำนอกที่ว่าการอำเภอหรือกิ่งอำเภอก็ได้ เมื่อทำพินัยกรรมเสร็จแล้ว ถ้าผู้ทำพินัยกรรม ไม่มีความประสงค์จะขอรับเอาไปเก็บรักษาเองโดยทันทีแล้ว ให้เป็นหน้าที่ของนายอำเภอจัดเก็บรักษา พินัยกรรมนั้นไว้ ณ ที่ว่าการอำเภอ หรือกิ่งอำเภอก็ได้

– เมื่อความปรากฏว่า ผู้ทำพินัยกรรมถึงแก่ความตายแล้ว ผู้จัดการมรดก หรือผู้ได้รับทรัพย์มรดกโดยพินัยกรรม หรือโดยสิทธิโดยธรรมเป็นจำนวนมากที่สุด หรือผู้ซึ่งทำพินัยกรรมให้ จะขอรับพินัยกรรม ไปไว้โดยแสดงหลักฐานการตายของผู้ทำพินัยกรรม เมื่อสอบสวนเป็นที่พอใจแล้ว ให้นายอำเภอมอบ พินัยกรรมนั้นให้ไป

๔) พินัยกรรมทำแบบเอกสารลับ

คำอธิบายขั้นตอนการทำพินัยกรรมแบบเอกสารลับ

เมื่อมีผู้ประสงค์จะทำพินัยกรรมเป็นเอกสารลับ ให้ผู้นั้นแสดงความจำนงตามแบบของเจ้าพนักงานยื่นต่อกรมการอำเภอ (นายอำเภอ) ณ ที่ว่าการอำเภอ หรือกิ่งอำเภอแล้วปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ต่อไปนี้

๑. ต้องมีข้อความเป็นพินัยกรรมและลงลายมือชื่อผู้ทำพินัยกรรม

๒. ผู้ทำพินัยกรรมต้องผนึกพินัยกรรม แล้วลงลายมือชื่อคาบรอยผนึก

๓. ผู้ทำพินัยกรรมต้องนำพินัยกรรมที่ผนึกนั้น ไปแสดงต่อนายอำเภอและพยานอย่างน้อย ๒ คนและให้ถ้อยคำต่อบุคคลทั้งหมดนั้นว่าเป็นพินัยกรรมของตน ถ้าพินัยกรรมนั้นผู้ทำพินัยกรรมเขียนเอง โดยตลอดผู้ทำพินัยกรรมจะต้องแจ้งนามและภูมิลำเนาของผู้เขียนให้ทราบด้วย

๔. เมื่อนายอำเภอจดถ้อยคำของผู้ทำพินัยกรรม และวัน เดือน ปี ที่ทำพินัยกรรมมาแสดงไว้ในซองพับและประทับตราประจำตำแหน่ง แล้วนายอำเภอผู้ทำพินัยกรรม และพยานลงลายมือชื่อบนซองนั้น

– บุคคลผู้เป็นทั้งใบ้ และหูหนวก หรือผู้ที่พูดไม่ได้ มีความประสงค์จะทำพินัยกรรมเป็นเอกสารลับ ก็ได้ โดยให้ผู้นั้นเขียนด้วยตนเองบนซองพินัยกรรมต่อหน้านายอำเภอ และพยานอย่างน้อย ๒ คนว่าพินัยกรรมที่ผนึกนั้นเป็นของตน แทนการให้ถ้อยคำ

– ถ้าผู้ทำพินัยกรรมแบบเอกสารลับประสงค์ขอรับไปทันที ก็ให้นายอำเภอมอบให้ไปได้ โดยให้ผู้ทำ พินัยกรรมแบบเอกสารลับ ประสงค์ขอรับไปทันที ก็ให้นายอำเภอมอบให้ไปได้ โดยให้ผู้ทำพินัยกรรมลงลายมือชื่อรับในสมุดทะเบียน

๕) พินัยกรรมทำด้วยวาจา

คำอธิบายขั้นตอนการทำพินัยกรรมด้วยวาจา

เมื่อมีพฤติการณ์พิเศษ ซึ่งบุคคลใดไม่สามารถจะทำพินัยกรรมตามแบบอื่นที่กฎหมายกำหนด ไว้ได้ เช่น ตกอยู่ในอันตรายใกล้ความตาย หรือเวลามีโรคระบาด หรือสงคราม ซึ่งในพฤติการณ์เช่นนี้ ผู้ทำพินัยกรรมไม่อาจหาเครื่องมือเครื่องเขียนได้ทันท่วงที หรือกว่าจะหาได้ก็ถึงตายเสียก่อน ผู้ทำ พินัยกรรมสามารถทำพินัยกรรมด้วยวาจาได้ ดังนี้

๑. ผู้ทำพินัยกรรมแสดงเจตนากำหนดข้อพินัยกรรมต่อหน้าพยานอย่างน้อย ๒ คน ซึ่งอยู่พร้อมกัน ณ ที่นั้น

๒. พยานทั้งหมดต้องไปแสดงตนต่อนายอำเภอโดยมิชักช้า และแจ้งให้นายอำเภอทราบถึง ข้อความเหล่านี้

- ข้อความที่ผู้ทำพินัยกรรมได้สั่งไว้ด้วยวาจา
- วัน เดือน ปี สถานที่ที่ทำพินัยกรรม
- พฤติการณ์พิเศษที่ขัดขวางมิให้สามารถทำพินัยกรรมตามแบบอื่นที่กฎหมายกำหนดไว้นั้นด้วย

๓. ให้นายอำเภอจดข้อความที่พยานแจ้งไว้ และพยานทั้งหมดนั้นต้องลงลายมือชื่อ ถ้าลงลายมือชื่อไม่ได้จะลงลายพิมพ์นิ้วมือโดยมีพยานลงลายมือชื่อรับรอง ๒ คนก็ได้ และความสมบูรณ์แห่งพินัยกรรมนี้ ย่อมสิ้นไปเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งเดือนนับแต่เวลาผู้ทำพินัยกรรมกลับมาสู่ฐานะที่จะทำพินัยกรรมตาม แบบอื่นที่กฎหมายกำหนดไว้

๖) การตัดทายาทโดยธรรมมิให้รับมรดก

คำอธิบายขั้นตอนการตัดทายาทโดยธรรมมิให้รับมรดก

ให้ผู้ประสงค์จะตัดทายาทโดยธรรมมิให้รับมรดก ให้ผู้นั้นยื่นคำร้องแสดงความจำนงตามแบบ ของเจ้าพนักงานต่อนายอำเภอ ที่ว่าการอำเภอ กิ่งอำเภอ การตัดทายาทโดยธรรมมิให้รับมรดกนั้น อาจทำได้ ๒ วิธี

๑ โดยพินัยกรรม

๒ โดยทำเป็นหนังสือมอบไว้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่

การตัดทายาทโดยธรรมตามข้อ ๑ จะทำตามแบบพินัยกรรมแบบใด ๆ ก็ได้ โดยระบุตัดทายาท ที่ถูกตัดไว้ให้ชัดแจ้ง

การตัดทายาทโดยธรรมตามข้อ ๒ นั้น ผู้ทำพินัยกรรมจะทำเป็นหนังสือด้วยตนเอง แล้วนำไป มอบแก่นายอำเภอ หรือจะให้นายอำเภอจัดทำไว้ให้ก็ได้

การถอนการตัดทายาทโดยธรรมมิให้รับมรดก

คำอธิบายขั้นตอนการถอนการตัดทายาทโดยธรรมมิให้รับมรดก

ผู้ประสงค์จะถอนการตัดทายาทโดยธรรมของตนมิให้รับมรดก ซึ่งได้แสดงเจตนาไว้แล้ว สามารถกระทำได้ดังนี้

๑. ถ้าการตัดมิให้รับมรดกนั้นได้ทำโดยพินัยกรรม จะถอนเสียได้ก็แต่โดยพินัยกรรมเท่านั้น

๒. ถ้าการตัดมิให้รับมรดกได้ทำเป็นหนังสือมอบให้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่ การถอนจะทำโดย พินัยกรรมหรือทำเป็นหนังสือมอบไว้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่ก็ได้

๗) การสละมรดก

คำอธิบายขั้นตอนการสละมรดก

เมื่อมีผู้ประสงค์จะทำการสละมรดก ให้ทำคำร้องแสดงความจำนงตามแบบของเจ้าพนักงานต่อนายอำเภอ ณ ที่ว่าการอำเภอ หรือกิ่งอำเภอ การแสดงเจตนาสละมรดกทำได้ ๒ วิธี คือ

๑. ทำเป็นหนังสือมอบไว้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งอาจทำเอง หรือให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทำให้ก็ได้

๒. ทำเป็นสัญญาประนีประนอมยอมความ

การสละมรดกนั้นจะทำแต่เพียงบางส่วน หรือทำโดยมีเงื่อนไข หรือมีเงื่อนเวลาไม่ได้ และเมื่อสละแล้ว จะถอนไม่ได้

อัตราค่าธรรมเนียม

๑. ทำพินัยกรรมแบบเอกสารฝ่ายเมืองในที่ว่าการอำเภอ กิ่งอำเภอ หรือเขต ฉบับละ ๕๐ บาท ถ้าทำเป็นคู่ฉบับ ฉบับละ ๑๐ บาท

๒. ทำพินัยกรรมแบบเอกสารฝ่ายเมืองนอกที่ว่าการอำเภอ กิ่งอำเภอ หรือเขต ฉบับละ ๑๐๐ บาท ถ้าทำเป็นคู่ฉบับ ฉบับละ ๒๐ บาท

๓. ทำพินัยกรรมแบบเอกสารลับ ฉบับละ ๒๐ บาท

๔. ทำหนังสือตัดทายาทหรือถอนการตัดทายาทโดยธรรม มิให้ได้รับมรดก ฉบับละ ๒๐ บาท หรือสละมรดก

๕. ค่ารับมอบเก็บรักษาเอกสารที่ระบุไว้ใน (๔) ฉบับละ ๒๐ บาท

๖. ค่าคัดและรับรองสำเนาพินัยกรรมหรือเอกสารที่ระบุไว้ใน (๔) ฉบับละ ๑๐ บาท

๗. ค่าป่วยการพยานและล่าม ให้ได้แก่พยานและล่ามเฉพาะที่ทางอำเภอจัดหาให้ โดยพิจารณาจ่ายตามรายได้และฐานะของพยานและล่าม ซึ่งสมควรได้รับ ค่าป่วยการในการมาอำเภอ ไม่เกินวันละ ๕๐ บาท กลับด้านบน

คำถาม – คำตอบ (เรื่อง พินัยกรรม) ที่ประชาชนให้ความสนใจ

****

๑. คำถาม กรณีผู้ทำพินัยกรรมตายและเปิดพินัยกรรมแบบธรรมดาแล้ว ผู้จัดการมรดกในพินัยกรรมต้องทำอย่างไร สามารถถือพินัยกรรมไปที่กรมที่ดิน ไปธนาคาร จัดการตามพินัยกรรมได้หรือไม่

คำตอบ สามารถถือพินัยกรรมไปติดต่อสำนักงานที่ดินหรือธนาคารที่ทรัพย์มรดกตั้งอยู่ได้ทันที ผู้จัดการมรดกมีสิทธิ์และหน้าที่จะทำการอันจำเป็น ตามคำสั่งแจ้งชัดแห่งพินัยกรรมเพื่อจัดการมรดกและแบ่งปันรับมรดก ตามมาตรา ๑๗๑๙ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

๒. คำถาม ข้าพเจ้าต้องการทำพินัยกรรมฝ่ายเมือง โดยทรัพย์สินที่ต้องการทำพินัยกรรมคือบ้านพร้อมที่ดิน ซึ่งยังผ่อนกับธนาคาร ในการทำพินัยกรรมฝ่ายเมืองนี้ สามารถใช้เอกสารแสดงกรรมสิทธิ์เป็นสำเนาโฉนดบ้านพร้อมที่ดินได้หรือไม่ (โฉนดตัวจริงอยู่กับธนาคาร) หากไม่ได้ควรทำพินัยกรรมแบบใด ขอทราบแนวทางปฏิบัติ ที่ถูกต้องตามที่กฎหมายกำหนด

คำตอบ ประชาชนสามารถนำเอกสารแสดงสิทธิ์ (โฉนดฉบับจริงหรือสำเนา) แสดงต่อนายทะเบียนเพื่อลงรายการในพินัยกรรมฝ่ายเมืองได้ ซึ่งการทำพินัยกรรมเป็นการแสดงเจตนาของผู้ทำพินัยกรรมในเรื่องสิทธิและหน้าที่ต่างๆที่มีผลบังคับได้ตามกฎหมาย โดยการที่นายทะเบียนเรียกเอกสารสิทธิต่างๆจากประชาชน เป็นเพียงการตรวจสอบเพื่อนำข้อมูลในเอกสารสิทธิ บันทึกลงในพินัยกรรม ให้ถูกต้องครบถ้วนเป็นไปตามเจตนาของผู้ทำพินัยกรรม และสามารถใช้บังคับได้ตามกฎหมายอีกทั้งยังเป็นการป้องกันการโต้แย้งสิทธิกัน กรณีลงรายการเอกสารสิทธิไม่ถูกต้องครบถ้วน

๓. คำถาม บิดาได้ทำพินัยกรรมไว้ที่สำนักทะเบียนอำเภอ โดยระบุในพินัยกรรมให้น้องชายเป็นผู้รับพินัยกรรมเมื่อบิดาเสียชีวิตแล้ว ต่อมาบิดาและน้องชายได้เสียชีวิต การจะรับพินัยกรรมจากสำนักทะเบียนอำเภอต้องทำอย่างไร ขอทราบแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องตามกฎหมายและระเบียบกำหนด

คำตอบ ตามกฎกระทรวงมหาดไทยออกตามความในมาตรา ๑๖๗๒ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยการทำพินัยกรรม ข้อ ๘ ๙ ๑๐ ๑๑ และระเบียบการทำพินัยกรรม การตัดทายาทโดยธรรมมิให้รับมรดก การถอนการตัดทายาทโดยธรรมมิให้รับมรดก และการสละมรดก พุทธศักราช ๒๔๘๙ ตอนที่ ๓ ข้อ ๓ (ข.) กำหนดหลักเกณฑ์การส่งมอบพินัยกรรมไว้ว่า กรณีผู้ทำพินัยกรรมเสียชีวิตแล้ว ผู้ขอรับพินัยกรรมคือ ผู้จัดการมรดก หรือถ้าไม่มีผู้จัดการมรดก ให้อำเภอตรวจสอบสมุดทะเบียนพินัยกรรมว่าผู้ใดจะเป็นผู้ขอรับพินัยกรรม โดยพิจารณา ดังนี้

๑. กรณีพินัยกรรมทำเป็นแบบเอกสารฝ่ายเมือง บุคคลผู้ได้รับทรัพย์มรดกโดยพินัยกรรม หรือสิทธิโดยชอบธรรมเป็นจำนวนมากที่สุด เป็นผู้ขอรับพินัยกรรม

๒. กรณีพินัยกรรมทำเป็นแบบเอกสารลับ ผู้ขอรับพินัยกรรมคือ ชื่อบุคคลซึ่งผู้ทำพินัยกรรม ได้แจ้งไว้ในสมุดทะเบียนพินัยกรรม สั่งให้มอบพินัยกรรมให้เมื่อผู้ทำพินัยกรรมตายแล้ว

ให้อำเภอสอบสวนผู้รับพินัยกรรม ถึงข้อที่ผู้ทำพินัยกรรมได้ตายแล้ว หากผู้ขอรับพินัยกรรมตั้งผู้อื่นมาทำการแทน จะต้องมีหนังสือมอบฉันทะ ถ้ามีเหตุควรสงสัยให้เรียกพยานมาสอบสวนเพิ่มเติม และเมื่ออำเภอสอบสวนผู้ขอรับพินัยกรรมจนเป็นที่น่าพอใจแล้ว จึงมอบพินัยกรรมให้ไปโดยให้ผู้รับลงชื่อในทะเบียนพินัยกรรมและต้นขั้วใบรับ แล้วเก็บใบรับท่อนปลายรวมเรื่องไว้ตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๔๐๒/ว ๙๗๔ ลงวันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๓๔

๑๐. คู่มือการให้บริการทะเบียนศาลเจ้า

๑) การจัดตั้งศาลเจ้า

ขั้นตอนการติดต่อ

เจ้าของศาลเจ้าเอกชนยื่นคำร้องแสดงความประสงค์จะยกศาลเจ้าพร้อมที่ดินและทรัพย์สินให้เป็นศาลเจ้าที่อยู่ในความดูแลของทางราชการ ให้ยื่นเรื่องราว ณ อำเภอ/เขตแห่งท้องที่ที่ศาลเจ้าตั้งอยู่

การอุทิศที่ดินให้เป็นสมบัติของศาลเจ้า

ขั้นตอนการติดต่อ

๑) ผู้ยื่นเรื่องราว ณ อำเภอหรือเขตที่ศาลเจ้าตั้งอยู่

๒) สำเนาทะเบียนบ้าน บัตรประจำตัวประชาชน

๓) รายละเอียดของที่ดินที่จะอุทิศพร้อมโฉนดแสดงกรรมสิทธิ์หรือหลักฐานสำคัญที่ดิน

๒) การแต่งตั้งผู้จัดการปกครองศาลเจ้า ผู้ตรวจตราสอดส่องศาลเจ้า

<u>ในเขตกรุงเทพมหานคร</u> ขั้นตอนการติดต่อ ผู้ยื่นเรื่องราวดำเนินการดังนี้

๑) ยื่นคำร้อง ณ เขตที่ศาลเจ้าตั้งอยู่

๒) สำเนาหรือภาพถ่ายบัตรประจำตัวประชาชน หรือบัตรอื่นที่ทางราชการออกให้ ซึ่งสามารถใช้แทนบัตรประจำตัวประชาชน

๓) ภาพถ่ายสำเนาทะเบียนบ้าน

๔) หนังสือรับรองจากนายอำเภอ ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ หรือผู้อำนวยการเขตที่แสดงว่าเป็นบุคคลที่มีคุณสมบัติที่ไม่ขัดต่อ ข้อ ๑๒ แห่งกฎเสนาบดี ว่าด้วยที่กุศลสถานชนิดศาลเจ้า พ.ศ. ๒๔๖๓

<u>นอกเขตกรุงเทพมหานคร</u> ขั้นตอนการติดต่อ ผู้ยืนเรื่องราวดำเนินการดังนี้

๑) ยื่นคำร้อง ณ เขตที่ศาลเจ้าตั้งอยู่

๒) สำเนาหรือภาพถ่ายบัตรประจำตัวประชาชน หรือบัตรอื่นที่ทางราชการออกให้ ซึ่งสามารถใช้แทนบัตรประจำตัวประชาชน

๓) ภาพถ่ายสำเนาทะเบียนบ้าน

๔) หนังสือรับรองจากนายอำเภอ ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ หรือผู้อำนวยการเขต ที่แสดงว่าเป็นบุคคลที่มีคุณสมบัติที่ไม่ขัดต่อข้อ ๑๒ แห่งกฎเสนาบดี ว่าด้วยที่กุศลสถานชนิดศาลเจ้า พ.ศ.๒๔๖๓ ข้อ ๑๒ แห่งกฎเสนาบดี

<u>ผู้ที่สมควรจะเป็นผู้จัดการปกครอง และผู้ตรวจตราสอดส่องศาลเจ้าได้นั้น ต้องประกอบพร้อม ด้วยองค์คุณสมบัติ คือ</u>

๑) ต้องเป็นผู้มีความเคารพนับถือในลัทธินั้น

๒) ต้องเป็นคนที่มีอายุตั้งแต่ ๒๐ ปี ขึ้นไป

๓) ต้องเป็นคนมีหลักฐานในอาชีวะ หรือมีหลักทรัพย์ดี

๔) ต้องเป็นคนที่ไม่เคยต้องคำพิพากษาของศาล ฐานเป็นอั้งยี่ หรือซ่องโจรผู้ร้าย ลักทรัพย์ วิ่งราว ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ สลัด กรรโชก ฉ้อโกง ยังยอกทรัพย์ หรือรับของโจร และไม่เคยโต้เถียงกรรมสิทธิ์ที่ศาลเจ้า

๕) ต้องเป็นคนที่อยู่ใต้บังคับกฎหมายฝ่ายไทย

กฎหมายที่ให้อำนาจการอนุญาต หรือที่เกี่ยวข้อง

๑) กฎเสนาบดีว่าด้วยที่กุศลสถานชนิดศาลเจ้า พ.ศ. ๒๔๖๓

๒) ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการเงินของศาลเจ้า พ.ศ. ๒๕๒๐

หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข (ถ้ามี) ในการยื่นคำขอ และในการพิจารณาอนุญาต

๑. ต้องเป็นผู้มีความเคารพนับถือในลัทธินั้น

๒. ต้องเป็นคนที่มีอายุตั้งแต่ ๒๐ ปี ขึ้นไป

๓. ต้องเป็นคนที่มีหลักฐานในอาชีวะหรือมีหลักทรัพย์ดี

๔. ต้องเป็นคนที่ไม่เคยต้องคำพิพากษาของศาลฐานเป็นอั้งยี่ หรือซ่องโจร ผู้ร้ายลักทรัพย์ วิ่งราว ชิงทรัพย์ปล้นทรัพย์ กรรโชค ฉ้อโกง ยักยอกทรัพย์ หรือรับของโจร และไม่เคยโต้เถียงกรรมสิทธิ์ศาลเจ้า

๕. ต้องเป็นคนที่อยู่ใต้บังคับกฎหมายไทยฝ่ายสยาม

๑๑. คู่มือการให้บริการทะเบียนสุสานและฌาปนสถาน

คุณสมบัติของผู้ขออนุญาตจัดตั้ง

ผู้ขออนุญาตจัดตั้งหรือดำเนินการสุสานและฌาปนสถานสาธารณะ และสุสานและฌาปนสถานเอกชน ต้องมีคุณสมบัติดังนี้

๑. มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์

๒. ไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี

๓. ไม่เป็นบุคคลวิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

๔. ไม่เป็นคนไร้ความสามารถ หรือเสมือนคนไร้ความสามารถ

ขั้นตอนการติดต่อ

๑. การดำเนินการเกี่ยวกับสุสานและฌาปนสถานให้ยื่นคำร้องขออนุญาตจัดตั้งต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นที่ที่ดินของสุสานและฌาปนสถานตั้งอยู่ ดังนี้

- ในเขตกรุงเทพมหานคร ให้ยื่นต่อผู้อำนวยการเขต ณ สำนักงานเขต
- ในเขตเทศบาล ให้ยื่นต่อนายกเทศมนตรี ณ สำนักงานเทศบาล
- ในเขตเมืองพัทยา ให้ยื่นต่อปลัดเมืองพัทยา ณ ศาลาว่าการเมืองพัทยา
- นอกเขตตามข้อ ๑.๑ – ๑.๓ ให้ยื่นต่อผู้ว่าราชการจังหวัด หรือนายอำเภอ

๒. เอกสารประกอบการขออนุญาต

กรณีบุคคลธรรมดา

(๑) บัตรประจำตัวประชาชน

(๒) สำเนาทะเบียนบ้าน

(๓) หนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์ในที่ดินที่ขอจัดตั้ง

(๔) แผนที่แสดงเขตที่ดิน รวมทั้งบริเวณข้างเคียง

(๕) แผนผังการใช้ที่ดินและสิ่งปลูกสร้างในกิจการของสุสานและฌาปนสถาน

กรณีนิติบุคคล

(๑) หลักฐานแสดงการเป็นนิติบุคคล และวัตถุประสงค์ของนิติบุคคล

(๒) หลักฐานว่าเป็นผู้มีอำนาจทำการแทนนิติบุคคล

(๓) สำเนาทะเบียนบ้าน และบัตรประจำตัวประชาชนของผู้มีอำนาจลงนามแทนนิติบุคคล

(๔) เอกสาร – หนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์ในที่ดินที่ขอจัดตั้ง
– แผนที่แสดงเขตที่ดิน รวมทั้งบริเวณข้างเคียง
– แผนผังการใช้ที่ดินและสิ่งปลูกสร้างในกิจการของสุสานและฌาปนสถาน

๑๒. ทะเบียนสัตว์พาหนะ (ช้าง)

การจดทะเบียนทำตั๋วรูปพรรณสัตว์พาหนะ (ช้าง)

(๑) ให้เจ้าของช้างหรือตัวแทนพร้อมด้วยผู้ใหญ่บ้านหรือพยานนำช้างไปยื่นคำขอจดทะเบียนต่อนายทะเบียนท้องที่ ที่ช้างนั้นอยู่

(๒) นายทะเบียนท้องที่พร้อมด้วยเจ้าของหรือผู้แทนและพยานตรวจสอบตำหนิรูปพรรณให้เป็นการถูกต้อง และเจ้าของหรือตัวแทนได้ชำระค่าธรรมเนียมแล้ว

การแก้ตำหนิรูปพรรณช้าง

การแก้ตำหนิรูปพรรณช้างที่คลาดเคลื่อนจากตั๋วรูปพรรณ หรือกรณีอื่น ๆ เช่นการตัดงาช้าง เป็นต้น

– ให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองนำช้างพร้อมตั๋วรูปพรรณไปให้นายทะเบียนท้องที่ที่ช้างขึ้นทะเบียนไว้ตรวจแก้ไขให้ตรงกับตัวช้างภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ทราบ

การโอนกรรมสิทธิ์

(๑) การโอนกรรมสิทธิ์ เช่น ซื้อขาย ให้ เป็นต้น

– ให้ผู้โอนและผู้รับโอนทั้งสองฝ่าย หรือตัวแทนนำช้างและตั๋วรูปพรรณไปจดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ต่อนายทะเบียนท้องที่ที่ช้างมีทะเบียน

(๒) กรณีมีการเปลี่ยนเจ้าของช้างโดยมิได้มีการโอนกรรมสิทธิ์ให้ถูกต้อง

– ให้ผู้ครอบครองหรือผู้แทนไปยื่นคำขอต่อนายทะเบียนท้องที่ที่ช้างได้จดทะเบียนไว้

– นายทะเบียนประกาศให้เจ้าของผู้มีรายนามสุดท้ายในตั๋วรูปพรรณมาทำการโอนภายในสามสิบวัน

– หากพ้นกำหนดตามประกาศแล้วไม่มา ให้นายทะเบียนมีอำนาจโอนกรรมสิทธิ์ช้างเชือกนั้นแม้ผู้รับโอนหรือตัวแทนมาแต่ฝ่ายเดียว

กรณีย้ายช้างไปต่างอำเภอหรือต่างท้องที่

– ให้เจ้าของหรือตัวแทนนำตั๋วรูปพรรณช้างไปแจ้งต่อนายทะเบียนท้องที่ใหม่ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ช้างนั้นไปถึงที่ที่ย้ายไป

การออกใบแทนตั๋วรูปพรรณช้าง (ส.พ. ๑๐) กรณีชำรุดหรือสูญหาย

– ให้เจ้าของหรือตัวแทนนำพยานหลักฐานไปแจ้งความต่อนายทะเบียนท้องที่ที่มีทะเบียนสัตว์นั้น

กรณีช้างตาย

(๑) ให้เจ้าของหรือตัวแทน แจ้งความและส่งมอบตั๋วรูปพรรณสัตว์ที่ตายต่อนายทะเบียนท้องที่หรือกำนัน

(๒) แจ้งนายทะเบียนท้องที่ภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ทราบว่าสัตว์ตาย (กรณีที่ผู้อื่นครอบครองสัตว์นั้นชั่วคราว ก็ให้ผู้นั้นแจ้งความต่อนายทะเบียนท้องที่ ภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ทราบว่าสัตว์ตาย)

สิ่งที่ควรทราบ

(๑) ผู้ใดเก็บตั๋วรูปพรรณสัตว์พาหนะได้ ต้องนำส่งต่อเจ้าของหรือเจ้าพนักงาน หรือนายทะเบียนภายในสิบห้าวันนับแต่เก็บได้

(๒) ผู้ใดมีตั๋วรูปพรรณโดยไม่มีสัตว์พาหนะต้องนำส่งต่อนายทะเบียนท้องที่ หรือกำนันเพื่อจัดส่งต่อนายทะเบียนท้องที่

งานบัตรประจำตัวประชาชน

คู่มือการให้บริการการทำบัตรประจำตัวประชาชน

๑. คุณสมบัติของบุคคลที่ต้องทำบัตร

ผู้มีสัญชาติไทยซึ่งมีอายุตั้งแต่เจ็ดปีบริบูรณ์ แต่ไม่เกินเจ็ดสิบปีบริบูรณ์ และมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านต้องมีบัตรประจำตัวประชาชนตามบทบัญญัติมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ.๒๕๒๖ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๕๔ เว้นแต่ผู้ซึ่งได้รับการยกเว้นไม่ต้องมีบัตรตามที่กำหนดในกฎกระทรวง แต่หากผู้ซึ่งมีอายุเกินเจ็ดสิบปีและผู้ซึ่งได้รับยกเว้นประสงค์จะขอมีบัตร ก็สามารถทำได้โดยให้ยื่นคำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ณ ที่ว่าอำเภอ สำนักงานเขต เทศบาลที่ให้บริการจัดทำบัตรประจำตัวประชาชน เมืองพัทยา

คำถาม – คำตอบ (เรื่อง คุณสมบัติของบุคคลที่ต้องทำบัตร) ที่ประชาชนให้ความสนใจ

****

(๑) คำถาม บิดาข้าพเจ้าเป็นผู้สูงอายุ ๘๐ ปี มีชื่ออยู่ในรายการทะเบียนบ้านไม่ได้ทำบัตรประจำตัวประชาชนมาประมาณ ๔๐ กว่าปีแล้ว สามารถขอมีบัตรประจำตัวประชาชนใหม่ได้หรือไม่ และต้องใช้เอกสารอะไรบ้าง ขอทราบแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

คำตอบ ผู้ซึ่งมีอายุเกิน ๗๐ ปีบริบูรณ์ เป็นบุคคลซึ่งได้รับการยกเว้นไม่ต้องมีบัตรประจำตัวประชาชนตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ. ๒๕๒๖ และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม แต่หากมีความประสงค์จะยื่นคำขอมีบัตรประจำตัวประชาชนก็สามารถกระทำได้ โดยให้ยื่นคำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ในการนี้เจ้าหน้าที่จะดำเนินการตรวจสอบหลักฐานสูติบัตรจากข้อมูลในระบบคอมพิวเตอร์ที่เชื่อมโยงกับฐานข้อมูลของสำนักทะเบียนกลาง กรณีที่ไม่สามารถตรวจจากฐานข้อมูลได้ หรือหากไม่มีหลักฐานสูติบัตรสามารถใช้หลักฐานเอกสารอื่นที่ทางราชการออกให้อย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น สำเนาทะเบียนนักเรียน ใบสุทธิ ประกาศนียบัตร หนังสือเดินทาง เป็นต้น ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่จะดำเนินการแจ้งส่วนราชการหรือหน่วยงานที่เป็นผู้ออกเอกสารเพื่อให้จัดส่งข้อมูลหรือสำเนาเอกสารดังกล่าวให้โดยเร็ว แต่ถ้าผู้ขอมีบัตรมีความประสงค์ จะนำเอกสารหลักฐานนั้นมาแสดงต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ด้วยตนเอง ก็ให้ดำเนินการได้ตามความสมัครใจ แต่หากผู้ขอมีบัตรไม่มีหลักฐานเอกสารดังกล่าว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่สอบสวนเจ้าบ้าน หรือบุคคลผู้น่าเชื่อถือแทน ตามระเบียบกรมการปกครองว่าด้วยการจัดทำบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ. ๒๕๕๔ และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม

(๒) คำถาม การขอมีบัตรประจำตัวประชาชนของคนตาบอดทั้งสองข้าง สามารถยื่นคำร้องขอมีบัตรประจำตัวประชาชนได้หรือไม่

คำตอบ คนตาบอดทั้งสองข้างเป็นบุคคลซึ่งได้รับการยกเว้นไม่ต้องมีบัตรประจำตัวประชาชนตามกฎกระทรวงกำหนดบุคคลซึ่งได้รับยกเว้นไม่ต้องมีบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘ แต่อย่างไรก็ตาม ผู้ซึ่งได้รับการยกเว้นตามกฎกระทรวงดังกล่าวจะขอมีบัตรก็ได้ ให้ยื่นคำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่โดยแสดงหลักฐานสูติบัตร หากไม่มีให้เรียกหลักฐานเอกสารอื่นที่ทางราชการออกให้อย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น สำเนาทะเบียนนักเรียน ใบสุทธิ ประกาศนียบัตร หนังสือเดินทาง เป็นต้น แต่หากผู้ขอมีบัตรไม่มีหลักฐานเอกสารดังกล่าว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่สอบสวนบุคคลซึ่งมีหน้าที่ยื่นคำขอมีบัตรแทน หรือสอบสวนเจ้าบ้าน หรือบุคคลผู้น่าเชื่อถือแทน ตามระเบียบกรมการปกครองว่าด้วยการจัดทำบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ. ๒๕๕๔ และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม

๒. การขอมีบัตรประจำตัวประชาชนครั้งแรก

บุคคลดังต่อไปนี้ให้ยื่นคำขอมีบัตรต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ภายในกำหนดหกสิบวัน หากพ้นกำหนดต้องระวางโทษปรับไม่เกิน ๑๐๐ บาท

๑. ผู้ที่มีอายุครบเจ็ดปีบริบูรณ์

๒. ผู้ที่ได้สัญชาติไทย หรือได้รับอนุมัติให้มีสัญชาติไทย หรือได้กลับคืนสัญชาติไทย ตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติ หรือตามคำพิพากษาอันถึงที่สุดของศาล

๓. ผู้ที่ได้รับการเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ทร.๑๔) กรณีตกสำรวจหรือแจ้งเกิดเกินกำหนด

๔. ผู้ที่พ้นจากสภาพการได้รับการยกเว้นไม่ต้องมีบัตรประจำตัวประชาชน

หลักฐานเอกสารที่ต้องนำไปแสดง

๑. สูติบัตร หากไม่มีให้ใช้หลักฐานเอกสารอื่นที่ทางราชการอออกให้อย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น สำเนาทะเบียนนักเรียน ใบสุทธิ ประกาศนียบัตร หนังสือเดินทาง เป็นต้น ในกรณีผู้ที่มีอายุครบเจ็ดปีบริบูรณ์

๒. หลักฐานใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวของบิดา มารดา และให้นำเจ้าบ้านหรือบุคคลที่น่าเชื่อถือไปรับรอง กรณีผู้ที่ได้สัญชาติไทย หรือได้รับอนุมัติให้มีสัญชาติไทย หรือได้กลับคืนสัญชาติไทย

๓. สำเนาทะเบียนบ้านที่ผู้นั้นเคยมีชื่ออยู่ก่อน หรือหลักฐานเอกสารที่ทำงานราชการออกให้อย่างใดอย่างหนึ่ง และให้นำเจ้าบ้านหรือบุคคลผู้น่าเชื่อถือไปรับรอง กรณีผู้ที่ได้รับการเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านโดยตกสำรวจ

๔. สูติบัตร และให้นำเจ้าบ้านหรือบุคคลผู้น่าเชื่อถือไปรับรอง กรณีผู้ที่ได้รับการเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านโดยการแจ้งเกิดเกินกำหนด

๕. หลักฐานแสดงการพ้นจากสภาพได้รับการยกเว้นไม่ต้องมีบัตร กรณีผู้ซึ่งพ้นสภาพได้รับการยกเว้นไม่ต้องมีบัตร

คำถาม – คำตอบ (เรื่อง การขอมีบัตรประจำตัวประชาชนครั้งแรก) ที่ประชาชนให้ความสนใจ

****

๑. คำถาม ผู้จะขอทำบัตรประจำตัวประชาชนอายุ ๑๙ ปี เกิดปี พ.ศ. ๒๕๔๘ เกิดที่ประเทศอังกฤษ มีสูติบัตรเป็นภาษาไทยออก ณ สถานเอกอัครราชทูต กรุงลอนดอน มารดาเป็นเป็นคนไทยเสียชีวิตที่ประเทศอังกฤษ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๖๖ มีมรณบัตรเป็นภาษาไทย ออก ณ สถานเอกอัครราชทูต กรุงลอนดอน บิดาเป็นคนอังกฤษ ยังมีชีวิตอยู่ บิดาและมารดาจดทะเบียนสมรสที่ประเทศไทย ผู้ขอและบิดาอาศัยอยู่ที่ประเทศอังกฤษ มีขั้นตอนอย่างไรบ้าง ขอทราบแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

คำตอบ การยื่นคำขอมีบัตรประจำตัวประชาชนครั้งแรกของบุตรคนไทยที่เกิดในต่างประเทศ ประสงค์จะยื่นคำขอมีบัตรประจำชาชนตัวประชาชน แบ่งออกเป็น ๒ กรณี ดังนี้

๑) การทำบัตรประจำตัวประชาชนครั้งแรก โดยไม่ได้ยืนคำขอภายในกำหนดระยะเวลาต้องมีบัตรและไม่ใช่กรณีได้รับการเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน กรณีมีชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๔) เรียบร้อยแล้วผู้ขอทำบัตรประจำตัวประชาชนจะต้องเดินทางมายื่นคำขอมีบัตรประจำตัวประชาชนที่ประเทศไทย โดยสามารถยื่นคำขอมีบัตรมีบัตรครั้งแรก ณ อำเภอ สำนักงานเขต เมืองพัทยา หรือเทศบาลที่ให้บริการจัดทำบัตร ทุกแห่งทั่วประเทศ โดยใช้เอกสารหลักฐานประกอบการพิจารณา ได้แก่ สูติบัตร และพนักงานเจ้าหน้าที่จะดำเนินการสอบสวนบิดา ญาติพี่น้อง เจ้าบ้าน หรือบุคคลผู้น่าเชื่อถือ เพื่อพิสูจน์ยืนยันตัวบุคคล หากพนักงานเจ้าหน้าที่พิจารณาแล้วเห็นว่าผู้ขอมีบัตรมีคุณสมบัติครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนดให้มีบัตร และหลักฐานที่นำมาแสดง เป็นที่เชื่อถือได้ก็ให้พนักงานเจ้าหน้าที่อนุญาตให้ทำบัตรต่อไป ทั้งนี้ ผู้ขอมีบัตรต้องระวางโทษปรับไม่เกิน ๑๐๐ บาท เนื่องจากมิได้ขอมีบัตรภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด

หากเอกสารหลักฐานดังกล่าวสามารถตรวจสอบข้อมูลในระบบคอมพิวเตอร์ที่เชื่อมโยงกับฐานข้อมูลของสำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง ได้ ให้เจ้าหน้าที่และพนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจจากฐานข้อมูลดังกล่าว โดยไม่ต้องเรียกเอกสารหลักฐานจากผู้ขอมีบัตร

๒) กรณีที่ยังไม่ได้เพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) ผู้จะขอทำบัตรประจำตัวประชาชนจะต้องดำเนินการเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) ตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรก่อนแล้วจึงจะยื่นขอมีบัตรได้ โดยพนักงานเจ้าหน้าที่จะสอบสวนบิดา ญาติพี่น้อง เจ้าบ้าน หรือบุคคลผู้น่าเชื่อ เพื่อพิสูจน์ยืนยันตัวตนก่อนพิจารณาอนุญาตดำเนินการทางทะเบียนและบัตรประจำตัวประชาชนตามระเบียบ

๒. คำถาม ข้าพเจ้าไม่เคยทำบัตรประจำตัวประชาชนมาก่อนเลย ปัจจุบันนี้อายุ ๔๐ กว่าแล้ว มีเอกสารเป็นทะเบียนบ้าน แล้วก็มีชื่ออยู่ในรายการทะเบียนบ้านตรงกัน ไม่มีสูติบัตร มีขั้นตอนในการขอมีบัตรประจำตัวประชาชนอย่างไร ขอทราบแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

คำตอบ ในกรณีผู้ยื่นคำขอมีบัตรครั้งแรก ไม่ได้ยื่นคำขอภายในกำหนดระยะเวลาต้องมีบัตร (ภายใน ๖๐ วันนับแต่วันที่อายุครบ ๗ ปีบริบูรณ์) และไม่ใช่กรณีได้รับการเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เรียกสูติบัตร หากไม่มีให้เรียกหลักฐานเอกสารที่ทางราชการออกให้อย่างใดอย่างหนึ่ง (ถ้ามี) เช่น สำเนาทะเบียนนักเรียน ประกาศนียบัตร ใบสุทธิ หนังสือเดินทาง เป็นต้น และสอบสวนบุคคลซึ่งมีหน้าที่ยื่นคำขอมีบัตรแทน หรือสอบสวนเจ้าบ้าน หรือบุคคลผู้น่าเชื่อถือ ทั้งนี้ กรณีที่ไม่ได้ยื่นคำขอภายในกำหนดระยะเวลาต้องมีบัตร บุคคลดังกล่าวย่อมต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งร้อยบาท

๓. คำถาม บุตรอายุ ๗ ขวบ บิดาเป็นคนไทย มารดาเป็นคนพม่า จดทะเบียนสมรสกันตามกฎหมาย แต่เลิกกัน (ไม่ได้จดทะเบียนหย่า) แยกกันอยู่ตั้งแต่บุตรยังเล็ก ตอนนี้ตามหาบิดาไม่พบ เอกสารของบุตร เช่น สูติบัตรอยู่กับบิดา มารดาสามารถยื่นคำขอให้บุตรทำบัตรฯ ครั้งแรก ได้หรือไม่ ขอทราบแนวทางปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนด

คำตอบ การขอมีบัตรครั้งแรกของผู้ที่มีอายุไม่เกินสิบห้าปี ให้เป็นหน้าที่ของบิดา มารดา ผู้ปกครองหรือบุคคลซึ่งรับดูแลผู้นั้นอยู่เป็นผู้ยื่นคำขอ แต่ไม่เป็นการตัดสิทธิบุคคลนั้นที่จะยื่นคำขอด้วยตนเอง ตามพระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ. ๒๕๒๖ มาตรา ๖ ฉ ดังนั้น มารดาย่อมสามารถยื่นคำขอให้บุตรทำบัตรประจำตัวประชาชนครั้งแรกได้ โดยให้ยื่นคำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ในการนี้เจ้าหน้าที่

จะดำเนินการตรวจสอบหลักฐานสูติบัตรจากฐานข้อมูลในระบบคอมพิวเตอร์ที่เชื่อมโยงกับฐานข้อมูลของสำนักทะเบียนกลางกรณีที่ไม่สามารถตรวจจากฐานข้อมูลได้หรือหากไม่มีหลักฐานสูติบัตรสามารถใช้หลักฐานเอกสารอื่นที่ทางราชการออกให้อย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น สำเนาทะเบียนนักเรียน ใบสุทธิ ประกาศนียบัตร หนังสือเดินทาง เป็นต้น ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่จะดำเนินการแจ้งส่วนราชการหรือหน่วยงาน ที่เป็นผู้ออกเอกสารเพื่อให้จัดส่งข้อมูลหรือสำเนาเอกสารดังกล่าวให้โดยเร็ว แต่ถ้าผู้ขอมีบัตรมีความประสงค์จะนำเอกสารหลักฐานนั้นมาแสดงต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ด้วยตนเอง ก็ให้ดำเนินการได้ตามความสมัครใจ แต่หากผู้ขอมีบัตรไม่มีหลักฐานเอกสารดังกล่าว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่สอบสวนบุคคลซึ่งมีหน้าที่ยื่นคำขอมีบัตรแทน หรือสอบสวนเจ้าบ้าน

๔. คำถาม การขอมีบัตรประจำตัวประชาชนครั้งแรก บิดา , มารดา อาศัยอยู่ต่างประเทศไม่สามารถดำเนินการยื่นคำร้องขอมีบัตรประจำตัวประชาชนครั้งแรกให้บุตรได้ ต้องทำอย่างไร สามารถนำหนังสือมอบอำนาจให้บุคคลอื่นดำเนินการแทนได้หรือไม่

คำตอบ การขอมีบัตรครั้งแรกของผู้ที่มีอายุไม่เกินสิบห้าปี ให้เป็นหน้าที่ของบิดา มารดา ผู้ปกครองหรือบุคคลซึ่งรับดูแลผู้นั้นอยู่เป็นผู้ยื่นคำขอ แต่ไม่เป็นการตัดสิทธิบุคคลนั้นที่จะยื่นคำขอด้วยตนเอง ตามพระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ. ๒๕๒๖ มาตรา ๖ ฉ ดังนั้น หากขอมีบัตรประจำตัวประชาชนครั้งแรก ซึ่งบิดา มารดา อาศัยอยู่ต่างประเทศไม่สามารถยื่นคำขอมีบัตรประจำตัวประชาชนให้กับบุตรได้นั้น ผู้ปกครอง บุคคลซึ่งรับดูแลผู้นั้นอยู่ หรือผู้ขอมีบัตรประจำตัวประชาชนสามารถเป็นผู้ยื่นคำขอมีบัตรบัตรประจำตัวประชาชนด้วยตนเองก็ได้ ซึ่งหากเป็นการขอมีบัตรเป็นครั้งแรก กรณีผู้ขอมีอายุครบเจ็ดปีบริบูรณ์ ยื่นคำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่โดยแสดงหลักฐานสูติบัตร หากไม่มี ให้เรียกหลักฐานเอกสารอื่นที่ทางราชการออกให้อย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น สำเนาทะเบียนนักเรียน ใบสุทธิ ประกาศนียบัตร หนังสือเดินทาง เป็นต้น แต่หากผู้ขอมีบัตรไม่มีหลักฐานเอกสารดังกล่าว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่สอบสวนบุคคลซึ่งมีหน้าที่ยื่นคำขอมีบัตรแทน หรือสอบสวนเจ้าบ้าน หรือบุคคลผู้น่าเชื่อถือแทน ในกรณีผู้ยื่นคำขอมีบัตรเป็นครั้งแรกไม่ได้ยื่นคำขอภายในกำหนดระยะเวลาต้องมีบัตรและไม่ใช่กรณีได้รับการเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน ให้เรียกสูติบัตร หากไม่มีให้เรียกหลักฐานเอกสารที่ทางราชการออกให้อย่างใดอย่างหนึ่ง (ถ้ามี) และสอบสวนบุคคลซึ่งมีหน้าที่ยื่นคำขอมีบัตรแทน หรือสอบสวนเจ้าบ้าน หรือบุคคลผู้น่าเชื่อถือ ตามระเบียบกรมการปกครองว่าด้วยการจัดทำบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ. ๒๕๕๔ และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม

๓. คู่มือการให้บริการกรณีบัตรเดิมหมดอายุ

บัตรใช้ได้ตั้งแต่วันออกบัตร และมีอายุแปดปีนับแต่วันเกิดของผู้ถือบัตรที่ถึงกำหนดภายหลังจากวันออกบัตร บัตรที่ยังไม่หมดอายุในวันที่ผู้ถือบัตรมีอายุครบเจ็ดสิบปีบริบูรณ์ ให้ใช้ต่อไปได้ตลอดชีวิต เมื่อบัตรเดิมหมดอายุ ต้องยื่นคำขอมีบัตรใหม่ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ภายในกำหนดหกสิบวันนับแต่วันที่บัตรเดิมหมดอายุ หากพ้นกำหนดต้องระวางโทษปรับหนึ่งร้อยบาท และผู้ถือบัตรจะขอมีบัตรใหม่ก่อนวันที่บัตรเดิมหมดอายุก็ได้ โดยยื่นคำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ภายในกำหนดหกสิบวันก่อนวันที่บัตรเดิมหมดอายุ

หลักฐานเอกสารที่ต้องนำไปแสดง

- บัตรประจำตัวประชาชนเดิมที่หมดอายุ

คำถาม – คำตอบ (เรื่อง กรณีบัตรเดิมหมดอายุ) ที่ประชาชนให้ความสนใจ

****

๑. คำถาม ข้าพเจ้ายื่นคำขอมีบัตรประจำตัวประชาชน กรณีบัตรหมดอายุเกิน ๖๐ วัน ที่สำนักทะเบียนเขตและอำเภอ เสียค่าปรับไม่เกิน ๑๐๐ บาท ของข้าพเจ้าเสียค่าปรับ ๑๑๐ บาท กรณีนี้ถูกต้องหรือไม่

คำตอบ ในการขอมีบัตรใหม่ กรณีบัตรเดิมหมดอายุ ผู้ถือบัตรเดิมที่หมดอายุสามารถยื่นคำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ภายใน ๖๐ วันนับแต่วันที่บัตรเดิมหมดอายุหรือภายใน ๖๐ วันก่อนวันที่บัตรเดิมหมดอายุ โดยไม่เสียค่าปรับ แต่ในกรณีที่ผู้ถือบัตรไม่ยื่นคำขอมีบัตรใหม่ภายในระยะเวลาดังกล่าว ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน ๑๐๐ บาท ตามพระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ. ๒๕๒๖ และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๑๑ วรรคสอง ดังนั้น หากผู้ยื่นคำขอมีบัตรใหม่ในกรณีดังกล่าว เสียค่าปรับเกินกว่า ๑๐๐ บาท ย่อมไม่ถูกต้องตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๓๐๙.๒/ว ๔๗๖๗ ลว. ๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๘ เรื่อง แนวทางปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยบัตรประจำตัวประชาชน

๒. คำถาม กรณีบัตรประจำตัวประชาชนหมดอายุเกิน ๖๐ วัน ตามที่กฎหมายกำหนด ต้องใช้เอกสารในการขอมีบัตรประจำตัวประชาชนใบเดิมที่หมดอายุอย่างเดียวได้หรือไม่

คำตอบ ในการขอมีบัตรใหม่ กรณีบัตรเดิมหมดอายุ ผู้ถือบัตรเดิมที่หมดอายุสามารถยื่นคำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ โดยแสดงหลักฐานบัตรเดิมที่หมดอายุ เจ้าหน้าที่จะตรวจสอบประวัติการจัดทำบัตรในฐานข้อมูลทะเบียนบัตร โดยจะตรวจสอบภาพใบหน้าของผู้ขอมีบัตรและทำการเปรียบเทียบ ผ่านทางระบบการจัดทำบัตรด้วยระบบคอมพิวเตอร์ เมื่อระบบแจ้งผลการตรวจสอบโดยไม่มีเหตุปฏิเสธการจัดทำบัตร พนักงานเจ้าหน้าที่ก็จะพิจารณาอนุญาตให้ทำบัตรโดยไม่เรียกหลักฐานเอกสารอื่นใดจากผู้ขอมีบัตรตามระเบียบกรมการปกครองว่าด้วยการจัดทำบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ. ๒๕๕๔ และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม

๓. คำถาม ขอสอบถามการนับระยะเวลาการขอมีบัตรและขอเปลี่ยนบัตรกรณีบัตรหมดอายุตามที่ระบุในบัตร และยังสามารถใช้ได้ต่อไปจนถึงวันครบรอบวันเกิดนั้น เช่น ผมทำบัตรวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๙ บัตรหมดอายุวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘ จะต้องขอมีบัตรใหม่วันที่เท่าไร และมีแนวทางปฏิบัติอย่างไร

คำตอบ ตามมาตรา ๖ ทวิ แห่งพระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ. ๒๕๒๖ และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม ได้กำหนดให้บัตรใช้ได้นับแต่วันออกบัตรและมีอายุแปดปีนับแต่วันเกิดของผู้ถือบัตรที่จะถึงกำหนดภายหลังจากวันออกบัตร ดังนั้น จากคำถามที่ให้ข้อมูลว่าได้ทำบัตรในวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๙ และบัตรหมดอายุวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘ หมายความว่า ผู้ถามได้ขอทำบัตรในวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๙ (บัตรใช้ได้นับแต่วันออกบัตร) บัตรจะเริ่มนับอายุบัตรเป็นระยะเวลาแปดปี ตั้งแต่วันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ (วันเกิดของผู้ถือ

บัตรที่ถึงกำหนดภายหลังจากวันออกบัตร) บัตรจึงหมดอายุในวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘ (ก่อนวันเกิดผู้ถือบัตรหนึ่งวัน) และผู้ถามสามารถขอมีบัตรใหม่ได้ตั้งแต่วันที่ ๑๐ ธันวาคม ๒๕๖๗ (ภายในหกสิบวันก่อนวันที่บัตรเดิมหมดอายุ) จนถึงวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๖๘ (ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่บัตรเดิมหมดอายุ) ตามมาตรา ๖ ตรีแห่งพระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ. ๒๕๒๖ และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม

๔. คำถาม บิดาข้าพเจ้าย้ายมาอยู่กรุงเทพฯ ตั้งแต่เด็ก บ้านเกิดอยู่ต่างจังหวัด ทำบัตรประจำตัวประชาชนหายและไม่เคยกลับไปทำบัตรฯ ใหม่เป็นเวลา ๒๐ กว่าปี เนื่องจากเมื่อก่อนการเดินทางลำบากจึงไม่มีโอกาสกลับไปทำบัตรฯ (หมดอายุ) จะสามารถทำบัตรฯ ได้อย่างไร

คำตอบ การที่ประชาชนไม่ได้ยื่นคำร้องขอมีบัตรใหม่กรณีบัตรเดิมหมดอายุ เนื่องจากบ้านเกิดอยู่ต่างจังหวัด การเดินทางลำบากจึงไม่มีโอกาสกลับไปยื่นคำร้องขอมีบัตรใหม่ (หมดอายุ) บัตรประจำตัวประชาชนหายและไม่เคยกลับไปยื่นคำร้องขอมีบัตรใหม่เป็นเวลา ๒๐ กว่าปี กรณีเช่นนี้สามารถยื่นคำร้องขอมีบัตรใหม่กรณีบัตรสูญหาย ซึ่งตามระเบียบกรมการปกครองว่าด้วยการจัดทำบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ. ๒๕๕๔ และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม โดยพนักงานเจ้าหน้าที่จะพิจารณาดำเนินการเป็น ๒ กรณี คือ

๑) กรณีที่ ๑ การขอมีบัตรใหม่เนื่องจากบัตรสูญหายของผู้เคยจัดทำบัตรด้วยระบบคอมพิวเตอร์และมีข้อมูลเกี่ยวกับบัตรของผู้นั้นในฐานข้อมูลทะเบียนบัตร เจ้าหน้าที่จะตรวจสอบประวัติการ ทำบัตร ภาพใบหน้าผู้ขอมีบัตรและทำการเปรียบเทียบลายพิมพ์นิ้วมือผ่านกระบวนการจัดทำบัตรด้วยระบบคอมพิวเตอร์กับฐานข้อมูลทะเบียนบัตร เมื่อระบบแจ้งผลการตรวจสอบโดยไม่มีเหตุปฏิเสธการจัดทำบัตรดังกล่าวแล้ว เจ้าหน้าที่จะรวบรวมหลักฐานของผู้ขอมีบัตรเสนอพนักงานเจ้าหน้าที่พิจารณาโดยไม่เรียกหลักฐานเอกสารอื่นใดอีก

๒) กรณีที่ ๒ การขอมีบัตรใหม่เนื่องจากบัตรสูญหายของผู้เคยจัดทำบัตรแต่ไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับบัตรของผู้นั้นในฐานข้อมูลทะเบียนและบัตร เจ้าหน้าที่จะเรียกหลักฐานเอกสารที่ทางราชการออกให้ซึ่งมีรูปถ่ายของผู้ขอมีบัตร เช่น ใบอนุญาตขับรถยนต์ หนังสือเดินทาง เป็นต้น โดยทำหนังสือแจ้งส่วนราชการหรือหน่วยงานที่เป็นผู้ออกเอกสารเพื่อให้จัดทำข้อมูลหรือสำเนาเอกสารดังกล่าวให้โดยเร็ว แต่ถ้าผู้ขอมีบัตรมีความประสงค์จะนำเอกสารหลักฐานนั้นมาแสดงต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ด้วยตนเอง ก็ให้ดำเนินการได้ตามความสมัครใจ หรือสอบสวนพยานบุคคลเพิ่มเติมได้เท่าที่จำเป็น หากเชื่อได้ว่าหลักฐานที่ผู้ขอมีบัตรนำมาแสดงนั้นเป็นรายการที่ถูกต้องก็จะดำเนินการจัดทำบัตรให้แก่ผู้ขอมีบัตร หากหลักฐานที่นำมาแสดงไม่สามารถยืนยันตัวบุคคลได้ ไม่ว่าด้วยเหตุใดๆ ก็จะระงับการจัดทำบัตรและแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้ขอทราบถึงเหตุผลที่ไม่อนุญาตให้ทำบัตร สำหรับการสอบสวนพยานบุคคล ต้องทำบันทึกคำให้การรับรองบุคคลและลงลายมือชื่อผู้ให้ถ้อยคำต่อหน้าพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งก่อนการสอบสวน พนักงานเจ้าหน้าที่จะเน้นย้ำถึงการให้คำรับรองอันเป็นเท็จจะมีความผิดฐานแจ้งความอันเป็นเท็จแก่เจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๑๓๗ แห่งประมวลกฎหมายอาญา

๔. คู่มือการให้บริการกรณีบัตรหายหรือบัตรถูกทำลาย

เมื่อบัตรหายหรือบัตรถูกทำลายให้แจ้งบัตรหาย หรือบัตรถูกทำลายต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ที่สำนักทะเบียนที่ประสงค์จะทำบัตร โดยไม่ต้องไปแจ้งความต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ และต้องยื่นคำขอมีบัตรใหม่ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ภายในกำหนดหกสิบวัน นับแต่วันที่บัตรเดิมหายหรือถูกทำลายหากพ้นกำหนดต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งร้อยบาท

หลักฐานเอกสารที่ต้องนำไปแสดง

๑. หลักฐานอื่นที่มีรูปถ่ายที่ทางราชการออกให้

๒. หากไม่มีเอกสารตามข้อ ๒ ให้นำเจ้าบ้านหรือบุคคลผู้น่าเชื่อถือไปรับรอง

การทำบัตรใหม่กรณีบัตรหายหรือบัตรถูกทำลาย ต้องเสียค่าธรรมเนียม ๑๐๐ บาท

คำถาม – คำตอบ (เรื่อง กรณีบัตรหายหรือบัตรถูกทำลาย) ที่ประชาชนให้ความสนใจ

****

๑. คำถาม บัตรประจำตัวประชาชนสูญหายไม่มีเอกสารทางราชการไปยืนยัน และไม่สามารถหาพยานบุคคลไปรับรองได้ สามารถยื่นคำร้องขอมีบัตรประจำตัวประชาชนกรณีสูญหายได้หรือไม่

คำตอบ การขอมีบัตรใหม่เนื่องจากบัตรสูญหาย ให้ยื่นคำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ โดยแสดงหลักฐานเอกสารซึ่งมีรูปถ่ายของผู้ถือบัตรและเป็นเอกสารที่ทางราชการออกให้อย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น ใบอนุญาตขับรถ หนังสือเดินทาง ทั้งนี้ หากผู้ขอมีบัตรใหม่มิได้นำหลักฐานเอกสารดังกล่าวมาแสดง เจ้าหน้าที่จะตรวจสอบประวัติการจัดทำบัตรในฐานข้อมูลทะเบียนบัตร โดยจะตรวจสอบภาพใบหน้าของผู้ขอมีบัตรและทำการเปรียบเทียบลายพิมพ์นิ้วมือผ่านทางระบบการจัดทำบัตรด้วยระบบคอมพิวเตอร์ เมื่อระบบแจ้งผลการตรวจสอบโดยไม่มีเหตุปฏิเสธการจัดทำบัตร พนักงานเจ้าหน้าที่ก็จะพิจารณาอนุญาตให้ทำบัตรโดยไม่เรียกหลักฐานเอกสารอื่นใดจากผู้ขอมีบัตร

สำหรับกรณีผู้ขอมีบัตรใหม่ที่ไม่มีเอกสารที่ทางราชการออกให้มาแสดง และตรวจสอบไม่พบข้อมูลประวัติการทำบัตรให้นำเจ้าบ้านหรือบุคคลผู้น่าเชื่อถือไปให้การรับรองและยืนยันตัวบุคคลว่าเป็นเจ้าของรายการที่แท้จริง ตามระเบียบกรมการปกครองว่าด้วยการจัดทำบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ. ๒๕๕๔ และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม

๒. คำถาม กรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่อนุญาตให้ทำบัตรกรณีบัตรหาย ขอทราบว่าบันทึกรับแจ้งบัตรหาย ป.ป.๗ ฉบับที่ ๑ เก็บไว้ประกอบกับคำขอ บ.ป.๑ ส่วนฉบับที่ ๒ แยกเก็บในแฟ้มต่างหากเฉพาะ บ.ป. ถูกต้องหรือไม่(ที่เคยปฏิบัติจะมอบให้กับผู้ทำบัตรฯ ไป ๑ ฉบับ และเก็บแยกไว้ต่างหาก ๑ ฉบับ)

คำตอบ การทำบัตรประจำตัวประชาชนกรณีบัตรหาย เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่อนุญาตให้ทำบัตรกรณีบัตรหาย ก็จะบันทึกการรับแจ้งเอกสารเกี่ยวกับบัตรประจำตัวประชาชนสูญหายหรือถูกทำลาย (บ.ป.๗) เสร็จเรียบร้อยแล้วระบบการทำบัตรจะเพิมพ์ บ.ป. ๗ ออกมา ๒ ฉบับ โดยมอบให้ผู้แจ้งเก็บไว้ ๑ ฉบับ โดยปฏิบัติตามหนังสือ กรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๐๙.๒/ว ๑๑๖๐ ลงวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๖๑ เรื่องแนวทางการบันทึกการรับแจ้งเกี่ยวกับบัตรประจำตัวประชาชนสูญหายหรือถูกทำลาย

๕. คู่มือการให้บริการกรณีบัตรชำรุดในสาระสำคัญ

เมื่อบัตรชำรุดในสาระสำคัญ เช่น ไฟไหม้บางส่วน ถูกน้ำเลอะเลือน ต้องขอเปลี่ยนบัตรโดยยื่นคำขอเปลี่ยนบัตรต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ภายในกำหนดหกสิบวัน นับแต่วันที่บัตรชำรุดในสาระสำคัญ หากพ้นกำหนดต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งร้อยบาท

หลักฐานเอกสารที่ต้องนำไปแสดง

๑. บัตรประจำตัวประชาชนเดิมที่ชำรุด แต่หากบัตรนั้นชำรุดไม่สามารถพิสูจน์บุคคลหรือรายการในบัตรก็ให้นำเจ้าบ้าน หรือบุคคลผู้น่าเชื่อถือไปรับรอง

๒. ผู้ขอมีบัตรมีหลักฐานเอกสารมีรูปถ่ายที่ทางราชการออกให้มาแสดงให้งดเว้นไม่ต้องนำเจ้าบ้าน หรือบุคคลผู้น่าเชื่อถือมารับรอง

การเปลี่ยนบัตรกรณีบัตรเดิมชำรุด ต้องเสียค่าธรรมเนียม ๑๐๐ บาท

คำถาม – คำตอบ (เรื่อง กรณีบัตรชำรุดในสาระสำคัญ) ที่ประชาชนให้ความสนใจ

****

คำถาม ข้าพเจ้าไปติดต่อโรงพยาบาลและธนาคาร เจ้าหน้าที่ได้นำบัตรประจำตัวประชาชนของข้าพเจ้าเสียบกับเครื่องอ่านบัตร ปรากฏว่า อ่านข้อมูลบัตรประจำตัวประชาชนไม่ได้ เจ้าหน้าที่แจ้งว่าบัตรประจำตัวประชาชนไม่สามารถอ่านข้อมูลได้ ให้ไปทำบัตรประจำตัวประชาชนใหม่ จึงได้ไปทำบัตรประจำตัวประชาชนใหม่ ที่เทศบาล เจ้าหน้าที่ได้นำบัตรประจำตัวประชาชนเสียบเครื่องอ่านบัตร ปรากฏว่าสามารถอ่านข้อมูลได้ เจ้าหน้าที่แจ้งว่าบัตรประจำตัวประชาชนยังสามารถใช้ได้ ถ้าต้องการทำบัตรประจำตัวประชาชนใหม่ ต้องเสียค่าธรรมเนียม ๑๐๐ บาท ข้าพเจ้าต้องทำอย่างไร ขอทราบแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

คำตอบ กรณีเจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาลและธนาคารได้นำบัตรประจำตัวประชาชนเสียบกับเครื่องอ่านบัตร ปรากฏว่า อ่านข้อมูลในบัตรประจำตัวประชาชนไม่ได้ อาจเกิดจากหน่วยงานที่ให้บริการประชาชนไม่ดำเนินการปรับปรุงโปรแกรมสำหรับการเข้าถึงข้อมูลในหน่วยความจำ (Library SCAPI) ของบัตรประจำตัวประชาชนตามที่กรมการปกครองแจ้งให้ปรับปรุง ทำให้ไม่สามารถอ่านข้อมูล ในหน่วยความจำประจำตัวประชาชนในแต่ละรุ่นได้ (ส่วนใหญ่มักจะเกิดกับโรงพยาบาล และธนาคารของหน่วยงานเอกชน ที่ไม่สามารถเชื่อมโยงข้อมูลกับฐานข้อมูลกลางภาครัฐแบบเรียลไทม์ได้) ดังนั้น บัตรประจำตัวประชาชนที่หน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่จัดทำบัตรประจำตัวประชาชนได้ตรวจสอบพบว่า สามารถอ่านข้อมูลได้ หรือใช้งานได้ตามปกติ ไม่ควรเป็นเหตุให้ประชาชนต้องยื่นขอทำบัตรประตัวประชาชนใหม่ เพราะเป็นปัญหาจากเครื่องอ่านบัตรของหน่วยงานที่ประชาชนไปขอรับบริการดังกล่าว

๖ กรณีเปลี่ยนบัตรเนื่องจากเปลี่ยนชื่อตัว ชื่อสกุล หรือเปลี่ยนชื่อตัวและชื่อสกุล

เมื่อเปลี่ยนชื่อตัว ชื่อสกุล หรือเปลี่ยนชื่อตัวและชื่อสกุล ในทะเบียนบ้านต้องยื่นคำขอมีบัตรใหม่ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ภายในกำหนดหกสิบวัน นับแต่วัตที่แก้ไขชื่อตัว ชื่อสกุล หรือชื่อตัวและชื่อสกุล

ในทะเบียนบ้าน หากพ้นกำหนดต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งร้อยบาท

หลักฐานเอกสารที่ต้องนำไปแสดง

๑. บัตรประจำตัวประชาชนเดิม

๒. หลักฐานการเปลี่ยนชื่อตัว ชื่อสกุล หรือชื่อตัวและชื่อสกุล แล้วแต่กรณี

การเปลี่ยนบัตรกรณีแก้ไขชื่อตัว หรือชื่อสกุล หรือชื่อตัวและชื่อสกุล ต้องเสียค่าธรรมเนียม ๑๐๐ บาท

๗. กรณีผู้ถือบัตรย้ายที่อยู่

ผู้ถือบัตรผู้ใดย้ายที่อยู่จะขอเปลี่ยนบัตรก็ได้ (ตามความสมัครใจ) หากไม่ขอเปลี่ยนบัตรก็สามารถใช้บัตรประจำตัวประชาชนนั้นได้ จนกว่าบัตรจะหมดอายุ

หลักฐานเอกสารที่ต้องนำไปแสดง

- บัตรประจำตัวประชาชนเดิม

การขอเปลี่ยนบัตรกรณีย้ายที่อยู่ กรณีบัตรยังไม่หมดอายุ ต้องเสียค่าธรรมเนียม ๑๐๐ บาท

๘. การขอตรวจหลักฐานรายการหรือข้อมูลเกี่ยวกับบัตร

ผู้ถือบัตรและผู้มีส่วนได้เสียโดยตรงหมายความรวมถึง คู่สมรส บุพการี และผู้สืบสันดานของผู้ถือบัตร และผู้รับมอบอำนาจจากบุคคลดังกล่าว สามารถขอตรวจหลักฐานรายการ หรือข้อมูลเกี่ยวกับบัตรจากฐานข้อมูลทะเบียนบัตรจากระบบคอมพิวเตอร์ ณ สถานที่ดังนี้

(๑) ที่ทำการปกครองจังหวัด ศาลากลางจังหวัดทุกแห่งทั่วประเทศ

(๒) สำนักทะเบียนที่ออกบัตรด้วยระบบคอมพิวเตอร์ทุกแห่ง

การขอตรวจหลักฐานรายการหรือข้อมูลเกี่ยวกับบัตร ต้องเสียค่าธรรมเนียม ฉบับละ ๑๐ บาท

คำถาม – คำตอบ (เรื่อง การขอตรวจหลักฐานหรือคัดรับรองสำเนารายการเกี่ยวกับบัตร) ที่ประชาชนให้ความสนใจ

****

๑. คำถาม ข้าพเจ้าได้ติดต่อสำนักทะเบียนอำเภอเพื่อขอคัดรายการบัตรประจำตัวประชาชนของผู้เสียชีวิตเนื่องจากขอเบิกเงินกับ ธกส. กรณีบัตรประจำตัวประชาชนใบเดิมของผู้เสียชีวิตหาย แต่ทางสำนักทะเบียนอำเภอไม่คัดรายการบัตรประจำตัวประชาชนให้โดยให้เหตุผลว่า เป็นบุคคลเสียชีวิตแล้ว ข้าพเจ้าต้องทำอย่างไร จึงสามารถนำเอกสารไปยื่นกับ ธกส. ได้

คำตอบ การขอคัดรายการบัตรประจำตัวประชาชนนั้น ตามกฎกระทรวงการขอตรวจหลักฐาน รายการ หรือข้อมูลเกี่ยวกับบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ. ๒๕๕๕ กำหนดให้ผู้มีส่วนได้เสียโดยตรง กล่าวคือ คู่สมรส บุพการี และผู้สืบสันดานของผู้ถือบัตร สามารถขอตรวจหลักฐาน รายการ หรือข้อมูลเกี่ยวกับบัตรหรือจะขอให้พนักงานเจ้าหน้าที่ถ่ายเอกสารหรือคัดและรับรองสำเนาข้อมูลดังกล่าว ดังนั้น หากผู้ยื่นคำขอเป็นผู้มีส่วนได้เสียโดยตรงย่อมสามารถขอตรวจหลักฐาน รายการ หรือข้อมูลเกี่ยวกับบัตรหรือจะขอให้พนักงานเจ้าหน้าที่ถ่ายเอกสารหรือคัดและรับรองสำเนาข้อมูลดังกล่าวได้ ตามพระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๔ มาตรา ๑๐ และระเบียบกรมการปกครอง ว่าด้วยการจัดทำบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ. ๒๕๒๔ และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม ข้อ ๔ วรรค ๓

๒. คำถาม กรณีพิมพ์แบบการยื่นภาษีไม่ได้โดยข้อความขึ้นว่า โปรดตรวจสอบเลขหลังบัตรประจำตัวประชาชนไม่ถูกต้อง ซึ่งทำการตรวจดูเลขหลังบัตรหลายครั้งแล้วว่าถูกต้อง คีย์ไม่ผิดแน่นอน อยากทราบว่าเป็นเพราะเหตุใดและจะต้องทำอย่างไร

คำตอบ กรณีพิมพ์แบบการยื่นภาษีเงินได้ ของกรมสรรพากร โดยให้ประชาชนยืนยันตัวตนโดยพิมพ์เลขหลังบัตรประจำตัวประชาชนด้วยนั้น ซึ่งจากกรณีดังกล่าว อาจแยกเป็นสองกรณี คือ

๑. อ่านตัวอักษรหลังบัตรผิด เช่น หลังบัตรระบุ ME๐ (เอ็ม อี ศูนย์) พิมพ์เป็น MEO (เอ็ม อี โอ) ระบบจะมีข้อความขึ้นว่า โปรดตรวจสอบเลขหลังบัตรประจำตัวประชาชนไม่ถูกต้อง กรณีเช่นนี้เกิดขึ้นบ่อยครั้งโดยประชาชนก็ไม่ทราบว่าตนเองพิมพ์ผิด

๒. ประชาชนเจอบัตรประชาชนใบเก่าที่คิดว่าหายไปแล้ว และนำกลับมาใช้อีกครั้ง โดยพิมพ์เลขหลังบัตรประจำตัวประชาชนใบนั้น ระบบก็จะมีข้อความขึ้นว่า โปรดตรวจสอบเลขหลังบัตรประจำตัวประชาชนไม่ถูกต้อง เช่นกัน

๙. ค่าธรรมเนียมบัตรประจำตัวประชาชน

๑. การขอมีบัตรกรณีบัตรหายหรือถูกทำลาย เสียค่าธรรมเนียม ๑๐๐ บาท ตามกฎกระทรวงปี ๒๕๕๙
๒. การขอมีบัตรกรณีบัตรชำรุดในสาระสำคัญ เสียค่าธรรมเนียม ๑๐๐ บาท ตามกฎกระทรวงปี ๒๕๕๙
๓. การขอมีบัตรกรณีแก้ไขชื่อตัว ชื่อสกุลในทะเบียนบ้าน เสียค่าธรรมเนียม ๑๐๐ บาท ตามกฎกระทรวงปี ๒๕๕๙
๔. การขอมีบัตรกรณีย้ายที่อยู่และประสงค์จะเปลี่ยนบัตร เสียค่าธรรมเนียม ๑๐๐ บาท ตามกฎกระทรวงปี ๒๕๕๙
๕. การขอคัดและรับรองสำเนาข้อมูลเกี่ยวกับบัตร เสียค่าธรรมเนียม ๑๐ บาท ตามกฎกระทรวงปี ๒๕๕๙
๖. การออกใบแทนใบรับ เสียค่าธรรมเนียม ๑๐ บาทตามกฎกระทรวงปี ๒๕๕๙

คำถาม – คำตอบ (เรื่อง บัตรประจำตัวประชาชนในกรณีอื่น ๆ) ที่ประชาชนให้ความสนใจ

****

๑. คำถาม ประชาชนที่ได้รับเงินสวัสดิการแห่งรัฐ จะนำบัตรประจำตัวประชาชนไปทิ้งไว้ ณ ร้านค้าเพื่อทยอยเอาสินค้า ร้านค้าจะขอยึดบัตรประจำตัวประชาชนทิ้งไว้ อยากทราบว่า ประชาชน และร้านค้ามีความผิดหรือไม่ หากมีความผิดมีความผิดอย่างไร ขอทราบแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องตากฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

คำตอบ กรณีร้านค้าจะขอยึดบัตรประจำตัวประชาชนทิ้งไว้ ณ ร้านค้า เพื่อทยอยเอาสินค้า เจ้าของร้าน อาจเป็นผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๑๕ ทวิ แห่งพระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ. ๒๕๒๖ และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม ฐานผู้ใดเอาไปเสียหรือยึดไว้ซึ่งบัตรหรือใบรับหรือใบแทนใบรับของผู้อื่นเพื่อประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท และประชาชน ผู้ถือบัตรอาจเป็นผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๑๖ ทวิ แห่งพระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ. ๒๕๒๖ หากเจ้าของร้านค้านำบัตรไปใช้ในทางทุจริต ฐานผู้ใดยินยอมให้ผู้อื่นนำบัตรหรือใบรับหรือใบแทนใบรับของตนไปในทางทุจริต ต้องระวางโทษ จำคุกตั้งแต่สามเดือนถึงสามปี หรือปรับตั้งแต่ห้าพันบาทถึงหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๒. คำถาม บัตรประจำตัวประชาชนหมดอายุสามารถใช้ในการเลือกตั้งได้หรือไม่

คำตอบ หลักฐานที่ใช้ในการเลือกตั้งย่อมเป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้ง โดยบัตรประจำตัวประชาชนที่หมดอายุสามารถใช้เป็นหลักฐานแสดงตนเพื่อขอใช้สิทธิเลือกตั้งได้ตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๑๔๖ ตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๖ ข้อ ๑๕๑ และระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๙๒

๓. คำถาม กรณีที่มีคนแอบนำบัตรประจำตัวประชาชนเราไปใช้ทำธุรกรรมทางการเงินในการเบิกเงินทางธนาคาร สมัครแอปเงินกู้ต่าง ๆ เราสามารถที่จะยื่นคำร้องขอทำบัตรประจำตัวประชาชนใหม่ได้หรือไม่ เพื่อเป็นการป้องกันมิจฉาชีพที่นำบัตรประจำตัวประชาชนเราไปใช้ ในกรณีนี้เราจะบอกว่าทำบัตรประจำตัวประชาชน ในกรณีใด

คำตอบ การยื่นคำร้องขอทำบัตรประจำตัวประชาชนใหม่อันเนื่องจากกรณีป้องกันมิจฉาชีพนำบัตรประจำตัวประชาชนไปใช้นั้น ไม่มีในกระบวนการจัดทำบัตรประจำตัวประชาชน ตามกฎหมาย ระเบียบ และหนังสือสั่งการใด ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยพระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ. ๒๕๒๖ และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม ได้กำหนดแนวทางปฏิบัติในการขอมีบัตรใหม่ และขอเปลี่ยนบัตรไว้ ดังนี้

๑) ผู้ถือบัตรที่บัตรเดิมหมดอายุ ให้ยื่นคำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ภายใน ๖๐ วัน นับแต่บัตรเดิมหมดอายุ หรือจะยื่นคำขอมีบัตรใหม่ภายใน ๖๐ วันก่อนวันที่บัตรหมดอายุก็ได้

๒) ผู้ถือบัตรต้องมีบัตรใหม่หรือขอเปลี่ยนบัตร ให้ยื่นคำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ภายใน ๖๐ วันนับแต่บัตรหายหรือถูกทำลาย บัตรชำรุดในสาระสำคัญ การขอแก้ไขชื่อตัว ชื่อสกุล หรือชื่อตัวและชื่อสกุลในทะเบียนบ้าน และผู้ถือบัตรที่มีการย้ายที่อยู่จะขอเปลี่ยนบัตรได้

ภาคผนวก

หนังสือสั่งการที่น่าสนใจ

บ้านและทะเบียนบ้าน

ที่ มท ๐๓๐๙.๑๐/ว ๗๙

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนลำลูกกา ปท. ๑๒๑๕๐

๑๙ สิงหาคม ๒๕๖๗

เรื่อง การขอเลขที่บ้าน

เรียน นายทะเบียนจังหวัด ทุกจังหวัด และนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง หนังสือสำนักทะเบียนกลาง มท ๐๓๑๐.๑/ว ๑ ลงวันที่ ลงวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๑

ตามที่สำนักทะเบียนกลาง ได้กำหนดแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหางานทะเบียนราษฎร เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชน กรณีบ้านซึ่งปลูกสร้างนานแล้ว ก่อนที่จะมีกฎหมายควบคุมอาคารใช้บังคับ และยังไม่ได้กำหนดบ้านเลขที่ เมื่อเจ้าของหรือผู้ครอบครองบ้านประสงค์ขอกำหนดบ้านเลขที่ นายทะเบียนจะต้องรับแจ้งและกำหนดบ้านเลขที่ให้ตามระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๓๒ โดยไม่จำเป็นต้องเรียกหลักฐานการขออนุญาตปลูกสร้างอาคาร นั้น

สำนักทะเบียนกลาง ได้รับเรื่องขอความช่วยเหลือจากประชาชนและได้แจ้งแนวทางการแก้ไขปัญหากรณีดังกล่าวแล้ว เพื่อให้เกิดประโยชน์กับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ จึงขอซักซ้อมเพิ่มเติม กรณีผู้ขอบ้านเลขที่ไม่ได้เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์หรือเป็นผู้เช่าบ้าน นายทะเบียนอาจตรวจสอบและสอบสวนพยานหลักฐานอื่นเพิ่มเติมเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริง เช่น การสอบบันทึก (ปค. ๑๔) กับเจ้าของที่ดินว่ามีเจตนาหรือยินยอมให้ผู้ขออยู่อาศัยในบ้านโดยไม่ได้ทำสัญญาเช่า เป็นต้น และบันทึกการแสดงเจตนาของทุกฝ่ายไว้เพื่อเป็นหลักฐานประกอบดุลพินิจในการออกเลขที่บ้านต่อไป อนึ่ง หากมีประเด็นข้อสงสัยสามารถสอบถามเพิ่มเติมได้ที่ส่วนการทะเบียนราษฎร หมายเลขโทรศัพท์ ๐ ๒๗๙๑ ๗๓๑๒ – ๑๖

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและแจ้งสำนักทะเบียนอำเภอ สำนักทะเบียนท้องถิ่นถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายบรรจบ จันทรัตน์)
รองผู้อำนวยการทะเบียนกลาง ปฏิบัติราชการแทน
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักบริหารการทะเบียน
โทร ๐ ๒๗๙๑ ๗๔๔๙
โทรสาร ๐ ๒๙๐๖ ๙๓๐๒

Change For Good

633

ที่ มท 0310.1/ว 1

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนนครสวรรค์ กท 10300

20 กุมภาพันธ์ 2541

เรื่อง การแก้ไขปัญหางานทะเบียนราษฎรเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชน

เรียน นายทะเบียนจังหวัด ทุกจังหวัด และนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร

ด้วยปรากฏว่ามีบ้านตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎรจำนวนมากที่ปลูกสร้างเป็นเวลานานแล้ว ก่อนที่จะมีกฎหมายควบคุมอาคารใช้บังคับ และยังไม่ได้กำหนดบ้านเลขที่ เมื่อประชาชนร้องขอกำหนดบ้านเลขที่ต่อนายทะเบียน เจ้าหน้าที่จะเรียกหลักฐานการขออนุญาตปลูกสร้างบ้าน ซึ่งผู้ร้องไม่สามารถจัดหามาแสดงได้ ทำให้ได้รับความเดือดร้อน และอีกปัญหาหนึ่งเกี่ยวกับเลขประจำตัวประชาชนของบุคคลในทะเบียนบ้านกับสูติบัตรไม่ถูกต้องตรงกัน เมื่อประชาชนร้องขอแก้ไข เจ้าหน้าที่จะอ้างว่าไม่มีระเบียบปฏิบัติในการแก้ไขเลขประจำตัวประชาชน ทำให้ประชาชนต้องได้รับความเดือดร้อนอีกกรณีหนึ่งด้วย

ดังนั้น เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหางานทะเบียนราษฎรทั้ง 2 กรณีดังกล่าว จึงขอซักซ้อมแนวทางการปฏิบัติดังต่อไปนี้

1. กรณีบ้านซึ่งปลูกสร้างนานแล้ว ก่อนที่จะมีกฎหมายควบคุมอาคารใช้บังคับและยังไม่ได้กำหนดบ้านเลขที่ เมื่อเจ้าของหรือผู้ครอบครองบ้านประสงค์ขอกำหนดบ้านเลขที่ นายทะเบียนจะต้องรับแจ้งและกำหนดบ้านเลขที่ให้ตามระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ.2535 ข้อ 32 โดยไม่จำเป็นต้องเรียกหลักฐานการขออนุญาตปลูกสร้างอาคาร เนื่องจากกรณีนี้ผู้ร้องไม่มีหรือไม่สามารถแสดงหลักฐานการขออนุญาตปลูกสร้างอาคารได้

634

ทั้งนี้ เฉพาะบ้านซึ่งปลูกสร้างในที่ดินที่ผู้ร้องเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์หรือเป็นผู้เช่า แล้วแต่กรณีเท่านั้น

2. ปัญหาเลขประจำตัวประชาชนในทะเบียนบ้านและสูติบัตรไม่ถูกต้องตรงกัน สืบเนื่องจากสำนักทะเบียนกลางได้กำหนดเลขให้ใหม่ในทะเบียนบ้าน ขณะที่หลักฐานสูติบัตรยังปรากฏเลขประจำตัวประชาชนเดิม เมื่อประชาชนร้องขอแก้ไขเลขประจำตัวในสูติบัตร ให้นายทะเบียนรับคำร้องแล้วตรวจสอบไปยังสำนักทะเบียนจังหวัดว่า ตามฐานข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎรใช้เลขใดเป็นสำคัญ เมื่อนายทะเบียนได้รับแจ้งผลการตรวจสอบ (ตามแบบ ท.ร.14/1) แล้ว ให้อาศัยเป็นหลักฐานประกอบกับทะเบียนบ้านในการแก้ไขเลขประจำตัวประชาชนในสูติบัตร ทั้งนี้ ให้ดำเนินการแก้ไขตามวิธีที่กำหนดไว้ในระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ ข้อ 121 พร้อมทั้งหมายเหตุไว้ด้านหลังสูติบัตรว่า "แก้ไขเลขประจำตัวประชาชนตามคำร้องที่.....ลงวันที่....." แล้วลงชื่อนายทะเบียนและวันเดือนปีกำกับไว้ สำหรับสำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนบ้านท้องถิ่นที่ปฏิบัติงานทะเบียนราษฎรด้วยระบบคอมพิวเตอร์แล้ว ให้ตรวจสอบและจัดทำแบบ ท.ร.14/1 ขึ้น เพื่อเป็นหลักฐานการแก้ไขโดยไม่ต้องส่งไปตรวจสอบที่สำนักทะเบียนจังหวัดก็ได้

จึงเรียนมาเพื่อขอได้โปรดสั่งกำชับสำนักทะเบียนทุกแห่งในพื้นที่รับผิดชอบถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายไพโรจน์ พรหมสาส์น)
รองผู้อำนวยการทะเบียนกลาง รักษาราชการแทน
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนราษฎร
โทร. (02) 2812486

การจัดทำทะเบียนประวัติบุคคลไม่มีสถานะทางทะเบียน

ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ ว ๙๙

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนลำลูกกา ปท ๑๒๑๕๐

๒๙ สิงหาคม ๒๕๖๗

เรื่อง การจัดทำทะเบียนประวัติบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน หรือบุคคลประเภท ๐ ตามมาตรา ๑๙/๒ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒

เรียน นายทะเบียนจังหวัด ทุกจังหวัด และนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง ๑. หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๓๐๙.๖/ ว ๖๙ ลงวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๖๖
๒. หนังสือกรมการปกครอง ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๓๐๙/ ว ๑๑๖๘๒ ลงวันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๖๒
๓. หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ ว ๓๖ ลงวันที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๕๙

ตามหนังสือที่อ้างถึง ๑ สำนักทะเบียนกลางแจ้งซักซ้อมแนวทางปฏิบัติตามมาตรการแก้ไขปัญหาการทุจริตทางทะเบียนและบัตรประจำตัวประชาชน กรณีการจัดทำทะเบียนประวัติบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน ตามมาตรา ๓๘ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ ของคนไร้รัฐไร้สัญชาติที่มีภูมิลำเนาอาศัยเป็นหลักแหล่งในราชอาณาจักรเป็นประจำและไม่มีเอกสารราชการของประเทศใดที่แสดงว่าเป็นคนชาติหรือราษฎรของประเทศใดๆ เนื่องจากตรวจสอบพบการกระทำทุจริตจัดทำทะเบียนประวัติบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน ตามมาตรา ๓๘ วรรคสอง เป็นจำนวนมาก จึงได้กำหนดแนวทางปฏิบัติโดยให้นายทะเบียนอำเภอและนายทะเบียนท้องถิ่น จัดส่งสำเนาเอกสารหลักฐานในการร้องขอจัดทำทะเบียนประวัติกลุ่มบุคคลดังกล่าว ให้สำนักทะเบียนกลางเพื่อดำเนินการตรวจสอบและเปิดระบบ ก่อนที่นายทะเบียนอำเภอและนายทะเบียนท้องถิ่นจะดำเนินการจัดทำทะเบียนประวัติฯ ตามมาตรา ๓๘ วรรคสอง ดังกล่าวต่อไป ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

สำนักทะเบียนกลาง พิจารณาแล้วเห็นว่า การจัดทำทะเบียนประวัติบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน หรือบุคคลประเภท ๐ ตามกฎหมายและระเบียบว่าด้วยการทะเบียนราษฎร จะมีอยู่ ๒ กรณี ได้แก่

๑. กรณีการแจ้งการเกิดของเด็กไร้รากเหง้า ถูกทอดทิ้ง เด็กที่ไม่ปรากฏบุพการี ซึ่งอยู่ในการดูแลของสถานสงเคราะห์ ตามมาตรา ๑๙ และมาตรา ๑๙/๑ การแจ้งการเกิดเกินกำหนดตามมาตรา ๑๙/๓ และการขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน ตามมาตรา ๓๗ ซึ่งนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นไม่อาจพิสูจน์สถานะการเกิดและสัญชาติได้ ตามมาตรา ๑๙/๒ วรรคหนึ่ง ให้เสนอนายอำเภอท้องที่พิจารณาให้ความเห็นชอบเพื่อจัดทำทะเบียนประวัติบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน หรือบุคคลประเภท ๐ ไว้เป็นหลักฐาน

๒. กรณีบุคคลไร้รัฐไร้สัญชาติที่มีภูมิลำเนาอาศัยอยู่เป็นหลักแหล่งในราชอาณาจักรร้องขอจัดทำเอกสารทะเบียนราษฎร ซึ่งผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนดให้จัดทำทะเบียนประวัติบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน หรือบุคคลประเภท ๐ ตามมาตรา ๓๘ วรรคสอง ไว้เป็นหลักฐาน ซึ่งกลุ่มนี้พบการกระทำทุจริตจึงได้กำหนดให้นายทะเบียนอำเภอและนายทะเบียนท้องถิ่น ต้องจัดส่งสำเนาเอกสารหลักฐานในการอนุญาตให้จัดทำทะเบียนประวัติฯ ให้สำนักทะเบียนกลางตรวจสอบก่อน แล้วจึงเปิดระบบให้ดำเนินการได้ ตามหนังสือสำนักทะเบียนกลาง ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๓๐๙.๖/ ว ๖๙ ลงวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๖๖

/ในการนี้ ...

ในการนี้ เพื่อให้การจัดทำทะเบียนประวัติบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน หรือบุคคลประเภท ๐ ตามมาตรา ๑๙/๒ วรรคหนึ่ง ในภารกิจของสำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่น เป็นไปด้วยความถูกต้อง และมีความรอบคอบรัดกุมมากยิ่งขึ้น เห็นควรแจ้งสำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่นทุกแห่ง ให้ถือปฏิบัติ ดังนี้

๑. การพิจารณาและสั่งอนุญาตให้จัดทำทะเบียนประวัติบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน หรือบุคคลประเภท ๐ ตามมาตรา ๑๙/๒ วรรคหนึ่ง ให้นายทะเบียนอำเภอและนายทะเบียนท้องถิ่น แล้วแต่กรณี เป็นผู้พิจารณาและออกคำสั่งด้วยตนเอง โดยกำหนดให้ใช้บัตรประจำตัวและรหัสปฏิบัติงานของนายอำเภอ ผู้อำนวยการเขต ปลัดเทศบาล หรือปลัดเมืองพัทยา แล้วแต่กรณี เว้นแต่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าว หรือมีแต่ไม่สามารถปฏิบัติราชการติดต่อกันได้เป็นเวลานานเกินกว่า ๑๕ วัน ให้ผู้ที่รักษาการในตำแหน่งดังกล่าว หรือผู้รักษาราชการแทนในลำดับแรกเป็นผู้พิจารณาและออกคำสั่งแทน

๒. เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น มีคำสั่งอนุญาตให้จัดทำทะเบียนประวัติบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน ตามมาตรา ๑๙/๒ วรรคหนึ่ง แล้ว ให้ดำเนินการจัดทำทะเบียนประวัติฯ และจัดทำบัตรประจำตัวบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียนให้แก่ผู้ร้อง โดยไม่ต้องส่งสำเนาเอกสารหลักฐานและขอเปิดระบบปฏิบัติงานไปยังสำนักทะเบียนกลางแต่อย่างใด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดแจ้งสำนักทะเบียนอำเภอ และสำนักทะเบียนท้องถิ่น ให้ถือปฏิบัติโดยเคร่งครัดต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายอรรษิษฐ์ สัมพันธรัตน์)
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนราษฎร
โทร. ๐-๒๗๙๑-๗๓๑๔-๑๖

การแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในเอกสารการทะเบียนราษฎร

ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ ว ๓๗๘

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนลำลูกกา ปท. ๑๒๑๕๐

๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๑

เรื่อง การแก้ไขเอกสารการทะเบียนราษฎรที่มีรายการไม่ถูกต้อง

เรียน นายทะเบียนจังหวัด ทุกจังหวัด และนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง ๑. หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๓ ลงวันที่ ๙ มกราคม ๒๕๓๙
๒. หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๒๔ ลงวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๔๖

ตามที่สำนักทะเบียนกลางได้กำหนดแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการแก้ไขรายการในเอกสารการทะเบียนราษฎร กรณีที่มีการบันทึกหรือจดแจ้งรายการผิดพลาดโดยคัดลอกผิดหรือสำคัญผิดในข้อเท็จจริง และกรณีที่เกิดจากการกระทำทุจริต ไว้แล้วตามหนังสือที่อ้างถึง นั้น

สำนักทะเบียนกลาง ได้รับการร้องทุกข์จากประชาชนและการหารือจากสำนักทะเบียนต่างๆ เกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติในการแก้ไขรายการในเอกสารการทะเบียนราษฎรตามหนังสือสั่งการดังกล่าว โดยเฉพาะกรณีการยกเลิกสูติบัตรที่เกิดจากการกระทำความผิดเล็กน้อยแล้วให้จัดทำสูติบัตรขึ้นใหม่ โดยที่สถานะในเรื่องสัญชาติไม่ได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เช่น ผู้ได้รับแจ้งการเกิดยังคงเป็นผู้มีสัญชาติไทย หรือเป็นผู้ที่ไม่ได้สัญชาติไทยเช่นเดียวกับที่ปรากฏรายการในสูติบัตรฉบับเดิมที่ถูกยกเลิก แต่จะได้เลขประจำตัวประชาชนชุดใหม่ ซึ่งจะทำให้เกิดปัญหากับเจ้าของรายการบุคคลที่จะต้องดำเนินการขอแก้ไขเอกสารต่างๆ ที่เกิดจากการทำธุรกรรมในอดีตทั้งกับส่วนราชการและภาคเอกชน ทำให้ประชาชนได้รับความเดือดร้อน นอกจากนี้ ยังมีปัญหาความไม่เข้าใจเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของนายทะเบียนในการแก้ไขเอกสารสูติบัตร มรณบัตร ทะเบียนบ้าน ทะเบียนบ้านกลาง กับทะเบียนคนเกิด และทะเบียนคนตาย ทำให้เกิดการปฏิเสธคำร้องของประชาชน ด้วยเหตุดังกล่าว สำนักทะเบียนกลางพิจารณาแล้วเห็นว่าเพื่อให้การปฏิบัติเกี่ยวกับการแก้ไขเอกสารการทะเบียนราษฎรที่มีรายการไม่ถูกต้องในกรณีต่างๆ เป็นไปด้วยความถูกต้องอย่างเหมาะสม ไม่สร้างปัญหาความเดือดร้อนให้แก่ประชาชน และเกิดประสิทธิภาพในการบริการประชาชน จึงยกเลิกหนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๓ ลงวันที่ ๙ มกราคม ๒๕๓๙ และหนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๒๔ ลงวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๔๖ และกำหนดแนวทางปฏิบัติเพื่อให้นายทะเบียนอำเภอ นายทะเบียนท้องถิ่น และนายทะเบียนผู้รับแจ้งถือปฏิบัติ ดังนี้

๑. กรณีเอกสารการทะเบียนราษฎรมีรายการไม่ครบถ้วนหรือไม่ถูกต้อง ซึ่งเกิดจากการคัดลอกรายการผิดพลาด ไม่ครบถ้วน หรือจดแจ้ง บันทึกรายการผิดซึ่งเกิดจากการสำคัญผิดในข้อเท็จจริงของผู้แจ้ง และเป็นความผิดพลาดที่มิได้เกิดจากการกระทำทุจริต นายทะเบียนผู้มีอำนาจสามารถแก้ไขรายการให้ถูกต้องตามข้อเท็จจริงได้โดยปฏิบัติตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๑๑๕ โดยสำนักทะเบียนที่ต้องรับผิดชอบดำเนินการ ได้แก่

๑.๑ การแก้ไขรายการในสูติบัตร มรณบัตร ทะเบียนบ้าน และทะเบียนบ้านกลาง ไม่ว่าเอกสารดังกล่าวจะเป็นแบบพิมพ์สำหรับผู้มีสัญชาติไทย หรือคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทย หรือบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียนก็ตาม สำนักทะเบียนที่ต้องดำเนินการ ได้แก่ สำนักทะเบียนอำเภอหรือสำนักทะเบียนท้องถิ่นแห่งที่ผู้มีรายการไม่ถูกต้องนั้นมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน หรือทะเบียนบ้านกลาง

/ ๑.๒ การแก้ไขรายการ ...

๑.๒ การแก้ไขรายการในทะเบียนคนเกิด (สูติบัตร ตอน ๒) และทะเบียนคนตาย (มรณบัตร ตอน ๒) ไม่ว่าเอกสารดังกล่าวจะเป็นแบบพิมพ์สำหรับผู้มีสัญชาติไทย หรือคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทย หรือบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียนก็ตาม สำนักทะเบียนที่ต้องดำเนินการ ได้แก่ สำนักทะเบียนอำเภอหรือสำนักทะเบียนท้องถิ่นแห่งที่จัดทำเอกสารดังกล่าวหรือที่ได้รับการถ่ายโอนงานทะเบียนราษฎรมาจากสำนักทะเบียนอำเภอนั้น

๑.๓ เมื่อนายทะเบียนผู้มีอำนาจได้แก้ไขรายการในเอกสารการทะเบียนราษฎรแล้ว จะต้องดำเนินการแก้ไขปรับปรุงรายการในฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎรด้วยทุกครั้ง โดยถ้าสำนักทะเบียนที่แก้ไขรายการในสูติบัตร และมรณบัตร มิใช่สำนักทะเบียนที่จัดทำเอกสารดังกล่าว จะต้องสำเนาเอกสารที่ได้แก้ไขแล้วแจ้งประสานไปยังสำนักทะเบียนที่จัดทำเอกสารนั้นเพื่อให้แก้ไขรายการในทะเบียนคนเกิด และทะเบียนคนตายให้ถูกต้องตรงกัน ตามข้อ ๑๑๖ วรรคสอง ของระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ส่วนสำนักทะเบียนที่จะต้องรายงานเพื่อการปรับปรุงฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎร ตามข้อ ๘ ของระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทะเบียนราษฎรด้วยระบบคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๓๘ ได้แก่ สำนักทะเบียนที่จัดทำและเก็บรักษาทะเบียนคนเกิด และทะเบียนคนตาย แต่ถ้าเอกสารการทะเบียนราษฎรที่แก้ไขจัดทำในขณะเป็นสำนักทะเบียนที่ไม่ได้ปฏิบัติงานด้วยระบบคอมพิวเตอร์ ให้รายงานเป็นการเฉพาะรายไปยังศูนย์บริหารการทะเบียนภาค สาขาจังหวัด ที่สำนักทะเบียนนั้นอยู่ในเขตรับผิดชอบ

๒. การบันทึกการแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในเอกสารการทะเบียนราษฎร ให้ใช้วิธีขีดฆ่าข้อความเดิมที่ผิดพลาดและเขียนข้อความใหม่ที่ถูกต้องด้วยหมึกสีแดง พร้อมลงชื่อนายทะเบียนผู้แก้ไขและวันเดือนปีกำกับไว้ ตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๑๒๑ ทั้งนี้ ห้ามมิให้ใช้วิธีการจัดทำเอกสารขึ้นใหม่

๓. กรณีเอกสารการทะเบียนราษฎรที่จะขอแก้ไข เป็นเอกสารที่ประชาชนนำไปเคลือบพลาสติกแล้ว ถ้านายทะเบียนมีปากกาเคมีชนิดที่ลบไม่ได้ ก็ให้ใช้วิธีปฏิบัติตามข้อ ๒ แต่ถ้าไม่มีให้นายทะเบียนคัดและรับรองสำเนาคำร้อง ท.ร.๓๑ ที่มีคำสั่งอนุมัติให้แก้ไขรายการในเอกสารการทะเบียนราษฎรฉบับนั้น มอบให้ผู้ร้องเพื่อใช้เป็นหลักฐานควบคู่กับสูติบัตร หรือมรณบัตรที่เคลือบพลาสติก และหากผู้ร้องมีความประสงค์จะได้สูติบัตรหรือมรณบัตรที่มีรายการตามที่นายทะเบียนได้แก้ไข ให้แนะนำผู้ร้องยื่นคำร้องขอคัดสำเนาทะเบียนคนเกิด หรือทะเบียนคนตาย แล้วแต่กรณี

๔. การขอแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในสูติบัตร มรณบัตร ทะเบียนคนเกิด และทะเบียนคนตาย เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงรายการของบุคคลที่เกี่ยวข้องในเอกสารดังกล่าวซึ่งเกิดขึ้นภายหลังจากนายทะเบียนผู้รับแจ้งได้จัดทำเอกสารดังกล่าวแล้ว เช่น การขอแก้ไขรายการชื่อบิดา หรือชื่อมารดาของเด็กในสูติบัตรเนื่องจากบิดาหรือมารดาได้เปลี่ยนชื่อตัวภายหลังบุตรเกิด ตามหลักฐานใบสำคัญการเปลี่ยนชื่อ (แบบ ช.๓) หรือการขอแก้ไขรายการสัญชาติของบิดาหรือมารดาในสูติบัตร เนื่องจากบิดาหรือมารดาได้รับสัญชาติไทยภายหลังบุตรเกิด เป็นต้น กรณีเช่นนี้ไม่สามารถดำเนินการได้ เนื่องจากรายการในสูติบัตร มรณบัตร ทะเบียนคนเกิด และทะเบียนคนตาย เป็นข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงในขณะที่เด็กเกิด หรือขณะที่บุคคลเสียชีวิต ซึ่งเป็นรายการที่ถูกต้องแล้ว ทั้งนี้หากผู้ร้องประสงค์จะแก้ไขรายการ ให้ดำเนินการแก้ไขได้เฉพาะรายการในทะเบียนบ้านหรือทะเบียนบ้านกลาง

๕. การขอแก้ไขรายการในเอกสารการทะเบียนราษฎร กรณีรายการดังกล่าวเกิดจากการแจ้งข้อความอันเป็นเท็จ หรืออำพรางข้อเท็จจริง หรือเกิดจากการกระทำทุจริต หรือเป็นผลสืบเนื่องมาจากการทุจริตทางทะเบียนหรือบัตรประจำตัวประชาชน เมื่อนายทะเบียนได้รับคำร้องแล้วให้สอบสวนให้ได้ข้อเท็จจริงว่ารายการที่ไม่ถูกต้องนั้นเกิดจากสาเหตุอะไร และข้อมูลที่ถูกต้องคืออะไร แล้วให้พิจารณาว่าการแก้ไขรายการตามคำร้องจะส่งผลทำให้เปลี่ยนแปลงสถานะเรื่องสัญชาติของบุคคลหรือไม่ อย่างไร และให้ดำเนินการ ดังนี้

/๕.๑ หากการแก้ไข ...

๕.๑ หากการแก้ไขรายการตามคำร้องไม่ทำให้สัญชาติของบุคคลเปลี่ยนไปจากเดิมตามที่ปรากฏในสูติบัตร หรือมรณบัตร และไม่ต้องเปลี่ยนแบบพิมพ์ เช่น การขอแก้ไขรายการบิดาของผู้เกิดในสูติบัตร ท.ร.๑ ของเด็กชายเอ จากที่เคยแจ้งเท็จแจ้งชื่อของผู้อื่นเป็นบิดา ส่วนรายการมารดาสัญชาติไทยเป็นรายการที่ถูกต้อง กรณีเช่นนี้ย่อมไม่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงสัญชาติของเด็กชายเอ และแบบพิมพ์สูติบัตร ท.ร.๑ เป็นต้น ให้นายทะเบียนผู้มีอำนาจดำเนินการแก้ไขรายการในเอกสารการทะเบียนราษฎรดังกล่าว โดยปฏิบัติเช่นเดียวกับข้อ ๑ - ๓ ข้างต้น โดยไม่ต้องยกเลิกเอกสารการทะเบียนราษฎรฉบับเดิม ส่วนการแจ้งความเพื่อดำเนินคดีอาญากับบุคคลที่แจ้งข้อความอันเป็นเท็จต่อนายทะเบียน ยังต้องดำเนินการโดยไม่ชักช้า

๕.๒ หากการแก้ไขรายการตามคำร้องจะทำให้สัญชาติของบุคคลเปลี่ยนไปจากเดิม หรือต้องเปลี่ยนแบบพิมพ์ เช่น การขอแก้ไขรายการบิดาและมารดาของผู้เกิดในสูติบัตร ท.ร.๒ ของเด็กหญิงน่ารัก จากที่เคยแจ้งบิดามารดาสัญชาติไทย แต่ต่อมาพบว่าการได้สัญชาติไทยของบิดามารดาเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย กรณีเช่นนี้ย่อมมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงสัญชาติของเด็กหญิงน่ารัก และแบบพิมพ์สูติบัตร ท.ร.๒ ด้วย เป็นต้น ให้นายทะเบียนผู้มีอำนาจดำเนินการยกเลิกเอกสารการทะเบียนราษฎรฉบับนั้น พร้อมทั้งจำหน่ายรายการบุคคลตามเอกสารดังกล่าว แล้วดำเนินการเพื่อจัดทำเอกสารการทะเบียนราษฎรและรายการบุคคลขึ้นใหม่ให้ถูกต้องตามข้อเท็จจริง โดยไม่ใช้วิธีการแก้ไขรายการในเอกสารฉบับเดิม ทั้งนี้ ให้นายทะเบียนแจ้งความเพื่อดำเนินคดีอาญากับบุคคลที่แจ้งข้อความอันเป็นเท็จหรือใช้เอกสารเท็จ โดยไม่ชักช้า

ทั้งนี้ แนวทางปฏิบัติดังกล่าวข้างต้นให้มีผลตั้งแต่วันที่ออกหนังสือฉบับนี้เป็นต้นไป และไม่มีผลกระทบต่อการปฏิบัติในเรื่องเดียวกันที่นายทะเบียนได้ปฏิบัติตามหนังสือสั่งการฉบับก่อนหน้านี้โดยถูกต้อง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดแจ้งสำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่นทุกแห่งให้ถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

ร้อยตำรวจโท

(อาทิตย์ บุญญะโสภัต)
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนราษฎร
โทร. ๐ ๒๗๙๑ ๗๓๑๖
โทรสาร. ๐ ๒๙๐๖ ๙๒๓๕

ด่วนที่สุด

ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๒๘๐

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนลำลูกกา ปท ๑๒๑๕๐

๒๙ ธันวาคม ๒๕๖๔

เรื่อง การแก้ไขระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕

เรียน นายทะเบียนจังหวัด ทุกจังหวัด และนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๒๕๗ ลงวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๖๔

ตามที่ สำนักทะเบียนกลางแจ้งให้สำนักทะเบียนจังหวัด ทุกจังหวัด และสำนักทะเบียนกรุงเทพมหานคร แจ้งสำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่นทุกแห่งทราบและทำความเข้าใจระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร (ฉบับที่ ๘) พ.ศ. ๒๕๖๔ ให้พร้อมที่จะปฏิบัติงานเมื่อมีผลใช้บังคับ บัดนี้ ระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร (ฉบับที่ ๘) พ.ศ. ๒๕๖๔ ดังกล่าว ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๓๘ ตอนพิเศษ ๓๐๙ ง ลงวันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๖๔ และมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป นั้น

สำนักทะเบียนกลางพิจารณาแล้วเห็นว่า เพื่อให้การปฏิบัติเกี่ยวกับการแก้ไขเอกสารการทะเบียนราษฎรที่มีรายการไม่ถูกต้องในกรณีต่าง ๆ เป็นไปด้วยความถูกต้อง เหมาะสม ไม่สร้างปัญหาความเดือดร้อนให้แก่ประชาชน และเกิดประสิทธิภาพในการบริการประชาชน จึงเห็นควรกำหนดแนวทางปฏิบัติเพื่อให้นายทะเบียนอำเภอ นายทะเบียนท้องถิ่น และนายทะเบียนผู้รับแจ้งถือปฏิบัติ ดังนี้

๑. กรณีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในทะเบียนบ้าน ทะเบียนบ้านกลาง สูติบัตร มรณบัตร ทะเบียนคนเกิด ทะเบียนคนตาย ทะเบียนประวัติคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทย และเอกสารการทะเบียนราษฎรอื่น ซึ่งมีรายการไม่ครบถ้วนหรือไม่ถูกต้อง อันเกิดจากการคัดลอกรายการผิดพลาด ไม่ครบถ้วนหรือจดแจ้ง บันทึกรายการผิดซึ่งเกิดจากการสำคัญผิดในข้อเท็จจริงของผู้แจ้ง และหรือเป็นความผิดพลาดที่เกิดจากการกระทำโดยมิชอบก็ตาม ให้ผู้ประสงค์จะขอแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการยื่นคำร้องตามแบบ ท.ร. ๓๑ ต่อนายทะเบียน ณ สำนักทะเบียนอำเภอหรือสำนักทะเบียนท้องถิ่น ที่ผู้นั้นมีภูมิลำเนาตามทะเบียนบ้านหรือสำนักทะเบียนแห่งอื่นก็ได้

๒. เมื่อนายทะเบียนได้รับคำร้องพร้อมพยานหลักฐานของผู้ร้องครบถ้วนแล้ว ให้ตรวจสอบความถูกต้องของคำร้องและพยานหลักฐานแล้วรวบรวมเสนอนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นแล้วแต่กรณี พร้อมด้วยความเห็น เพื่อพิจารณาและมีคำสั่งต่อไป หากนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น แล้วแต่กรณี มีคำสั่งให้แก้ไขเปลี่ยนรายการตามคำร้อง ให้นายทะเบียนดำเนินการแก้ไขเปลี่ยนรายการในเอกสารการทะเบียนราษฎรที่จะขอแก้ไขและจะต้องดำเนินการแก้ไขปรับปรุงรายการในฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎรให้ถูกต้องตรงกันด้วยทุกครั้งให้แล้วเสร็จโดยเร็ว พร้อมทั้งแจ้งผู้ร้องให้ติดต่อขอรับเอกสารการทะเบียนราษฎรที่ได้แก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการแล้ว ซึ่งหากเอกสารการทะเบียนราษฎรที่ขอแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการเป็นเอกสารที่จัดทำหรือมีสำเนาคู่ฉบับจัดเก็บไว้ที่สำนักทะเบียนอื่น ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น แล้วแต่กรณี สำเนาเอกสารการทะเบียนราษฎรที่มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการแจ้งไปยังสำนักทะเบียนที่เกี่ยวข้องเพื่อแก้ไขรายการในเอกสารหรือคู่ฉบับให้ถูกต้องตรงกัน ทั้งนี้ หากการแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในเอกสารการทะเบียนราษฎรไม่อาจดำเนินการได้แล้วเสร็จภายในวันที่ผู้ร้องยื่นคำร้อง ให้นายทะเบียนออกใบรับคำร้องหรือสำเนาคำร้อง ท.ร. ๓๑ มอบให้ผู้ยื่นคำร้องไว้เป็นหลักฐาน

๓. การแก้ไข...

๓. การแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในเอกสารการทะเบียนราษฎร กรณีรายการดังกล่าวเกิดจากการแจ้งข้อความอันเป็นเท็จหรืออำพรางข้อเท็จจริง หรือเกิดจากการกระทำโดยมิชอบ หรือเป็นผลสืบเนื่องมาจากการทุจริตทางทะเบียน เมื่อนายทะเบียนได้รับคำร้องแล้วให้สอบสวนให้ได้ข้อเท็จจริงว่ารายการที่ไม่ถูกต้องนั้นเกิดจากสาเหตุอะไร และข้อมูลที่ถูกต้องคืออะไร แล้วรวบรวมเสนอนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น แล้วแต่กรณี พร้อมด้วยความเห็น เพื่อพิจารณาและมีคำสั่งต่อไป ทั้งนี้ หากการแก้ไขรายการดังกล่าวทำให้สถานะบุคคลของผู้ร้องเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม และต้องเปลี่ยนแบบพิมพ์ เช่น การขอแก้ไขรายการบิดาและมารดาของผู้เกิดในสูติบัตร ท.ร. ๑ ของเด็กชายรักชาติ จากที่เคยแจ้งว่าบิดามารดาเป็นบุคคลสัญชาติไทย แต่ต่อมาพบว่าการได้สัญชาติไทยของบิดามารดาเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย กรณีเช่นนี้ย่อมส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงสัญชาติของเด็กชายรักชาติ เลขประจำตัวประชาชน และแบบพิมพ์ ท.ร. ๑ ด้วย เป็นต้น ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่รับคำร้องดำเนินการยกเลิกเอกสารการทะเบียนราษฎรฉบับนั้น พร้อมทั้งแจ้งให้สำนักทะเบียนที่บุคคลดังกล่าวมีชื่อและรายการบุคคลอยู่ในทะเบียนบ้านดำเนินการจำหน่ายรายการบุคคล และแจ้งให้สำนักทะเบียนที่จัดทำเอกสารการทะเบียนราษฎรดังกล่าว ดำเนินการจัดทำเอกสารการทะเบียนราษฎรและรายการบุคคลขึ้นใหม่ให้ถูกต้องตามข้อเท็จจริง โดยไม่ใช้วิธีการแก้ไขรายการในเอกสารฉบับเดิม

๔. การแก้ไขเปลี่ยนแปลงเอกสารการทะเบียนราษฎรที่ส่งผลให้ต้องเปลี่ยนแบบพิมพ์ เช่น การขอแก้ไขเปลี่ยนแปลงสำเนาทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) เป็นสำเนาทะเบียนทะเบียนอาคาร (ท.ร. ๑๔ อ) เป็นต้น จะต้องดำเนินการยื่นคำร้องต่อนายทะเบียน ณ สำนักทะเบียนอำเภอหรือสำนักทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่บ้านหรืออาคารดังกล่าวตั้งอยู่ เพื่อให้สำนักทะเบียนที่จัดทำเอกสารดังกล่าวตรวจสอบสภาพของบ้านหรืออาคารก่อนแล้วจึงจัดทำเอกสารการทะเบียนราษฎรขึ้นใหม่แทนฉบับเดิม

๕. เมื่อนายทะเบียนได้รับคำร้องขอแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในเอกสารการทะเบียนราษฎรแล้ว ผู้ร้องหรือผู้ที่ได้รับมอบอำนาจจากผู้ร้องจะยื่นคำร้องขอแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในเรื่องเดียวกันนั้นที่สำนักทะเบียนแห่งอื่นอีกมิได้จนกว่าการดำเนินการของนายทะเบียนที่รับคำร้องนั้นจะแล้วเสร็จหรือได้ยกเลิกคำร้องเดิม หรือล่วงพ้นระยะเวลา ๔๕ วัน นับแต่วันที่นายทะเบียนได้รับคำร้องแล้วแต่ไม่สามารถดำเนินการให้แล้วเสร็จตามคำร้อง

ทั้งนี้ หากหนังสือสั่งการฉบับใดที่มีอยู่ก่อนนี้ ขัดหรือแย้งกับหนังสือฉบับนี้ให้ใช้ได้เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับหนังสือฉบับนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายธนาคม จงจิระ)
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนราษฎร
โทร. ๐ ๒๗๙๑ ๗๓๑๔ - ๖
โทรสาร. ๐ ๒๗๙๑ ๗๓๓๙

กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย
Department Of Provincial Administration

การขอหนังสือรับรองการเกิด ตามมาตรา 20/1

ผู้ยื่นคำร้อง

เจ้าของรายการหรือผู้รับมอบอำนาจ

สถานที่ให้บริการ

สำนักทะเบียนอำเภอ หรือสำนักทะเบียนท้องถิ่น
(ผู้ร้องเกิด / ที่ผู้ร้องมีชื่อในทะเบียนบ้าน /
ที่ผู้ร้องมีภูมิลำเนาอยู่ในปัจจุบัน)

เปิดให้บริการวันจันทร์ ถึง วันศุกร์ (ยกเว้นวันหยุดที่ทางราชการกำหนด) ตั้งแต่เวลา 08:30 - 16:30 น.
ระยะเวลาในการดำเนินการรวม 30 วัน

ขั้นตอน

ตรวจสอบเอกสาร
เจ้าหน้าที่รับเรื่องคำขอ
และตรวจสอบหลักฐานการยื่น
ประกอบพิจารณาในเบื้องต้น
10 นาที

→

พิจารณา
นายทะเบียน ตรวจสอบเอกสาร
สอบสวนพยานบุคคล พยานแวดล้อม
ที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับมิดา มารดา
สัญชาติของมิดามารดา ถึงสถานที่เกิด
จำนวนพี่น้องร่วมมิดามารดา
และที่อยู่ปัจจุบัน และรวบรวมหลักฐาน
ทั้งหมดพร้อมความเห็นเสนอ
นายทะเบียนอำเภอ/ท้องถิ่น
29 วัน

→

พิจารณา
นายทะเบียนพิจารณา
รับแจ้งการเกิด
และแจ้งผลการพิจารณา
1 วัน

เอกสาร

1. บัตรประจำตัวประชาชน (ผู้ร้อง)
2. หลักฐานที่แสดงว่าเกิดในราชอาณาจักร (ถ้ามี)
   (เช่น หลักฐานบัญชีทหารกองเกิน ใบสำคัญถิ่นที่อยู่
   หรือใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว เป็นต้น)
3. หนังสือมอบหมาย หรือหนังสือมอบอำนาจ (ถ้ามี)

รายละเอียดเพิ่มเติม

เงื่อนไข

(1) กรณีมีเหตุอันควรสงสัยว่าการแจ้งเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ระเบียบ หรือโดยอำพราง หรือโดยมีรายการข้อความผิดจากความเป็นจริง ให้นายทะเบียนดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริง สอบสวนพยานบุคคล พยานแวดล้อม และพิจารณาให้แล้วเสร็จ ภายใน 15 วัน

(2) กรณีที่มีความซับซ้อนหรือข้อสงสัยในแนวทางการปฏิบัติ ข้อกฎหมาย หรือการตรวจสอบเอกสารสำคัญ ต้องดำเนินการหารือมายังสำนักทะเบียนกลาง ให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน 90 วัน (ทั้งนี้ การหารือต้องส่งให้สำนักทะเบียนกลาง ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่รับเรื่อง) โดยส่งผ่านสำนักทะเบียนจังหวัด เพื่อส่งให้สำนักทะเบียนกลาง เพื่อตอบข้อหารือดังกล่าวต่อไป

ที่ มท ๐๓๐๙.๑/๓๒๘๑

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนสำลีกกา ปท ๑๒๑๕๐

๓๑ ตุลาคม ๒๕๖๒

เรื่อง หารือการแก้ไขแบบสำรวจจัดทำทะเบียนประวัติสำหรับบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน (แบบ ๘๙)

เรียน นายทะเบียนจังหวัดแม่ฮ่องสอน

สิ่งที่ส่งมาด้วย หนังสือสำนักทะเบียนอำเภอปาย ที่ มส ๐๔๑๘/๑๖๐๘ ลงวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๖๒

ด้วยสำนักทะเบียนอำเภอปายแจ้งว่าได้รับการประสานจากสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบลแม่ยาวขอความอนุเคราะห์ขอออกหนังสือรับรองการเกิด (ท.ร.๒๐/๑) รายนายอาหลง เบเชกู่ เลขประจำตัว ๐-๕๗๖๔-๐๐๐๐๒-๕๓-๒ ซึ่งได้รับการจัดทำทะเบียนประวัติตามมาตรา ๓๘ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ณ สำนักทะเบียนดังกล่าว จึงได้ตรวจสอบเอกสารการจัดทำทะเบียนประวัติ (แบบ ๘๙) แล้วพบว่ามีการแก้ไข "รายการสถานที่เกิด" จากพื้นที่อำเภอแม่สายเป็นพื้นที่อำเภอปาย ซึ่งน่าจะไม่ถูกต้องตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๑๑๕ วรรคหนึ่ง (๒) ซึ่งเห็นต่างกับสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบลแม่ยาว ที่กล่าวว่า แบบ ๘๙ เป็นเพียงเอกสารที่สำนักทะเบียนกลางจัดทำขึ้นเองมิได้เป็นเอกสารตามระเบียบที่กำหนดให้มีการดำเนินการเป็นเพียงการจดบันทึกไว้ใช้ตามดุลพินิจของนายทะเบียน รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

สำนักทะเบียนกลาง พิจารณาข้อหารือแล้วมีความเห็น ดังนี้

๑. แบบสำรวจเพื่อจัดทำทะเบียนประวัติสำหรับบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน (แบบ ๘๙) เป็นเอกสารที่ใช้สำหรับงานทะเบียนราษฎรและเป็นเอกสารที่นายทะเบียนลงชื่อกำกับการออกคำสั่งของนายทะเบียนที่สั่งโดยชอบด้วยกฎหมายแล้วถือได้ว่าเป็นเอกสารการทะเบียนราษฎร ดังนั้น แก้ไขแบบสำรวจเพื่อจัดทำทะเบียนประวัติสำหรับบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน (แบบ ๘๙) ที่บันทึกผิดพลาดหรือมีรายการไม่ถูกต้องตามข้อเท็จจริง ย่อมสามารถแก้ไขได้โดยถือปฏิบัติตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๑๑๕ ประกอบกับหนังสือสำนักทะเบียนกลาง ด่วนมาก ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๔๘ ลงวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๗ และหนังสือสำนักทะเบียนกลาง ด่วนมาก ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๓๐๔๒ ลงวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘

๒. ขั้นตอนการแก้ไขสถานที่เกิดในเอกสารแบบสำรวจเพื่อจัดทำทะเบียนประวัติ (แบบ ๘๙) ตามข้อ ๑.

๒.๑ การแก้ไขสถานที่เกิดในเอกสารแบบสำรวจเพื่อจัดทำทะเบียนประวัติ (แบบ ๘๙) จะต้องปฏิบัติตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๑๑๕ โดยเมื่อสำนักทะเบียนได้ดำเนินการแก้ไขรายการสถานที่เกิดในแบบสำรวจเพื่อจัดทำทะเบียนสำหรับบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน (แบบ ๘๙) แล้ว นายทะเบียนจะต้องแจ้งให้สำนักทะเบียนกลางทราบเพื่อเปิดระบบฐานข้อมูลให้สำนักทะเบียนดำเนินการแก้ไขในฐานข้อมูลให้ตรงกับแบบสำรวจเพื่อจัดทำทะเบียนสำหรับบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน (แบบ ๘๙) จึงจะถือว่าเป็นการแก้ไขโดยชอบด้วยกฎหมาย

/๒.๒ การออก...

๒.๒ การออกหนังสือรับรองการเกิด (ท.ร.๒๐/๑) มีหลักเกณฑ์เงื่อนไขและวิธีการตามประกาศสำนักทะเบียนกลาง เรื่อง หลักเกณฑ์ เงื่อนไขและวิธีการในการขอหนังสือรับรองการเกิดตามมาตรา ๒๐/๑ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งมิได้กำหนดว่าจะต้องดำเนินการแก้ไขสถานที่เกิดในแบบสำรวจเพื่อจัดทำทะเบียนประวัติ (แบบ ๘๙) ก่อนยื่นคำขอหนังสือรับรองการเกิด (ท.ร.๒๐/๑) แต่อย่างใด

ดังนั้น การแก้ไขสถานที่เกิดในเอกสารแบบสำรวจเพื่อจัดทำทะเบียนประวัติ (แบบ ๘๙) โดยนำหนังสือรับรองการเกิด (ท.ร.๒๐/๑) มาประกอบการแก้ไขเปลี่ยนแปลงในเอกสาร หรือการแก้ไขสถานที่เกิดในเอกสารแบบสำรวจเพื่อจัดทำทะเบียนประวัติ (แบบ ๘๙) ให้ถูกต้องก่อนแล้วจึงนำแบบสำรวจเพื่อจัดทำทะเบียนประวัติ (แบบ ๘๙) ที่แก้ไขเรียบร้อยแล้วไปประกอบการขอออกหนังสือรับรองการเกิด (ท.ร.๒๐/๑) ย่อมสามารถกระทำได้ทั้ง ๒ กรณี

อนึ่ง เนื่องจากกรณีตามข้อหารือปัญหางานทะเบียนราษฎรควรจะหารือตามลำดับชั้น เพื่อให้ผู้บังคับบัญชาตามสายงานได้ร่วมพิจารณาและรับทราบปัญหา ซึ่งหากสำนักทะเบียนจังหวัดพิจารณาแล้วมีประเด็นสงสัยในข้อกฎหมายและระเบียบว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร จึงจะหารือแนวทางปฏิบัติไปยังสำนักทะเบียนกลางต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและแจ้งสำนักทะเบียนอำเภอบายถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายวีนัส สีลุข)
รองผู้อำนวยการทะเบียนกลาง ปฏิบัติราชการแทน
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนราษฎร
โทร. ๐-๒๗๙๑-๗๓๑๔-๖
โทรสาร ๐-๒๗๙๑-๗๓๓๙

เอกสารทางทะเบียนราษฎรสูญหายและการตรวจคัด
หรือคัดและรับรองสำเนารายการทะเบียนราษฎร

ที่ มท 0310.1/ว 1414

กรมการปกครอง
ถนนอัษฎางค์ กทม. 10200

10 มิถุนายน 2545

เรื่อง การออกหนังสือรับรองเกี่ยวกับบุคคล

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท 0404/ว 1217 ลงวันที่ 18 กันยายน 2528

ด้วยกรมการปกครองได้รับแจ้งจากกรมการกงสุล ขอทราบการปฏิบัติเกี่ยวกับการออกหนังสือรับรองบุคคล เนื่องจากสถานเอกอัครราชทูตและสถานกงสุลใหญ่ในต่างประเทศพบว่าหนังสือรับรองซึ่งออกให้โดยที่ว่าการอำเภอต่าง ๆ ที่คนไทยนำไปขอให้รับรองเอกสารเพื่อใช้เป็นหลักฐานประกอบการดำเนินการกับหน่วยงานในต่างประเทศนั้น มีรูปแบบไม่เป็นไปในลักษณะเดียวกัน เช่น บางฉบับไม่มีตราครุฑบนหัวกระดาษ ไม่มีเลขที่หนังสือ ไม่มีตราประจำตำแหน่งประทับ เป็นต้น ทำให้เกิดปัญหาในการปฏิบัติงานเพื่ออำนวยความสะดวกแก่คนไทยในต่างประเทศ นอกจากนี้ยังได้รับการหารือจากสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลหลายแห่งเกี่ยวกับการออกหนังสือรับรองสถานที่เกิดว่าสามารถดำเนินการได้หรือไม่ อย่างไร

กรมการปกครองพิจารณาแล้วเห็นว่าการปฏิบัติในการออกหนังสือรับรองเกี่ยวกับบุคคล อาทิเช่น หนังสือรับรองสถานที่เกิด หนังสือรับรองว่าเป็นบุคคลเดียวกัน หนังสือรับรองความเป็นโสด หนังสือรับรองสถานะทางครอบครัว เป็นต้น ได้มีหนังสือสั่งการกำหนดแนวทางปฏิบัติไว้แล้วตามหนังสือที่อ้างถึง โดยมีประเด็นสำคัญที่อำเภอ กิ่งอำเภอ และสำนักงานเขตทุกแห่ง จะต้องปฏิบัติให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน ดังนี้

1. การออกหนังสือรับรองเกี่ยวกับบุคคล เป็นการรับรองเพื่อแก้ไขปัญหาความทุกข์ร้อนของประชาชน และจะดำเนินการในกรณีที่ไม่มีกฎหมายหรือระเบียบกำหนดการปฏิบัติเกี่ยวกับการออกหนังสือรับรองในเรื่องนั้น ๆ ไว้เป็นการเฉพาะ เช่น การรับรองความเป็นโสด การรับรองสถานที่เกิด เป็นต้น ฉะนั้นการปฏิบัติในเรื่องนี้จึงเป็นการดำเนินการตามมาตรา 87 แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 ซึ่งเป็นอำนาจหน้าที่ของนายอำเภอ ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ และผู้อำนวยการเขต แล้วแต่กรณี

2. การยื่นคำร้องเพื่อขอหนังสือรับรองเกี่ยวกับบุคคลให้ยื่นคำร้อง ณ ที่ว่าการอำเภอ ที่ว่าการกิ่งอำเภอ หรือสำนักงานเขตแห่งที่ผู้ร้องมีภูมิลำเนาอยู่ตามทะเบียนบ้าน

3. ผู้ที่ดำเนินการสอบสวนผู้ร้อง และพยานหลักฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับเรื่องที่จะรับรอง ควรเป็นปลัดอำเภอ หรือเจ้าพนักงานปกครอง

/4. แบบหนังสือรับรอง...

4. แบบหนังสือรับรองเกี่ยวกับบุคคลให้ใช้แบบหนังสือรับรองตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงานสารบรรณ พ.ศ. 2526 และเมื่อผู้มีอำนาจลงนามในหนังสือรับรองแล้วจะต้องประทับตราประจำตำแหน่งและออกเลขที่หนังสือดังกล่าวด้วย

สำหรับประเด็นเรื่องการออกหนังสือรับรองสถานที่เกิดในส่วนของเทศบาลนั้น ยังไม่มีบทบัญญัติตามกฎหมายใดกำหนดให้เทศบาลออกหนังสือรับรองบุคคล หรือให้มีอำนาจแก้ไขปัญหาความทุกข์ร้อนของราษฎรทั่ว ๆ ไปที่ไม่มีกฎหมายใดกำหนดไว้เป็นการเฉพาะ เทศบาลจึงไม่อาจออกหนังสือรับรองบุคคลได้แม้บุคคลจะอยู่ในเขตเทศบาลก็ตาม นอกจากนี้ การออกหนังสือรับรองสถานที่เกิดไม่ใช่การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2534 แต่เป็นการออกหนังสือรับรองบุคคลเพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้แก่ประชาชนที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านแต่ไม่มีหลักฐานสูติบัตร (ท.ร. 1 ท.ร.2 ท.ร.3) หรือหนังสือรับรองการเกิด (ท.ร.1/1) ดังนั้น เพื่อให้หนังสือรับรองดังกล่าวมีความสมบูรณ์และมีสาระสำคัญเกี่ยวกับรายการบุคคลครบถ้วนอันจะเป็นประโยชน์แก่ผู้ใช้เอกสาร จึงควรระบุชื่อตัว ชื่อสกุล วันเดือนปีเกิด สัญชาติ ชื่อตัวและชื่อสกุลบิดา ชื่อตัวและชื่อสกุลมารดา ภูมิลำเนาที่อยู่ปัจจุบัน และภูมิลำเนาที่เป็นสถานที่เกิดของผู้ร้องไว้ในหนังสือรับรองสถานที่เกิดด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดแจ้งอำเภอ กิ่งอำเภอ สำนักงานเขต และเทศบาลทุกแห่ง รวมถึงเมืองพัทยาให้ถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายประกิต กันยาบาล)
รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน
อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนราษฎร
โทร. 0-2281-2486

ที่ มท ๐๓๐๙.๑๐/ว ๕๕

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนลำลูกกา ปท. ๑๒๑๕๐

๒๓ พฤษภาคม ๒๕๖๕

เรื่อง การเชื่อมโยงคอมพิวเตอร์เพื่อใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลทะเบียนกลาง กรมการปกครอง

เรียน หัวหน้าส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐ

อ้างถึง ๑. พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ รวมถึงฉบับแก้ไขเพิ่มเติม

๒. ระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการคุ้มครองและจัดการข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑

๓. ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่องหลักเกณฑ์ในการพิจารณาอนุมัติให้ส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐเชื่อมโยงระบบคอมพิวเตอร์เพื่อใช้ประโยชน์ข้อมูลในทะเบียนอื่น นอกจากทะเบียนบ้าน ทะเบียนคนเกิด ทะเบียนคนตาย และทะเบียนประวัติคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทย ลงวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๖๒

ตามที่ สำนักทะเบียนกลางได้อนุญาตให้ส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐท่านเชื่อมโยงคอมพิวเตอร์เพื่อใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลทะเบียนกลางตามวัตถุประสงค์ของการใช้ข้อมูลเพื่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐในการให้บริการภาครัฐ หรือการรักษาความสงบเรียบร้อยหรือความมั่นคงของชาติ การป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดตามกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม โดยที่สำนักทะเบียนกลางได้แจ้งให้ถือปฏิบัติตามบันทึกข้อตกลงว่าด้วยการใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลทะเบียนกลาง กรมการปกครองแล้ว นั้น

สำนักทะเบียนกลาง (กรมการปกครอง) ได้รับแจ้งจากคณะอนุกรรมการคุ้มครองข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลในหน่วยงานของรัฐ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าได้ตรวจสอบกรณีประชาชนได้ร้องเรียนเจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐในการเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคล โดยคณะอนุกรรมการฯ มีข้อสงสัยจากผลการสอบสวน และตรวจสอบข้อเท็จจริงว่าจะเป็นการล่วงละเมิดข้อมูลส่วนบุคคลของประชาชนผู้ร้องหรือการเข้าถึงข้อมูลดังกล่าว อาจไม่เป็นไปตามบันทึกข้อตกลงว่าด้วยการใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลทะเบียนกลาง และหากเกิดความเสียหายแก่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล ส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐจะต้องรับผิดชอบในความเสียหายนั้น ซึ่งสำนักทะเบียนกลางพิจารณาแล้วเห็นว่าเพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐที่ได้รับมอบหมายให้เข้าถึงข้อมูลทะเบียนราษฎรหรือทะเบียนประวัติราษฎรเป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบและเงื่อนไขที่สำนักทะเบียนกลางกำหนด จึงขอความร่วมมือให้ถือปฏิบัติดังนี้

๑. กรณีเมื่อจัดให้มีการลงทะเบียนเจ้าหน้าที่ทุกคนที่ได้รับมอบหมายให้เข้าถึงข้อมูลทะเบียนราษฎร หรือทะเบียนประวัติราษฎรตามวิธีการที่สำนักทะเบียนกลางกำหนดแล้วจะต้องจัดทำบัญชีควบคุมการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลทะเบียนกลางของเจ้าหน้าที่ตามที่สำนักทะเบียนกลางกำหนดเพื่อตรวจสอบได้ว่าใครเข้าไปตรวจหรือเปิดเผยข้อมูลของใคร เมื่อใด และนำข้อมูลไปใช้เพื่อการปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการนั้นหรือไม่ โดยผู้ควบคุมจะต้องรายงานการเข้าถึงและการใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลทะเบียนกลางเป็นประจำทุกวันโดยให้จัดเก็บบัญชีดังกล่าวเป็นเวลาไม่น้อยกว่าสามปี และให้หัวหน้าส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐที่ได้รับอนุญาตให้เชื่อมโยงคอมพิวเตอร์ ควบคุม กำกับ ดูแลการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ของข้อมูลจากฐานข้อมูลทะเบียนกลางให้เป็นไปเพื่อการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยเคร่งครัดและจะต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบหากเกิดความเสียหายจากการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบของเจ้าหน้าที่ในสังกัดตามควรแก่กรณี

/๒. ส่วนราชการ...

๒. ส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐจะต้องใช้ข้อมูลเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติราชการตามบันทึกข้อตกลงหรือตามที่แจ้งในหนังสือขออนุญาตเท่านั้น และจะต้องไม่ส่งผลกระทบหรือก่อให้เกิดความเสียหายแก่เจ้าของข้อมูล และห้ามมิให้นำข้อมูลไปใช้เพื่อประโยชน์ในทางธุรกิจหรือในเรื่องอื่นที่ไม่เกี่ยวกับหน้าที่ของส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐหรือตามวัตถุประสงค์ที่ร้องขอ

๓. กรณีมีบุคคลร้องเรียนขอให้ตรวจสอบการเข้าตรวจและเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลทำให้ได้รับความเดือดร้อนเสียหาย ให้ผู้ควบคุมข้อมูลดำเนินการตรวจสอบการเข้าตรวจข้อมูลจากฐานข้อมูลทะเบียนกลางของบุคคลตามข้อร้องเรียนจากระบบคอมพิวเตอร์ของสำนักทะเบียนกลางและสอบสวนให้ปรากฏข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเหตุผลในการเข้าตรวจข้อมูลดังกล่าวและการเปิดเผยข้อมูลไปให้ผู้ใดหรือหน่วยงานใดบ้างและหากตรวจสอบพบว่าเจ้าหน้าที่เปิดเผยข้อมูลโดยมิชอบ ไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการขอตรวจข้อมูลหรือไม่เป็นไปเพื่อประโยชน์ของทางราชการหรือเจ้าของข้อมูลนั้น ให้ผู้ควบคุมข้อมูลถอดถอนเจ้าหน้าที่ผู้นั้นไม่ให้เข้าถึงข้อมูลในฐานข้อมูลทะเบียนกลางเป็นเวลาสองปีติดต่อกันแล้วแจ้งให้ผู้อำนวยการทะเบียนกลางทราบ เว้นแต่กรณีมีเหตุจำเป็นจะต้องให้เจ้าหน้าที่ดังกล่าวเข้าถึงข้อมูลในฐานข้อมูลทะเบียนกลางก่อนเวลาที่กำหนด ผู้ควบคุมข้อมูลจะต้องแจ้งเหตุจำเป็นไปยังผู้อำนวยการทะเบียนกลางและต้องมีหนังสือรับรองจากผู้บังคับบัญชาของบุคคลนั้นส่งไปพร้อมด้วย

๔. กรณีบุคคลที่ร้องเรียนเรื่องการถูกเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลทำให้เสียหายและเรียกร้องให้รับผิดทางละเมิดหรือฟ้องร้องต่อศาลในทางปกครอง ทางแพ่งและทางอาญา ให้เป็นหน้าที่ของส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐที่ได้รับอนุญาตให้เชื่อมโยงคอมพิวเตอร์จะต้องสอบสวนข้อเท็จจริงและดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ รวมถึงความรับผิดชอบทางละเมิดในทางปกครอง ทางแพ่ง หรือทางอาญาตามผลของคดีทั้งต่อบุคคลภายนอก และสำนักทะเบียนกลาง (กรมการปกครอง)

ทั้งนี้ ขอให้จัดส่งสถิติการเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคล การร้องเรียน การดำเนินคดีปกครอง คดีแพ่ง คดีอาญา หรือการดำเนินการทางวินัยของเจ้าหน้าที่รัฐให้กลุ่มงานอำนวยการบูรณาการภาครัฐ ส่วนบูรณาการฐานข้อมูลกลางภาครัฐ หมายเลขโทรศัพท์ ๐-๒๗๙๑-๗๕๓๗ หรือช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ EMAIL : SPT.SNBT.BORA@GMAIL.COM ในโอกาสแรกด้วย เพื่อเป็นข้อมูลในการดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรการควบคุม กำกับ ดูแลด้านการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลตามที่สำนักทะเบียนกลางกำหนด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายธนาคม จงจิระ)
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนนิติการงานทะเบียน
โทร. ๐ ๒๗๙๑ ๗๕๒๗

การจดทะเบียนสมรส

เรื่องเสร็จที่ ๕๑/๒๕๕๖

บันทึกคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง
เรื่อง การเพิกถอนทะเบียนสมรสที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

กรมการปกครองได้มีหนังสือ ที่ มท ๐๓๐๙.๓/๒๓๖๔๗ ลงวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๕๕ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า นายทะเบียนสำนักงานเขตพระนครได้รับจดทะเบียนสมรสระหว่างนายวรรณะ เนียมแตง กับนางสาวชดช้อย โต๊ะยีบอ ตามทะเบียนสมรส (คร.๒) เลขทะเบียนที่ ๒๐๒/๑๘๗๕๙๓ เมื่อวันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๔๗ ต่อมาภายหลังทราบว่าผู้ที่มาจดทะเบียนสมรสฝ่ายหญิงไม่ใช่นางสาวชดช้อย โต๊ะยีบอ (ตัวจริง) และตรวจสอบแล้วเป็นผู้อื่นแอบอ้างและนำบัตรประจำตัวประชาชนของนางสาวชดช้อย โต๊ะยีบอ มาสวมตัวจดทะเบียนสมรส

กรุงเทพมหานครพิจารณาแล้วเห็นว่า นายทะเบียนสำนักงานเขตพระนครสามารถเพิกถอนทะเบียนสมรสดังกล่าวได้ เพราะการจดทะเบียนสมรสถือเป็นคำสั่งทางปกครองตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ เมื่อการจดทะเบียนสมรสได้ทำขึ้นมาจากการแสดงข้อความเป็นเท็จหรือปกปิดข้อความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้งด้วยการแอบอ้างนำบัตรประจำตัวประชาชนของผู้อื่นมาจดทะเบียนสมรส การจดทะเบียนสมรสดังกล่าวจึงเป็นคำสั่งทางปกครองที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายที่เจ้าหน้าที่หรือผู้บังคับบัญชาเจ้าหน้าที่อาจเพิกถอนได้ และไม่อยู่ในบังคับที่จะเพิกถอนภายในเก้าสิบวันตามมาตรา ๔๙ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ทั้งนี้ เมื่อการเพิกถอนทะเบียนสมรสที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายไม่มีขั้นตอนและวิธีดำเนินการ จึงต้องนำวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองหมวด ๒ ส่วนที่ ๖ การเพิกถอนคำสั่งทางปกครองมาใช้บังคับตามมาตรา ๓ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ประกอบกับ (๒) ของประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง คำสั่งทางปกครองต้องระบุเหตุผลไว้ในคำสั่งหรือในเอกสารแนบท้ายคำสั่ง ลงวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๔๓ กำหนดให้การเพิกถอนการรับจดทะเบียนเป็นคำสั่งทางปกครองที่ต้องระบุเหตุผลไว้ในคำสั่งหรือในเอกสารแนบท้ายด้วย

กรมการปกครองเห็นว่า นายทะเบียนไม่มีอำนาจเพิกถอนทะเบียนสมรสดังกล่าวได้ เพราะกรณีมีการสวมตัวจดทะเบียนสมรส โดยคู่สมรสฝ่ายหญิงได้ใช้ชื่อตัวและชื่อสกุลของบุคคลอื่นมาแสดงต่อนายทะเบียนโดยที่นายทะเบียนไม่ทราบ จึงไม่เป็นเหตุที่นายทะเบียนจะไม่ทำการจดทะเบียนสมรสให้ และก็ไม่เป็นเหตุต้องห้ามตามพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๔๗๘ หรือประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ แต่อย่างใด ดังนั้น การจดทะเบียนสมรสดังกล่าวย่อมมีผลสมบูรณ์ตามกฎหมายตามนัยคำวินิจฉัย ที่ ๙๔/๒๕๓๑ ของสำนักงานอัยการสูงสุด และเมื่อความปรากฏแก่นายทะเบียนว่าการจดทะเบียนนั้นไม่ชอบด้วยบทบัญญัติแห่งกฎหมายหรือด้วยประการใดก็ตาม ไม่มีบทกฎหมายบัญญัติให้อำนาจนายทะเบียนที่จะเพิกถอนทะเบียนนั้น ๆ ฉะนั้น นายทะเบียนจึงไม่จำต้องปฏิบัติอย่างไร เว้นเสียแต่ศาลจะได้มีคำสั่งหรือคำพิพากษาให้เพิกถอนแล้ว นายทะเบียนจึงบันทึกไว้ในทะเบียนได้ตามนัยหนังสือกรมมหาดไทย ที่ ๙๒/๒๔๘๔ ลงวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๔๘๔

ดังนั้น กรมการปกครองจึงขอหารือว่าความเห็นของกรมการปกครองถูกต้องหรือไม่

คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองได้พิจารณาปัญหาดังกล่าว โดยมีผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมการปกครอง) และผู้แทนกรุงเทพมหานคร เป็นผู้ชี้แจงรายละเอียดข้อเท็จจริงแล้ว เห็นว่า โดยที่การรับจดทะเบียนสมรสตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๔๗๘ เป็นการใช้อำนาจของนายทะเบียนที่มีผลเป็นการสร้างนิติสัมพันธ์ขึ้นกับบุคคลที่จดทะเบียนสมรสในอันที่จะก่อหรือเปลี่ยนแปลงสถานภาพของสิทธิหรือหน้าที่ โดยบุคคลที่จดทะเบียนสมรสจะมีสิทธิ หน้าที่ และความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่จดทะเบียนสมรสในฐานะสามีภริยาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ดังนั้น การรับจดทะเบียนสมรสจึงเป็น "คำสั่งทางปกครอง" ตามบทนิยามในมาตรา ๕[๑] แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

สำหรับกรณีที่ได้มีการทำคำสั่งทางปกครองโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย โดยหลักกฎหมายปกครองทั่วไป เจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครองนั้นหรือผู้บังคับบัญชาอาจเพิกถอนคำสั่งทางปกครองดังกล่าวได้ ซึ่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ ก็ได้นำหลักกฎหมายปกครองทั่วไปนี้มาบัญญัติไว้ในมาตรา ๔๙[๒] มาตรา ๕๐[๓] มาตรา ๕๑[๔] และมาตรา ๕๒[๕] โดยหาก

---

[๑]มาตรา ๕ ในพระราชบัญญัตินี้

ฯลฯ ฯลฯ

"คำสั่งทางปกครอง" หมายความว่า

(๑) การใช้อำนาจตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่ที่มีผลเป็นการสร้างนิติสัมพันธ์ขึ้นระหว่างบุคคลในอันที่จะก่อ เปลี่ยนแปลง โอน สงวน ระงับ หรือมีผลกระทบต่อสถานภาพของสิทธิหรือหน้าที่ของบุคคล ไม่ว่าจะเป็นการถาวรหรือชั่วคราว เช่น การสั่งการ การอนุญาต การอนุมัติ การวินิจฉัยอุทธรณ์ การรับรอง และการรับจดทะเบียน แต่ไม่หมายความรวมถึงการออกกฎ

(๒) การอื่นที่กำหนดในกฎกระทรวง

ฯลฯ ฯลฯ

[๒]มาตรา ๔๙ เจ้าหน้าที่หรือผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่อาจเพิกถอนคำสั่งทางปกครองได้ตามหลักเกณฑ์ในมาตรา ๕๑ มาตรา ๕๒ และมาตรา ๕๓ ไม่ว่าจะพ้นขั้นตอนการกำหนดให้อุทธรณ์หรือให้โต้แย้งตามกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่นมาแล้วหรือไม่

การเพิกถอนคำสั่งทางปกครองที่มีลักษณะเป็นการให้ประโยชน์ต้องกระทำภายในเก้าสิบวันนับแต่ได้รู้ถึงเหตุที่จะให้เพิกถอนคำสั่งทางปกครองนั้น เว้นแต่คำสั่งทางปกครองจะได้ทำขึ้นเพราะการแสดงข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้งหรือการข่มขู่หรือการชักจูงใจโดยการให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่มิชอบด้วยกฎหมาย

[๓]มาตรา ๕๐ คำสั่งทางปกครองที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายอาจถูกเพิกถอนทั้งหมดหรือบางส่วนโดยจะให้มีผลย้อนหลังหรือไม่ย้อนหลังหรือมีผลในอนาคตไปถึงขณะใดขณะหนึ่งตามที่กำหนดได้ แต่ถ้าคำสั่งนั้นเป็นคำสั่งซึ่งเป็นการให้ประโยชน์แก่ผู้รับ การเพิกถอนต้องเป็นไปตามบทบัญญัติมาตรา ๕๑ และมาตรา ๕๒

[๔]มาตรา ๕๑ การเพิกถอนคำสั่งทางปกครองที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายซึ่งเป็นการให้เงิน หรือให้ทรัพย์สินหรือให้ประโยชน์ที่อาจแบ่งแยกได้ ให้คำนึงถึงความเชื่อโดยสุจริตของผู้รับประโยชน์ในความคงอยู่ของคำสั่งทางปกครองนั้นกับประโยชน์สาธารณะประกอบกัน

ความเชื่อโดยสุจริตตามวรรคหนึ่งจะได้รับความคุ้มครองต่อเมื่อผู้รับคำสั่งทางปกครองได้ใช้ประโยชน์อันเกิดจากคำสั่งทางปกครองหรือได้ดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินไปแล้วโดยไม่อาจแก้ไขเปลี่ยนแปลงได้หรือการเปลี่ยนแปลงจะทำให้ผู้นั้นต้องเสียหายเกินควรแก่กรณี

(มีต่อหน้าถัดไป)

กฎหมายเฉพาะมิได้บัญญัติให้มีการเพิกถอนคำสั่งทางปกครองที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายไว้ เจ้าหน้าที่ชอบที่จะเพิกถอนคำสั่งทางปกครองที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายได้ตามวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ ทั้งนี้ ตามนิติวิธีซึ่งบัญญัติไว้ในมาตรา ๓[๖] แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ

เมื่อข้อเท็จจริงในเรื่องที่ขอหารือมานี้ปรากฏว่า นายทะเบียนสำนักงานเขตพระนครได้รับจดทะเบียนสมรสระหว่างนายวรรณะ เนียมแตง กับนางสาวชดช้อย โต๊ะยีบอ ตามทะเบียนสมรส (คร.๒) เลขทะเบียนที่ ๒๐๒/๑๘๗๕๙๓ เมื่อวันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๔๗ แต่หญิงซึ่งจดทะเบียนสมรสนั้นมิใช่นางสาวชดช้อย โต๊ะยีบอ หากแต่เป็นหญิงอื่นที่ได้ใช้ชื่อตัวและชื่อสกุลของนางสาวชดช้อย โต๊ะยีบอมาจดทะเบียนสมรส ดังนั้น ทะเบียนสมรสระหว่างนายวรรณะ เนียมแตง กับนางสาวชดช้อย โต๊ะยีบอจึงไม่ถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งแม้ว่าประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัวฯ จะไม่มีมาตราใดบัญญัติให้นายทะเบียนเพิกถอนทะเบียนสมรสที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมายได้ก็ตาม แต่นายทะเบียนสำนักงานเขตพระนครซึ่งรับจดทะเบียนสมรสโดยสำคัญผิดในการพิจารณาสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนของนางสาวชดช้อย โต๊ะยีบอ ว่าเป็นบุคคลคนเดียวกับหญิงที่มาขอ

(ต่อจากเชิงอรรถที่ ๔)

ในกรณีดังต่อไปนี้ ผู้รับคำสั่งทางปกครองจะอ้างความเชื่อโดยสุจริตไม่ได้

(๑) ผู้นั้นได้แสดงข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้งหรือข่มขู่ หรือชักจูงใจโดยการให้ทรัพย์สินหรือให้ประโยชน์อื่นใดที่มิชอบด้วยกฎหมาย

(๒) ผู้นั้นได้ให้ข้อความซึ่งไม่ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วนในสาระสำคัญ

(๓) ผู้นั้นได้รู้ถึงความไม่ชอบด้วยกฎหมายของคำสั่งทางปกครองในขณะได้รับคำสั่งทางปกครองหรือการไม่รู้นั้นเป็นไปโดยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง

ในกรณีที่เพิกถอนโดยให้มีผลย้อนหลัง การคืนเงิน ทรัพย์สินหรือประโยชน์ที่ผู้รับคำสั่งทางปกครองได้ไป ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยลาภมิควรได้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาใช้บังคับโดยอนุโลม โดยถ้าเมื่อใดผู้รับคำสั่งทางปกครองได้รู้ถึงความไม่ชอบด้วยกฎหมายของคำสั่งทางปกครองหรือควรได้รู้เช่นนั้น หากผู้นั้นมิได้ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ให้ถือว่าผู้นั้นตกอยู่ในฐานะไม่สุจริตตั้งแต่เวลานั้นเป็นต้นไป และในกรณีตามวรรคสาม ผู้นั้นต้องรับผิดในการคืนเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์ที่ได้รับไปเต็มจำนวน

[๕]มาตรา ๕๒ คำสั่งทางปกครองที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายและไม่อยู่ในบังคับของมาตรา ๕๑ อาจถูกเพิกถอนทั้งหมดหรือบางส่วนได้ แต่ผู้ได้รับผลกระทบจากการเพิกถอนคำสั่งทางปกครองดังกล่าวมีสิทธิได้รับค่าทดแทนความเสียหายเนื่องจากความเชื่อโดยสุจริตในความคงอยู่ของคำสั่งทางปกครองได้ และให้นำความในมาตรา ๕๑ วรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสาม มาใช้บังคับโดยอนุโลม แต่ต้องร้องขอค่าทดแทนภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่ได้รับแจ้งให้ทราบถึงการเพิกถอนนั้น

ค่าทดแทนความเสียหายตามมาตรานี้จะต้องไม่สูงกว่าประโยชน์ที่ผู้นั้นอาจได้รับหากคำสั่งทางปกครองดังกล่าวไม่ถูกเพิกถอน

[๖]มาตรา ๓ วิธีปฏิบัติราชการทางปกครองตามกฎหมายต่าง ๆ ให้เป็นไปตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่ในกรณีที่กฎหมายใดกำหนดวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองเรื่องใดไว้โดยเฉพาะและมีหลักเกณฑ์ที่ประกันความเป็นธรรมหรือมีมาตรฐานในการปฏิบัติราชการไม่ต่ำกว่าหลักเกณฑ์ที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับกับขั้นตอนและระยะเวลาอุทธรณ์หรือโต้แย้งที่กำหนดในกฎหมาย

จดทะเบียนสมรส จึงเพิกถอนทะเบียนสมรสได้โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ

(นายอัชพร จารุจินดา)
เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
มกราคม ๒๕๕๖

เมื่อการสมรสระหว่างโจทก์และ ส. ผู้ตายเป็นการสมรสที่ชอบด้วยกฎหมายของรัฐเนวาดา ประเทศสหรัฐอเมริกา และชอบด้วยประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1459 วรรคหนึ่งแล้ว ต่อมาจำเลยได้จดทะเบียนสมรสกับ ส. สามีโจทก์ตามกฎหมายไทยอีก จึงเป็นการจดทะเบียนในขณะที่ ส. มีคู่สมรสอยู่ก่อนแล้วเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1452 ตกเป็นโมฆะตามมาตรา 1496 ซึ่งใช้บังคับอยู่ในขณะที่จำเลยจดทะเบียนสมรสกับ ส.

คำพิพากษาฎีกาที่ 1051/2540

โจทก์ฟ้องว่า เมื่อวันที่ 5 กันยายน 2514 โจทก์จดทะเบียนสมรสโดยชอบด้วยกฎหมายกับนาย ส. ที่ประเทศสหรัฐอเมริกาต่อมาเมื่อวันที่ 24 พฤศจิกายน 2532 จำเลยได้จดทะเบียนสมรสกับนาย ส. สามีโจทก์ในขณะที่โจทก์เป็นคู่สมรสโดยชอบด้วยกฎหมายอยู่ก่อนแล้วการสมรสระหว่างจำเลยกับนาย ส. เป็นการฝ่าฝืนต่อกฎหมายและเป็นโมฆะ ขอให้โจทก์ว่าการสมรสระหว่างจำเลยกับนาย ส. เป็นโมฆะ จำเลยให้การว่าจำเลยกับนาย ส. จดทะเบียนสมรสกันโดยถูกต้องตามกฎหมาย ส่วนโจทก์มิใช่คู่สมรสของนาย ส. ตามกฎหมายจึงไม่มีอำนาจฟ้องขอให้ยกฟ้อง ศาลฎีกาแผนกคดีเยาวชนและครอบครัววินิจฉัยว่าข้อเท็จจริงฟังยุติได้ในเบื้องต้นว่าเมื่อวันที่ 24 พฤศจิกายน 2532 จำเลยได้จดทะเบียนสมรสกับนาย ส. ผู้ตาย ที่สำนักทะเบียนเขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร ปัญหาที่ต้องวินิจฉัยตามฎีกาของจำเลยว่า โจทก์เป็นภริยาโดยชอบด้วยกฎหมายของนาย ส. ตามกฎหมายของรัฐเนวาดา ประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งได้มีการรับรองโดยเจ้าหน้าที่ของเมืองคลาร์ค รัฐเนวาดา ประเทศสหรัฐอเมริกา เจ้าหน้าที่สถานกงสุลใหญ่ในรัฐแคลิฟอร์เนียเป็นผู้รับรองสำเนาถูกต้อง ต่อมาได้มีการแปลเป็นภาษาไทยโดยศูนย์ภาษาและการแปลอาเซียนและเจ้าหน้าที่ฝ่ายนิติกรกระทรวงการต่างประเทศได้รับรองว่ามีการแปลถูกต้อง นอกจากนี้โจทก์ยังมีนาย พ. ซึ่งเป็นพยานรู้เห็นเหตุการในการที่โจทก์และนาย ส. เข้าร่วมพิธีสมรสและเป็นพยานที่ระบุในใบสำคัญการสมรสว่าเป็นพยานด้วย เบิกความสนับสนุนว่าโจทก์และผู้ตายได้ทำการสมรสกันจริงทั้งโจทก์มีใบสำคัญการสมรสตามเอกสารหมาย จ.1 (หรือ จ.12) จ.2 และคำแปลเอกสารหมาย จ.3 (หรือ จ.13) ประกอบซึ่งเอกสารดังกล่าวเจ้าหน้าที่สถานกงสุลใหญ่ในรัฐแคลิฟอร์เนียรับรองเชื่อได้ว่าใบสำคัญการสมรสเป็นเอกสารแท้จริงและถูกต้องทั้งข้อความในใบสำคัญการสมรสตามเอกสารหมาย จ.1 ระบุว่าเป็นการสมรสที่ชอบด้วยกฎหมาย เมื่อจำเลยมิได้นำสืบหักล้างให้เห็นเป็นอย่างอื่น จึงฟังว่า <u>การสมรสระหว่างโจทก์และนาย ส. ผู้ตายเป็นการสมรสที่ชอบด้วยกฎหมายของรัฐเนวาดาประเทศสหรัฐอเมริกา และชอบด้วยประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1459 วรรคหนึ่ง แล้ว ดังนั้นในขณะที่จำเลยจดทะเบียนสมรสกับนาย ส.ตามกฎหมายไทยจึงเป็นการจดทะเบียนในขณะที่นาย ส. มีคู่สมรสอยู่ก่อนแล้วเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1452 ตกเป็นโมฆะตามมาตรา 1496</u> ซึ่งใช้บังคับอยู่ในขณะนั้น

งานสัญชาติและการทะเบียน
และบัตรประจำตัวบุคคลผู้ไม่มีสัญชาติไทย

มติ ครม.
วันที่ 29 ตุลาคม 2567

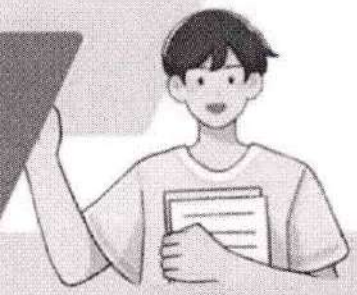

หลักเกณฑ์เพื่อเร่งรัดการแก้ไขปัญหาสัญชาติและสถานะบุคคลให้แก่

1. บุคคลที่อพยพเข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรเป็นเวลานาน
2. กลุ่มบุตรที่เกิดในราชอาณาจักร

ใช้แทนหลักเกณฑ์เดิม

ตามมติ ครม. เมื่อวันที่ 26 มกราคม 2564
และมติ ครม. เมื่อวันที่ 7 ธันวาคม 2559
โดยลดขั้นตอน และระยะเวลาดำเนินการ

กลุ่มที่ 1

บุคคลที่อพยพเข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรเป็นเวลานาน
(เข้ามาในไทยก่อนปี พ.ศ. 2542)
ได้รับการสำรวจจัดทำทะเบียนประวัติไว้แล้วในอดีต
ถึงปี พ.ศ. 2542 และสำรวจเพิ่มเติมปี พ.ศ. 2548 - 2554
รวมทั้งกลุ่มตกสำรวจเมื่อปี พ.ศ. 2554 มีเลขประจำตัว 13 หลัก
จำนวน 340,101 ราย

→ ได้รับสถานะ
คนต่างด้าวเข้าเมือง
โดยชอบด้วยกฎหมาย
(มีถิ่นที่อยู่ถาวร)
ครบ 5 ปี ขอแปลงสัญชาติ
เป็นไทยได้

กลุ่มที่ 2

บุตรของบุคคลที่อพยพเข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรเป็นเวลานาน
ที่เกิดในราชอาณาจักร
เช่น บุตรของชนกลุ่มน้อย/กลุ่มชาติพันธุ์ 19 กลุ่ม
(ไม่รวมชาวต่างด้าวอื่น ๆ)
จำนวน 143,525 ราย

→ **ได้รับ**
สัญชาติไทย

มติ ครม. ดังกล่าว

เป็นการปรับแก้หลักเกณฑ์เพื่อเร่งรัดการแก้ไขปัญหาให้มีขั้นตอนและระยะเวลาใหม่
ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งเป็นไปตามระเบียบและกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ก่อนแล้ว
มิได้เป็นการยกเว้นการดำเนินการตามข้อกฎหมายเดิมที่มีอยู่

หมายเหตุ : อยู่ระหว่างจัดทำร่างประกาศกระทรวงมหาดไทย ยังไม่เปิดให้ยื่นคำขอแต่อย่างใด

หลักเกณฑ์การขอมีสถานะคนต่างด้าวเข้าเมืองโดยชอบด้วยกฎหมาย

สำนักกิจการความมั่นคงภายใน
กรมการปกครอง

ตามมาตรา 17 แห่ง พ.ร.บ.คนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 โดยมติคณะรัฐมนตรี 29 ตุลาคม 2567

1 กลุ่มเป้าหมาย ตามมติ ครม.

บุคคลที่อพยพเข้ามาอยู่ในไทย และอาศัยอยู่เป็นเวลานาน ได้แก่

1) ชนกลุ่มน้อย 19 กลุ่ม (เข้ามาไทยภายใน 30 ก.ย. 2542)
2) เด็กนักเรียน/จบการศึกษาแล้ว
3) คนไร้รากเหง้า
4) บุคคลที่ทำคุณประโยชน์

(กลุ่ม 2),3),4) เข้ามาไทยภายใน 18 ม.ค. 2548)

2 คุณสมบัติกลุ่มเป้าหมาย

1) ไม่สามารถกลับประเทศต้นทาง
2) มีภูมิลำเนาและอาศัยอยู่ในไทยต่อเนื่อง ไม่น้อยกว่า 15 ปี นับถึงวันที่ยื่นคำขอ
3) มีชื่อในทะเบียนบ้าน/ทะเบียนประวัติ และมีเลขประจำตัว 13 หลัก (เลข 6 หรือ 0)
4) ไม่มีและใช้สัญชาติอื่น
5) จงรักภักดีต่อประเทศไทย
6) ประพฤติดี หากเคยรับโทษจำคุก ต้องพ้นโทษไม่น้อยกว่า 5 ปี (กรณีโทษผู้ค้า/ผู้ผลิตยาเสพติด ต้องพ้นโทษ 10 ปี)

3 การยื่นคำขอ

1) มีภูมิลำเนาใน กทม. : ยื่นต่อผู้อำนวยการสำนักกิจการความมั่นคงภายใน (สน.มน.)
2) มีภูมิลำเนาจังหวัดอื่น : ยื่นต่อนายอำเภอ
3) ยื่นต่ออธิบดีกรมการปกครอง หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย (ตามหลักเกณฑ์ที่กรมการปกครองกำหนด)

4 ขั้นตอนการอนุญาต

1) ยื่นคำขอพร้อมเอกสารหลักฐาน โดยให้ผู้ขอฯ รับรองคุณสมบัติของตนเอง
2) อำเภอ หรือ สน.มน. (แล้วแต่กรณี) ตรวจสอบคุณสมบัติ เอกสารหลักฐาน ดำเนินการ 1 วัน
3) นายอำเภอ หรือ ผอ.สน.มน. พิจารณาอนุญาต ดำเนินการ 3 วัน
4) เพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร.14) และจัดทำบัตรประจำตัวบุคคลซึ่งไม่มีสัญชาติไทย (เลข 8) ดำเนินการ 1 วัน

รวมระยะเวลาดำเนินการ 5 วัน

- ลดระยะเวลาดำเนินการ จากเดิม 270 วัน ลดลงเหลือ 5 วัน
- หากภายหลังปรากฏว่าบุคคลที่ได้รับอนุญาตให้มีสถานะเป็นคนต่างด้าวเข้าเมืองโดยชอบด้วยกฎหมายฯ ขาดคุณสมบัติ หรือมีลักษณะต้องห้าม อาจถูกถอนการอนุญาตฯ ได้
- เมื่อมีสถานะเป็นคนต่างด้าวเข้าเมืองโดยชอบด้วยกฎหมายฯ เป็นระยะเวลา 5 ปีแล้ว มีสิทธิขอแปลงสัญชาติเป็นไทยได้ต่อไป

หมายเหตุ : อยู่ระหว่างจัดทำร่างประกาศกระทรวงมหาดไทยฯ ยังไม่เปิดให้ยื่นคำขอ

ที่ มท ๐๓๐๙.๘/ว ๔๑

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนลำลูกกา ปท. ๑๒๑๕๐

๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ซักซ้อมการปฏิบัติในการลงรายการสัญชาติไทยตามระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการพิจารณาลงรายการสถานะบุคคลในทะเบียนราษฎรให้แก่บุคคลบนพื้นที่สูง พ.ศ. ๒๕๔๓

เรียน นายทะเบียนจังหวัดกาญจนบุรี กำแพงเพชร เชียงราย เชียงใหม่ ตาก น่าน ประจวบคีรีขันธ์ พะเยา พิษณุโลก เพชรบุรี เพชรบูรณ์ แพร่ แม่ฮ่องสอน ราชบุรี เลย ลำปาง ลำพูน สุโขทัย สุพรรณบุรี และอุทัยธานี

อ้างถึง ระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการพิจารณาลงรายการสถานะบุคคลในทะเบียนราษฎรให้แก่บุคคลบนพื้นที่สูง พ.ศ. ๒๕๔๓

ด้วยสำนักทะเบียนกลาง ได้รับทราบปัญหาของสำนักทะเบียนต่าง ๆ เกี่ยวกับการปฏิบัติในการลงรายการสัญชาติไทยตามระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการพิจารณาลงรายการสถานะบุคคลในทะเบียนราษฎรให้แก่บุคคลบนพื้นที่สูง พ.ศ. ๒๕๔๓ ซึ่งนายทะเบียนและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องยังมีความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน ทำให้การปฏิบัติในเรื่องดังกล่าวไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์และหลักการของระเบียบสำนักทะเบียนกลางฉบับนี้ที่ต้องการแก้ไขปัญหาสถานะบุคคลและสัญชาติของชาวไทยภูเขาและบุคคลที่อาศัยอยู่บนพื้นที่สูงของประเทศไทยซึ่งถือว่าเป็นกลุ่มบุคคลในสถานการณ์ไม่ปกติ (Irregular persons) จำเป็นต้องใช้ข้อสันนิษฐานทางกฎหมายที่ไม่อาจมีเงื่อนไขเช่นเดียวกับบุคคลในสถานการณ์ปกติ หรือ regular persons ได้

ดังนั้น จึงเห็นควรแจ้งซักซ้อมความเข้าใจเพื่อให้สำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่นทุกแห่งในพื้นที่ ๒๐ จังหวัด ที่ระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการพิจารณาลงรายการสถานะบุคคลในทะเบียนราษฎรให้แก่บุคคลบนพื้นที่สูง พ.ศ. ๒๕๔๓ มีผลใช้บังคับ ถือปฏิบัติในการลงรายการสัญชาติไทยตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางฉบับนี้ ให้เป็นไปด้วยความถูกต้องในแนวทางเดียวกัน ดังนี้

๑. บุคคลที่จะขอลงรายการสัญชาติไทยในทะเบียนบ้าน ท.ร.๑๔ ตามระเบียบนี้ ได้แก่

(๑) ชาวไทยภูเขา ซึ่งเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ดั้งเดิมของประเทศไทยที่อาศัยหรือเคยอาศัยทำกินอยู่บนพื้นที่สูงในประเทศไทย ประกอบด้วย ๙ ชาติพันธุ์ ได้แก่ กะเหรี่ยง ม้ง เมี่ยน อาข่า ลาหู่ ลีซู ลัวะ ขมุ และมลาบรี และ

(๒) กลุ่มชนอื่น ๆ ที่อาศัยทำกินอยู่บนพื้นที่สูงซึ่งรัฐบาลไม่มีนโยบายดูแลหรือแก้ไขปัญหาสิทธิและสถานะบุคคลเป็นการเฉพาะ

สำหรับบุคคลบนพื้นที่สูงและกลุ่มชาติพันธุ์อื่นนอกจาก (๑) และ (๒) ที่รัฐบาลมีนโยบายแก้ไขปัญหาเรื่องสิทธิและสถานะบุคคลไว้เป็นการเฉพาะแล้ว จะต้องดำเนินการตามนโยบายหรือมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องนั้น ๆ เช่น กลุ่มอดีตทหารจีนคณะชาติ จีนฮ่ออพยพ ไทยลื้อ ไทยใหญ่ ชาวเขาที่ไม่ใช่ชาวไทยภูเขา ๙ ชาติพันธุ์ เป็นต้น ถ้าเป็นผู้ที่เกิดในประเทศไทยจะต้องดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๕๙ แต่ถ้าเป็นผู้ที่ไม่ได้เกิดในประเทศไทยจะต้องดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๖๔ หรือมติคณะรัฐมนตรีที่อาจมีขึ้นในอนาคต

/๒. บุคคล...

๒. บุคคลตามข้อ ๑ (๑) และ (๒) จะต้องเป็นบุคคลที่มีสัญชาติไทยตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติ ไม่ว่าจะเป็นการมีสัญชาติไทยโดยการเกิดตามหลักสายโลหิต หรือหลักดินแดน โดยให้สันนิษฐานว่าบุคคลที่เกิดในประเทศไทยก่อนวันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๑๕ เป็นผู้มีสัญชาติไทย (เกิดก่อนจะมีการบังคับใช้ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๕) ส่วนบุคคลที่เกิดหลังวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๕ จะต้องมีคุณสมบัติที่จะได้สัญชาติไทยโดยการเกิดตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายว่าด้วยสัญชาติกำหนด เช่น บุคคลที่เกิดในประเทศไทยระหว่างวันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๑๕ ถึงวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕ (เกิดก่อนพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มีผลใช้บังคับ) ถ้าบิดาหรือมารดาของผู้นั้นเป็นชาวไทยภูเขา ๙ ชาติพันธุ์และเกิดในประเทศไทยก่อนวันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๑๕ บุคคลนั้นย่อมเป็นผู้มีสัญชาติไทยโดยการเกิด เป็นต้น สำหรับบุคคลที่ไม่ได้เกิดในประเทศไทย จะต้องมีบิดาตามข้อเท็จจริงหรือมารดาเป็นผู้มีสัญชาติไทย โดยบิดาหรือมารดาที่มีสัญชาติไทยนั้นอาจจะยังไม่ได้ลงรายการสัญชาติไทยในทะเบียนบ้าน ท.ร.๑๔ ก็ได้ แต่จะต้องสามารถพิสูจน์ให้นายทะเบียนเชื่อได้ว่าเป็นผู้มีคุณสมบัติที่จะได้สัญชาติไทยตามที่กฎหมายกำหนด เช่น บุคคลที่เกิดต่างประเทศก่อนวันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๑๕ โดยมีบิดาเป็นชาวไทยภูเขาชาติพันธุ์กะเหรี่ยงที่เกิดในประเทศไทยซึ่งจะได้สัญชาติไทยตามมาตรา ๓ (๓) แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๔๕๖ (ถ้าเกิดก่อนวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๔๙๕) หรือมาตรา ๗ (๓) แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๔๙๕ (ถ้าเกิดระหว่างวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๔๙๕ ถึงวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๐๘) เป็นต้น

๓. พยานหลักฐานประกอบคำร้องขอลงรายการสัญชาติไทย

(๑) หลักฐานการเกิด สำหรับผู้ยื่นคำร้องที่เกิดในประเทศไทย เช่น สูติบัตร หนังสือรับรองการเกิด ท.ร.๒๐/๑ หนังสือรับรองสถานที่เกิดที่นายอำเภอออกให้ หนังสือรับรองการเกิดตามความในมาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ที่ออกให้โดยสถานพยาบาลที่บุคคลนั้นคลอดซึ่งลงชื่อรับรองโดยหัวหน้าสถานพยาบาลนั้น หรือพยานบุคคลที่รู้เห็นการเกิด เช่น ผู้ทำคลอด หรือผู้ที่รับรู้เหตุการณ์เกี่ยวกับการเกิดของผู้ยื่นคำร้อง และสามารถให้ข้อมูลได้อย่างน่าเชื่อถือ เป็นต้น ส่วนผู้ยื่นคำร้องที่ไม่ได้เกิดในประเทศไทย ถ้ามีหลักฐานการเกิดให้ยื่น หรือแสดงต่อนายทะเบียนที่รับคำร้องด้วย

(๒) ทะเบียนประวัติชนกลุ่มน้อย หรือทะเบียนประวัติบุคคลที่ไม่มีสัญชาติไทยหรือทะเบียนประวัติบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน และบัตรประจำตัวที่นายทะเบียนออกให้ ทั้งนี้ เฉพาะกรณีผู้ยื่นคำร้องเป็นบุคคลบนพื้นที่สูง ส่วนกรณีผู้ยื่นคำร้องเป็นชาวไทยภูเขา ๙ ชาติพันธุ์ ถ้ามีเอกสารดังกล่าวก็ให้ยื่นหรือแสดงต่อนายทะเบียนที่รับคำร้องด้วย

(๓) พยานเอกสาร พยานบุคคล หรือวัตถุพยาน ที่สามารถรับรองการมีสัญชาติไทยของผู้ยื่นคำร้อง โดยให้ถือปฏิบัติตามข้อ ๑๒ ข้อ ๑๓ และข้อ ๑๔ ของระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการพิจารณาลงรายการสถานะบุคคลในทะเบียนราษฎรให้แก่บุคคลบนพื้นที่สูง พ.ศ. ๒๕๔๓ ดังนี้

(๓.๑) พยานเอกสารตามข้อ ๑๒ หมายถึงเอกสารที่ทางราชการออกให้และเอกสารต่าง ๆ ที่มิใช่ของส่วนราชการ โดยเอกสารนั้นมีข้อเท็จจริงซึ่งสามารถพิสูจน์เงื่อนไขแห่งความมีสัญชาติไทยของผู้ยื่นคำร้องได้ ซึ่งอาจเป็นพยานโดยตรง กล่าวคือ เป็นเอกสารที่แสดงให้นายทะเบียนเห็นข้อเท็จจริงได้โดยตรงว่าผู้ยื่นคำร้องเป็นผู้มีสัญชาติไทย หรือพยานแวดล้อมกรณีก็ได้ ซึ่งเป็นพยานเกี่ยวกับเหตุการณ์ เรื่องราว หรือข้อเท็จจริงข้างเคียงหรือรอบ ๆ ข้อเท็จจริง กล่าวคือ เป็นเอกสารที่ไม่ได้ชี้ชัด แต่สามารถทำให้เกิดการอนุมานได้ว่าผู้ยื่นคำร้องเป็นผู้มีสัญชาติไทย เช่น จดหมายหรือบันทึก เล่าเรื่อง รูปถ่าย เป็นต้น

(๓.๒) พยานบุคคลตามข้อ ๑๓ หมายถึงบุคคลที่น่าเชื่อถือที่สามารถให้ข้อมูลพิสูจน์ข้อเท็จจริงแห่งการได้สัญชาติไทยของผู้ยื่นคำร้องโดยไม่จำเป็นว่าจะต้องเป็นข้าราชการ เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือบุคคลสัญชาติไทย โดยพยานบุคคลอาจเป็นพยานโดยตรงหรือพยานแวดล้อมกรณีก็ได้

/(๓.๓) วัตถุพยาน...

Change For Good กระทรวงมหาดไทย ปกป้องคุ้มครอง บำรุงสุข

(๓.๓) วัตถุพยานตามข้อ ๑๔ หมายถึงสิ่งของใด ๆ ที่ผู้ยื่นคำร้องอ้างอิงเพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงบางประการที่ทำให้ตนมีสัญชาติไทย โดยพยานวัตถุนั้นต้องสามารถแสดงข้อเท็จจริงที่ต้องการพิสูจน์ได้ เช่น การอ้างเหรียญที่ระลึกชาวเขาเพื่อพิสูจน์การอาศัยอยู่ในประเทศไทยมาตั้งแต่ดั้งเดิม เป็นต้น

๔. สำหรับกรณีผู้ยื่นคำร้องเป็นผู้สูงอายุที่อ้างว่าเกิดในประเทศไทยแต่ไม่มีหรือไม่สามารถแสดงเอกสารการเกิดได้ ให้ใช้การสอบพยานบุคคลที่น่าเชื่อถือที่สามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของผู้ยื่นคำร้องได้เป็นอย่างดี จำนวนไม่น้อยกว่า ๒ คน และพยานแวดล้อมอื่นที่เกี่ยวข้อง (ถ้ามี) เช่น ทะเบียนสำรวจบัญชีบุคคลในบ้านตามโครงการสำรวจข้อมูลประชากรชาวเขาของกรมประชาสงเคราะห์ (ทร.ชข.) ฯลฯ หรือหากไม่สามารถหาพยานบุคคลซึ่งเป็นผู้ที่ได้เห็น ได้ยิน หรือทราบข้อความเกี่ยวกับในเรื่องที่จะให้การเป็นพยานนั้นด้วยตนเองโดยตรงมาเป็นพยานได้ เนื่องจากพยานบุคคลดังกล่าวได้เสียชีวิตไปแล้ว หรือมีปัญหาเรื่องสุขภาพ ไม่สามารถให้ถ้อยคำได้ดังเช่นบุคคลปกติทั่วไป เป็นต้น ให้นายทะเบียนใช้การพิสูจน์โดยการรับฟังข้อเท็จจริงจากพยานบอกเล่า ที่ตามสภาพ ลักษณะ แหล่งที่มา และข้อเท็จจริงแวดล้อมของพยานบอกเล่านั้นน่าเชื่อว่าจะพิสูจน์ความจริงได้ โดยพยานบอกเล่าดังกล่าวอาจอยู่ในรูปแบบพยานบุคคล พยานเอกสารหรือพยานวัตถุก็ได้ อย่างไรก็ตามโดยสภาพของพยานบอกเล่าย่อมมีโอกาสคลาดเคลื่อนจากความจริงได้ง่าย จึงเป็นพยานหลักฐานที่มีน้ำหนักไม่มั่นคง นายทะเบียนจึงต้องรับฟังด้วยความระมัดระวังและต้องมีการชั่งน้ำหนักพยานว่ามีความน่าเชื่อถือและมีความสมเหตุสมผลในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงมากน้อยเพียงใด โดยไม่ควรเชื่อพยานบอกเล่านั้นเพียงอย่างเดียว เว้นแต่มีเหตุผลอันหนักแน่นหรือมีข้อเท็จจริงหรือพยานหลักฐานอื่นประกอบให้มีความน่าเชื่อถือมากขึ้นด้วย เช่น การมีภูมิลำเนาอาศัยอยู่ในประเทศไทยอย่างต่อเนื่องติดต่อกันเป็นเวลานานตั้งแต่วัยเด็กเป็นต้นมา มีความกลมกลืนกับสังคมและวัฒนธรรมไทยของผู้ยื่นคำร้อง ภาษาพูดที่ใช้ ข้อมูลวันเดือนปีเกิด สถานที่เกิด และสถานที่อันเป็นภูมิลำเนาที่อยู่อาศัยในวัยเด็กของผู้ยื่นคำร้องกับข้อมูลทางด้านประวัติศาสตร์และมานุษยวิทยาเกี่ยวกับการตั้งถิ่นฐานในประเทศไทยของชาติพันธุ์ของผู้ยื่นคำร้องว่าเกิดขึ้นในปี พ.ศ. ใด ตั้งถิ่นฐานอยู่ในพื้นที่จังหวัดใด และมีการอพยพเข้ามาในประเทศไทยเพิ่มขึ้นอีกหรือไม่อย่างไร โดยอาจใช้กระบวนการประชาคมหมู่บ้านหรือการรับรองโดยคณะกรรมการหมู่บ้านเพื่อรับรองข้อเท็จจริงดังกล่าว แล้วจึงพิจารณาน้ำหนักความน่าเชื่อถือและความสมเหตุสมผลว่าผู้ยื่นคำร้องเกิดในประเทศไทยตามที่กล่าวอ้างได้หรือไม่ ตามแนวทางของคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด เมื่อวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๕๕ คดีหมายเลขดำที่ อ.๖๒๘/๒๕๔๙ คดีหมายเลขแดงที่ อ.๒๓๒/๒๕๕๕ เรื่อง คดีพิพาทเกี่ยวกับการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ระหว่างนางสำลี อุ่มจันทร์ กับพวก (ผู้ฟ้องคดี) กับนายอำเภอตาลสุม (ผู้ถูกฟ้องคดี) ทั้งนี้ เนื่องจากบุคคลกลุ่มชาติพันธุ์เหล่านั้นเป็น Irregular persons หรือคนที่แตกต่างจากบุคคลทั่วไป จึงไม่อาจใช้แนวทางปฏิบัติเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไปได้ทุกเรื่อง ซึ่งเป็นไปตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศที่ว่าด้วยการปฏิบัติต่อบุคคลในสถานการณ์ไม่ปกติ เช่น กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR) ที่กล่าวถึงการห้ามการเลือกปฏิบัติไม่ว่าจะด้วยเหตุผลทางเชื้อชาติ วัย สังคม ถิ่นกำเนิด หรือสภาพอื่นใด ห้ามการลิดรอนสิทธิในสถานการณ์ฉุกเฉิน เป็นต้น หรืออนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ (ICERD) ที่กล่าวถึงการดำเนินการเพื่อขจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ การประกันสิทธิอันเท่าเทียมกันของบุคคลภายใต้กฎหมาย เป็นต้น

/๕. สำหรับ...

Change For Good
กระทรวงมหาดไทย
ปฏิบัติภูมิ ปฏิรูปสุข

๕. สำหรับกรณีทะเบียนประวัติชนกลุ่มน้อยหรือทะเบียนประวัติบุคคลที่ไม่มีสัญชาติไทยที่จัดทำขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร หรือมติคณะรัฐมนตรี ซึ่งมีรายการที่เจ้าของข้อมูลทะเบียนประวัติแจ้งว่าเป็นรายการที่ไม่ถูกต้อง ไม่ว่ารายการดังกล่าวจะสอดคล้องหรือแตกต่างกับรายการเดียวกันที่ปรากฏในเอกสารที่จัดทำโดยส่วนราชการอื่นก็ตาม เช่น รายการสถานที่เกิดในทะเบียนประวัติระบุว่า "เกิดพม่า" ซึ่งตรงกับรายการที่ระบุไว้ในทะเบียนสำรวจบัญชีบุคคลในบ้านตามโครงการสำรวจข้อมูลประชากรชาวเขาของกรมประชาสงเคราะห์ (ทร.ชข.) แต่เจ้าของข้อมูลอ้างว่าตนเกิดในประเทศไทย เป็นต้น กรณีเช่นนี้จะแก้ไขได้หรือไม่ อย่างไร เกี่ยวกับเรื่องนี้ สำนักทะเบียนกลางได้แจ้งเวียนให้สำนักทะเบียนต่าง ๆ ทราบหลายครั้งแล้วว่าทะเบียนประวัติชนกลุ่มน้อยหรือทะเบียนประวัติบุคคลที่ไม่มีสัญชาติไทยหรือทะเบียนประวัติบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน เป็นเอกสารทะเบียนราษฎร ถ้าข้อความที่เขียนหรือบันทึกในเอกสารดังกล่าวมีความผิดพลาดคลาดเคลื่อน ไม่ตรงกับความเป็นจริง ไม่ว่าจะเป็นรายการใด นายทะเบียนสามารถแก้ไขให้ถูกต้องได้ เว้นแต่ข้อความที่ผิดพลาดหรือไม่ตรงกับข้อเท็จจริงนั้นเกิดจากการกระทำโดยเจตนาทุจริต โดยการแก้ไขให้นายทะเบียนปฏิบัติตามข้อ ๑๑๕ ของระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม สำหรับกรณีที่ผู้ขอแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการไม่มีเอกสารราชการที่มีสาระสำคัญเกี่ยวกับรายการที่ขอแก้ไขเปลี่ยนแปลง ให้นายทะเบียนหรือเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจตามกฎหมายเรียกสอบพยานบุคคลที่น่าเชื่อถือและอาจใช้พยานเอกสารอื่น และวัตถุพยาน เพื่อประกอบการพิจารณาได้ตามความเหมาะสม โดยพยานบุคคล พยานเอกสาร และวัตถุพยานดังกล่าวสามารถเป็นได้ทั้งที่เป็นประจักษ์พยานและพยานแวดล้อมดังที่กล่าวไว้ข้างต้น

๖. หนังสือสำนักทะเบียนกลางที่แจ้งแนวทางปฏิบัติตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการพิจารณาลงรายการสถานะบุคคลในทะเบียนราษฎรให้แก่บุคคลบนพื้นที่สูง พ.ศ. ๒๕๔๓ ไว้ก่อนหนังสือฉบับนี้ ถ้ามีข้อความหรือสาระสำคัญที่ขัดหรือแย้งกับหนังสือฉบับนี้ ให้ใช้หนังสือฉบับนี้แทน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการ

ขอแสดงความนับถือ

(นายอรรษิษฐ์ สัมพันธรัตน์)
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนสัญชาติและการทะเบียนฯ
โทร ๐ ๒๗๙๑ ๗๓๒๐
โทรสาร ๐ ๒๙๐๖ ๙๒๑๖

Change For Good
กระทรวงมหาดไทย
ปราบทุจริต บำรุงสุข

การแก้ไขปัญหาเด็กนักเรียนที่มีเลขประจำตัวขึ้นต้นด้วยตัวอักษร G

(ในภารกิจของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย)

ที่มา :

1 มติ ครม. เมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม 2548

ได้ขยายโอกาสทางการศึกษาแก่บุคคลที่ไม่มีหลักฐานทะเบียนราษฎรหรือไม่มีสัญชาติไทยให้เป็นการเปิดกว้างให้ทุกคนที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยสามารถเข้าเรียนได้โดยไม่จำกัดระดับ ประเภท หรือพื้นที่การศึกษา

*ทั้งการรับเข้าเรียน ลงทะเบียน และการออกหลักฐานการศึกษา

การดำเนินการของ ศธ.

2 ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ

เรื่อง การรับนักเรียน นักศึกษา ที่ไม่มีหลักฐานทะเบียนราษฎร หรือไม่มีสัญชาติไทย

(ลงนามโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ)

3 ระบบกำหนดรหัสประจำตัวผู้เรียน

กระทรวงศึกษาธิการได้พัฒนา "ระบบกำหนดรหัสประจำตัวผู้เรียนเพื่อรองรับการการศึกษาสำหรับผู้ไม่มีหลักฐานทะเบียนราษฎร" (ระบบ G Code)

การดำเนินการของ ศธ.

*เพื่อให้สถานศึกษาทุกหน่วยในสังกัดใช้ในการกำหนดเลขรหัสประจำตัวนักเรียน (รหัส G) ให้แก่เด็กนักเรียนที่ไม่มีหลักฐานทะเบียนราษฎร

20 เม.ย. 2558

4 มติ ครม. วันที่ 20 เม.ย. 2558 เรื่องการขอสิทธิรักษาพยาบาลให้แก่เด็กนักเรียน G

ครม. มีมติเห็นชอบให้ สนช. มท. สธ. และ ศธ. ร่วมกันตรวจสอบความเข้าใจ การมีตัวตนของเด็กนักเรียน G เสียก่อน

5 มท. โดย ปค. ได้กำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาสถานะบุคคลของเด็กนักเรียน G

โดยร่วมมือกับ ศธ. ในการรับข้อมูลเด็กนักเรียน G ทั่วประเทศ จาก ศธ. เพื่อส่งจะบันฐานข้อมูลสำเนาทะเบียนสำเนาเจ้าประเทศและสำนักทะเบียนท้องถิ่นเขตใน กทม.

การดำเนินการของ มท.

การดำเนินการของสำนักทะเบียน (1)

6 สำนักทะเบียนอำเภอ/เขตจะดำเนินการส่งรายชื่อเด็กนักเรียน G และคำร้อง ท.ร.31 (ในการจัดทำทะเบียน) ให้กับสถานศึกษาในพื้นที่

7 สถานศึกษาดำเนินการตรวจสอบบัญชีรายชื่อ (ตรงกับข้อมูลสถานศึกษาหรือไม่เด็กมีตัวตนอยู่หรือไม่ ยังเรียนอยู่ในสถานศึกษาหรือไม่) และรวบรวมข้อมูลและเอกสารส่งสำนักทะเบียน

การดำเนินการของสถานศึกษา (1)

การดำเนินการของสำนักทะเบียน (2)

8 รับเอกสารจากสถานศึกษา กำหนดเลข 13 หลักให้เป็นบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน (0 กลุ่ม 00) กรณีนักเรียนมีตัวตนและไม่ปรากฏว่าขาดคุณสมบัติ ส่งข้อมูลและแจ้งให้สถานศึกษาใช้เลข 13 หลักที่ออกให้แทนรหัส G

9 เช่น นักเรียนไปกลับ (จากต่างประเทศ) นักเรียนที่เป็นผู้ติดตามแรงงานต่างด้าวที่พ่อแม่มีหนังสือเดินจากประเทศต้นทาง ชักเจน เป็นต้น ให้ใช้รหัส G ต่อไป

นักเรียนที่ไม่สามารถกำหนดเลข 13 หลักตามกฎหมายทะเบียนราษฎรได้

มติ ครม. 22 ก.ย. 2563 และ มติ ครม. 30 มี.ค. 2564

10 ครม. เห็นชอบให้สิทธิรักษาพยาบาลแก่เด็กนักเรียน G ที่ได้รับการกำหนดเลข 13 หลักตามกฎหมายทะเบียนราษฎร รวมจำนวนกว่า 8,000 ราย

11 ครม. เห็นชอบสิทธิรักษาพยาบาลให้แก่บุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียนที่ได้จัดทำทะเบียนประวัติตามมาตรา 19/2 และ 38 วรรคสอง ตาม พ.ร.บ. ทะเบียนราษฎร (0 กลุ่ม 00)

มติ ครม. 26 ม.ค. 2564

***ส่งผลให้เด็กนักเรียน G ที่ได้รับการกำหนดเลข 13 หลัก (0 กลุ่ม 00) ได้รับสิทธิการรักษาพยาบาลตาม มติ ครม. ดังกล่าวโดยไม่ต้องขอเป็นวงรอบอีกต่อไป

สำนักบริหารการทะเบียน
กรมการปกครอง
กระทรวงมหาดไทย

ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๕๗๕๔

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กทม. ๑๐๒๐๐

๓๐ กันยายน ๒๕๖๒

เรื่อง ซักซ้อมแนวทางปฏิบัติการแก้ไขปัญหาสถานะบุคคลของนักเรียนที่มีเลขประจำตัวขึ้นต้นด้วยอักษร G

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

อ้างถึง หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๗๑๖๗ ลงวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๖๐

ตามที่ คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๕๘ โดยกระทรวงสาธารณสุขเสนอการให้สิทธิ (คืนสิทธิ) ขั้นพื้นฐานด้านสาธารณสุขให้กับคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยที่รัฐมีนโยบายแก้ไขปัญหาสถานะบุคคล กลุ่มเด็กนักเรียนในสถานศึกษา โดยมอบให้กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข และสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ ตรวจสอบเพื่อยืนยันความถูกต้องและรับรองการขึ้นทะเบียนของบุคคลดังกล่าว ซึ่งกระทรวงมหาดไทยได้กำหนดแนวทางปฏิบัติในการแก้ไขปัญหาสถานะทางทะเบียนราษฎรของเด็กนักเรียนที่มีเลขประจำตัวขึ้นต้นด้วยอักษร G ตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๗๑๖๗ ลงวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๖๐ รายละเอียดตามเอกสารที่อ้างถึง นั้น

กระทรวงมหาดไทยพิจารณาแล้วเห็นว่า เนื่องจากแนวทางปฏิบัติในการแก้ไขปัญหาสถานะบุคคลของนักเรียนที่มีเลขประจำตัวขึ้นต้นด้วยอักษร G ตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๗๑๖๗ ลงวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๖๐ ที่ผ่านมา ประสบปัญหาอุปสรรคค่อนข้างมาก โดยเฉพาะในขั้นตอนการคัดกรองนักเรียนเพื่อกำหนดสถานะที่ถูกต้องตามความเป็นจริงและเงื่อนไขตามกฎหมาย ซึ่งบุคลากรจากส่วนราชการอื่นที่เข้าร่วมเป็นคณะทำงานในระดับอำเภอ เช่น ครู สาธารณสุขตำบล และกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ไม่มีความรู้ความชำนาญ นักเรียนแต่ละรายต้องใช้ระยะเวลานานในการกรอกแบบสำรวจและดำเนินการทางทะเบียนราษฎร จนเด็กนักเรียนส่วนหนึ่งจบการศึกษาจากโรงเรียนเดิมไปแล้วโดยยังไม่ได้รับการแก้ไขปัญหาสถานะ ดังนั้น เพื่อให้การแก้ไขปัญหาสถานะบุคคลของนักเรียนที่มีเลขประจำตัวขึ้นต้นด้วยอักษร G หรืออักษรอื่น เป็นไปด้วยความรวดเร็ว เหมาะสม และมีประสิทธิภาพ บรรลุผลสำเร็จตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๕๘ จึงได้ปรับปรุงวิธีการดำเนินการ ดังนี้

๑ ขั้นตอนที่หนึ่ง

๑.๑ ให้สำนักบริหารการทะเบียนประสานกระทรวงศึกษาธิการ ขอให้ส่งข้อมูลรายการบุคคลของเด็กนักเรียนและนักศึกษาที่มีเลขประจำตัวขึ้นต้นด้วยอักษร G หรืออักษรอื่น ประกอบด้วย ชื่อตัว-ชื่อสกุล วันเดือนปีเกิด เลขประจำตัว ชื่อและชื่อสกุลของบิดามารดา ชื่อสถานศึกษา และที่ตั้งของสถานศึกษาทั้งหมดที่มีอยู่ในฐานข้อมูลของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อนำมาตรวจรายการบุคคลจากฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎร และประมวลผลจำแนกข้อมูลออกเป็น ๒ กลุ่ม ได้แก่ (๑) เด็กนักเรียนที่ตรวจพบว่ามีเลขประจำตัวประชาชน ๑๓ หลักแล้ว และ (๒) เด็กนักเรียนที่ตรวจไม่พบรายการบุคคลในฐานข้อมูลฯ ทั้งนี้ บัญชีรายชื่อชุดที่พบรายการบุคคลฯ ให้พิมพ์ภาพใบหน้าจากข้อมูลการจัดทำบัตรประจำตัวของแต่ละคนไว้ด้วย

/๑.๒ ให้ศูนย์บริหาร...

๑.๒ ให้ศูนย์บริหารการทะเบียนภาค สาขาจังหวัด จัดพิมพ์บัญชีรายชื่อเด็กนักเรียนแต่ละกลุ่ม แยกตามรายจังหวัด อำเภอ และโรงเรียนหรือสถานศึกษา แล้วแต่กรณี ส่งมอบให้สำนักทะเบียนอำเภอ และสำนักทะเบียนท้องถิ่นเขตที่เกี่ยวข้อง

๒. **ขั้นตอนที่สอง**

เมื่อสำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่นเขต ได้รับบัญชีรายชื่อฯ ตามข้อ ๑.๑ แล้ว ให้มอบบัญชีรายชื่อเด็กนักเรียนให้โรงเรียนและสถานศึกษาที่เกี่ยวข้อง พร้อมแบบคำร้อง ท.ร. ๓๑ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการแก้ไขปัญหาสถานะบุคคล โดยกำหนดแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

๒.๑ ให้โรงเรียนและสถานศึกษาตรวจสอบเด็กนักเรียนตามบัญชีรายชื่อฯ ที่ได้รับว่าตรงกับข้อมูลของโรงเรียนและสถานศึกษาหรือไม่ เด็กมีตัวตนอยู่หรือไม่ ยังเรียนอยู่ในโรงเรียนหรือไม่ กรณีที่พบว่าเด็กนักเรียนยังมีตัวตนอยู่ให้ดำเนินการ ดังนี้

(๑) กรณีโรงเรียนและสถานศึกษาตรวจพบว่าเด็กและรายการบุคคลตามบัญชีรายชื่อฯ ชุดที่ตรวจพบรายการในฐานข้อมูลทะเบียนราษฎรเป็นบุคคลเดียวกัน หรือกรณีที่ตรวจพบว่าเด็กนักเรียนมีเลขประจำตัวประชาชน ๑๓ หลักตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรแล้ว ให้นำข้อมูลดังกล่าวไปใช้แทนเลขประจำตัวที่ขึ้นต้นด้วยอักษร G ส่วนรายชื่อเด็กนักเรียนที่ตรวจรายการและภาพใบหน้าตามบัญชีรายชื่อฯ แล้วมีรายการไม่ตรงกัน หรือรายการตรงกัน แต่ภาพใบหน้าไม่ตรงกัน พิจารณาแล้วไม่ใช่เจ้าของรายการดังกล่าว ให้ดำเนินการเช่นเดียวกับเด็กนักเรียนตาม (๒)

(๒) กรณีเด็กนักเรียนที่ตรวจไม่พบรายการบุคคลในฐานข้อมูลฯ ให้โรงเรียนหรือสถานศึกษาจัดทำคำร้องตามแบบ ท.ร. ๓๑ เพื่อขอจัดทำทะเบียนประวัติบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน โดยถ้าเด็กนักเรียนไม่สามารถเขียนคำร้องด้วยตนเอง ให้ครูเป็นผู้กรอกข้อมูลแทน และให้โรงเรียนและสถานศึกษาคัดสำเนาทะเบียนนักเรียนของเด็กนักเรียนแต่ละคน เพื่อใช้เป็นหลักฐานประกอบคำร้อง

(๓) กรณีที่เด็กนักเรียนไม่มีตัวตนอยู่ในโรงเรียนและสถานศึกษา เนื่องจากย้ายหรือจบการศึกษา หรือไม่สามารถติดต่อได้ หรือเสียชีวิต ให้โรงเรียนและสถานศึกษารายงานตามแบบที่กำหนด

๒.๒ ให้โรงเรียนและสถานศึกษารวบรวมแบบคำร้องและสำเนาทะเบียนนักเรียน และข้อมูลเด็กนักเรียนตาม (๑) และเด็กนักเรียนที่ไม่มีตัวตนอยู่ในโรงเรียนและสถานศึกษาตาม (๓) ส่งให้สำนักทะเบียนอำเภอหรือสำนักทะเบียนท้องถิ่นเขต แล้วแต่กรณี เพื่อดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง

๒.๓ เมื่อสำนักทะเบียนอำเภอหรือสำนักทะเบียนท้องถิ่นเขต ได้รับคำร้องและข้อมูลที่เกี่ยวข้องแล้ว ให้บันทึกข้อมูล (กรณีเป็นเจ้าของรายการ หรือมีเลขประจำตัว ๑๓ หลักอยู่แล้ว) และจัดทำทะเบียนประวัติบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน เป็นบุคคลประเภท ๐ กลุ่ม ๐๐ ตามคำร้อง ท.ร. ๓๑ จากนั้นให้พิมพ์บัญชีรายชื่อเด็กนักเรียนจากระบบโปรแกรมประมวลผลข้อมูลตามที่สำนักทะเบียนกลางกำหนด แจ้งให้โรงเรียนและสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องทราบ เพื่อจำหน่ายเลขประจำตัวของเด็กนักเรียนที่ขึ้นต้นด้วยอักษร และใช้เลขประจำตัวประชาชน ๑๓ หลักที่นายทะเบียนกำหนดให้แทนเลขเดิม

๒.๔ ให้สำนักทะเบียนอำเภอหรือสำนักทะเบียนท้องถิ่นเขต รายงานผลการดำเนินการให้คณะทำงานฝ่ายปฏิบัติการ (ระดับอำเภอ) และคณะทำงานฝ่ายอำนวยการ (ระดับจังหวัด) ทราบความคืบหน้าผ่านระบบประมวลผลที่สำนักทะเบียนกลางกำหนด เป็นประจำทุกเดือนจนกว่าภารกิจจะแล้วเสร็จ

๓. **ขั้นตอนที่สาม**

ให้สำนักทะเบียนอำเภอหรือสำนักทะเบียนท้องถิ่นเขตประสานโรงเรียนและสถานศึกษา แจ้งให้เด็กนักเรียนที่ได้รับการจัดทำเลขประจำตัว ๑๓ หลัก เป็นบุคคลประเภท ๐ กลุ่ม ๐๐ กรอกแบบสำรวจจัดทำทะเบียนประวัติบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน (แบบ ๘๙) และนัดหมายให้เด็กนักเรียนไปจัดทำเอกสารแสดงตน

/หรือบัตรประจำตัว...

หรือบัตรประจำตัว โดยให้นายทะเบียนตรวจสอบและแก้ไขปรับปรุงสถานะบุคคลของเด็กนักเรียนดังกล่าวให้ถูกต้องตามข้อเท็จจริงและกฎหมาย โดยให้คณะทำงานฝ่ายปฏิบัติการ (ระดับอำเภอหรือเขต) มีส่วนร่วมในการตรวจสอบข้อเท็จจริง รวบรวมพยานหลักฐาน หรือเป็นพยานในการแก้ไขปรับปรุงสถานะบุคคลของเด็กนักเรียน โดยผลการดำเนินการจะทำให้เกิดเด็ก ๓ กลุ่ม ได้แก่

๓.๑ เด็กที่ได้รับการแก้ไขเปลี่ยนแปลงสถานะให้ดีขึ้น เช่น เด็กที่มีหลักฐานว่าเป็นผู้มีสัญชาติไทยเนื่องจากบิดาหรือมารดาเป็นผู้มีสัญชาติไทย หรือเด็กที่ได้รับการเปลี่ยนแปลงสถานะเป็นผู้ที่ได้รับอนุญาตให้อาศัยอยู่ในราชอาณาจักรโดยถูกต้อง เนื่องจากบิดาหรือมารดาเป็นคนต่างด้าวที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรโดยชอบด้วยกฎหมายหรือเป็นคนต่างด้าวที่ได้รับผ่อนผันให้อาศัยอยู่ในราชอาณาจักรเป็นกรณีพิเศษ เป็นต้น

๓.๒ เด็กที่ได้รับการจัดทำทะเบียนประวัติเป็นบุคคลประเภท ๐ โดยชอบแล้ว เนื่องจากเป็นบุคคลไร้รัฐที่มีภูมิลำเนาอยู่ในราชอาณาจักร เช่น เป็นบุตรของชนกลุ่มน้อยหรือกลุ่มชาติพันธุ์ที่ตกหล่นจากการสำรวจจัดทำทะเบียนประวัติในอดีต เป็นต้น

๓.๓ เด็กที่ไม่อาจได้รับการจัดทำทะเบียนประวัติตามมาตรา ๓๘ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ เช่น เด็กนักเรียนที่มีภูมิลำเนาอาศัยอยู่นอกราชอาณาจักรแต่เข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อการศึกษาเล่าเรียน เป็นต้น ซึ่งเด็กกลุ่มนี้นายทะเบียนจะต้องจำหน่ายรายการทะเบียนบุคคลประเภท ๐ กลุ่ม ๐๐ แล้วกลับมาใช้เลขประจำตัวที่ขึ้นต้นด้วยตัวอักษรของกระทรวงศึกษาธิการ

ทั้งนี้ เมื่อนายทะเบียนได้แก้ไขปรับปรุงสถานะบุคคลของเด็กนักเรียนดังกล่าวแล้ว ให้แจ้งโรงเรียนและสถานศึกษาทราบด้วย

จึงเรียนมาเพื่อทราบและสั่งการให้อำเภอทุกแห่งถือปฏิบัติ

ขอแสดงความนับถือ

(นายฉัตรชัย พรหมเลิศ)

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง
สำนักบริหารการทะเบียน
โทร ๐-๒๗๙๑-๗๓๑๓-๖

แนวทางปฏิบัติการแก้ไขปัญหาสถานะบุคคลของนักเรียนที่มีเลขประจำตัวขึ้นต้นด้วยอักษร G (ขั้นตอนที่ ๒)

ข้อ ๑ กรณีที่โรงเรียนและสถานศึกษาตรวจพบว่าเด็กและรายการบุคคลตามบัญชีรายชื่อฯ ชุดที่ตรวจพบรายการในฐานข้อมูลทะเบียนราษฎรเป็นบุคคลเดียวกัน	ข้อ ๒ กรณีเด็กนักเรียนที่มีเลขประจำตัว ๑๓ หลักแล้ว	ข้อ ๓ กรณีเด็กนักเรียนที่ตรวจไม่พบรายการบุคคลในฐานข้อมูลฯ หรือเด็กนักเรียนตามข้อ ๑ ที่ตรวจรายการหรือภาพใบหน้าตามบัญชีรายชื่อฯ แล้วมีรายการไม่ตรงกัน หรือรายการตรงกัน แต่ใบหน้าไม่ตรงกัน พิจารณาแล้วไม่ใช่เจ้าของรายการดังกล่าว	ข้อ ๔ กรณีที่เด็กนักเรียนไม่มีตัวตนอยู่ในโรงเรียน หรือสถานศึกษา
๑) ให้โรงเรียนและสถานศึกษาจัดให้นักเรียนยื่นคำร้อง โดยมีเอกสารประกอบด้วย (๑) คำร้อง ท.ร. ๓๑ (๒) สำเนาทะเบียนนักเรียน (๓) เอกสารการทะเบียนราษฎรที่ได้รับการจัดทำเลขประจำตัว ๑๓ หลัก อาทิ สูติบัตร เอกสารแสดงตน บัตรประจำตัว ฯลฯ และรวบรวมส่งให้สำนักทะเบียนอำเภอ หรือสำนักทะเบียนท้องถิ่นเขต แล้วแต่กรณี ๒) ให้นายทะเบียนบันทึกรายการเลขประจำตัว ๑๓ หลัก โดยใช้ระบบโปรแกรมการแก้ไขปัญหานักเรียนที่มีเลขประจำตัวขึ้นต้นด้วยอักษร G ในช่อง **"เป็นเจ้าของรายการ"** และกรอกเลขประจำตัว ๑๓ หลัก ๓) จัดเก็บเอกสารตามข้อ ๑) ไว้ในระบบและบันทึกรายการ	๑) ให้โรงเรียนและสถานศึกษาจัดให้นักเรียนยื่นคำร้อง โดยมีเอกสารประกอบด้วย (๑) คำร้อง ท.ร. ๓๑ (๒) สำเนาทะเบียนนักเรียน (๓) เอกสารการทะเบียนราษฎรที่ได้รับการจัดทำเลขประจำตัว ๑๓ หลัก อาทิ สูติบัตร เอกสารแสดงตน บัตรประจำตัว ฯลฯ และรวบรวมส่งให้สำนักทะเบียนอำเภอ หรือสำนักทะเบียนท้องถิ่นเขต แล้วแต่กรณี ๒) ให้นายทะเบียนบันทึกรายการเลขประจำตัว ๑๓ หลัก โดยใช้ระบบโปรแกรมการแก้ไขปัญหานักเรียนที่มีเลขประจำตัวขึ้นต้นด้วยอักษร G ในช่อง **"มีเลขประจำตัว ๑๓ หลักอยู่แล้ว"** และกรอกเลขประจำตัว ๑๓ หลัก ๓) จัดเก็บเอกสารตามข้อ ๑) ไว้ในระบบและบันทึกรายการ	๑) ให้โรงเรียนและสถานศึกษาจัดให้นักเรียนยื่นคำร้อง โดยมีเอกสารประกอบด้วย (๑) คำร้อง ท.ร. ๓๑ (๒) สำเนาทะเบียนนักเรียน และรวบรวมส่งให้สำนักทะเบียนอำเภอ หรือสำนักทะเบียนท้องถิ่นเขต แล้วแต่กรณี ๒) ให้นายทะเบียนจัดทำทะเบียนประวัติโดยใช้ระบบโปรแกรมการแก้ไขปัญหานักเรียนที่มีเลขประจำตัวขึ้นต้นด้วยอักษร G ในช่อง **"จัดทำทะเบียนประวัติบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน"** ๓) จัดเก็บเอกสารตามข้อ ๑) ไว้ในระบบและบันทึกรายการ	๑) ให้โรงเรียน หรือสถานศึกษาแจ้งข้อมูลตามแบบรายงานฯ ที่สำนักทะเบียนกลางกำหนด พร้อมระบุเหตุผล อาทิ ย้าย/จบการศึกษา หรือไม่สามารถติดต่อได้ หรือเสียชีวิต ฯลฯ และรวบรวมส่งให้สำนักทะเบียนอำเภอ หรือสำนักทะเบียนท้องถิ่นแล้วแต่กรณี ๒) ให้นายทะเบียนบันทึกรายการเด็กนักเรียน โดยใช้ระบบโปรแกรมการแก้ไขปัญหานักเรียนที่มีเลขประจำตัวขึ้นต้นด้วยอักษร G ในช่อง **"ไม่อยู่ในสถานศึกษา"** และระบุเหตุผลดังกล่าวด้วย ๓) จัดเก็บแบบรายงานฯ ตามข้อ ๑) ไว้ในระบบ และบันทึกรายการ

บัญชีรายชื่อผู้ขอรับเงินค่าตอบแทนการปฏิบัติงานนอกเวลาราชการ

โรงเรียน/สถานศึกษา.....

อำเภอ.....จังหวัด.....

ลำดับที่	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง/วิทยฐานะ	จำนวนชั่วโมงการปฏิบัติงานนอกเวลาราชการ				จำนวนเงินที่ได้รับ	ลายมือชื่อผู้รับเงิน
			๑	๒	๓	๔		

การตรวจสอบและแก้ไขปรับปรุงสถานะบุคคลของนักเรียนที่ได้รับการจัดทำทะเบียนประวัติแล้ว (ขั้นตอนที่ ๓)

ข้อ ๑ กรณีที่เด็กนักเรียนมีคุณสมบัติสามารถแก้ไขปรับปรุงสถานะให้ดีขึ้น	ข้อ ๒ กรณีเด็กนักเรียนได้รับการจัดทำทะเบียนประวัติเป็นบุคคลประเภท ๐ โดยชอบแล้ว	ข้อ ๓ กรณีเด็กนักเรียนไม่อาจได้รับการจัดทำทะเบียนประวัติตามมาตรา ๓๘ วรรคสองฯ ได้
๑) ให้เด็กนักเรียนยื่นคำร้องที่สำนักทะเบียนอำเภอ หรือสำนักทะเบียนท้องถิ่นเขต แล้วแต่กรณี โดยมีเอกสารประกอบด้วย (๑) แบบสำรวจจัดทำทะเบียนประวัติบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน (แบบ ๘๙) (๒) สำเนาทะเบียนนักเรียน (ให้ตรวจดูจากฐานข้อมูลที่ได้จัดทำทะเบียนประวัติเอาไว้) ๒) ให้นายทะเบียนตรวจสอบแบบ ๘๙ และพิจารณาสถานะบุคคลให้ถูกต้องตามข้อเท็จจริงและกฎหมาย ๓) จัดทำบัตรประจำตัวบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน ๔) หากพบว่าเด็กนักเรียนดังกล่าวสามารถเปลี่ยนแปลงสถานะบุคคลให้ดีขึ้นได้ ให้นายทะเบียนให้คำแนะนำ และจัดให้มีการยื่นคำร้องตามที่กฎหมายที่เกี่ยวข้องกำหนดต่อไป	๑) ให้เด็กนักเรียนยื่นคำร้องที่สำนักทะเบียนอำเภอ หรือสำนักทะเบียนท้องถิ่นเขต แล้วแต่กรณี โดยมีเอกสารประกอบด้วย (๑) แบบสำรวจจัดทำทะเบียนประวัติบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน (แบบ ๘๙) (๒) สำเนาทะเบียนนักเรียน (ให้ตรวจดูจากฐานข้อมูลที่ได้จัดทำทะเบียนประวัติเอาไว้) ๒) ให้นายทะเบียนตรวจสอบแบบ ๘๙ และพิจารณาสถานะบุคคลให้ถูกต้องตามข้อเท็จจริงและกฎหมาย ๓) จัดทำบัตรประจำตัวบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน	๑) ให้เด็กนักเรียนยื่นคำร้องที่สำนักทะเบียนอำเภอ หรือสำนักทะเบียนท้องถิ่นเขต แล้วแต่กรณี โดยมีเอกสารประกอบด้วย (๑) แบบสำรวจจัดทำทะเบียนประวัติบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน (แบบ ๘๙) (๒) สำเนาทะเบียนนักเรียน (ให้ตรวจดูจากฐานข้อมูลที่ได้จัดทำทะเบียนประวัติเอาไว้) ๒) ให้นายทะเบียนตรวจสอบแบบ ๘๙ และพิจารณาสถานะบุคคลให้ถูกต้องตามข้อเท็จจริงและกฎหมาย ๓) เมื่อนายทะเบียนตรวจสอบข้อเท็จจริงแล้วพบว่า เป็นเด็กนักเรียนที่มีภูมิลำเนาอาศัยอยู่นอกราชอาณาจักรแต่เข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อการศึกษาเล่าเรียน ให้เปลี่ยนสถานะด้วยการยกเลิกทะเบียนประวัติบุคคลประเภท ๐ และกลับไปใช้เลขประจำตัวนักเรียนที่ขึ้นต้นด้วยอักษร G เดิม

หมายเหตุ : กรณีที่เด็กนักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงสถานะดีขึ้น หรือมีการยกเลิกทะเบียนประวัติบุคคลประเภท ๐ และกลับไปใช้เลขประจำตัวนักเรียนที่ขึ้นต้นด้วยอักษร G เดิม ให้สำนักทะเบียนแจ้งให้โรงเรียนและสถานศึกษาทราบ

ที่ มท ๐๓๐๘.๔/ว ๑๕๗๖๕

กรมการปกครอง
ถนนอัษฎางค์ กทม. ๑๑๒๐๐

๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๓

เรื่อง ซักซ้อมการดำเนินการอนุญาตให้คนต่างด้าวบางจำพวกที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวออกนอกเขตพื้นที่ควบคุม

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

อ้างถึง หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๐๘.๔/ว ๓๓๒๓๙ ลงวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๖๒

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การกำหนดเขตพื้นที่ควบคุมและการอนุญาตให้คนต่างด้าวบางจำพวกที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวออกนอกเขตพื้นที่ควบคุม ลงวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๕๙ จำนวน ๑ ฉบับ

๒. คู่มือการทำงานระบบการออกหนังสืออนุญาตออกนอกเขตพื้นที่ควบคุมคนต่างด้าวบางจำพวก จำนวน ๑ ฉบับ

ตามที่กรมการปกครองได้ซักซ้อมแนวทางการปฏิบัติงานในการอนุญาตให้คนต่างด้าวบางจำพวกที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวออกนอกเขตพื้นที่ควบคุม ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การกำหนดเขตพื้นที่ควบคุมและการอนุญาตให้คนต่างด้าวบางจำพวกที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวออกนอกเขตพื้นที่ควบคุม ลงวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๕๙ โดยได้ซักซ้อมแนวทางและขั้นตอนการปฏิบัติงานให้จังหวัดและอำเภอทราบและถือปฏิบัติ นั้น

เนื่องจากปัจจุบันพบว่าบางอำเภอมิได้มีการออกหนังสืออนุญาตให้คนต่างด้าวซึ่งเป็นชนกลุ่มน้อยออกนอกเขตพื้นที่จังหวัดและรับรายงานตัวด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ ทำให้เกิดความผิดพลาดได้ เช่น การพิมพ์ชื่อเลขประจำตัวไม่ถูกต้องและมีการปลอมแปลงเอกสารได้ง่าย เนื่องจากไม่ได้เชื่อมต่อกับฐานข้อมูลทะเบียนราษฎร จึงไม่สามารถตรวจสอบสถานะของผู้ยื่นคำขอว่าถูกจำหน่ายรายการบุคคลหรือไม่ หรือเป็นกลุ่มที่มีสิทธิขออนุญาตออกนอกเขตพื้นที่ควบคุมตามประกาศกระทรวงมหาดไทยดังกล่าวได้หรือไม่ ซึ่งอาจเป็นช่องทางของกลุ่มมิจฉาชีพในการหลอกลวงว่าสามารถออกหนังสืออนุญาตให้ออกนอกเขตพื้นที่จังหวัดได้โดยผู้ขออนุญาตไม่ต้องไปดำเนินการด้วยตนเอง

กรมการปกครองพิจารณาแล้วเห็นว่า เพื่อให้การดำเนินการอนุญาตออกนอกเขตพื้นที่จังหวัดของคนต่างด้าวซึ่งเป็นชนกลุ่มน้อยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและป้องกันปัญหาการทุจริต และลดความผิดพลาดในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ขอให้จังหวัดแจ้งอำเภอดำเนินการ ดังนี้

๑. ให้อำเภอรับคำร้องและออกหนังสืออนุญาตด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์เท่านั้น โดยให้ดาวน์โหลดคู่มือฯเพื่อศึกษาและทำความเข้าใจตาม QR Code ท้ายหนังสือฉบับนี้ ซึ่งระบบดังกล่าวได้เชื่อมต่อกับฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎรที่สามารถตรวจสอบข้อมูลคนต่างด้าวได้โดยไม่ต้องเรียกสำเนารายการทะเบียนหรือบัตรประจำตัวและรูปถ่าย จึงเป็นการลดภาระค่าใช้จ่ายแก่คนต่างด้าวที่มาขออนุญาต มีความสะดวก รวดเร็ว และลดขั้นตอนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่

/๒. กรณีการออก...

๒. กรณีการออกหนังสืออนุญาตด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ขัดข้อง ให้ใช้วิธีพิมพ์หนังสืออนุญาตตามแบบพิมพ์ที่กำหนดในแนวทางของประกาศกระทรวงมหาดไทยดังกล่าว ให้กับผู้ขออนุญาตโดยอนุโลม และให้ดำเนินการบันทึกรายการในระบบอิเล็กทรอนิกส์ทันทีที่สามารถใช้ระบบได้ ทั้งนี้ ให้บันทึกหมายเลขโทรศัพท์เคลื่อนที่ของคนต่างด้าวที่มาขออนุญาตลงในหนังสืออนุญาตทุกครั้ง เพื่อใช้ประโยชน์ในการตรวจสอบติดตามตัวและคุ้มครองดูแลคนต่างด้าวดังกล่าวได้

๓. ให้จังหวัดแจ้งอำเภอประชาสัมพันธ์ให้คนต่างด้าวซึ่งเป็นชนกลุ่มน้อยทราบถึงขั้นตอนระยะเวลาดำเนินการ และการพิจารณาอนุญาตออกนอกเขตพื้นที่จังหวัดไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมหรือค่าใช้จ่ายใด ๆ ในการขออนุญาตทั้งสิ้น หากมีข้อขัดข้องหรือข้อสงสัยประการใด สามารถสอบถามทางโทรศัพท์หมายเลข ๐-๒๒๒๓-๖๗๔๐ หรือทางกลุ่ม Applications Line ชื่อกลุ่ม "คนต่างด้าวซึ่งเป็นชนกลุ่มน้อยออกนอกเขตพื้นที่"

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการ และแจ้งให้อำเภอทราบและถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายศักดิ์ฤทธิ์ สลักคำ)
รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน
อธิบดีกรมการปกครอง

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑,๒ กลุ่ม "คนต่างด้าวฯ"

สำนักกิจการความมั่นคงภายใน
ส่วนประสานราชการ
โทร./โทรสาร ๐ ๒๒๒๓ ๖๗๔๐

ที่ มท ๐๓๐๘.๔/ว ๑๗๖๗๙

กรมการปกครอง
ถนนอัษฎางค์ กทม. ๑๐๒๐๐

๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ซักซ้อมแนวทางการปฏิบัติงานในการอนุญาตให้คนต่างด้าวบางจำพวกที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวออกนอกเขตพื้นที่ควบคุม

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

อ้างถึง ๑. หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๐๘.๔/ว ๑๘๖๗๗ ลงวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๕๙
๒. คู่มือสำหรับประชาชนในการขออนุญาตออกนอกเขตพื้นที่ควบคุมของบุคคลต่างด้าวบางจำพวกที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. ผังขั้นตอนการพิจารณาอนุญาตออกนอกเขตพื้นที่ควบคุมของบุคคลต่างด้าวบางจำพวกที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว (กรณีออกนอกราชอาณาจักรและให้กลับเข้ามาในราชอาณาจักรได้อีก) จำนวน ๑ แผ่น
๒. ผังขั้นตอนการพิจารณาอนุญาตออกนอกเขตพื้นที่ควบคุมของบุคคลต่างด้าวบางจำพวกที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว (กรณีออกนอกเขตพื้นที่จังหวัด) จำนวน ๑ แผ่น

ตามที่กรมการปกครองได้แจ้งประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การกำหนดเขตพื้นที่ควบคุมและการอนุญาตให้คนต่างด้าวบางจำพวกที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวออกนอกเขตพื้นที่ควบคุม ลงวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๕๙ โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๑ กันยายน ๒๕๕๙ เพื่อให้จังหวัดและอำเภอทราบและถือปฏิบัติในการอนุญาตให้คนต่างด้าวบางจำพวกที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวออกนอกเขตพื้นที่ควบคุม นั้น

เนื่องจากกรมการปกครองได้รับเรื่องการขออนุญาตออกนอกราชอาณาจักรและให้กลับเข้ามาในราชอาณาจักรได้อีกจากจังหวัด โดยส่วนมากพบว่าเป็นกรณีเร่งด่วน และบางกรณีมีการเร่งรัดการดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน ๑ วัน ซึ่งไม่เป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในคู่มือสำหรับประชาชนในการขออนุญาตออกนอกเขตพื้นที่ควบคุมของบุคคลต่างด้าวบางจำพวกที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว รวมถึงกรณีการขออนุญาตที่ไม่มีเหตุผลและความจำเป็นตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การกำหนดเขตพื้นที่ควบคุมและการอนุญาตให้คนต่างด้าวบางจำพวกที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวออกนอกเขตพื้นที่ควบคุม ลงวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๕๙ เช่น กรณีขอไปเพื่อการท่องเที่ยว เป็นต้น ซึ่งการขออนุญาตออกนอกราชอาณาจักรและให้กลับเข้ามาในราชอาณาจักรได้อีกต้องมีเหตุผลและความจำเป็นเท่านั้น และปัจจุบันยังปรากฏข่าวสารว่า ในบางพื้นที่ยังมีพฤติการณ์เรียกรับผลประโยชน์ในการอนุญาตให้คนต่างด้าวบางจำพวกออกนอกเขตพื้นที่ควบคุมอีกด้วย และเพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปในแนวทางเดียวกันตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การกำหนดเขตพื้นที่ควบคุมและการอนุญาตให้คนต่างด้าวบางจำพวกที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวออกนอกเขตพื้นที่ควบคุม ลงวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๕๙ และคู่มือสำหรับประชาชนในการขออนุญาตออกนอกเขตพื้นที่ควบคุมของบุคคลต่างด้าวบางจำพวกที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว จึงขอซักซ้อมแนวทางและขั้นตอนการปฏิบัติงานให้จังหวัดและอำเภอทราบและถือปฏิบัติ ดังนี้

/๑. กรณีออก...

๑. กรณีออกนอกราชอาณาจักรและให้กลับเข้ามาในราชอาณาจักรได้อีก

(๑) ให้อำเภอรับคำร้องด้วยระบบหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ หรือกรณีที่ไม่สามารถออกหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้ให้ดำเนินการด้วยการพิมพ์หนังสือธรรมดา โดยให้คนต่างด้าวบางจำพวกที่ประสงค์จะเดินทางออกนอกราชอาณาจักรและกลับเข้ามาได้อีก ยื่นคำร้อง ณ อำเภอที่มีภูมิลำเนาและได้รับการสำรวจและจัดทำทะเบียนประวัติ โดยอำเภอต้องดำเนินการตรวจสอบเอกสารหลักฐาน หากไม่ครบถ้วนถูกต้องให้แจ้งผู้ยื่นคำร้องทราบทันทีภายใน ๑ วันทำการ

(๒) นายอำเภอพิจารณาเหตุผลและความจำเป็นที่ต้องเดินทางออกนอกราชอาณาจักร โดยให้ถือปฏิบัติตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การกำหนดเขตพื้นที่ควบคุมและการอนุญาตให้คนต่างด้าวบางจำพวกที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวออกนอกเขตพื้นที่ควบคุม ลงวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๕๙ และเสนอความเห็นไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดภายใน ๒ วันทำการ นับตั้งแต่วันที่ตรวจเอกสารครบถ้วนถูกต้อง

(๓) ผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาให้ความเห็นและมีหนังสือเสนอความเห็นไปยังปลัดกระทรวงมหาดไทย เพื่อพิจารณาภายใน ๓ วันทำการ นับตั้งแต่วันที่ได้รับหนังสือจากอำเภอ

(๔) กรมการปกครองตรวจสอบความครบถ้วนถูกต้องของเอกสารหลักฐาน พร้อมทำความเห็นเสนอปลัดกระทรวงมหาดไทย หรือผู้ได้รับมอบอำนาจใช้ดุลพินิจในการพิจารณาอนุญาต และเมื่อผู้มีอำนาจได้พิจารณาการขออนุญาตออกนอกราชอาณาจักรและให้กลับเข้ามาในราชอาณาจักรได้อีกแล้ว กรมการปกครอง จะแจ้งจังหวัดและประสานแจ้งผู้ยื่นคำร้องทราบ ภายใน ๙ วันทำการ นับตั้งแต่วันที่ได้รับหนังสือจากจังหวัด

(๕) กรณีคนต่างด้าวมีเหตุผลความจำเป็นที่จะเดินทางออกนอกราชอาณาจักรและกลับเข้ามาได้อีกอย่างเร่งด่วน เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาให้ความเห็นแล้ว ขอให้จังหวัดจัดส่งเอกสารหลักฐานประกอบการพิจารณาให้กรมการปกครอง ทราบทันที ทางโทรสารหมายเลข ๐ ๒๒๒๓ ๖๗๔๐ หรือตาม QR Code ที่กำหนดไว้ท้ายหนังสือฉบับนี้

๒. กรณีคนต่างด้าวขออนุญาตออกนอกเขตพื้นที่จังหวัด

(๑) ให้อำเภอรับคำร้องด้วยระบบหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ หรือกรณีที่ไม่สามารถออกหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้ให้ดำเนินการด้วยการพิมพ์หนังสือธรรมดา โดยให้คนต่างด้าวบางจำพวกที่ประสงค์จะเดินทางออกนอกเขตพื้นที่จังหวัด ยื่นคำร้อง ณ อำเภอที่มีภูมิลำเนาและได้รับการสำรวจและจัดทำทะเบียนประวัติ โดยอำเภอต้องดำเนินการตรวจสอบเอกสารหลักฐาน หากไม่ครบถ้วนถูกต้องให้แจ้งผู้ยื่นคำร้องทราบทันทีภายใน ๑ วันทำการ

(๒) นายอำเภอพิจารณาเหตุผลและความจำเป็นในการขออนุญาตเดินทางออกนอกเขตพื้นที่จังหวัด ตามแนวทางการอนุญาตออกนอกเขตพื้นที่ควบคุมตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การกำหนดเขตพื้นที่ควบคุมและการอนุญาตให้คนต่างด้าวบางจำพวกที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวออกนอกเขตพื้นที่ควบคุม ลงวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๕๙ และพิจารณาอนุญาตให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาดำเนินการ ๒ วันทำการ นับตั้งแต่วันที่ตรวจเอกสารครบถ้วนถูกต้อง

๓. ให้ปลัดจังหวัดและนายอำเภอ ควบคุม กำกับ และดูแล การปฏิบัติหน้าที่ขอผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างใกล้ชิด และป้องกันมิให้มีการเรียกรับเงินหรือผลประโยชน์จากการอนุญาตให้คนต่างด้าวซึ่งเป็นชนกลุ่มน้อยออกนอกเขตพื้นที่ควบคุมอย่างเด็ดขาด หากตรวจสอบพบว่า มีผู้ปฏิบัติงานของกรมการปกครองผู้ใดมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียกรับเงินหรือผลประโยชน์จากการอนุญาตให้คนต่างด้าวซึ่งเป็นชนกลุ่มน้อยออกนอกเขตพื้นที่ควบคุม หรือมีส่วนในการช่วยเหลือหรือให้การสนับสนุนการกระทำดังกล่าว จะพิจารณาดำเนินการทางวินัยกับผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างเด็ดขาด

/๔. ให้จังหวัด...

๔. ให้จังหวัดและอำเภอประชาสัมพันธ์เน้นย้ำในทุกช่องทาง เช่น ในที่ประชุมหัวหน้าส่วนราชการระดับจังหวัดและระดับอำเภอ ที่ประชุมกำนันผู้ใหญ่บ้าน การติดป้ายประชาสัมพันธ์ ณ สถานที่ปฏิบัติงาน เป็นต้น เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่จังหวัดและอำเภอทราบว่า การอนุญาตให้คนต่างด้าวซึ่งเป็นชนกลุ่มน้อยออกนอกเขตพื้นที่ควบคุมไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมหรือค่าใช้จ่ายใด ๆ ในการขออนุญาตทั้งสิ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการ และแจ้งให้อำเภอทราบและถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(พาสอนาถ ชงวิระ)
อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักกิจการความมั่นคงภายใน
ส่วนประสานราชการ
โทร./โทรสาร ๐ ๒๒๒๓ ๖๗๔๐

การป้องกันและปราบปรามการทุจริตการทะเบียน
และบัตรประจำตัวประชาชน

ด่วนที่สุด

ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๖๑

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนลำลูกกา ปท ๑๒๑๕๐

๑๔ ตุลาคม ๒๕๕๒

เรื่อง การสั่งระงับการเคลื่อนไหวรายการทะเบียนราษฎร

เรียน นายทะเบียนจังหวัด ทุกจังหวัด และนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง ๑. พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑
๒. กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการโต้แย้งหรือชี้แจงข้อเท็จจริง การอุทธรณ์และการพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งของนายทะเบียน พ.ศ. ๒๕๕๑
๓. ระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๑
๔. หนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๒๖๑๘ ลงวันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๕๑

ตามที่พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้เพิ่มเติมวรรคสี่ของมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ กำหนดเรื่องการปฏิบัติของนายทะเบียนในการสั่งไม่รับแจ้ง จำหน่ายรายการทะเบียน เพิกถอนหลักฐานทะเบียน และดำเนินการแก้ไขข้อความรายการทะเบียนกรณีปรากฏหลักฐานเชื่อได้ว่าการดำเนินการแจ้ง การรับแจ้ง การบันทึก หรือการลงรายการเพื่อดำเนินการจัดทำหลักฐานทะเบียนราษฎรได้ดำเนินการโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ระเบียบ หรือโดยอำพราง หรือโดยมีรายการข้อความผิดจากความเป็นจริง รวมถึงวิธีการโต้แย้งหรือชี้แจงข้อเท็จจริง และการอุทธรณ์ของผู้ซึ่งอาจได้รับผลกระทบจากการดำเนินการของนายทะเบียน และการพิจารณาคำอุทธรณ์ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวง ทั้งนี้ ให้นายทะเบียนมีอำนาจสั่งระงับการเคลื่อนไหวทางทะเบียนไว้ก่อนที่จะรับฟังคำชี้แจงหรือการโต้แย้งได้ ซึ่งกระทรวงมหาดไทยได้ออกกฎกระทรวงเรื่องดังกล่าวตามกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการโต้แย้งหรือชี้แจงข้อเท็จจริง การอุทธรณ์และการพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งของนายทะเบียน พ.ศ. ๒๕๕๑ และได้แจ้งให้สำนักทะเบียนทุกแห่งถือปฏิบัติแล้วตามหนังสือที่อ้างถึง นั้น

สำนักทะเบียนกลางได้รับการหารือจากสำนักทะเบียนต่างๆ รวมถึงหน่วยงานที่ปฏิบัติงานด้านสถานะบุคคลขอทราบแนวทางปฏิบัติตามมาตรา ๑๐ วรรคสี่ และกฎกระทรวงดังกล่าวข้างต้นโดยเฉพาะประเด็นเรื่องผลของการสั่งระงับการเคลื่อนไหวทางทะเบียน เนื่องจากเจ้าหน้าที่มีความเข้าใจและปฏิบัติแตกต่างกัน ซึ่งอาจทำให้บุคคลได้รับผลกระทบจากการดำเนินการของนายทะเบียน ดังนั้น เพื่อให้การปฏิบัติของนายทะเบียนอำเภอ นายทะเบียนท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับการทะเบียน เป็นไปในแนวทางเดียวกัน จึงขอให้สำนักทะเบียนจังหวัดและสำนักทะเบียนกรุงเทพมหานครแจ้งซักซ้อมความเข้าใจให้สำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่นทุกแห่งทราบและถือปฏิบัติ ดังนี้

/๑. การสั่งระงับ...

๑. การสั่งระงับการเคลื่อนไหวทางทะเบียนจะต้องดำเนินการตามกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการโต้แย้งหรือชี้แจงข้อเท็จจริง การอุทธรณ์และการพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งของนายทะเบียน พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยมีขั้นตอนปฏิบัติคือ

๑.๑ นายทะเบียนได้รับแจ้งหรือได้รับการร้องเรียนจากบุคคล หน่วยงานหรือสื่อมวลชน หรือนายทะเบียนตรวจพบว่าการจัดทำหลักฐานทะเบียนราษฎรของบุคคลใดดำเนินการไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ระเบียบหรือโดยอำพรางข้อเท็จจริง หรือมีข้อความผิดจากความเป็นจริง นายทะเบียนจะต้องดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงจากหลักฐานที่ใช้ในการจัดทำรายการทะเบียนราษฎร วิธีการดำเนินการรวมถึงเจ้าหน้าที่ที่ดำเนินการจัดทำรายการทะเบียนราษฎรรายนั้นว่าหลักฐานมีความน่าเชื่อถือหรือไม่ วิธีการดำเนินการเป็นไปตามที่กฎหมายและระเบียบกำหนดหรือไม่ เจ้าหน้าที่มีอำนาจตามกฎหมายหรือไม่ และตรวจสอบประเด็นที่ได้รับแจ้งหรือที่มีการร้องเรียนว่ามีความเป็นไปได้หรือไม่โดยการสอบจากพยานบุคคลและพยานแวดล้อมต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยขั้นตอนนี้นายทะเบียนอาจสอบข้อเท็จจริงจากเจ้าของหลักฐานทะเบียนราษฎรดังกล่าวด้วยก็ได้

๑.๒ เมื่อดำเนินการตาม ๑.๑ แล้วให้นายทะเบียนรวบรวมพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องพร้อมจัดทำความเห็นเสนอนายอำเภอเพื่อพิจารณา ถ้านายอำเภอพิจารณาเห็นว่าจากพยานหลักฐานที่มีอยู่นั้นเชื่อได้ว่ามีการจัดทำหลักฐานทะเบียนราษฎรโดยมิชอบหรือโดยไม่ถูกต้องจริง นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นจึงจะดำเนินการสั่งระงับการเคลื่อนไหวรายการทะเบียนราษฎรกรณีนั้นไว้ก่อน และเมื่อนายทะเบียนมีคำสั่งแล้วจะต้องแจ้งคำสั่งให้คู่กรณีทราบภายในสามวันนับแต่วันที่มีคำสั่งระงับการเคลื่อนไหวทางทะเบียน ทั้งนี้การแจ้งคำสั่งดังกล่าวจะต้องทำเป็นหนังสือโดยต้องระบุสาระสำคัญ ได้แก่ (๑) ข้อเท็จจริงหรือเหตุผลที่ทำให้เชื่อว่ามีการกระทำโดยมิชอบ (๒) ข้อกฎหมายหรือระเบียบที่เกี่ยวข้อง (๓) ข้อพิจารณาและเหตุผลสนับสนุนในการใช้ดุลพินิจของนายทะเบียน (๔) สิทธิของคู่กรณีในการแต่งตั้งบุคคลอื่นให้ดำเนินการโต้แย้งหรือชี้แจงข้อเท็จจริงแทน (๕) สิทธิของคู่กรณีในการขอดูเอกสารที่จำเป็นสำหรับการโต้แย้งหรือชี้แจงข้อเท็จจริงเพื่อป้องกันสิทธิของตน และ (๖) ระยะเวลาในการโต้แย้งหรือชี้แจงข้อเท็จจริงซึ่งกำหนดให้คู่กรณีดำเนินการภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง

๑.๓ ถ้าคู่กรณีไม่โต้แย้งหรือชี้แจงข้อเท็จจริงภายในระยะเวลาที่กำหนดโดยไม่มีเหตุอันสมควร หรือการโต้แย้งหรือชี้แจงข้อเท็จจริงนั้นไม่ระบุเหตุผลหรือไม่แสดงพยานหลักฐาน ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นแล้วแต่กรณี สั่งจำหน่ายรายการทะเบียนหรือเพิกถอนหลักฐานทะเบียนราษฎรนั้นตามแนวทางที่กำหนดในกฎกระทรวงที่อ้างถึง

๒. ผลของการสั่งระงับการเคลื่อนไหวทางทะเบียน**จะเกี่ยวข้องเฉพาะในส่วนของงานทะเบียนราษฎรโดยเฉพาะการแจ้งย้ายที่อยู่และมีผลผูกพันต่อเจ้าของรายการทะเบียนราษฎรที่ถูกคำสั่งระงับการเคลื่อนไหวเท่านั้น** ตัวอย่างเช่น นายทองใบถูกนายทะเบียนอำเภอสั่งระงับการเคลื่อนไหวทางทะเบียนเนื่องจาก

ตรวจสอบข้อเท็จจริงพบว่ามีการเพิ่มชื่อและลงรายการสัญชาติไทยในทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๔) โดยใช้หลักฐานไม่ถูกต้อง การระงับดังกล่าวจะมีผลต่อตัวนายทองใบเท่านั้นโดยผลที่จะเกิดขึ้นก็คือนายทองใบไม่สามารถแจ้งย้ายที่อยู่ออกจากทะเบียนบ้านได้จนกว่านายทะเบียนอำเภอจะยกเลิกการสั่งระงับการเคลื่อนไหวทางทะเบียน แต่ถ้าในระหว่างถูกระงับการเคลื่อนไหวนายทองใบต้องการขอมีบัตรประจำตัวประชาชน หรือขอเปลี่ยนชื่อตัว ขอจดทะเบียนสมรส ขอแจ้งการเกิดหรือขอเพิ่มชื่อให้แก่บุตรของตน หรือขอดำเนินการในเรื่องใดๆ ที่ไม่ใช่การทะเบียนราษฎรและไม่ใช่เป็นการดำเนินการเกี่ยวกับรายการทะเบียนราษฎรของนายทองใบ ย่อมสามารถดำเนินการได้ตามกฎหมายและระเบียบว่าด้วยการนั้น เป็นต้น ทั้งนี้เพราะตราบใดที่นายทะเบียนยังไม่ได้จำหน่ายรายการทะเบียนราษฎรหรือเพิกถอนหลักฐานทะเบียนราษฎรที่พิจารณาเห็นว่าการจัดทำรายการดังกล่าวเป็นไปโดยไม่ถูกต้องหรือโดยมิชอบ ก็ยังคงถือว่าบุคคลดังกล่าวมีรายการทะเบียนราษฎรตามที่ปรากฏตามหลักฐานทะเบียนราษฎรนั้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดแจ้งสำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่นทุกแห่งทราบและถือปฏิบัติต่อไป ทั้งนี้ขอให้แจ้งทำความเข้าใจกับส่วนราชการและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักฐานทะเบียนราษฎรเพื่อทราบด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายวงศ์ศักดิ์ สวัสดิ์พาณิชย์)
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนราษฎร
โทร ๐-๒๗๔๑-๗๓๑๔-๖

ขั้นตอนการระงับความเคลื่อนไหวรายการทะเบียนราษฎร ตามกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการเกี่ยวกับการโต้แย้งหรือชี้แจงข้อเท็จจริงฯ พ.ศ. ๒๕๕๑ มีดังนี้

ลำดับที่	ขั้นตอนการดำเนินการ	วิธีปฏิบัติ	ระยะเวลา
๑	ระงับการเคลื่อนไหวรายการทะเบียนราษฎรของบุคคล	นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นดำเนินการระงับความเคลื่อนไหวรายการทางทะเบียนของบุคคล	ดำเนินการพร้อมกับการแจ้งคำสั่งให้คู่กรณีทราบ
๒	แจ้งคำสั่งให้คู่กรณีทราบ	-จัดส่งหนังสือทางไปรษณีย์ลงทะเบียน	ดำเนินการภายใน ๓ วัน นับแต่วันที่มีคำสั่ง
๓	คู่กรณีต้องชี้แจงเหตุผลหรือแสดงพยานหลักฐานที่ทำให้เชื่อได้ว่าการสั่งระงับการเคลื่อนไหวทางทะเบียนนั้นเป็นไปโดยไม่ถูกต้อง	-ให้คู่กรณีทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อเป็นหลักฐาน -โต้แย้งหรือชี้แจงด้วยวาจาโดยให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นบันทึกคำชี้แจงไว้และให้คู่กรณีลงลายมือชื่อเป็นหลักฐาน	ดำเนินการภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง
๓.๑	คู่กรณีไม่โต้แย้งหรือชี้แจงข้อเท็จจริงภายในกำหนดเวลาตามข้อ ๓ โดยไม่มีเหตุผลอันสมควรหรือโต้แย้งหรือชี้แจงข้อเท็จจริงแต่ไม่ชี้แจงเหตุผลหรือแสดงพยานหลักฐานหรือชี้แจงแสดงเหตุผลหรือแสดงพยานแล้วแต่รับฟังไม่ได้	-สั่งไม่รับแจ้ง -จำหน่ายรายการทะเบียนหรือสั่งเพิกถอนหลักฐานทะเบียนกรณีดังกล่าว	ดำเนินการหลังจากครบกำหนด ๓๐ วัน นับแต่วันที่แจ้งคู่กรณีทราบ
๔	แจ้งคู่กรณีให้ทราบเป็นหนังสือ	-โดยให้ระบุเหตุผล ซึ่งอย่างน้อยประกอบด้วยข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ ข้อกฎหมายที่อ้างอิง และข้อพิจารณาและข้อสนับสนุนในการใช้ดุลยพินิจ สิทธิในการอุทธรณ์ การยื่นคำอุทธรณ์ และระยะเวลาการอุทธรณ์ไว้ด้วย	ดำเนินการภายใน ๗ วัน นับแต่วันที่มีคำสั่ง
๔.๑	การอุทธรณ์คำสั่งของนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นต้องทำเป็นหนังสือ โดยระบุข้อโต้แย้งและข้อเท็จจริง หรือข้อกฎหมายที่อ้างอิงประกอบด้วย	-ให้คู่กรณีอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองโดยยื่นต่อเจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครอง (ตาม ม.๔๔ แห่ง พ.ร.บ.วิ.ปกครอง พ.ศ.๒๕๓๙)	ดำเนินการภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่คู่กรณีได้รับแจ้งคำสั่งดังกล่าว
๕	ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นพิจารณาคำ	-กรณีเห็นด้วยกับคำอุทธรณ์ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนให้ดำเนินการเปลี่ยนแปลง	ดำเนินการภายใน ๓ วัน นับแต่วันที่การพิจารณา

ลำดับที่	ขั้นตอนการดำเนินการ	วิธีปฏิบัติ	ระยะเวลา
	อุทธรณ์	คำสั่งหรือแก้ไขรายการทะเบียนราษฎรและหลักฐานทะเบียนราษฎรของคู่กรณีให้ถูกต้องภายในกำหนดเวลา -กรณีไม่เห็นด้วยกับคำอุทธรณ์ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน ให้รายงานความเห็นพร้อมเหตุผลไปยังนายทะเบียนจังหวัด หรือนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร	คำอุทธรณ์เป็นที่ยุติ
๕.๑	ให้นายทะเบียนจังหวัดหรือนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร พิจารณาอุทธรณ์	-ตามที่นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นได้รายงานความเห็นพร้อมเหตุผล กรณีที่ไม่เห็นด้วยกับคำอุทธรณ์	ดำเนินการภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับรายงานจากนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น
๕.๒	กรณีมีเหตุจำเป็นไม่อาจพิจารณาอุทธรณ์ให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด (ให้ขยายระยะเวลาพิจารณาอุทธรณ์ออกไปได้)	-ให้นายทะเบียนจังหวัดมีหนังสือแจ้งให้ผู้อุทธรณ์ทราบ	ดำเนินการก่อนครบกำหนด ๓๐ วัน
๖	กรณีที่นายทะเบียนจังหวัดหรือนายทะเบียนกรุงเทพมหานครเห็นด้วยกับคำอุทธรณ์ กรณีที่นายทะเบียนจังหวัดหรือนายทะเบียนกรุงเทพมหานครไม่เห็นด้วยกับคำอุทธรณ์	ให้แจ้งนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นดำเนินการเปลี่ยนแปลงคำสั่งหรือแก้ไขรายการทะเบียนราษฎรหรือหลักฐานทะเบียนราษฎรของคู่กรณีให้เป็นไปตามความเห็นของนายทะเบียนจังหวัดหรือนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นแจ้งคำวินิจฉัยเป็นหนังสือให้ผู้อุทธรณ์ทราบ (โดยให้ระบุเหตุผลซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ ข้อกฎหมายที่อ้างอิง และข้อพิจารณา และข้อสนับสนุนในการใช้ดุลยพินิจ รวมถึงสิทธิในการยื่นคำฟ้องและระยะเวลาการยื่นคำฟ้องต่อศาลปกครองไว้ในหนังสือด้วย	ดำเนินการไม่เกิน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ครบกำหนดเวลา ดำเนินการภายใน ๓ วัน นับแต่วันที่การพิจารณาเรื่องดังกล่าวเป็นที่ยุติ ดำเนินการภายใน ๓ วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งจากนายทะเบียนจังหวัดหรือนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร